

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

דוחות כספיים

31 בדצמבר 2009

דירקטוריון

מר זאב אבלס, יו"ר דירקטוריון הבנק

מר ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק

מר חיים אלמוג

מר מיכאל הרצברג

מר עוזי ורדי-זר

מר יעקב ליפשיץ

מר יגאל לנדאו

גב' מירי לנט-שריר

מר גיורא מורג

מר יצחק מנור

תוכן העניינים

3	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות
169	סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו
186	הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית
190	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
191	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2009

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>נושא</u>
4	1. מידע צופה פני עתיד
4	2. התפתחויות כלכליות
8	3. פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו
13	4. רווח ורווחיות
18	5. התפתחות הנכסים וההתחייבויות
27	6. יעדים ומדיניות עסקית
28	7. השליטה בבנק
29	8. השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
31	9. חלוקת דיבידנדים
32	10. הסכמים מהותיים
37	11. רשיונות, היתרים ואישורים
38	12. פעילות חו"ל
39	13. הליכים משפטיים
41	14. רכוש קבוע ומתקנים
44	15. פעילות חברות מוחזקות
53	16. הון אנושי
57	17. תיאור מצב המיסוי
59	18. תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות
81	19. הלימות ההון
93	20. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
122	21. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים
132	22. עדכוני חקיקה
140	23. עסקאות עם בעלי שליטה
147	24. פעילות למען הקהילה ותרומות
148	25. גילוי בדבר המבקר הפנימי
151	26. הדירקטוריון
156	27. חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה
159	28. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
160	29. בקרות ונהלים
162	30. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
167	31. שכר רואה החשבון המבקר

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 25 בפברואר 2010, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2009. הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2010. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

בשנת 2009 נרשם שיפור בפעילות הכלכלית העולמית, לאחר שהמיתון העולמי העמוק שהגיע לשיאו ברבעון הראשון של 2009 נבלם לקראת סוף המחצית הראשונה של השנה, ולקראת סוף שנת 2009 אף נרשמה צמיחה חיובית מתונה. התאוששות זו התאפשרה הודות לצעדי ההתערבות בתחומים המוניטאריים, הפיסקאליים והפיננסיים, שנקטו על ידי הממשלות ובנקים מרכזיים בעולם. על אף השיפור הגלובלי, קצב הצמיחה השנתי העולמי עדיין מתון, ומושפע לחיוב הודות לשיעורי הצמיחה החיוביים בשווקים המתעוררים, ובראשם סין והודו, בצד צמיחה שלילית בארה"ב ואפסית או שלילית במדינות גוש האירו. על אף המגמה הכללית, עדיין ישנם גורמי אי-ודאות ביחס להשפעות החיוביות אשר נוצרו כתוצאה מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית. בשלב מסוים יאלצו הממשלות להפסיק את המדיניות המוניטארית והפיסקאלית המרחיבה, שכן אי אפשר לקיים מדיניות כזו לאורך זמן. לתהליך היציאה מהמדיניות עלולות להיות השלכות על המשך וכיוון המגמה.

ישראל נכנסה למשבר בעמדת פתיחה טובה עם צמיחה גבוהה יחסית, שיעורי אבטלה נמוכים, גידול בתוצר, גרעון בתקציב השואף לאפס, עודף בחשבון השוטף ויחס חוב תוצר סביר ובמגמת ירידה. על רקע נקודת הפתיחה הזו מסתמנת התאוששות מהירה יחסית בפעילות הריאלית במשק הישראלי ועל פי האומדן הראשון של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה התוצר המקומי הגולמי עלה בשנת 2009 ב-0.5%, לעומת תחזית הצמיחה שעמדה על ירידה של 1.5%. התפתחות התוצר לפי רבעונים מלמד כי ברבעון השלישי של שנת 2009 גדל התוצר ב-3.0% (בחישוב שנתי) לעומת ירידה של 3.2% ברבעון הראשון של 2009. הצמיחה נשענה במידה רבה על הצריכה הפרטית ועל הגידול ביצור התעשייתי וביצוא, על רקע התאוששות הביקושים והיקף הסחר העולמי, בצד שיפור מסוים בשוק העבודה. המדד המשולב למצב המשק ירד בסיכום שנת 2009 בכ-1.2%, לאחר עלייה של כ-2.7% בשנת 2008.

תעסוקה וצריכה פרטית

נתוני שיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי מהווים אף הם אינדיקציה לתחילתה של ההתאוששות הכלכלית כאשר בחודש מאי עלה שיעור הבלתי המועסקים לרמתו הגבוהה ביותר מאז תחילת המשבר - 7.9%, לעומת 6.9% בדצמבר 2008, אולם החל מחודש יוני הסתמנה מגמת שיפור וירידה בשיעור זה עד לרמה של 7.4% בחודש נובמבר. ההוצאה לצריכה הפרטית עלתה בסיכום שנת 2009, על פי האומדנים המוקדמים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ב-1.1%, לאחר עלייה של 3.6% ב-2008 ולעומת ירידה בשיעור של 1.4% (בחישוב שנתי) במחצית הראשונה של 2009. ביציאות של ישראלים לחו"ל חלה בסיכום שנת 2009 ירידה בשיעור של 5% לעומת שנת 2008. סך המכירות של רשתות השיווק עלה לאורך כל השנה ובסיכום שנת 2009 חל גידול בשיעור של 3.1%, בהמשך לעליה של 2.3% בשנת 2008. כמו כן, חלה עליה ברכישות בכרטיסי אשראי על ידי צרכנים פרטיים, לאורך כל השנה ובסיכום השנתי נרשם גידול בשיעור של 4.6% בהשוואה לשנת 2008.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין

הגירעון המסחרי הסתכם בשנת 2009 ב-5.1 מיליארד דולר, הגירעון הנמוך ביותר מאז 1990, ולעומת גירעון בסך 13.2 מיליארד דולר בשנת 2008, ירידה חדה בשיעור של כ-61%. שיעור היצוא מהיבוא (ללא אוניות, מטוסים ויהלומים) היה ב-2009 86.1%, לעומת 75.0% בשנת 2008. בשנת 2009 חלה ירידה ביבוא הסחורות בשיעור של כ-27% לעומת שנת 2008, עיקר הירידה היתה ביבוא חומרי אנרגיה, מכונות, חומרי גלם וכלי תחבורה להשקעות. מנגד, ביצוא הסחורות חלה ירידה בשיעור של כ-18.5% בלבד לעומת שנת 2008, שעיקרה ביצוא תעשיות טכנולוגיה מעורבת מסורתית ומעורבת עילית.

במהלך שנת 2009 נרשמה התחזקות בשער של השקל אל מול הדולר בשיעור של כ-0.7%. מגמת הייסוף של השקל מול הדולר נובעת, בין היתר, מהגידול בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים (בהמשך לירידה בגירעון המסחרי). לאורך שנת 2009 פעל בנק ישראל בשוק מטבע החוץ ורכש דולרים בהיקפים משמעותיים במסגרת הצעדים תומכי הצמיחה בתחום היצוא. בתחילת חודש אוגוסט הוחלט על הפסקת המדיניות של רכישות המט"ח בסכומים קבועים וידועים מראש, תוך המשך ההתערבות במידת הצורך. מול הלירה שטרלינג והאירו נחלש השקל בשנת 2009 כ-10.1% ו-2.7% בהתאמה ומול הייני התחזק השקל ב-2.7%.

מדיניות פסקאליית

במהלך חודש יולי השנה, אושר תקציב דו-שנתי עבור השנים 2009-2010. התקציב הוגבל לחריגה של עד 6% ו-5.5% מהתוצר, בשנים 2009 ו-2010 בהתאמה.

הגירעון הממשלתי בשנת 2009 הסתכם ב-39.3 מיליארד ש"ח, כ-5.2% מהתמ"ג, ולעומת יעד חריגה בשיעור של 6.0%. בהוצאות הממשלה חלה עליה בשיעור של 5% בהשוואה לשנת 2008. מנגד, בהכנסות הממשלה חלה ירידה בשיעור של כ-6% בהשוואה לשנת 2008. בהכנסות המדינה ממיסים חלה ירידה בשיעור של 3.3% בהשוואה לשנת 2008, לעומת היעד חלה עלייה של כ-4.8 מיליארד ש"ח.

מחירים ומדיניות מוניטארית

המדיניות המוניטארית בשנת 2009 הותאמה לפעילות הכלכלית וסביבת האינפלציה המקומית. במהלך המחצית הראשונה של השנה נקט בנק ישראל במדיניות מוניטארית מרחיבה במסגרתה הופחתה ריבית בנק ישראל בהדרגה מרמה של 2.5% בדצמבר 2008 ועד לרמת השפל של 0.5% בחודש אפריל 2009. במהלך המחצית השנייה של שנת 2009 החל הבנק לצמצם בהדרגה את ההרחבה המוניטארית והחל מחודש ספטמבר, על רקע המשך מגמת הצמיחה במשק ועל רקע העלייה בשיעורי האינפלציה וחריגתה מתחומי היעד, העלה בנק ישראל את הריבית מרמת השפל עד לרמה הנוכחית של 1.25% (בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים). בסיכום שנת 2009 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 3.9%, בין היתר כתוצאה מעליית מחירי האנרגיה והעלאת המיסים העקיפים.

שוק ההון

שנת 2009 הסתמנה כשנת יציאתם של שוקי ההון, בעולם וגם בישראל, מהמשבר החריף שאפיין אותם במחצית השנייה של 2008. ירידות השערים החדות שהחלו במחצית השנייה של 2008, המשיכו עד לבלימתן במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009, כאשר מהרבעון השני של 2009 החלה מגמת עליה חזקה בשיעורי המניות בשוק המקומי, בצד עליות מתונות יותר בשווקי המניות בעולם, בין היתר הודות לסימני התאוששות ולרמת הריבית הנמוכה ששררה בארץ ובעולם.

בסיכום השנה עלו מדדי "ת"א 25", "ת"א 100", ו"ה"תל טק" בשיעור של 74.9%, 88.8% ו-84.1% בהתאמה. עליות השערים הקיפו את כל הענפים אך ענף חיפוש הנפט והגז בלט במיוחד על רקע הצלחת קידוחי הגז מול חופי ישראל. מחירי מניות חברות ההשקעה והאחזקות, חברות הביטוח, הבנקים וחברות הנדל"ן והבינוי עלו גם הם בשיעור תלת ספרתי של 176.2%, 125.2%, 117.4% ו-114.6% בהתאמה. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות הסתכם בשנת 2009 ב-1.7 מיליארד ש"ח נמוך בכ-15% מהמחזור הממוצע היומי בשנת 2008.

מגמת ההתאוששות אפיינה גם את שוק אגרות החוב, בין השאר הודות למדיניות המוניטארית המרחיבה של בנק ישראל. במהלך 2009 עלה המדד הכללי של אגרות החוב בשיעור של 15.5%, מדד אגרות החוב הצמודות למדד המחירים לצרכן רשם עליה בשיעור של 24.9% ומדד אגרות החוב צמודות המט"ח רשם עליה בשיעור של 6.7%. מחזור המסחר היומי הממוצע באגרות חוב הסתכם ב-4.1 מיליארד ש"ח, גבוה בכ-1.5% ממחזור המסחר היומי הממוצע בשנת 2008.

הנפקות החוב על ידי הסקטור העסקי חודשו החל מחודש מאי 2009 והסתכמו בסכום של כ-36.5 מיליארד ש"ח (מזה כשליש על ידי הבנקים) – גבוה בכ-55% לעומת השנה הקודמת, אך עדיין נמוך בכ-60% מגיוסי השיא בשנת 2007.

במהלך שנת 2009 רשמו מדדי האג"ח הקונצרני ה"תל בונד 20" וה-"תל בונד 40", עליות שערים של 21.6% ו-44.1%, בהתאמה.

בתחום ההנפקות הממשלתיות, הירידה בהכנסות הממשלה מגביית מיסים והעלייה בגירעון הממשלתי, הגדילו באופן משמעותי את היקף ההנפקות של הממשלה. במהלך שנת 2009 גויס סכום של כ-68.8 מיליארד ש"ח ברוטו, באמצעות אגרות חוב – הגבוה ביותר מזה כעשור. מדד אגרות החוב הממשלתיות עלה בסיכום שנת 2009 בשיעור מתון של 5.9%. בנוסף, בחודש מרס, לאחר הפסקה בת שנתיים וחצי, חידשה הממשלה את הנפקות האג"ח בחו"ל וגייסה כ-1.5 מיליארד דולר.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) בע"מ, אשר הינם המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כיום.

בשנת 2000 הנפיק הבנק בבורסה לניירות ערך בתל-אביב 3,025,000 יחידות הכוללות 3 מניות רגילות בנות ע.ג. של 0.01 ש"ח כל אחת. בשנת 2009 הנפיק הבנק 14,711,462 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת. פרטים נוספים - ראה בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו".

בפברואר 2006 פרסמה חברת מידרוג בע"מ דרוג של Aa3 לפקדונות וכתבי התחייבות נדחים של הבנק. באוגוסט 2007 קבעה חברת מידרוג דרוג של P-1 (prime1) לפקדונות לזמן קצר של הבנק (טבלת הדרוג לטווח קצר הינה מ-P-1 ועד P-3, כאשר בעל דרוג P-1 הינו בעל היכולת הטובה ביותר לפרוע את התחייבויותיו לטווח קצר). באוקטובר 2008 הודיעה חברת מידרוג על העברת כתבי ההתחייבות הנדחים של כל הבנקים המדורגים על ידה לרשימת מעקב ובכלל זה כתבי ההתחייבות הנדחים של הבנק. ביום 9 ביולי 2009 הודיעה חברת מדרוג על הוצאת דרוג כתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני תחתון) המונפקים על ידי הבנק ו/או על ידי חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ מרשימת מעקב ועל הורדת דירוג מ-Aa3 אופק יציב ל-A1 אופק יציב. דירוג הפקדונות (Aa3) ופקדונות זמן קצר (P-1) נותר ללא שינוי. כמו כן הודיעה מדרוג על דרוג A2 למסגרת בסך של עד 400 מיליון ש"ח להנפקת שטרי הון נדחים (הון משני עליון), מתוכם הונפקו בפועל 359 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2009.

לבנק 34 סניפים הפזורים ברחבי הארץ וכן שני מרכזים ללקוחות בנקאות פרטית (פרמיום). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות. למיטב ידיעת הבנק, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2009.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים:

ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 30 בספטמבר 2009	
2.5%	2.6%	אשראי לציבור
3.4%	3.1%	פקדונות הציבור
2.6%	2.8%	הון עצמי
2.9%	*2.1%	רווח נקי

* מתייחס לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- השקעת ההון העצמי של הבנק וניהול סיכוני שוק.

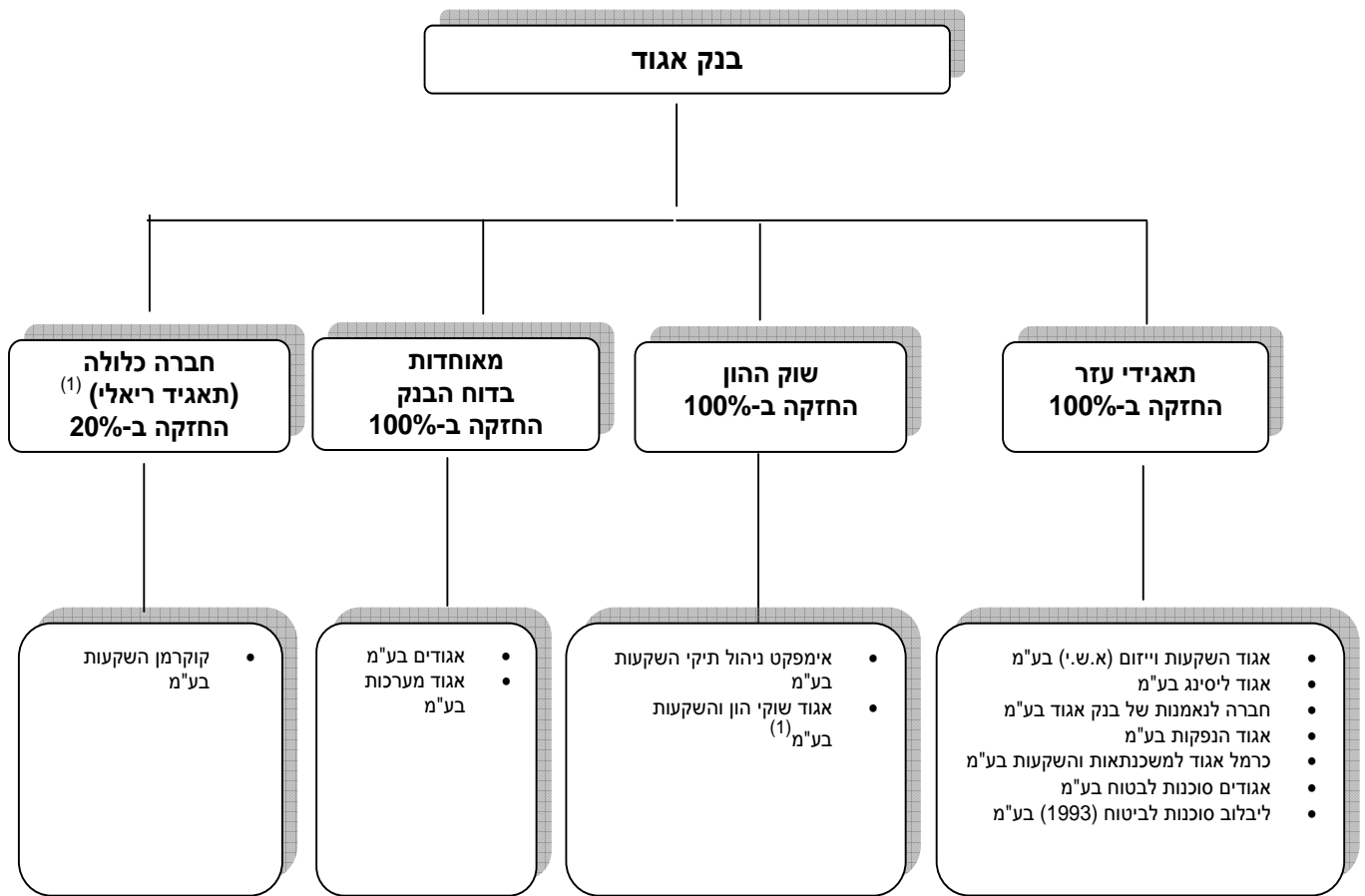
דירקטוריון הבנק קובע את מדיניותו העסקית של הבנק ומנחה ומכוון את הנהלת הבנק בהתאם לה. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים, הקצאת המשאבים (בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו) והקיום העקרוניים לפעילותו של הבנק בהתאם לתוכנית העבודה והתקציב.

תשקיף - באוגוסט 2009 פורסם תשקיף של הבנק אשר במסגרתו הוצעו מניות בדרך של זכויות לבעלי המניות הרגילות של הבנק (בהיקף של עד 150 מיליון ש"ח).

ביום 30 באוגוסט 2009 הושלמה הנפקת הזכויות, אשר הסתכמה בסך של 149 מיליון ש"ח נטו (לאחר קיזוז הוצאות הנפקה). יום תשלום דמי ניצול הזכויות היה ה-14 בספטמבר 2009. למידע נוסף ראה פירוט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" ובנוסף בבאור 12 לדוח הכספי.

מיתוג הבנק - בנק אגוד ביצע תהליך של מיתוג מחודש. המיתוג החדש כולל שינוי הלוגו של הבנק, שינוי הצבעים ושימוש בשפה תקשורתית מעודכנת.

המיתוג החדש משתלב בתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, במסגרתה אופיינו קהלי היעד המרכזיים וגובשו ערכי המותג. באמצעות שינוי המיתוג מתכוון הבנק לחזק את נוכחותו במגזר משקי הבית, תוך שיפור מודעות הציבור לבנק, וזאת בנוסף לפיתוח כלים עסקיים ושיווקיים לצורך גיוס לקוחות חדשים. המיתוג החדש הושק במועד פרסום הדוחות הכספיים החצי שנתיים של 2009.

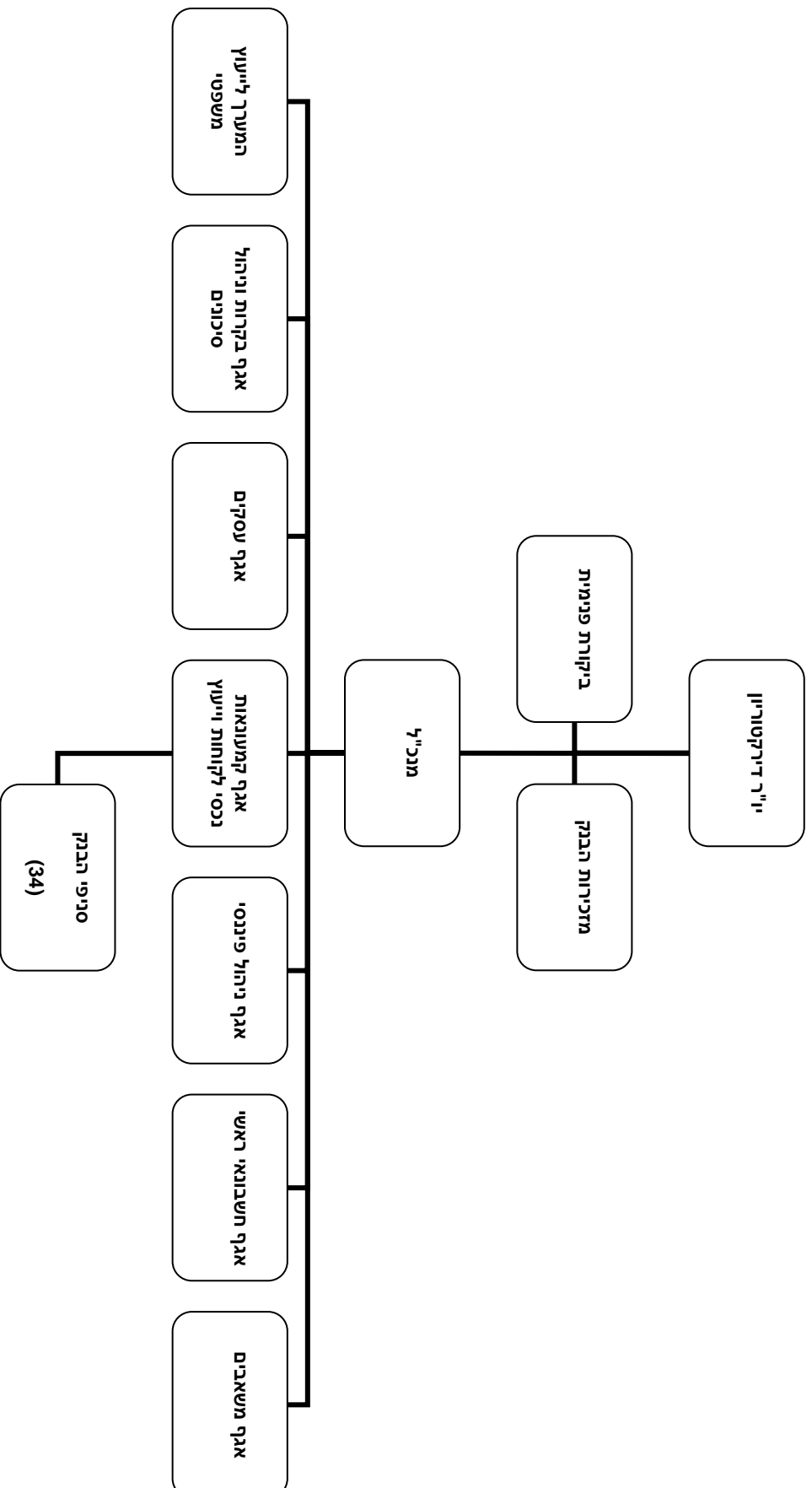

(1) מוחזקות על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.

(2) ביום 10 בינואר 2010 הוקמה חברת אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ, בשליטה של אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ.

(3) פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים, ובפרק "פעילות חברות מוחזקות".

המבנה הארגוני של הבנק
להלן תרשימים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק:

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי האחריות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

- א. **אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ** – אחראי על כלל סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ועסקים קטנים ואליו כפופים, בין היתר: מערך השיווק, פרסום וערוצים ישירים, ענף משכנתאות ומערך ניהול נכסי לקוחות וייעוץ. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברת הבת אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, כרמל – אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ, אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ.
- ב. **אגף עסקים** – אחראי על ניהולו השוטף של האשראי (למעט אשראי צרכני ומשכנתאות, שבאחריות אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ), דירוג האשראי ובקרה אחר עמידה במגבלות רגולטוריות. כמו כן, אחראי האגף על טיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית החובות באמצעות מחלקת אשראים מיוחדים, וכן על דיווחים תקופתיים לרשויות (בנק ישראל ומשרד האוצר), והכנת באורים וגילויים בדוחות הכספיים בתחום האשראי. האגף מקיים מעקב אחר חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ.
- ג. **אגף ניהול פיננסי** – אחראי בין היתר על ביצוע פעולות בניירות ערך ישראלים, זרים ומט"ח, פעילות הנוסטרו של הבנק, ניהול סיכוני השוק של נכסים והתחייבויות ומתן ציטוטים למקורות ושערי חליפין. לאגף זה כפופים יחידות נירות ערך ישראלים, מערכים אחוריים (back office) וחדרי עסקאות. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: א.ש.י. אגוד השקעות ויזום בע"מ (א.ש.י.), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ.
- ד. **אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי, מערכות מידע, רכש ולוגיסטיקה, אבטחת מידע, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ. (עד לסוף שנת 2009 כלל האגף גם את מערך ניהול הסיכונים וניהול פרוייקט באזל 2, אשר החל מינואר 2010 עבר לאגף בקרות ראה תת פרק "שינויים במבנה הארגוני").
- ה. **אגף חשבונאי ראשי** – אחראי על הנהלת החשבונות והדיווחים הכספיים של הבנק וחברות הבת שלו (לציבור, לדירקטוריון, להנהלה ולגורמי הפיקוח השונים), לביצוע, תכנון וניתוח כלכלי לרבות ריכוז תוכנית העבודה של הבנק והתקציב, ריכוז יישום הנדבך השלישי של באזל 2 (לרבות מעורבות ביישום הנדבכים הראשון והשני), ריכוז מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX 404), ואחריות על יחידת ביצוע מטבע ישראל.
- ו. **אגף בקרות וניהול סיכונים** – אחראי על תחומי בקרת אשראי, בקרת סיכוני שוק, בקרת חדרי מסחר, בקרת פעילות הלקוחות בשוק ההון, בקרה ותיקוף של מודלים להערכת סיכוני שוק וסיכוני אשראי ללקוחות, ניהול הסיכונים התפעוליים, אחריות על תחום הציות, הנהלים והמעקב וטיפול קשרים מול בנקים זרים. החל מינואר 2010 האגף כולל גם את מערך ניהול הסיכונים – ראה פירוט בהמשך – "שינויים במבנה הארגוני של הבנק".
- ז. **המערך לייעוץ משפטי** - מעניק תמיכה משפטית למכלול פעילותו של הבנק על האורגנים השונים שלו, יחידות המטה, מערך הסניפים והחברות הבנות. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים, ובניהול ובטיפול בהליכים משפטיים. כמו כן, כולל המערך לייעוץ משפטי את ניהול תחום איסור הלבנת ההון בבנק.

ח. **מזכירות הבנק** – אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן אחראית לדיווחים מטעם הבנק לרשויות השונות על-פי דרישות הרגולציה החלות על הבנק. כמו כן, מטפלת מזכירות הבנק בזימונן והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן.

ט. **ביקורת פנימית** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת המאוחדות שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן באופן שוטף. עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת בהתאם לקבוע בחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992, פקודת הבנקאות, 1941, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג, 1992, הוראות הפיקוח של הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל.

שינויים במבנה הארגוני של הבנק

בחודש דצמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במבנה הארגוני של הבנק, החל מיום ה-1 בינואר 2010, שבמרכז העברת המערך לניהול סיכונים מאגף משאבים לאגף בקרות, שייקרא מעתה – אגף בקרות וניהול סיכונים. באגף זה ישולבו הפונקציות והתפקידים של המערך לניהול סיכונים ושל אגף בקרות וירכזו בו כל תהליכי הניהול ובקרת הסיכונים. לאגף לא תהיה מעורבות וסמכות בקבלת החלטות עסקיות.

בראש האגף יעמוד ד"ר עקיבא שטרנברג אשר הוגדר בנוסף כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO). מר עמי שושני ישמש כראש מערך ניהול הסיכונים וסגן ראש האגף.

ראה פרטים נוספים בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "אחריות ארגונית".

רווח ורווחיות (מאוחד)

שנת 2009 הסתכמה ברווח נקי של 115 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 54 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול של כ-113%. הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2009 ב-117 מיליון ש"ח, גידול של כ-117% (בתקופה המקבילה אשתקד לא נרשם רווח או הפסד מפעולות בלתי רגילות).

תשואת הרווח הנקי להון העצמי (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2009 ב-6.6% לעומת 3.4% בשנת 2008.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2009 ב-214 מיליון ש"ח לעומת 108 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 98%. תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון העצמי הייתה בשנת 2009 12.3% לעומת 6.8% בשנת 2008.

להלן השינויים ברווח מפעולות רגילות לפני מס בשנת 2009 לעומת שנת 2008 בסעיפים העיקריים:

- עליה בשיעור של 6.7% ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
- עליה בשיעור של 32.7% הכנסות התפעוליות והאחרות.
- עליה בשיעור של 2.2% בהוצאות התפעוליות והאחרות.
- עליה בשיעור של 1.1% בהפרשה לחובות מסופקים.

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2009 ב- 619 מיליון ש"ח לעומת 580 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 6.7%.

הגורמים הבאים גרמו לעליה ברווח מפעולות מימון:

- עליה במרווח המימוני, הנובעת בעיקרה מעליה בפרמיות סיכון האשראי ובמרווח על אחזקת אגרות חוב בתיק ניירות הערך של הבנק, בקיזוז חלקי שנגרם על ידי ירידה במרווח הפיקדונות, כתוצאה משיעור הריבית הנמוך במשק.
- הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שווי הוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) גרמה להכנסות מימון בסך של כ-9 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות מימון חריגות בהיקפן בסך של כ-47 מיליון ש"ח בשנת 2008, שנבעו כתוצאה מירידות הריבית החדות בעולם כתוצאה מהשלכות המשבר הכלכלי.
- עליה בהיקף הממוצע של נכסים נושאי תשואה בשיעור של כ-3.4%.
- הפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בסך 21 מיליון ש"ח באגרות חוב קונצרניות, לעומת 52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- גידול בסך של כ-9 מיליון ש"ח בהכנסות מימון מפעילות באופציות (כולל השפעת ההצגה על פי שווי הוגן).

מנגד, הגורמים הבאים קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל:

- קיטון בסך של כ-25 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב (לא כולל הפרשה לירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני).
- ירידה בתשואה על ההון הפנוי כתוצאה מירידת הריבית השקלית במשק.

ניתוח תמציתי של שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה (למידע מפורט ראה תוספת ג' לסקירת ההנהלה):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2008				2009				
פער הריבית כולל	פער הריבית ללא השפעת נגזרים	תרומה לרווח המימוני כולל	היקף הנכסים מיליוני ש"ח	פער הריבית כולל	פער הריבית ללא השפעת נגזרים	תרומה לרווח המימוני כולל	היקף הנכסים מיליוני ש"ח	
ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	
1.19	1.57	276	46	1.55	1.64	339	52	<u>מטבע ישראלי</u>
1.03	1.20	64	10	0.42	0.92	20	11	לא צמוד
0.53	***4.26	107	44	0.81	***0.84	115	37	צמוד מדד
		18				27		<u>מטבע חוץ (כולל צמוד</u>
		115				118		<u>למטבע חוץ)</u>
								<u>אופציות</u>
**0.88	**2.37	*580	100	**1.08	**1.38	*619	100	<u>הכנסות מימון אחרות, נטו</u>
								<u>סה"כ</u>

* רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.

** פער הריבית - ללא אופציות והכנסות מימון אחרות.

*** מושפע מהתנהגות שער החליפין.

המגזר השקלי הלא צמוד – חלה עליה של 0.36 נקודות אחוז בפער הריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העלייה נובעת בעיקרה מגידול בפרמיית סיכון האשראי ומהשפעת המכשירים הנגזרים המוצגים על פי שווים ההוגן.

המגזר השקלי הצמוד למדד – חלה ירידה של 0.61 נקודות אחוז בפער הריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקרה ממדידת מכשירים פיננסיים נגזרים על פי שווים ההוגן.

מטבע חוץ – חלה עליה של 0.28 נקודות אחוז בפער הריבית, הנובעת בעיקרה הן משער חליפין ממוצע גבוה לעומת התקופה המקבילה אשתקד והן ממדידת מכשירים פיננסיים על פי שווים ההוגן.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-95 מיליון ש"ח לעומת 94 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 1.1%.

שיעור ההפרשה לחובות מסופקים מכלל האשראי לציבור עמד בשנת 2009 על 0.50%, לעומת 0.51% בשנת 2008.

היקף החובות הבעייתיים ליום 31 בדצמבר 2009 עלה בשיעור של כ-27.2% לעומת 31 בדצמבר 2008. הגידול בהיקף החובות הבעייתיים נובע מסיווג של מספר לווים להשגחה מיוחדת (בעיקר בגין סיכון אשראי חוץ מאזני). בנוסף, חל שינוי בסיווג של לווים מהשגחה מיוחדת לארגון מחדש כתוצאה מהסדרים שנערכו או המיועדים להערך עמם. לעומת זאת, היקף האשראי שאינו נושא הכנסה ירד בשיעור של כ-5.1% לעומת סוף שנת 2008. שיעור יתרת החובות הבעייתיים מתוך ההון העצמי עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על כ-74.8% לעומת כ-72.8% ביום 31 בדצמבר 2008. שיעור יתרת החובות הבעייתיים מתוך סך האשראי עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על כ-7.6% לעומת כ-6.2% ביום 31 בדצמבר 2008.

להלן נתוני האשראים הבעייתיים לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים (במיליוני ש"ח):¹

ליום 31 בדצמבר		
<u>2008</u>	<u>2009</u>	
117	111	אינו נושא הכנסה
54	101	אורגן מחדש ^{5,2}
-	325	מיועדים לארגון מחדש ⁵
18	21	בפיגור זמני
748	409	בהשגחה מיוחדת ^{5,3}
937	967	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
92	414	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ^{5,4,1}
53	73	אגרות חוב קונצרניות
1,082	1,454	נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של לווים בעייתיים
61	-	
<u>1,143</u>	<u>1,454</u>	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ^{5,1}

¹ לא כולל חובות בעייתיים המכוסים עלי ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).

² אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות. (לא כולל אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות ללא ויתור על הכנסות: 31 בדצמבר 2009 – 37 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 - 35 מיליון ש"ח).

³ מזה חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית שנוכחה מהחבות (למעט אשראי לדירור שבגינה קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) – בסך 16 מיליון ש"ח לעומת 234 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ואשראי לדירור שבגינה קיימת הפרשה לפי עומק פיגור בסך 17 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 - 24 מיליון ש"ח).

⁴ כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

⁵ הגידול בהיקף החובות הבעייתיים נובע מסווג של מספר לווים חדשים להשגחה מיוחדת (בעיקר בגין סיכון אשראי חוץ מאזני). בנוסף, חל שינוי בסיווג של שתי קבוצות לווים (האחת בענף השירותים הפיננסיים והשנייה בענף הבנוי והנדל"ן) מהשגחה מיוחדת לארגון מחדש כתוצאה מהסדרים שנערכו עמם או המיועדים להערך.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2009 ב- 524 מיליון ש"ח לעומת 486 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 7.8%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2009 ב- 333 מיליון ש"ח לעומת 251 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 32.7%.

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2009 ב- 260 מיליון ש"ח לעומת 250 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 4%. עליה זו נבעה בעיקרה מגידול בעמלות מפעילות לקוחות בניירות ערך ובדמי ניהול, אשר קוזזה בחלקה על ידי קיטון בעמלות מטיפול באשראים ובעריכת חוזים.

הרווח מהשקעות במניות נטו, הסתכם ב-66 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 3 מיליון ש"ח בשנת 2008. הגידול נבע מהגורמים הבאים:

- גידול ברווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות - רווחים של כ-47 מיליון ש"ח בשנת 2009 (מזה 34 מיליון ש"ח בגין מכירת מניות בזק) לעומת הפסדים של כ-19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- הכנסות מדיבידנד הסתכמו ב-19 מיליון ש"ח (מזה 11 מיליון ש"ח מבזק), לעומת 16 מיליון ש"ח בשנת 2008 (מזה 11 מיליון ש"ח מבזק).

ההכנסות האחרות הסתכמו ב-7 מיליון ש"ח לעומת 4 מיליון ש"ח בשנת 2008. הגידול נובע מכך שבשנת 2009 נכללו בהכנסות האחרות חלק מרווחי היעודה לפיצויים לתקופה זו בסך של כ-3 מיליון ש"ח, כאשר בתקופה המקבילה אשתקד לא נכללו הכנסות כאלו.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2009 ב- 643 מיליון ש"ח לעומת 629 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 2.2%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2009 ב-360 מיליון ש"ח לעומת 361 מיליון ש"ח בשנת 2008, קיטון בשיעור של 0.3%. בשנת 2008 נכללו בהוצאות השכר הוצאות עקב תשואה שלילית של קופת פיצויים, לעומת הכנסות עקב תשואה חיובית בתקופה הנוכחית (חלק מההכנסות בתקופה הנוכחית נכללו בהכנסות אחרות, כאמור לעיל). מנגד, חל גידול בהפרשות לרכיבי שכר שונים אשר קיזז את ההשפעה הנ"ל.

פרטים בדבר הערכה אקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך ובבאור 14 לדוחות הכספיים.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בשנת 2009 ב-116 מיליון ש"ח לעומת 105 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 10.5%. העליה נובעת הן מגידול בהוצאות אחזקה עקב עליה במצבת הסניפים ושטחי המטה והן מגידול בפחת מחשב.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2009 ב-167 מיליון ש"ח לעומת 163 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 2.5%. עליה זו בעיקרה מגידול בהוצאות המחשוב.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות עמד בשנת 2009 על 52% לעומת 40% בשנת 2008.

שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות ואחרות) עמד בשנת 2009 על 67.5% לעומת 75.7% בשנת 2008.

ההפרשה למיסים בשנת 2009 היתה בשיעור של 45.3% כאשר שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2009 הינו 36.2%. ההפרשה למס כוללת קיטון של יתרת נכס מס נדחה בסך של כ-10 מיליון ש"ח אשר נובעת מהפחתה הדרגתית של שיעורי המס הסטטוטורי החלים על תאגידים בנקאיים החל משנת 2009 - לפרטים נוספים ראה פרק "תאור מצב המיסוי". ההפרשה למיסים בשנת 2008 היתה בשיעור של 51.9% כאשר שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2008 היה 36.8%.

למידע נוסף בדבר הפער בין שיעורי המס הסטטוטורי לשיעורי המס בפועל ראה ביאור 27.ב.

בשנת 2009 נרשם **הפסד מפעולות בלתי רגילות** אחרי מיסים בסך 2 מיליון ש"ח אשר מורכב מהפרשה לירידת ערך בסך 4 מיליון ש"ח בגין נכס אשר מיועד למכירה, בקיזוז רווח נטו בסך 2 מיליון ש"ח ממכירת נכס.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות (מאוחד)

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 ב-30,323 מיליון ש"ח לעומת 34,103 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 11.1%.

האשראי לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 ב-19,052 מיליון ש"ח לעומת 18,539 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 2.8%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור בשנת 2009 עמדה על 18,881 מיליון ש"ח, לעומת 18,588 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 1.6%.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2009 ב-24,985 מיליון ש"ח לעומת 27,799 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 10.1%. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2009 עמדה על 26,648 מיליון ש"ח, לעומת 26,413 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 0.9%.

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2009 ב-5,545 מיליון ש"ח, לעומת 6,920 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 19.8%. הקיטון בתיק ניירות הערך משקף את מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על רקע סביבת הריבית הנמוכה.

היתרה נכון ליום 31 בדצמבר 2009 מתפלגת כדלקמן:

כ-77% מתיק ניירות הערך מושקע באגרות חוב ממשלתיות, כ-6% מושקעים באגרות חוב של בנקים וכ-14% מושקעים באגרות חוב קונצרניות בעיקר של חברות ישראליות.

כ-82% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה (ראה פירוט נוסף בבאור 3 לדוחות הכספיים). ניירות הערך בתיק הזמין למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

בשנת 2009 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של כ-21 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של כ-5 מיליון ש"ח. לעומת סך של 52 מיליון ש"ח ו-3 מיליון ש"ח בשנת 2008, בהתאמה.

בסוף דצמבר 2009 קרן ההון נטו הינה חיובית ועומדת על כ-90 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 120 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך (30) מיליון ש"ח.

בסוף דצמבר 2008 קרן ההון נטו הייתה שלילית ועמדה על כ-(85) מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), מזה קרן הון שלילית בסך (166) מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון חיובית בסך 81 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

קרן הון נטו	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	
33	33	-	125	מניות
25	28	(3)	3,318	אגרות חוב ממשלתיות
5	6	(1)	355	אגרות חוב של בנקים אגרות חוב קונצרניות:
10	10	-	88	חברות ממשלתיות
12	25	(13)	294	ענף הנדל"ן
5	18	(13)	389	אחרות
27	53	(26)	771	סה"כ אג"ח קונצרניות
<u>*90</u>	<u>120</u>	<u>(30)</u>	<u>4,569</u>	סה"כ תיק זמין למכירה

* קרן הון זו מהווה חלק מההון העצמי של הבנק, לאחר השפעת המס, בסך של כ-59 מיליון ש"ח - ראה דו"ח על השינויים בהון העצמי – התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

במהלך שנת 2009 נרשמה תנועה חיובית נטו בקרן ההון לאחר השפעות המס בסך של כ-112 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2009					
סה"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
21	14	-	1	6	עד 20%
9	-	-	-	9	20%-30%
-	-	-	-	-	30%-40%
-	-	-	-	-	מעל 40%
30	14	-	1	15	סה"כ

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

להלן פירוטים נוספים ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

הערך במאזן		תיק זמין למכירה:
125		מניות ¹
3,314		אגרות חוב ממשלתיות:
4		ממשלת ישראל
3,318		ממשלת טורקיה
128		אגרות חוב של בנקים ² :
227		בנקים בארץ
355		בנקים בחו"ל
88		אגרות חוב קונצרניות ³ :
294		חברות ממשלתיות ⁴
389		ענף הנדל"ן ⁵
771		אחרות ⁶
4,569		סה"כ תיק זמין למכירה
		תיק למסחר:
		מניות:
16		חברות ישראליות
5		חברות זרות
21		
938		אגרות חוב ממשלתיות - ישראליות
17		אגרות חוב אחרות
955		
976		סה"כ תיק למסחר
5,545		סה"כ תיק ניירות הערך

¹ כולל 23 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 52 מיליון ש"ח.

² כולל 10 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 97 מיליון ש"ח.

³ כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 35 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.

⁴ כולל 6 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 34 מיליון ש"ח.

⁵ כולל 48 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 31 מיליון ש"ח.

⁶ כולל 54 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 66 מיליון ש"ח.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2009 ב-711 מיליון ש"ח לעומת 3,115 מיליון ש"ח סוף שנת 2008.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2009 ב-1,507 מיליון ש"ח לעומת 3,234 מיליון ש"ח סוף שנת 2008.

עיקר הקיטון בנכסים אחרים והתחייבויות אחרות נובע מירידה בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, בעיקר עקב ירידה בפעילות באופציות על רקע התנהגות השווקים בתקופה האחרונה.

ההון העצמי של הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 ב-1,945 מיליון ש"ח לעומת 1,569 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008 גידול של 24%. הגידול נובע בעיקר מהנפקת זכויות לבעלי המניות בסך של 149 מיליון ש"ח וכמו כן מרווחיות הבנק ומגידול בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו".

יחס ההון לרכיבי סיכון

עד ליום 31 בדצמבר 2009 חושב יחס הון מזערי לרכיבי סיכון בהתאם להוראה 311 ("יחס הון מזערי") להוראות ניהול בנקאי תקין אשר מבוססת בעיקרה על המלצות של הועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים - באזל 1. על פי הוראה זו מגבלת בנק ישראל קובעת יחס הון כולל מינימאלי של 9% על בסיס דיווח מאוחד כאשר בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימאלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים לרכיבי סיכון של 7%.

מדיניות הבנק לשנת 2009 היתה לשמור על יחס הון מזערי של 11.5% במהלך השנה ולהגיע בסוף השנה ליחס הון כולל של 12%. יחס זה מחמיר לעומת דרישות הנהל הבנקאי התקין ונקבע על מנת לעמוד בדרישת דירקטוריון הבנק. החל מיום 31 בדצמבר 2009 מחושב יחס ההון המזערי לרכיבי סיכון לפי הוראות הנדבך הראשון של באזל 2 (ראה פירוט בפרק "הלימות ההון"), כאשר בהתאם לדרישת המפקח על בנקים ימשיכו הבנקים לחשב את יחס הלימות ההון גם לפי באזל 1, ולעמוד בחישוב המחמיר מבין באזל 1 לבין באזל 2.

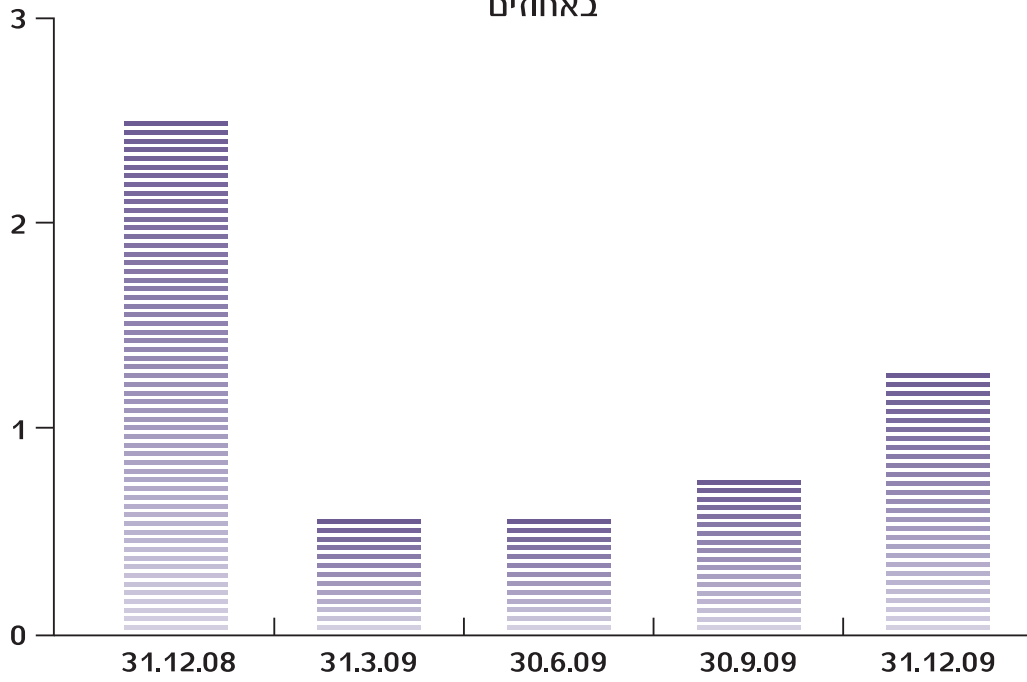
להלן יחס ההון ליום 31 בדצמבר:

2008	2009	
	באזל I	באזל II
באחוזים	באחוזים	באחוזים
7.61	9.03	8.69
11.53	14.28	13.94

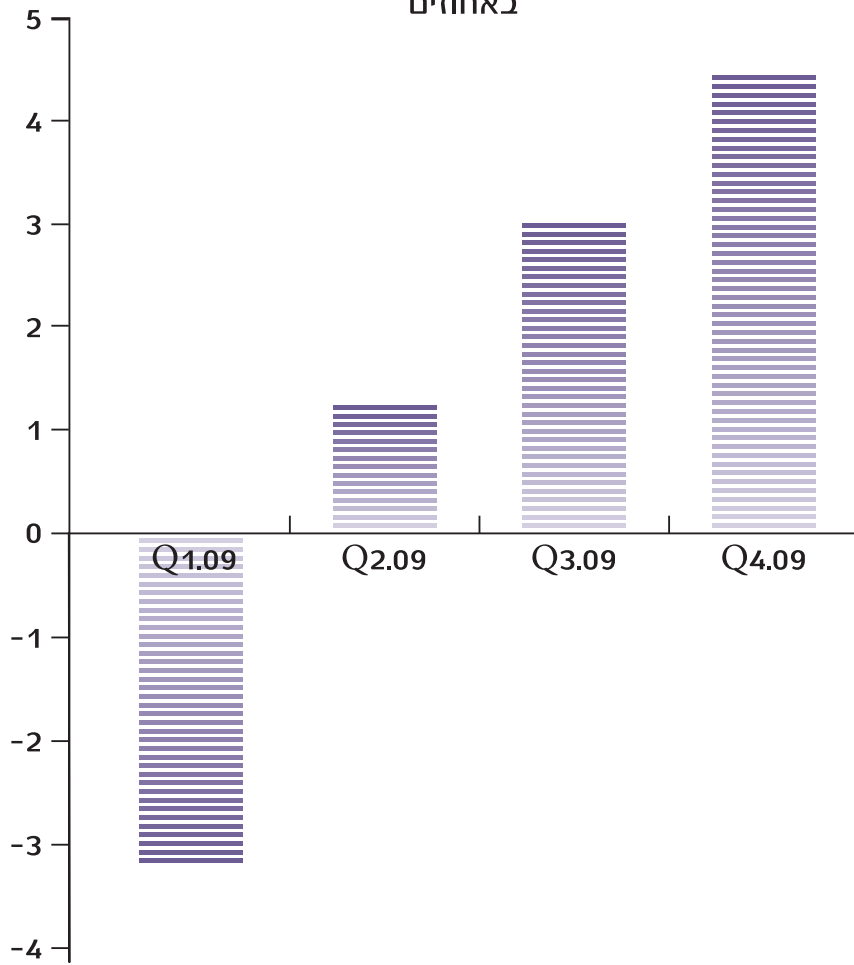
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
יחס הון כולל לרכיבי סיכון

הגידול ביחס ההון רובד 1 לפי באזל 1 נובע מהנפקת זכויות שבוצעה בספטמבר 2009 בהיקף של 149 מיליון ש"ח, נטו. הגידול ביחס ההון הכולל לפי באזל 1 נובע הן מהנפקת הזכויות כאמור, והן מגיוס שטרי הון בספטמבר 2009 אשר הוכרו על ידי בנק ישראל כהון משני עליון, בהיקף של כ-357 מיליון ש"ח. פירוט בדבר מדיניות הבנק בגין יחס הלימות הון לשנים 2010-2012, והסבר בדבר הנחות באזל 2 והפערים העיקריים בין באזל 1 לבאזל 2 - ראה בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

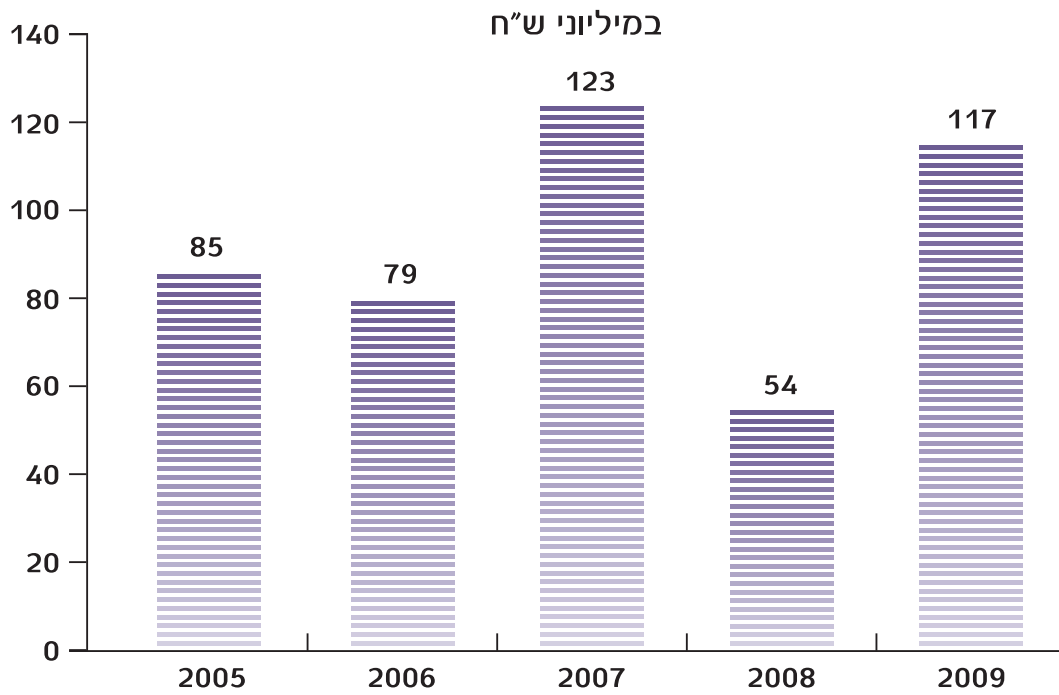
ריבית בנק ישראל
באחוזים

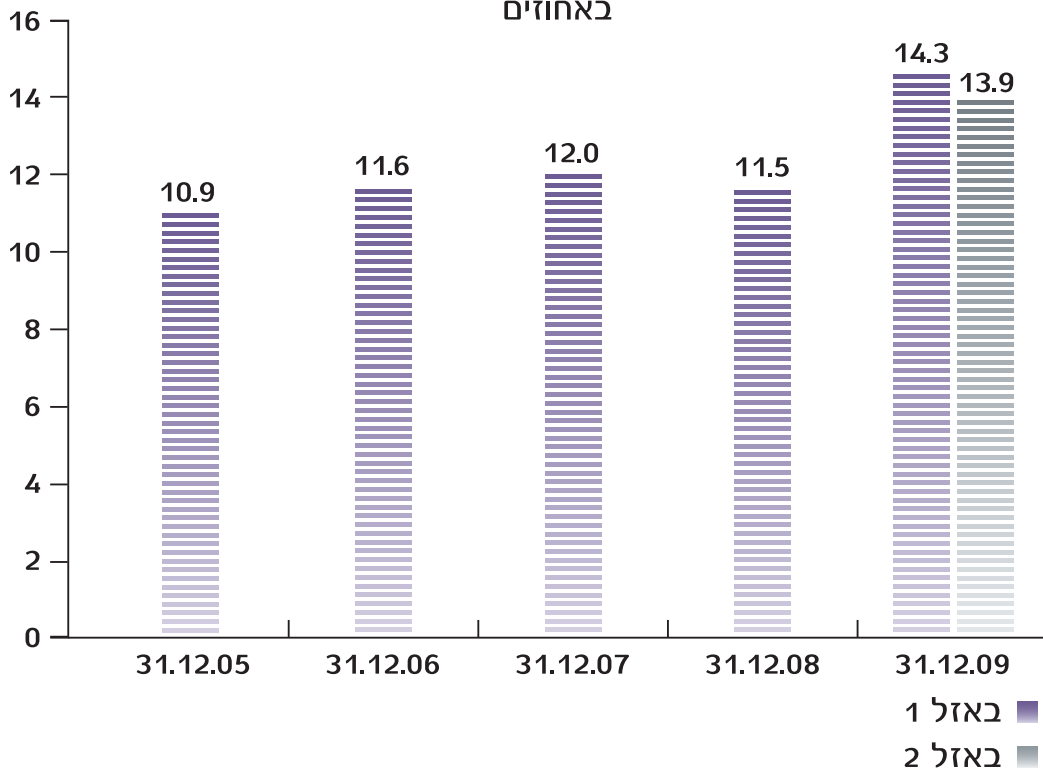
קצב גידול התמ"ג
באחוזים

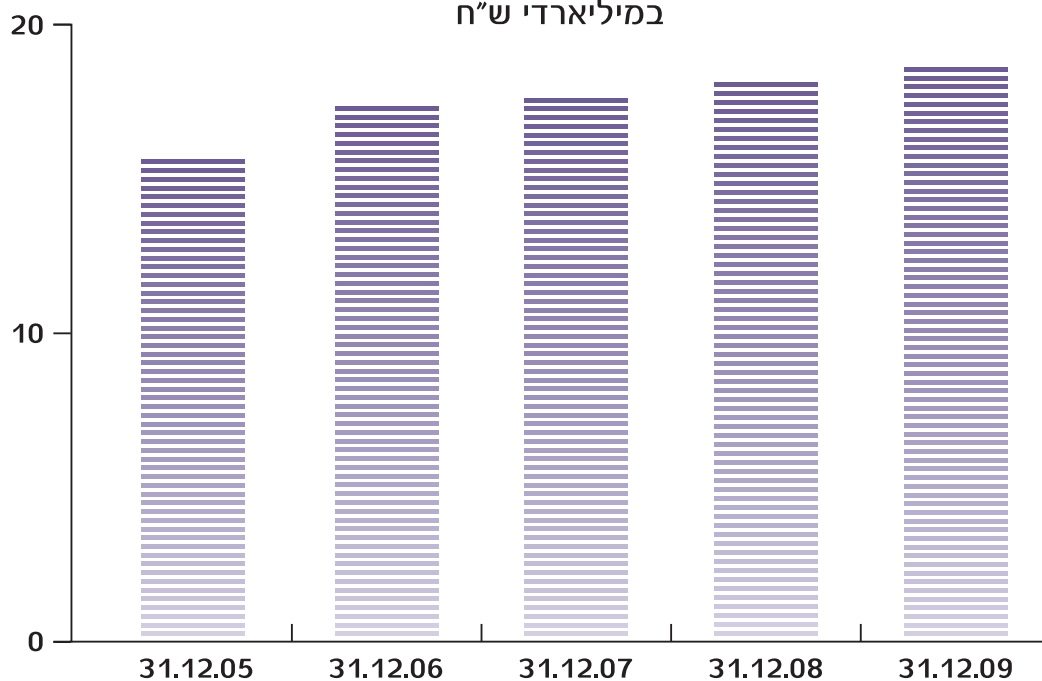
התפתחות הרווח הנקי מפעולות רגילות

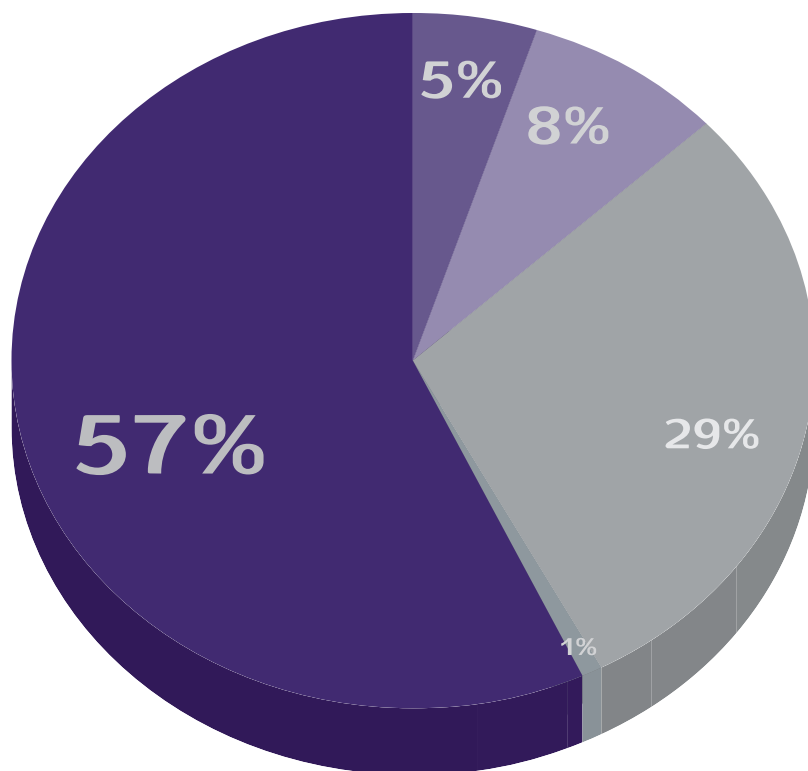
יחס הלימות הון באחוזים

התפתחות האשראי לציבור
במיליארדי ש"ח

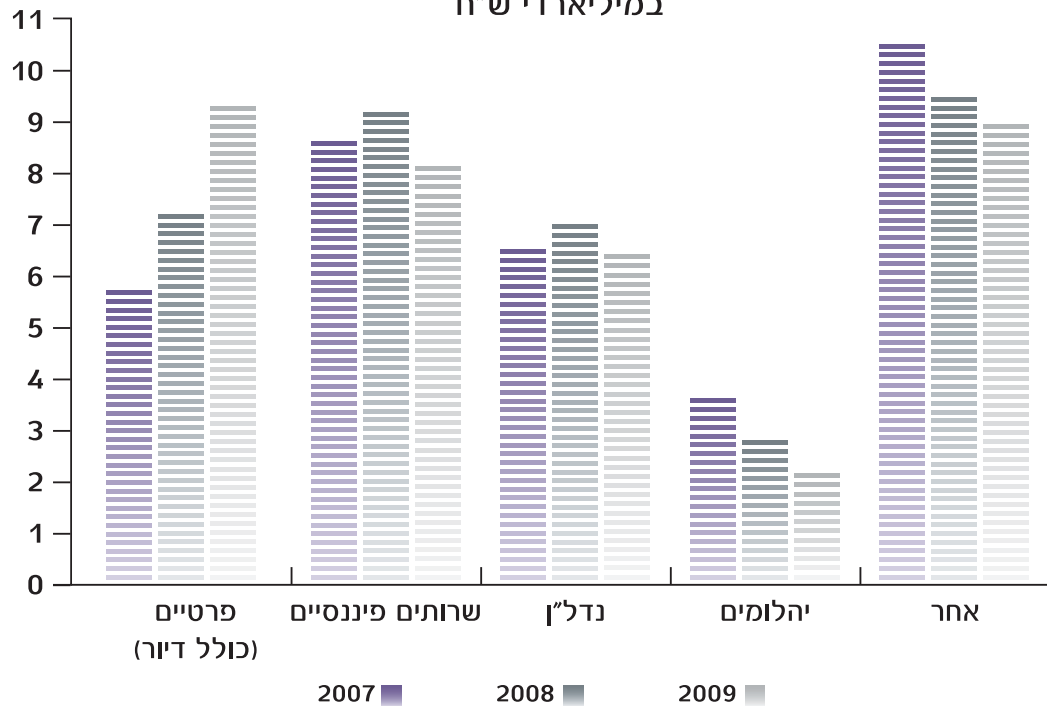

התפלגות החובות הבעייתיים לסוף שנת 2009
באחוזים

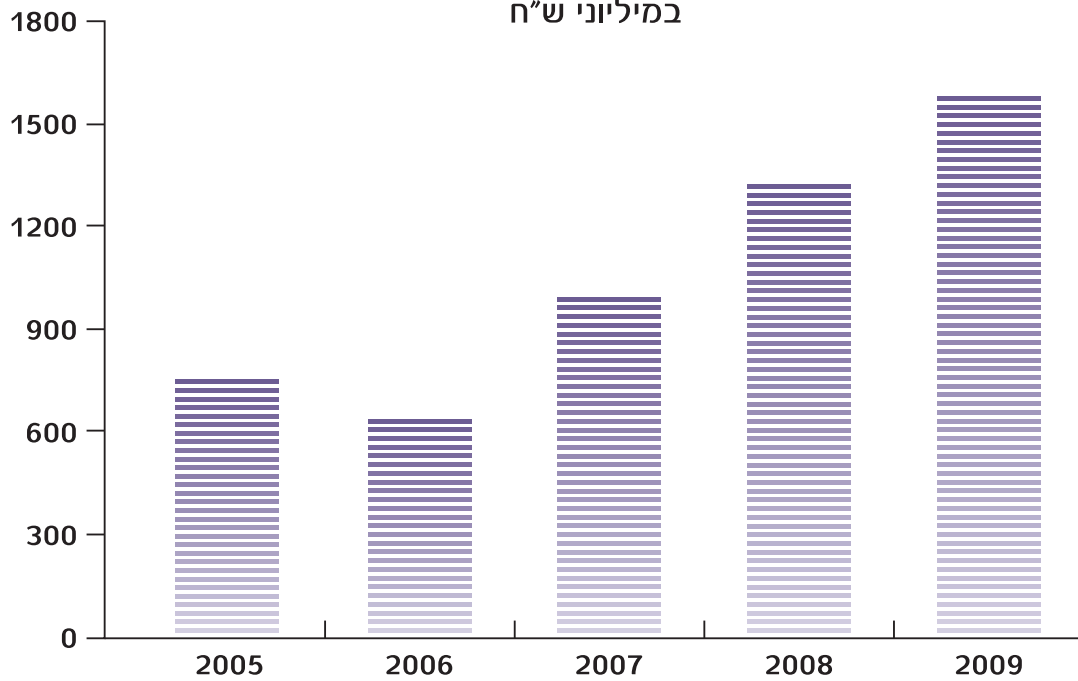

- אינו נושא הכנסה
- אורגן מחדש ומיועד לאירגון מחדש
- בפיגור זמני
- בהשגחה מיוחדת
- אג"ח קונצרניות

התפתחות סיכון האשראי הכולל לפי ענפי המשק
במיליארדי ש"ח

התפתחות ביצועי המשכנתאות
במיליוני ש"ח

יעדים ומדיניות עסקית

לקראת סוף שנת 2009 גובשה בבנק **אסטרטגיה תלת שנתית עבור השנים 2010-2012**. אסטרטגיה זו גובשה על בסיס יעדי ההון, תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שהוגדרו על ידי הדירקטוריון ועל רקע יישום לראשונה של הוראות באזל 2. לפירוט נוסף ראה פרק "הלימות ההון".

שלושת הנושאים המרכזיים הנכללים באסטרטגיה התלת שנתית של הבנק הינם:

קמעונאות - המשך הרחבת הפעילות הקמעונאית, כהמשך ישיר לאסטרטגיה התלת שנתית הקודמת (לשנים 2007-2009), ועל רקע המיתוג החדש של הבנק, תוך יישום אסטרטגיית סינוף מעודכנת.

אשראי - הגדלת תיק האשראי (הן העסקי והן בתחום המשכנתאות) באופן הדרגתי בהתבסס על הנפקות ההון (ראשוני ומשני עליון) שבוצעו ברבעון השלישי של שנת 2009, תוך עמידה בדרישות באזל 2 ותאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, ותוך שמירה על פרמטרים של איכות התיק ועל תחומי התמחות הבנק. בנוסף יבחנו תחומי התמחות עסקיים נוספים, וזאת תוך שאיפה להורדת הריכוזיות בתיק הן בהיבט הענפי והן בהיבט גודל הלווה.

שוק ההון - הרחבת פעילות לקוחות הפעילים בשוק ההון, בין היתר על ידי שימוש במערכות מסחר מתקדמות, תוך יישום תהליכי בקרה נאותים.

כמו כן, בעקבות יישום הוראות באזל 2, על שלושת נדבכיו, יושם דגש על הטמעת תהליכי ניהול סיכונים וממשל תאגידי תוך אופטימיזציה של ההון וניהול נכסי הסיכון על ידי התאמת התשואה לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו של ידי הדירקטוריון.

תוכנית העבודה לשנת 2010 הינה נגזרת של האסטרטגיה התלת שנתית. התוכנית נבנתה על רקע ההתאוששות שנרשמה החל מהמחצית השניה של שנת 2009 בפעילות הכלכלית במשק ובהתאם לתחזית המקרו כלכלית החיובית של בנק ישראל לשנת 2010. תוכנית העבודה מבוססת על תכנון הון שבוצע לשנה זו - ראה פירוט בפרק "הלימות ההון" תת פרק "תכנון ההון לשנת 2010".

היעדים המרכזיים בתוכנית העבודה לשנת 2010 הינם:

- במסגרת הרחבת הקמעונאות - התמקדות בגיוס לקוחות משכורת ולקוחות פעילים, העמקת פעילות לקוחות קיימים, התחלת יישום מדיניות הסינוף המעודכנת, עליית מדרגה בפעילות המשכנתאות ואיתור מקורות צמיחה חדשים לצורך יצירת שינוי הדרגתי בתמהיל הכנסות הבנק על ידי הגדלת משקלם של הלקוחות הקמעונאיים.

- הגדלת תיק האשראי באופן הדרגתי במהלך השנה, תוך שמירה על רמת הריכוזיות הענפית וגודל הלווה.

- בתחום הפעילות בשוק ההון - הגדלת היקף הפעילות, על ידי התמקדות בלקוחות פרטיים בפלח הביניים, באמצעות פעילות של יועצי ההשקעות הן במוקד והן בסניפים, והרחבת הפעילות בערוצים הישירים ובמערכות המסחר המתקדמות.

- בתחום מערכות המידע מתוכנן המשך הרחבת מימוש התוספת להסכם המחשוב עם בנק לאומי והמשך פיתוח ותחזוקה של מערכות עצמאיות ייחודיות תוך חיזוק מעטפת ניהול קשרי הלקוחות ושילובן במערכות התשתית המיחשובית בבנק.

- שימור ופיתוח ההון האנושי כבסיס לשיפור הפעילות הבנקאית, תוך הטמעת הקוד האתי בקרב עובדי הבנק.

- המשך הקפדה בנושא הבקרה בתחומי הפעילות השונים, תוך התחשבות ברמת הסיכון הגלומה בהן.

מידע נוסף בדבר יעדים ומדיניות עסקית של כל מגזר פעילות מופיע בפרק "תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות".

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע ההתאוששות מהמשבר העולמי, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיווק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת הצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

22.92%	שלמה אליהו אחזקות בע"מ*
24.77%	ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ*
15.15%	נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ*
7.69%	נכסי שרזדר בע"מ
4.20%	אליהו חברה לביטוח בע"מ

* מהווים את גרעין השליטה בבנק, המתחלק באופן שווה בין חבריו.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. במסגרת הסכם בין שלמה אליהו אחזקות בע"מ ("אליהו"), נכסי שרודר בע"מ ("שרודר") וישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ("לנדאו") (להלן "קבוצת בעלי השליטה") מיום 18 בנובמבר 1999 לבין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי") ניתנה ללאומי אופציה מסוג Put לחייב את גרעין השליטה לרכוש את כל החזקותיו של לאומי בבנק, ולאומי העניק לגרעין השליטה אופציה מסוג Call לחייב את לאומי למכור לגרעין השליטה את המניות המוחזקות. ביום 17 בנובמבר 2003 מימש לאומי את אופציית ה-Put באופן חלקי וזאת ביחס לחלקו של אליהו בלבד למכירת שליש מהחזקותיו בבנק. לאחר שביום 30 במאי 2004 ניתן לאליהו אישור המפקח על הבנקים לרכישה מלאומי של 3.84% מהון המניות בבנק, רכשה אליהו מלאומי, ביום 3 ביוני 2004, 1,901,206 מניות רגילות של הבנק בתמורה למחיר של 21.93 ש"ח למניה ובסך כולל של 41,700,000 ש"ח והגדילה את אחזקותיה בבנק נכון לאותו מועד ל-27.7% וחלקו של בנק לאומי ירד נכון לאותו מועד ל-7.7%. במקביל להודעת המימוש של האופציה, נחתם הסכם בין לאומי לבין שרודר ולנדאו ("הסכם הארכה") במסגרתו הווארכה אופציית ה-Put ואופציית ה-Call שנתנו בהסכם מיום 18 בנובמבר 1999 ליתרת מניות הבנק המוחזקות על ידי לאומי וזאת לתקופה של עד 17 בנובמבר 2010 במחיר ובתנאים כפי שנקבעו בהסכם הארכה.

ביום 28 ביוני 2009 הושלמה עסקה בין בנק לאומי לבין נכסי שרודר בע"מ וישעיהו לנדאו החזקות (1993) בע"מ על פי הסכם ההארכה הנ"ל, במסגרתו מכר בנק לאומי את מלוא החזקותיו בבנק (3,802,412 מניות) לשני בעלי המניות הנ"ל (בחלקים שווים ביניהם), בתמורה לסכום כולל של 107,784,000 ש"ח (53,892,000 ש"ח כל אחד). כתוצאה מעסקה זו חדל בנק לאומי להיות בעל עניין בבנק. פרטים בדבר השיעורים העדכניים של בעלי השליטה בבנק ראה בפרק "השליטה בבנק".

ב. באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מיום 26 באפריל 2009, אושרה הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, אשר עמד על 650 אלף ש"ח (מחולק ל-65 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב) לסך של 900 אלף ש"ח, על ידי הוספת 25 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת, להון מניות הבנק, (להלן: "תוספת ההון הרשום").

באותו מועד נקבע כי תוספת ההון הרשום תשמש אך ורק למטרה של הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק, כפי שיהיו במועד כל הנפקת זכויות שתבוצע מעת לעת, מתוך תוספת ההון הרשום, בתמורה לסכום כולל שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח (להלן: "מטרת תוספת ההון הרשום"). במידה ולצורך הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק בתמורה לסכום כולל של 150 מיליון ש"ח, לא יידרש שימוש בכל המניות שתתווספנה להון המניות הרשום של הבנק, במסגרת תוספת ההון הרשום, שימוש במניות שיוותרו מתוך תוספת ההון הרשום ידרוש בנוסף להחלטת דירקטוריון גם החלטה של האסיפה הכללית, ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. כן נקבע כי, היה והבנק יבקש לעשות שימוש בתוספת ההון הרשום שלא למטרת תוספת ההון הרשום (כמוגדר לעיל) הבנק יהא רשאי לעשות כן, ובלבד שהשימוש המוצע אושר מראש על ידי האסיפה הכללית ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. אין בהחלטת הבנק כאמור לעיל כדי להגביל את הבנק לעשות שימוש בהון הרשום הקיים של הבנק או בכל הון רשום חדש, ככל שיהיה ואשר אינו כלול בתוספת ההון הרשום נשוא החלטה זו. הנפקת מניות לצורך מטרת תוספת ההון הרשום תבוצע מתוך תוספת ההון הרשום בלבד. תקנון התאגדות ותזכיר הבנק תוקנו בהתאם, ותיקנום אושר במסגרת אותה אסיפה.

באוגוסט 2009 פרסם הבנק תשקיף הנפקה בדרך של זכויות לכל בעלי המניות הרגילות של הבנק (להלן: "תשקיף הבנק") ותשקיף מדף (להלן: "תשקיף המדף של הבנק"). ביום 14 בספטמבר 2009 השלים הבנק הנפקה של 14,711,462 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת של הבנק וזאת במסגרת תשקיף הבנק. כל בעלי השליטה בבנק ניצלו את מלוא הזכויות שהוצעו להם על פי תשקיף הבנק מכח אחזקותיהם במניות הבנק. ההנפקה הגדילה את הון המניות של הבנק ב-149 מיליון ש"ח (נטו, לאחר הוצאות הנפקה). לפירוט נוסף לגבי תוצאות ההנפקה ראה דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 15 בספטמבר 2009.

ג. במטרה לשמור על יעילות מבנה ההון וליצור כרית ביטחון נוספת להלימות ההון של הבנק, פועל הבנק (עצמאית ובמסגרת חברת הבת אגוד הנפקות) להנפקת כתבי התחייבות נדחים, לצורכי הון משני עליון והון משני רגיל.

בחודש ינואר 2007 גייסה אגוד הנפקות, באמצעות תשקיף מדף, כתבי התחייבות בסך של 200 מיליון ש"ח בתנאים שונים. בחודש דצמבר 2007 ובחודש יוני 2008 גייסה אגוד הנפקות כ-120 מיליון ש"ח וכ-94 מיליון ש"ח, כתבי התחייבות נוספים, בהתאמה.

במסגרת תשקיף המדף של הבנק המוזכר לעיל, יכול הבנק להנפיק שטרי הון נדחים, העשויים להימנות על ההון המשני העליון של הבנק בכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

כמו כן, ביום 31 באוגוסט 2009 פרסם תשקיף מדף של חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "תשקיף אגוד הנפקות"), אשר במסגרתו יכולה אגוד הנפקות להנפיק אגרות חוב כתבי התחייבות נדחים, וכן שטרי הון נדחים, העשויים להימנות על ההון המשני של הבנק (עליון ותחתון), בהיקף כולל של עד מיליארד ש"ח.

ביום 8 בספטמבר 2009 פרסמה אגוד הנפקות הצעת מדף במסגרת תשקיף אגוד הנפקות, על פיה הונפקו (בדרך של מכרז) שתי סדרות של שטרי הון נדחים, סדרה 1 במסגרתה הונפקו 260,006 יחידות של 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכן הנקוב ומסדרה 2, הונפקו 96,528 יחידות של 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכן הנקוב. לפירוט נוסף לגבי תוצאות ההנפקה ראה דוח מידי שפרסמה אגוד הנפקות ביום 10 בספטמבר 2009. ביום 30 בספטמבר 2009 קיבל הבנק את אישור בנק ישראל להכרה בשטרי ההון הנדחים הנ"ל כהון משני עליון לצורך יחס הון מזערי של הבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים הצפויים להיגרע ממסגרת ההון המשני במהלך שנת 2010 הינם בסך של כ-132 מיליון ש"ח. לגבי הנפקת כתבי התחייבות נדחים נוספים בשנת 2010 בהתאם לצורך – ראה פרק "הלימות ההון", תת פרק – "תכנון ההון בתוכנית העבודה לשנת 2010".

חלק מהמידע בפסקה זו הנו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, והינו מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק ועל הערכותיו לגבי מידת היענות של הציבור להנפקות עתידיות, וכן לקיומם של תנאי שוק מתאימים. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי כתלות בגורמים העיקריים הבאים: מידת היענות הציבור להנפקות עתידיות, אי קיום תנאי השוק התומכים בהנפקות עתידיות, או שינויים רגולטוריים לנושא יחס ההון.

ד. בדבר אופציות שהונפקו למנכ"ל הבנק – ראה ביאור 14 א לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנדים

מדיניות הבנק הינה לחלק בכל שנה דיבידנד לפחות בגובה של 35% מהרווחים הראויים לחלוקה בכפוף לכללי הדין לחלוקה מותרת. כל חלוקת דיבידנד תהיה בהתאם לדרישות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") הקובע בין היתר, כי הבנק רשאי לבצע חלוקה מתוך רווחיו, ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן הבנק את היכולת לעמוד בחביותיו הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן. כמו כן, נדרש הבנק לעמוד במגבלות שקבע דירקטוריון הבנק ביום 31 בדצמבר 2009, לפיהן יחס ההון הכולל של הבנק לא יפחת מ-12.5%, ויחס ההון הראשוני לא יפחת מ-7%. יחס זה משקף את תיאבון הסיכון של הבנק ואת סביבת סיבולת הסיכון כפי שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

בנוסף, כפופה חלוקת דיבידנד על ידי הבנק, בין היתר, למגבלות שקבע המפקח על הבנקים לעניין חלוקת דיבידנדים, הכוללות: איסור על חלוקת דיבידנד, ככל שהנכסים הלא כספיים של הבנק עולים על ההון העצמי או ככל שחלוקת הדיבידנד תגרום למצב זה, איסור על חלוקת דיבידנד מתוך קרנות הון, או כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד (שנת 2003 הסתיימה בהפסד, לפיכך לא חילק הבנק דיבידנד עד שנת 2006), ולקיום דרישות סעיף 23 א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, לפיו נקבעה מגבלה לגבי שיעור ההון אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים, וכן לעמידה במגבלות שקבע המפקח על הבנקים בעניין מתן אשראי כשיעור מההון.

בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 463 מיליון ש"ח.

בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ חברה בת של הבנק בשליטתו המלאה ("אגוד הנפקות") ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות מיום 31 באוגוסט 2009 ולתשקיף המדף של הבנק מיום 20 באוגוסט 2009 כפי שתוקן ביום 30 באוגוסט 2009 המאפשרים, בין היתר, הנפקת מכשירי הון מורכבים (ובכלל זה שטרי הון המשני העליון שהונפקו בפועל על ידי אגוד הנפקות, כמצוין לעיל), כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי הון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.

על רקע התוצאות העסקיות בשנת 2006 החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2007 להציע חלוקת דיבידנד בסך 100 מיליון ש"ח. ביום 18 באפריל 2007 אושרה ההצעה באסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות. ביום 14 במאי 2007 חולק הדיבידנד הנ"ל.

על רקע עמדתו של בנק ישראל בנושא זה, ועל רקע אי הודאות לגבי המשך המגמות של ההתפתחויות הכלכליות והשלכותיהן על סביבת הפעילות העסקית של הבנק, אין בכוונת הבנק, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, לבצע חלוקת דיבידנד.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

• הסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים נוספים הנחתמים בבנק ועל הסדרי עבודה שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

כמו כן אימץ הבנק בדצמבר 2009 מדיניות תגמול בהתאם למכתב של המפקח על הבנקים בנושא – ראה פירוט בפרק "הון אנושי".

אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה:

א. פקידים

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלומם, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.

החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה. ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 בינואר 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה.

ביום 17 בספטמבר 1998 נחתמו הסכמים בין הבנק לבין ארגון עובדי בנק אגוד-הועד הארצי וכן בין הבנק לבין ארגון המנהלים ומורשי חתימה (להלן: "מו"ח") של הבנק, המסדירים את המעבר למתכונת עבודה של 5 ימים בשבוע החל מיום 1 בנובמבר 1998.

הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים/חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים. בהסכמים אלו מעודכן השכר והתנאים הנילווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.

ביום 10 בספטמבר 2007 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תנאי עבודה לעובדים בניסיון בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והועד הארצי של עובדי הבנק, על-פיו הופחתו תשלומים שונים המשולמים לעובדים חדשים בניסיון במסגרת התוספות הנלוות לשכרם. כמו כן, על פי ההסכם הוארכה תקופת הניסיון לגבי עובדים בניסיון בתפקידים מסויימים.

ביום 28 בפברואר 2008 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תשלום בונוסים לפקידים לשנים 2007 ו-2008, על פיו נקבע היקף הבנוס שישולם לפקידים כפועל יוצא מתשואת הרווח הנקי של הבנק על ההון העצמי שלו, כפי שיופיע בדו"ח הכספי לשנה הרלוונטית.

ב. מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו ותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק. בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל קיימים ונעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

ביום 28 בפברואר 2008 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תשלום בונוסים למו"חים לשנים 2007 ו-2008, על פיו נקבע היקף הבנוס שישולם למו"חים כפועל יוצא מתשואת הרווח הנקי של הבנק על ההון העצמי שלו, כפי שיופיע בדו"ח הכספי לשנה הרלוונטית.

ג. בעלי חוזים אישיים

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק.

• **הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי")**

ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, החל משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאוומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחות מת"מ בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. שירותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו.

לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

ביום 31 בדצמבר 2007 נחתמה, לאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות, תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות

השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 37-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 42-45 מיליון ש"ח החל מן השנה השישית, וזאת בהתאם לגידול מדורג במכלול השירותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם האמור. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק.

במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

● שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה

כתב התחייבות לשיפוי נושא משרה בבנק:

ביום 29 בדצמבר 2005 אושרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק החלטה לפיה יעניק הבנק למי שיכהנו מעת לעת כנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות שלו (להלן "נושאי המשרה") התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, הקשורים לרשימת אירועים שצורפה לכתב ההתחייבות. הסכום המרבי של השיפויים אשר יינתנו לכל נושאי המשרה במצטבר, לא יעלה על סך של 35 מיליון דולר. השיפוי מותנה בקיומם של תנאים המפורטים בכתב ההתחייבות.

ביום 22 ביוני 2009 אושרה באסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי לטובת נושאי המשרה, במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. לפרטים נוספים בדבר עסקה זו ראה דוח מידי מיום 14 במאי 2009 וכן דוח מידי בדבר תוצאות האסיפה מיום 22 ביוני 2009.

פרטים נוספים ראה בפרק "עסקאות עם בעלי שליטה", סעיף ד' (1).

לעניין התקשרות הבנק לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 21 באוקטובר 2009 - ראה פרק "עסקאות עם בעלי שליטה", סעיף ד' (3).

• שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים

- א. **כרטיסי אשראי** - הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם כ.א.ל. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כ.א.ל.") להנפקת כרטיסי אשראי מסוג ויזה ודיינרס ללקוחות הבנק. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין כ.א.ל לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים להנפקה כאמור.
- ב. **עשיית שוק** - הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.
- ג. **ייעוץ פנסיוני** - בד בבד עם מכירת פעילות קופות הגמל על-ידי הבנק בשנת 2006 החל הבנק לעסוק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצי השקעות בסניפים שהוכשרו וקיבלו רישיון לביצוע ייעוץ מסוג זה.
- ד. להסכמים הקשורים **בפעילות הבנק בחו"ל**, לרבות בשוקי ההון בחו"ל ראה פרק "פעילות חו"ל".
- ה. **רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות** - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, התקשר הבנק ביום 14.2.2010 בהסכם מסגרת עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתו עתיד הבנק לרכוש ממימון ישיר בהמחאת זכויות והתחייבויות על דרך מכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את כל הביטחונות שניתנו להבטחתם בסכום מירבי של 180 מיליון ש"ח (להלן "הסכם המסגרת"), להלן "הסכום המירבי"). הסכם המסגרת יכנס לתוקף ביום 15.3.2010 ויעמוד בתוקף במשך שישה חודשים מיום כניסתו לתוקף או עד להמחאת הסכום המירבי כאמור לעיל, לפי המוקדם מביניהם. ביצוע של עסקאות ההמחאה מכח הסכם המסגרת כפוף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכם ולכל דין.

• הסכמי שעבוד

- א. להבטחת אשראי תוך יומי שבנק ישראל יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון ע"ש בנק ישראל ועבור המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה.
- ב. הבנק משתתף במסלוקת היורוקליר אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך.
- ג. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלוקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלוקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלוקת על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלוקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם.
- להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלוקת המעו"ף.

- להתחייבויות נוספות הנוגעות לתשקיף הבנק ולתשקיף אגוד הנפקות בע"מ מאוגוסט 2009, ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" ובאורים 10 ו-12 לדוחות הכספיים.
- לגבי הסכמים בין הבנק לחברות מוחזקות- ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות", תת פרק "הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה".

רשיונות, היתרים ואישורים

על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידים בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונות המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים.

במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רשיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.

נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ, חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומי שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רשיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. להלן יימנו רשיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.

בין הרשיונות אשר ניתנו מאת רשות ניירות ערך מצויים רשיון ניהול התיקים לחברת הבת בבעלות מלאה שהנה מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות התשנ"ה-1995, ורשיון החיתום לחברת הבת בבעלות מלאה שהנה חתם כהגדרתו בתקנות ניירות ערך (חיתום), התשס"ז-2007 (לעניין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), כן קבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק בייעוץ השקעות, ועובדי החברה הבת המוסמכים לעסוק בניהול תיקי השקעות רשיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.

בידי הבנק רשיון ייעוץ פנסיוני כמשמעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק פנסיוני ובשיווק פנסיוני) התשס"ה-2005, מאת הממונה על שוק ההון במשרד האוצר לצורך עיסוקו זה, ובידי עובדיו העוסקים בייעוץ פנסיוני רשיונות מתאימים אף הם מאת אותו גורם. כן מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהנן סוכני ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)(2) לחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981 רשיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רשיון סוכן ביטוח כנדרש.

הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על הגבלים עסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:

1. ביום 18 בנובמבר 2008 הודיע הממונה על הגבלים עסקיים על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך ארבע שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנקים השונים כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.
2. ביום 13 בפברואר 2008 האריך הממונה את הפטור שניתן על-ידו בעבר להסכם בין בנק אגוד לבין בנק לאומי בדבר מתן שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד על ידי בנק לאומי, למשך שבע שנים נוספות. לפרטים בדבר הסכם המחשוב עם בנק לאומי ראה פרק "ההסכמים מהותיים".

כמו כן, ביום 8 במרץ 2007 הודיע הממונה לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, מהם התנאים בהם אין בכוונתו לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד. בהתאם להחלטה זו, קונסורציום אשראי בין בנקים יותר בתנאים הבאים: חבירה של מספר בנקים בקונסורציום חיונית במובן זה שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים; החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד;

ללקוח תינתן אפשרות לנהל משא ומתן על תנאי מתן האשראי עם מי מהבנקים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו, ועוד.

נוסף על האמור, ביום 2 במרס 2008 הודיע הממונה מהם התנאים בהם לא יאכפו הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי בחבירה בין בנקים לחברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן. תנאים אלו דומים במהותם לתנאים שנקבעו לעניין קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד, למעט התנאי הנוגע להסדרים להם צד בנק הפועלים ובנק לאומי ועניינו דרישת מינימום אשראי.

פעילות חו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול בנקים וגופים פיננסיים אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי ISDA (International Swaps And Derivatives Association), שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), המצורפים כנספח לחלק מהסכמי ה-ISDA, ותומכים בהם. ההתקשרות בהסכמים האמורים, שנוסחם מהווה סטנדרט בינלאומי נהוג, מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות. מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם (Continuous Linked Settlement) CLS, אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ.

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים מחוץ לישראל, לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY) עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פיקדונות כספיים במשמורת. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניות הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי.

עד תום שנת 2009 הפעיל הבנק סניף באיי קיימן, אשר פעילותו התמקדה בקבלת פקדונות במט"ח. בעקבות החלטת דירקטוריון הבנק מנובמבר 2009, פעל הבנק לסגירת הסניף ולהחזרת רשיונותיו, וביום 31 בדצמבר 2009 נסגר הסניף לבקשת הבנק. (יש לציין כי היקף הפעילות בסניף זה לא היה מהותי ביחס לפעילות הבנק). לבנק נציגות (REPRESENTATIVE OFFICE) במדינת ניו-יורק, ארה"ב. בימים אלה בוחן הבנק את מתכונת הפעלת הנציגות.

הליכים משפטיים

להלן מידע בדבר הליכים משפטיים אשר הינם בסכומים מהותיים העולים על 1% מהון הבנק ובנוסף תביעה לסעד הצהרתי:

- א. התחייבות תלויה בקשר עם החברה המאוחדת כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן "החברה"): ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה נגד החברה ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ-500 מיליון ש"ח. כמו כן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. התביעה עוסקת בנושא עמלות בגין ביטוח חיים ורכוש. פרטים נוספים ראה בבאור 17(ג)(15)(ד)(1) לדוחות הכספיים ובחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים.
- ב. ביום 13 במרס 2006 הגישו שלמה אליהו אחזקות בע"מ ומר שלמה אליהו (מבעלי השליטה בבנק) תביעה כנגד בעלי השליטה האחרים בבנק, כנגד הבנק עצמו וכנגד נתבעים נוספים, בהם יו"ר הדירקטוריון של הבנק. לפרטי התביעה ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 15 במרס 2006. התקיים במסגרת הליך זה קדם משפט והוגשו תצהירי עדות ראשית על-ידי הצדדים. התביעה תוקנה באופן שהיא כוללת כעת כנגד הבנק וכנגד יו"ר הדירקטוריון סעד הצהרתי בלבד, וכנגד בעלי מניות השליטה האחרים – גם סעד כספי. בראשית חודש פברואר 2010 הסתיים שלב שמיעת הראיות בתיק והתיק צפוי להקבע לסיכומים. להערכת עורכי הדין המטפלים בתביעה מטעם הבנק, סיכויי התביעה כנגד הבנק וכנגד יו"ר הדירקטוריון להתקבל – קלושים.
- ג. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום על סך של 10 מיליון דולר, בקשר עם פעילות בשוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על-ידי הנאמן בפשיטת רגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לטענת הנאמן, הבנק הפר את אמון לקוחות הבנק ואת חובת הזהירות כלפי לקוחותיו של מיופה הכוח והפר חובות חקוקות שאפשרו למיופה הכוח לבצע מעשי מרמה המיוחסים לו כלפי לקוחותיו. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לביהמ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיסוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. הבנק הגיש תגובה מטעמו ולאחר מכן הוגשו תגובות חוזרות, הן של הנאמן והן של הבנק. עפ"י החלטת ביהמ"ש שניתנה לאחרונה, על הבנק להמציא לנאמן דוחות

ומסמכים הקשורים לחשבוננו של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, בהיעדר ביסוס לחבות של הבנק ובהיעדר פירוט ו/או כימות לטענות ולאופן בו הן מבססות זכות לסעד, לא ניתן עדיין להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בעניין זה.

ד. התחייבות תלויה בקשר עם הבנק והחברה המאוחדת - חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן "החברה"): ביום 22 ביוני 2009 הוגש בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז כתב תביעה מתוקן נגד הבנק ונגד החברה על ידי שתי חברות אמריקאיות (האחת מהן בפירוק בישראל), בטענה לשחרור מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבור צד ג' וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבורם. כתב התביעה המתוקן הוגש לאחר דיונים ממושכים בהליכי פטור מאגרה. סכום התביעה המצוין בו הוא כ-155 מיליון דולר ארה"ב, אך הועמד לצרכי אגרה על 10 מיליון ש"ח. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת מהיועצים החיצוניים המטפלים בתביעה, המסתמכת על העובדות הידועות להם, הערכת סיכויי התביעה להתקבל קלושים. כמו כן לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים העלולים להיות משולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה. פרטים נוספים ראה בבאור 17(ג)(15)(ד)(2) לדוחות הכספיים ובחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים.

ה. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי – מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ (בכינוס) וזאבי תקשורת – מימון וניהול בע"מ (בכינוס), תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים אחרים שעניינה, על פי הנתען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן על ידי הבנקים ואשר מניות "בזק" שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, לסכום של כ-840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן: "סכום ההפרש בגין ריבית הפרה"), מעבר לריבית ההסכמית כהגדרתה בתובענה. אין בתובענה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית הפרה, אך מצויינים אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%. בחודש ינואר 2010 נתקבלה החלטת בית המשפט המורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה, בגינה על התובעת לשלם אגרה מלאה בתוך המועד שקצב להן בית המשפט וזו הוגשה לבית המשפט במהלך חודש פברואר 2010. לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק טרם הגשת תביעה כספית, ניתן להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנתען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים החיצוניים המטפלים בתובענה, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם, הערכת סיכויי התובענה להתקבל קלושים. פרטים נוספים ראה בבאור 17(ג)(15)(ג).

רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 ב-364 מיליון ש"ח לעומת 356 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 6 לדוחות הכספיים. עסקי הבנק מתנהלים באתרים שונים, בחלקם בבעלות הבנק (או בבעלות חברות בנות) ובחלקם בשכירות. תפעול אתרי הנדל"ן של הבנק מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 15 של המוסד לתקינה בחשבונאות הקובע את הטיפול בירידת ערך נכסים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 בכ- 34,176 מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

שטח כולל	בשכירות	בבעלות	סוג הנכס
מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו	
17,840	7,565	10,275	סניפים ברחבי הארץ
13,135	3,379	9,756	משרדים ומחסן
3,201	200	3,001	נכסים נוספים
34,176	11,144	23,032	סך הכל

סך כל ההשקעות בבניינים וביציוד הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 הינן (במיליוני ש"ח):

שיעורי הפחתה ב-%	יתרה להפחתה	פחת שנצבר	עלות	
2-10	233	171	404	בניינים ומקרקעין
7-15	29	139	168	ציוד, ריהוט וכלי רכב
14-33	102	267	369	מחשבים
	364	577	941	סך הכל

בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו, חברה מאוחדת בבעלות מלאה של הבנק, אגודים בע"מ. נכסים אלה משמשים לאכלוס משרדי הנהלת הבנק, יחידות המטה השונות שלו, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים השכורים על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) בשכירות לתקופות שונות. מעת לעת קונה הבנק ומוכר (בעצמו או באמצעות אגודים בע"מ) נכסי מקרקעין, בהתאם לצרכיו המשתנים.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית המבוצעת על-ידי הבנק נשענת ותלויה במידה רבה על התאמת ואיכות מערכות המידע והמחשוב בהן נעשה שימוש לצורך ביצוע פעילות זו, ובתפקודן התקין. הבנק, הכפוף בנושא טכנולוגיית המידע להוראות המפקח כמפורט להלן, משקיע משאבים רבים ברכישת, בניית והתאמת מערכות המידע והמחשוב, התוכנה והחומרה שבשימושם לצרכים ההולכים וגדלים של פעילותו, כמו גם ביצירת מערך אבטחת מידע הולם. יחד עם זאת, מערכות מידע ומחשוב, ככל מערכת טכנולוגית מורכבת, אינן (ואינן יכולות להיות) נקיות לחלוטין מתקלות. הבנק עוקב כל העת, באמצעות מערך מערכות מידע ומערך אבטחת מידע ולוגיסטיקה, אחר חידושים ועדכונים בתחום, ומשקיע משאבים

רבים בשיפור ושדרוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקון. סך השקעות המחשוב של הבנק, לשנת 2009 הסתכמו בסך 42 מיליון ש"ח וסך הוצאות המחשב השוטפות לשנת 2009, הסתכמו ב-64 מיליון ש"ח. בנק לאומי ("לאומי") הנו הספק המרכזי והמהותי של הבנק בקשר עם שירותי מחשוב במיקור חוץ, כשאת עיקר השירותים בתחום זה מקבל הבנק ממנו, ואת השאר מבצע בעצמו או באמצעות ספקים אחרים של שירותים אלה. לפירוט נרחב של הסכם לאומי ותנאיו ראה פרק "הסכמים מהותיים".

מסגרת הפעילות בתחום

תחום טכנולוגיות המידע מאופיין, בין היתר, בתהליכי רוחב מרכזיים, חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק.

הבסיס לפעילות המחשוב בבנק הנו מסמך מדיניות טכנולוגיות המידע של הבנק ("המסמך"), הנגזר מהוראות המפקח (הוראה מס' 357), וקובע את הפתרונות לצרכי המחשוב של הבנק. כאמור לעיל, לבנק התקשרות מהותית ורבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הנם: א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016); ב. עדכון מודל ההתחשבות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות; ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם (Service Level Agreement) SLA מפורט.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם.

הבנק החל במימוש הנחיות אלו. יצוין כי, עבור חלק ניכר מהתהליכים העסקיים המהותיים שמתקיימים בו, נשען הבנק על שירותי המחשוב של בנק לאומי. סניפי הבנק, כמו גם יחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. במקביל קיימת גם רשת תקשורת פנימית בבנק. כן קיימות מערכות ליבה בנקאיות נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי, המטופלות ומצויות באחריות מערך מערכות המידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר נ"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה-BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול שוטפות של הבנק.

תשתיות

בהתאם להוראות הרגולטוריות החלות עליו בעניין זה, חייב הבנק להבטיח קיומם של מערכי גיבוי ותוכניות המשכיות עסקית בכל עת. המענה לדרישות אלה ניתן הן באמצעות מערכות המעניקות גיבוי מיידי למערכות המחשב המרכזיות של הבנק והן על-ידי מתן גיבוי מדורג לאורך ציר הזמן בהתאם לרמת חשיבות ומהותיות המערכת שבה ארעה התקלה. מערכות הגיבוי ממוקמות הן במתקן הגיבוי המרכזי של הבנק, המצוי במתחם מתקן הגיבוי של לאומי והן במתקן הגיבוי של הבנק הצמוד לאחד מסניפי הבנק במרכז הארץ. לאומי אחראי, בין היתר, לתוכניות הגיבוי וההמשכיות העסקית בקשר למערכות המסופקות על-ידו לבנק. בנוסף, קיימת בבנק תוכנית התאוששות מאסון, הנדונה על-ידי הנהלת הבנק ומוצגת גם בפני הדירקטוריון אחת לשנה, וכוללת היערכות לתרחישי אסון בהתאם לדרישות המפקח ובהתאמה לצורכי

הבנק. הבנק פועל ליישום פתרונות מתקדמים בתחומי תוכנה, חומרה ותקשורת, ומתבסס על תשתיות MICROSOFT לסביבות ההפעלה והפיתוח המרכזיות.

מטרות ותחומי פעולה עיקריים

הבנק פועל כיום, הן על-ידי שילוב מערכות מחשוב ואבטחת מידע חדשות ומתקדמות יותר והן על-ידי שדרוג ותחזוקת המערכות הקיימות, במטרה לשפר ולייעל את תפקודן של מערכות המחשוב ואבטחת המידע ולהקטין את הסיכונים הנובעים מקיומן של תקלות פוטנציאליות בהן, ככל האפשר. כאמור לעיל, מדובר על מערכות מורכבות ורגישות טכנולוגית, אשר לא ניתן להקטין לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

בין היתר פועל הבנק בעניין זה למתן פתרונות מחשוב מתקדמים בתחום ניהול הסיכונים והטמעת מערכת ניהול אינטגרטיבית לניהול הפעילות העסקית של הבנק על כלל מרכיביה, תוך עמידה בדרישות הרגולציה, בדגש על הנחיות באזל 2, על כלל נדבכיהן והמודלים הרלוונטיים הנדרשים ליישום על-פיהן.

בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי ומשיקולים תקציביים.

ספקים עיקריים ותלות בספקים

לבנק מספר ספקים בתחום מערכות המידע והמחשוב, ואלה העיקריים שבהם. בצד שמו של כל ספק שיש לבנק תלות בו, צוין הדבר במפורש:

- א. **לאומי** – ספק מערכות הליבה הבנקאיות ושירותי התפעול בקשר אליהן. לבנק תלות בלאומי, היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על-ידו, ונזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי.
- ב. **חברת נס** – ספקית רישיונות מייקרוסופט. השירות כולל רכש, רישוי וחיידוש רישיונות – Enterprise Agreement.
- ג. **חברת IBM** – מספקת לבנק שרתים מסוג AS/400 ושירותי תחזוקה עבורם. לא קיימת חלופה מיידית זמינה לצידו זה.
- ד. **FMR** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע ובקרת מסחר בניירות ערך. קיימת לבנק תלות בנוגע לשירות אותו היא מספקת, בשל היותה ספק מהותי בישראל של שירות זה.
- ה. **מטריקס** – ספקית מערכת ניהול קשרי לקוחות CRM (Customer Relation Management) ושירותי תחזוקה ופיתוח של מערכת המשכנתאות של הבנק, וכן של מערכת הבקרה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.
- ו. **רויטרס** – ספקית מערכות מסחר במט"ח, מידע פיננסי וניהול עסקאות ריבית.
- ז. **טלדור** – מפעילת מוקד שירות, תמיכה, חומרה וכספומטים וניהול מוקד הרשאות למשתמשים.

פעילות חברות מוחזקות

להלן תיאור כללי של עיקר עיסוקיהן של חברות מוחזקות של הבנק, רווחיהן לפני הפרשה למס ואחריה, וכן פרטים בדבר דיבידנד, ריבית, דמי ניהול או תשלום אחר אותם זכאי הבנק לקבל:

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ("א.ש.י.")

א.ש.י. משמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק, בהתאם להחלטה עקרונית שקיבל הבנק להפנות חלק מההון הפנוי שלו להשקעות ריאליות, בכפוף למגבלות שנקבעו בדין לגבי שעורי ההשקעה המותרים בתאגידים ריאליים, ובכפוף לסכומי ההשקעה המרביים שנקבעו על-ידי דירקטוריון הבנק לעניין זה. ככזו, היא בוחנת, מבצעת ועוקבת אחר השקעות העונות על הקריטריונים הבסיסיים שנקבעו בקשר עם ביצוע השקעות ריאליות אלה. כמו כן, עוסקת א.ש.י. במתן ייעוץ לבנק בקשר עם רכישת חברות ופעילויות בתחומי פעילות משלימים לפעילות הבנקאית. א.ש.י. הוקמה בשנת 1998, והיא בעלת תיק השקעות של כ-100 מיליוני ש"ח, בתחומי השקעות שונים. א.ש.י. רוכשת החזקות בתאגידים בכפוף למגבלות הדין. היא מאתרת את החברות המתאימות להשקעה ומבצעת, בעצמה ובאמצעות מומחים חיצוניים, את ההשקעות ואת בדיקות הנאותות הנדרשות בקשר אליהן. במסגרת חלק מעסקאות ההשקעה שומרת לעצמה א.ש.י. את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה. א.ש.י. מחזיקה בחברת הבת, אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ, שפרטים ביחס אליהן מפורטים להלן. רווחיה של א.ש.י. בשנים 2009 ו-2008 היו 10,469 ו-4,245 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-9,079 ו-3,265 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ("אגוד שוקי הון")

אגוד שוקי הון הוקמה בשנת 1965, ועוסקת בעיקר בפעילות חיתום להנפקות. במהלך שנת 1998 הועברה הבעלות באגוד שוקי הון מהבנק לא.ש.י. ביום 10 בינואר 2010 הוקמה חברה בת לאגוד שוקי הון, בשם אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ ("אגוד ייעוץ") מתוך כוונה להמשיך במסגרתה, בכפוף לקבלת רשיון חיתום כמתחייב על פי דין, את הפעילות בה עסקה אגוד שוקי הון, וזאת תוך שיתוף פעולה עם נותני שירותים מקצועיים בעלי מומחיות וניסיון בתחום פעילותה. במסגרת שיתוף הפעולה האמור, בין היתר, יוקצה לנותני השירותים אחזקות מסוימות המהוות מיעוט ממניות החברה האמורה, בשעור שלא יעלה על 30%. בכפוף לקבלת רשיון חיתום לאגוד ייעוץ, תהפוך אגוד שוקי הון לחברת אחזקות ורשיונה יותלה או יבוטל, בכפוף לכללים הקבועים לעניין התליית או ביטול רשיון חתום על פי דין. (הפסדיה) רווחיה של אגוד שוקי הון בשנים 2009 ו-2008 היו (34) ו-392 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-15) ו-271 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ ("אגוד ייעוץ")

אגוד ייעוץ הוקמה ביום 10 בינואר 2010 כחברת בת של אגוד שוקי הון. פרטים נוספים על החברה מפורטים במסגרת ההתייחסות לאגוד שוקי הון לעיל.

אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ ("אימפקט ניהול")

אימפקט ניהול הוקמה בשנת 1996. החברה עוסקת בייעוץ ובניהול תיקי השקעות עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים. רווחיה של אימפקט ניהול בשנים 2009 ו-2008 היו 3,049 ו-3,386 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-2,427 ו-2,145 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ("החברה לנאמנות")

החברה לנאמנות עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994), למחזיקי ניירות ערך שהונפקו בהנפקות ציבוריות ולהנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד). ביום 8 ביולי 2009 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק מיום 19.3.09 ומיום 31.5.09, בהתאמה) התקשרות של החברה לנאמנות כהגדרתה בסעיף 35א. לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") לרבות תעודות התחייבות שהונפקו בהנפקה פרטית על ידי תאגידים שונים להם נותנת החברה לנאמנות שירותי נאמנות, לכלל פיננסים נאמנויות 2007 בע"מ (להלן: "כלל נאמנויות") בתמורה לסך מירבי של 1.89 מיליון ש"ח, שישולם בגין ההתקשרות, ככל שתועברנה כל סדרות תעודות ההתחייבות המפורטות בהסכם ההתקשרות, ובכפוף להתקיימות תנאים מתלים שנקבעו בו. ככל ששירותי הנאמנות לסדרה מסוימת לא יועברו, בהתאם לתנאי הסכם התקשרות, עקב אי קיום תנאים שנקבעו בהסכם לעניין העברת כל אחת מהסדרות, ינוכה סכום התמורה המגיעה בגינה מהתמורה שנקבעה במסגרת הסכם התקשרות. העברת שירותי הנאמנות של כל סדרת תעודות התחייבות, כפופה לתנאים המפורטים בשטרי הנאמנות שנחתמו בין החברה לנאמנות לבין החברה המנפיקה, לרבות אישור החברה המנפיקה להחלפה ו/או אישור בית המשפט להתפטרות הנאמן מכהונתו ו/או אישור בית המשפט למינוי כלל נאמנויות כנאמן ו/או אישור אסיפת מחזיקי תעודות ההתחייבות למינוי כלל נאמנויות כנאמן.

יצוין, כי העברת פעילות הנאמנות במסגרת ההתקשרות עולה בקנה אחד עם מדיניותה של החברה להגביל ולמקד פעילותה בתחום שירותי הנאמנות לאג"ח - לאג"ח קונצרני ברמות סיכון נמוכות (כגון שטרי הון נדחים, כתבי התחייבות וכו', אג"ח של גופים פיננסיים וחברות ממשלתיות המדורגים A ומעלה וכיוב').

רווחיה של החברה לנאמנות בשנים 2009 ו-2008 היו 2,971 ו-1,755 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-2,166 ו-815 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד ליסינג בע"מ ("אגוד ליסינג")

אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996, והיא עוסקת במימון כלי רכב וציוד בשיטת הליסינג המימוני ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה ב-326 מיליון ש"ח, לעומת 343 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008 - ירידה בשיעור של 5%. רווחיה של אגוד ליסינג בשנים 2009 ו-2008 היו 10,795 ו-12,291 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-7,997 ו-8,979 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד הנפקות בע"מ ("אגוד הנפקות")

אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של כתבי התחייבות נדחים ותעודות התחייבות ובהשקעה של סכומי הנפקה בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידיה.

בחודש אוגוסט 2009 פרסמה אגוד הנפקות תשקיף מדף להנפקת סדרות של אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון ובחודש ספטמבר 2009 פרסמה דו"ח הצעת מדף במסגרתו הנפיקה שתי סדרות של שטרי הון נדחים בסך של כ-357 מיליון ש"ח - ראה פירוט נוסף בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

הפסדיה של אגוד הנפקות בשנים 2009 ו-2008 היו 616 ו-528 אלפי ש"ח, בהתאמה. בהתאם להסדר עם נציבות מס הכנסה, החברה לא נישומה לצורכי מס והכנסותיה ו/או הוצאותיה לצרכי מס נכללות במסגרת הכנסות ו/או הוצאות לצורכי מס של הבנק.

אגוד כספים בע"מ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ו) בע"מ) ("אגוד כספים")

אגוד כספים הוקמה בשנת 1995 והחלה את פעילותה העסקית בשנת 1996. אגוד כספים עסקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות. פעילות אגוד כספים נמכרה למנורה קרנות נאמנות בע"מ בשנת 2006 והינה כיום תאגיד עזר של הבנק. נכון לתאריך הדוח לאגוד כספים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. רווחיה של אגוד כספים לשנים 2009 ו-2008 היו 395 ו-1,365 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-271 ו-894 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד עודפים בע"מ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ) ("אגוד עודפים")

אגוד עודפים הוקמה בשנת 1996 ועסקה בניהול קופות גמל (לרבות קרנות השתלמות) וקופות פיצויים למעבידים. פעילותה נמכרה לאיילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ, בשנת 2006 והיא כיום תאגיד עזר של הבנק. נכון לתאריך הדוח לאגוד עודפים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. רווחיה של אגוד עודפים לשנים 2009 ו-2008 היו 506 ו-1,740 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-365 ו-1,387 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל")

בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ ("בנק כרמל") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתחייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו. רווחיה של כרמל בשנים 2009 ו-2008 היו 13,235 ו-15,053 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-8,720 ו-11,105 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. כרמל אינה עוסקת בפעילות חדשה ומתחזקת את תיק ההלוואות שרכש הבנק.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ("אגודים סוכנות לביטוח")

אגודים סוכנות לביטוח עוסקת בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. רווחיה של אגוד סוכנות לביטוח לשנים 2009 ו-2008 היו 202 ו-184 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-107 ו-96 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ("ליבלוב")

ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכש על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל – בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיומה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל ראה לעיל.

אגודים בע"מ ("אגודים")

אגודים עוסקת ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מאוחדים באלה של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ ("אגוד מערכות")

אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מאוחדים באלה של הבנק.

רשומי בנק אגוד לישראל בע"מ

הוקמה בשנת 1954. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת במסגרתה כל פעילות עסקית.

כר ציון 23 בנתניה בע"מ

החברה החזיקה נכס מקרקעין בנתניה, אשר שימש בעבר כסניף הבנק ונמכר ב-2007. החזקתו היוותה את כל פעילותה העסקית של החברה. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית נוספת.

אחזת יהודה בע"מ

החברה החזיקה נכס מקרקעין בתל אביב אשר שימש בעבר כסניף הבנק ונמכר במהלך שנת 2009. החזקתו היוותה את פעילותה העסקית. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית נוספת.

חברת כספות הבנקים

הוקמה ב-1968 למטרת רכישה, החזקה, ניהול ומכירה של כספות בבניין הבורסה ליהלומים ברמת גן, לצורך השכרת הכספות ללקוחות או לגופים אחרים. הבנק מחזיק ב-25% ממניות החברה והמחזיקים הנוספים הם בנק דיסקונט לישראל בע"מ (50%) ובנק לאומי לישראל בע"מ (25%). נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית.

חברה מוחזקת

בנוסף, מחזיק הבנק בכ-14% מהון המניות בחברה המהווה איגוד מקרקעין כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה ורכישה), התשכ"ג-1963, אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ ("איגוד המקרקעין"). שיעור אחזקותיו של הבנק באיגוד המקרקעין עשויות לגדול מעבר לשיעור הקיים, אולם בשום מקרה לא יעלו על 20% מהון המניות של איגוד המקרקעין, כל עוד עומדת בתוקפה המגבלה בדבר שיעור אחזקות מקסימאלי בתאגידים ריאליים בהתאם לפרק ג' לחוק הבנקאות. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ראה באור 7 לדוח הכספי.

תשואת הבנק על השקעותיו בחברות מוחזקות אלה ביום 31 בדצמבר 2009 הייתה 6.8% לעומת 5.8% ביום 31 בדצמבר 2008.

להלן פירוט חברות המוחזקות של הבנק, בציון מספר המניות לסוגיהן ושוויין הנקוב שהבנק מחזיק, עלותן, מחירן הרשום בספרי הבנק, יתרת הלוואות ופירוט השקעות אחרות בהן (נכון ליום 31 בדצמבר 2009):

שם חברה	מספר המניות המוחזקות וערך נקוב	עלות	מחיר בספרים ²	יתרת הלוואות ושטרי הון	השקעות אחרות
במיליוני ש"ח					
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ("א.ש.י.")	8,622,074 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	9	34	139	-
אגוד ליסינג בע"מ	999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	1	37	260	-
חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ³	9,599,999 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	2	16	-	*-
אגוד הנפקות בע"מ	100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	-	*-	16	-
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל אגוד")	11,625,041 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	149	153	-	-
אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ	99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	-	*-	-	-
ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ⁴	100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.				מאוחד בכרמל אגוד
אגוד כספים בע"מ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.נ.) בע"מ)	1,699,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	2	37	-	-
אגוד עודפים בע"מ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ)	850,000 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	1	39	-	-
אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ ⁵	2,999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	5	15	5	*-
אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ⁶	1,750,002 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.				מאוחדת בא.ש.י.
אגודים בע"מ	15,978,087 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב כל אחת.				מדווח בדוחות סולו של הבנק
אגוד מערכות בע"מ	99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.				מדווח בדוחות סולו של הבנק
רשומי בנק אגוד לישראל בע"מ	98 מניות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת.				חברה ללא פעילות עסקית

שם חברה	מספר המניות המוחזקות וערך נקוב	עלות	מחיר בספרים ²	יתרת הלוואות ושטרי הון	השקעות אחרות
במיליוני ש"ח					
ככר ציון 23 בנתניה בע"מ	2 מניות בכורה ניתנות לפדיון בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת ⁶	חברה ללא פעילות עסקית	-	-	-
אחזת יהודה בע"מ	1,000 מניות רגילות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת. ⁷	חברה ללא פעילות עסקית	-	-	-
חברת כספות הבנקים	150,000 מניות רגילות ב' בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	*-	-	-	-

* סך הנמוך מ-500 אלפי ש"ח.

הערות לטבלה:

1. בחלק מהמקרים מוחזקות, בנוסף למניות המוחזקות על-ידי הבנק ומהוות לפחות 99% מההון המונפק של החברה המפורטת, מניות בודדות באותה חברה על-ידי חברות בת אחרות של הבנק.
2. השקעה הרשומה בספרים על בסיס שווי מאזני.
3. ביום 8 ביולי 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק התקשרות להעברת שירותי נאמנות לסדרות תעודות ההתחייבות כהגדרתן בסעיף 35א. לחוק ניירות ערך, לכלל פיננסים נאמנויות בע"מ.
4. אחזקה באמצעות כרמל - אגוד למשכנתאות בע"מ (99 מניות) וחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (1 מניה) - חברות בת בבעלות מלאה.
5. אחזקה באמצעות א.ש.י.
6. מניה נוספת מסך 3 המניות הקיימות של החברה, מוחזקת על-ידי רישומי בנק אגוד לישראל בע"מ.
7. מוחזקות באמצעות רישומי בנק אגוד בע"מ (999 מניות רגילות) ואגודים בע"מ (1 מניה רגילה).

דיבידנד, ריבית ודמי ניהול שקיבל הבנק

להלן פרטים בדבר דיבידנד, ריבית, דמי ניהול והכנסות מימון (נטו) שקיבל הבנק או שהוא זכאי לקבל, ממי מחברות הבת או החברות הקשורות שלו, לשנים 2009 ו-2008 באלפי ש"ח:

הכנסות מימון (נטו)		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		דיבידנד		שם החברה
2008	2009	2008	2009	2008	2009	
-	-	54	54	-	-	אגוד השקעות ויזום (א.ש.י.)
-	-	48	48	-	-	אגוד שוקי הון והשקעות*
35	33	90	90	-	-	חברה לנאמנות של בנק אגוד
228	104	90	90	-	-	אימפקט - ניהול תיקי השקעות
-	-	-	-	-	-	אגוד כספים
-	-	-	-	-	-	אגוד עודפים
20,502	14,516	42	42	-	-	אגוד ליסינג
-	-	-	-	10,017	11,105	כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות
-	-	44	44	-	-	אגוד הנפקות
-	-	889	952	-	-	אגודים סוכנות לבטוח
מאוחד בדוחות סולו של הבנק						אגודים
מאוחד בדוחות סולו של הבנק						אגוד מערכות
מאוחד בכרמל אגוד למשכנתאות והשקעות						ליבלוב סוכנות לביטוח
* מאוחד בדוחות הכספיים של אגוד השקעות ויזום.						

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. הסכמי פיקדונות עם אגוד הנפקות

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "חברת הבת") הסכם פיקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "התשקיף מ-2005"), ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 7 בינואר 2007 (להלן: "תשקיף המדף מ-2007") וביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות נוסף בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "תשקיף המדף מ-2009") ובקשר לתמורות ההנפקה על פי דוחות הצעת המדף להנפקת תעודות התחייבות על פי התשקיפים הנ"ל, במסגרתם, בין היתר, נקבע כדלקמן:

1. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי החברה הבת בפיקדונות בבנק (להלן: "הפיקדונות"). כל פיקדון מבין הפיקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות התחייבות המוצעות במסגרת התשקיפים הנ"ל ודו"חות הצעת המדף, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12%.
2. כל פיקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפיקדון.
3. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.
4. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות יהיו במחזור.

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו, כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. שטרי הון

בין השנים 2000 ל-2005, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. **א.ש.י.** – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותו יעביר הבנק לא.ש.י. בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י. לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של א.ש.י. בסניף הראשי של הבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יעמוד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.
2. **אגוד הנפקות** – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותו יעביר הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבונה של אגוד הנפקות במלוא הסכום. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.
3. **אימפקט ניהול** – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 5.2 מיליון ש"ח (נכון להיום), אותו יעביר הבנק לאימפקט בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אימפקט לבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אימפקט בסניף הראשי של הבנק, כאשר מספר שטרי ההון יהיה שווה לסה"כ מספר השקלים החדשים שיעמיד הבנק לאימפקט. כל סכום מהסכומים, שנגדם מוצאים שטרי הון, יועמד לפירעון, לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני שחלפה שנה מהמועד בו הועמד אותו סכום. לחלופין, הבנק יהא רשאי לדרוש להמיר שטרי הון אלו או חלקם למניות במספר השווה למספר שטרי ההון המומרים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לפירעון מוקדם ותנאיהם לא יהיו ניתנים לשינוי. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

לפרטים נוספים בדבר שטרי ההון ראה באור 5 לדוח הכספי.

ד. כתבי שיפוי

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות: אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ, (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי) ו-313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת שעה של הפיקוח על הבנקים בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון – גישה סטנדרטית (באזל 2).

ה. הסכמים בקשר לעובדים

ביום 4 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי שהבנק ואגוד מערכות הנם צד לו, ועל-פיו התחייב הבנק להעסיק בחוזים אישיים רק עובדים במקצועות מסוימים במסגרת אגוד מערכות.

ו. התקשרויות נוספות

הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:

1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק);

2. אגוד מערכות (שירותי מחשוב).

מתן שירותים אלה לבנק מהווה את עיקר פעילותן של חברות הבת הנ"ל.

ז. מסגרות אשראי לחברות הבת

הבנק מעמיד מפעם לפעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2009, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ-329 מיליוני ש"ח, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

ממוצע משרות * שנתי		משרות * ליום 31 בדצמבר		
**2008	2009	**2008	2009	
1,146	1,148	1,146	1,143	הבנק
36	33	34	32	חברות מאוחדות
<u>1,182</u>	<u>1,181</u>	<u>***1,180</u>	<u>***1,175</u>	

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.

** הוצג מחדש.

*** מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2009 - 225 (ליום 31 בדצמבר 2008 - 223).

- יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול הסתדרות העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידיים.
שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי העבודה. בשנת 2009 ניתנה תוספת שכר אחידה לכל הפקידים בגובה: 2.5%, זאת לאחר שהמוח"ים והמנהלים קיבלו תוספת דומה בהתאם ל "הסכם יישום בל"ל" (ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים").
כמו כן נחתמו הסכמים בנושא מענקים לשנים 2007 ו-2008 עם ועד הפקידים ועם ועד המנהלים ומורשי החתימה, המושגות על רווחיות הבנק. בגין שנת 2008 לא חולקו מענקים. לגבי שנת 2009 – טרם נערכו דיונים. ההפרשה בדוחות הכספיים לשנת 2009 הינה בהתאם להערכת ההנהלה.
- ביום 5 באפריל 2009 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידי הבנקאיים בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. במסגרת המכתב הונחו התאגידי הבנקאיים ותאגידי שבשליטתם לאמץ מדיניות תגמול הולמת לכלל עובדיהם זאת במטרה להפחית סיכונים הנובעים ממבני תמריצים בלתי נאותים. הדירקטוריון קיים ביום 7 בדצמבר 2009 דיון וקבע מדיניות בהתבסס על הנחיות המפקח שעיקריהן כדלהלן:
 1. תמריצי התגמול יותאמו לרווחיות כלל ארגונית ולמטרות ארוכות טווח של התאגיד הבנקאי.
 2. תמריצי התגמול לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של התאגיד הבנקאי.
 3. תשלום של תמריצי תגמול יתבסס על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון.
 4. תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף את השפעת התרומה של היחידה העסקית לערך הכולל של יחידות עסקיות אחרות ולא יתייחסו ליחידה העסקית במנותק מהתאגיד הבנקאי בכללותו.
 5. תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף עמידה ביעדים כלליים של התאגיד הבנקאי בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי התאגיד הבנקאי.

6. הסכמים המסדירים תשלומים בגין פרישה לחברי הנהלה בכירה ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן ואת סיבת הפרישה.

מדיניות זו מיועדת ליישום בשנים הקרובות והינה כפופה להסכמי השכר החלים בבנק ולהסכמות עם ועדי העובדים והמנהלים בבנק.

- בשנת 2009 הושם דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות רובן ככולן במרכז ההדרכה של הבנק וכן במקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדיו המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ-60 מרצים מקרב עובדי הבנק ומנהליו. הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, פיתוח הנהלה ותרבות ארגונית מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2009 בסך של 1.9 מיליון ש"ח. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2009 היו: פיתוח והכשרת עתודה ניהולית זוטרה ובכירה, קליטה והטמעת מערכות מידע, שוק ההון, כמו כן התקיימו הדרכות בנושאים רגולטורים שונים.

- קוד אתי – באוגוסט 2009 הסתיים תהליך פיתוח קוד אתי ארגוני בבנק אגוד. קוד אתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד גובש ונכתב בתהליך מקיף תוך שיתוף גורמים שונים, בהם בעלי מניות, דירקטורים, מנהלים, עובדים, לקוחות וספקים, ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. הקוד האתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצוינות, הוגנות ויושרה, כבוד הדדי ויחס אישי. הדירקטוריון והנהלת הבנק רואים חשיבות בתהליך ההטמעה של הקוד האתי ביחידות הבנק ובהפיכתו לחלק משגרת העבודה והתרבות הארגונית של הבנק.

- בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק בו נקבע בין היתר כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק (אוכלוסיית זכאים של כ-140 עובדים נכון לסוף שנת 2009), הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסוימת שהונהגה בבנק עד אותו זמן (להלן - "הפנסיה המחייבת"), יקבלו פנסיה מקרן הפנסיה "עמית" עימה התקשרו הבנק והעובדים ומהבנק, באופן משולב, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש שבין סכום הפנסיה הראשונה שהגמלאי יקבל מ"עמית", עם צאתו לגמלאות, לבין סכום הפנסיה המחייבת (ככל שיתקיים הפרש כזה באותו מועד), ואשר אותו יהיה על הבנק לשלם לגמלאי מידי חודש, כשהוא צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. עמדת המנהלים היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש (ככל שיתקיים כזה), בין סכום הפנסיה שהגמלאי יקבל מעמית לבין סכום הפנסיה המחייבת, כפי שיהיה אותו הפרש מידי חודש (סכומי הפרש שעל הבנק לשלם כאמור להלן – "סכומי ההשלמה"). ועד המנהלים והבנק ניהלו בעניין זה הליך של יישוב המחלוקת מחוץ לכותלי בית המשפט. ההליך הוקפא על ידי הצדדים. להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, לא ניתן לכמת כיום את מידת והיקף הסיכון באשר לחבות אפשרית של הבנק בתשלום סכומי ההשלמה, הן נוכח קיומה של המחלוקת האמורה לעיל בקשר לפרשנות נוסחת השילוב, והן כיוון שלא ניתן לצפות את תדירותם או היקפם של המצבים בהם ייווצר הפרש כלשהו בין סכום הפנסיה המחייבת לבין סכום הפנסיה המשולם על ידי קרן "עמית" ("ההפרש"), אשר עלול לחייב תשלום של סכום ההשלמה כאמור.

אם תתקבל פרשנותם של העובדים הזכאים, וככל שאכן ייווצר ההפרש, עלול הבנק להיות מחויב בתשלום סכומי
ההשלמה בכל מקרה של היווצרות ההפרש כאמור.

נציין כי נכון למועד הדוחות הכספיים, לא קיים פער מהותי בין יתרת ההפרשה האקטוארית בהתאם לעמדת הבנק
לבין יתרתה בהתאם לעמדת המנהלים, וזאת בהתבסס על הערכות אקטואר הבנק.

בתחילת חודש יולי 2009 הפחיתה "עמית" את תשלומי הפנסיה ב-10%. הסכום במחלוקת אשר נובע מהפחתה זו
חל בפועל על אוכלוסיה של כ-22 גמלאים בלבד ואינו מהותי.

- בבאור 14(ב), ניתנו פרטים על העתודות בגין פיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה. העתודה לפנסיה הכלולה ב"סכום העתודות, נטו" מחושבת לפי הערכות אקטואריות. כמו כן, בבאור 14 (ג) ניתן פירוט להתחייבות למענקים בגין ותק עובדים ("מענקי יובל"). גם התחייבות זו מחושבת לפי הערכה אקטוארית. להלן פירוט התנועה בעתודות אלו בשנת 2009 ו-2008 כמו כן, להלן פירוט לתנועה ב"סכום היעודות" לאותם השנים בהתאמה:

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות בגין פנסיה ומענקי יובל - בשנת 2009 (באלפי ש"ח):

<u>סך הכל</u>	<u>מענקי יובל</u>	<u>פנסיה</u>	
164,789	11,939	152,850	ערך נוכחי של ההתחייבות 1.1.2009
3,500	2,624	876	עלות שירות שוטף (1)
4,068	254	3,814	הוצאות ריבית (2)
(9,534)	(1,008)	(8,526)	הטבות ששולמו (3)
16,115	358	15,757	הפסד (רווח) אקטוארי (4)
<u>178,938</u>	<u>14,167</u>	<u>164,771</u>	ערך נוכחי של ההתחייבות 31.12.2009

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות בגין פנסיה ומענקי יובל - בשנת 2008 (באלפי ש"ח):

<u>סך הכל</u>	<u>מענקי יובל</u>	<u>פנסיה</u>	
154,891	8,868	146,023	ערך נוכחי של ההתחייבות 1.1.2008
3,068	2,220	849	עלות שירות שוטף (1)
9,199	530	8,669	הוצאות ריבית (2)
(8,528)	(671)	(7,856)	הטבות ששולמו (3)
6,159	992	5,165	הפסד (רווח) אקטוארי (4)
<u>164,789</u>	<u>11,939</u>	<u>152,850</u>	ערך נוכחי של ההתחייבות 31.12.2008

- (1) עלות שירות שוטף מהווה את הגידול בערך הנוכחי של המחויבות להטבה מוגדרת שנובעת משירות עובד בתקופה השוטפת. עיקר הגידול הן בשנת 2008 והן בשנת 2009 נובע מעתודה בגין מענקי יובל.
- (2) הוצאות ריבית מהוות את הגידול במהלך התקופה בערך הנוכחי של מחויבות להטבה מוגדרת הנובע מכך שמועד סילוק ההטבות הפך קרוב יותר בתקופה אחת.
- (3) נובע בעיקר מתשלומי פנסיות לגמלאים וכן מתשלומי מענקי יובל.
- (4) הפסד (רווח) אקטוארי נובע מתיאומים על בסיס ניסיון (השפעות ההבדלים בין ההנחות האקטואריות הקודמות לבין מה שהתרחש בפועל וכן ההשפעות של שינויים בהנחות אקטואריות). ההפסדים בשנת 2008 נבעו, בין היתר, מהשפעת הפסדי קופות. ההפסדים בשנת 2009 נבעו, בין היתר, מהפער בין ריבית היוון בפועל - 4% (שנקבעה על ידי בנק ישראל) לבין הריבית ששימשה את האקטואר בחישוב התזרימים העתידיים - 2.12%, הפסדים אלו קוזזו בחלקם על ידי השפעת רווחי קופות.

שינוי ביעודות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח):

<u>*2008</u>	<u>2009</u>	
90	75	יתרת פתיחה
-	-	הפקדות
(1)	(1)	משיכות
(14)	21	רווח (הפסד) **
<u>75</u>	<u>95</u>	יתרת סגירה

- * סוג מחדש.
 ** רווח או הפסד הנובע כתוצאה משערך הקופה המרכזית לפיצויים, אשר נרשם בהתאם לאישור יתרה המתקבל מהגוף החיצוני בו מופקדים הכספים.

א. ב-14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות המס 2009 ו-2010 במסגרת החוק אושרו, בין היתר, הוראות בדבר הפחתת שיעור מס החברות בשנים 2011 עד 2016, בהדרגה עד שיעור מס של 18%. על פי תיקון 147 לפקודה, אשר תקף כיום, מס החברות הוא בשיעור של 26% בשנת 2009 ו-25% בשנת 2010. על פי התיקון לפקודת מס הכנסה, שנקבע כאמור בחוק ההתייעלות הכלכלית, החל משנת 2011 יחולו שיעורי המס הבאים: בשנת המס 2011 – 24%, בשנת המס 2012 – 23%, בשנת המס 2013 – 22%, בשנת המס 2014 – 21%, בשנת המס 2015 – 20%, ובשנת המס 2016 ואילך יחול שיעור מס חברות של 18%.

בנוסף לכך, ב-1 ביולי 2009 אישרה הכנסת את העלאת שיעור המע"מ במסגרת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (הוראת שעה) התשס"ט-2009 וצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) התשס"ט-2009 לפיו יוגדל שיעור המע"מ מ-15.5% ל-16.5% וזאת בתקופה המתחילה ב-1 ביולי 2009 ועד ה-31 בדצמבר 2010.

בהמשך לכך, ביום 31 בדצמבר 2009 אישרה הכנסת תיקון לצווים כאמור, צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (הוראת שעה) (תיקון) התש"ע-2009 וצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון) התש"ע-2009 לפיו שיעור המע"מ לתקופה המתחילה ב-1.1.10 ועד ה-31.12.10 יהיה 16%, ולא 16.5%.

בעקבות התיקונים האמורים, שונו שיעורי המס הסטטוטורי החלים על תאגידיים והם יעמדו על השיעורים כדלקמן: בשנת המס 2009 – 36.21%, בשנת המס 2010 – 35.34%, בשנת המס 2011 – 34.20%, בשנת המס 2012 – 33.33%, בשנת המס 2013 – 32.47%, בשנת המס 2014 – 31.60%, בשנת המס 2015 – 30.74% ובשנת המס 2016 ואילך, יחול שיעור מס של 29.00%. בעקבות התיקון קטנה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו בשנת 2009 הוצאות מס של כ-10 מיליון ש"ח.

ב. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2004. לחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנת המס 2004, למעט שתי חברות להן שומות הנחשבות כסופיות עד שנת 2003, ולמעט חברה מאוחדת אחת לה הוצאו שומות סופיות עד לשנת המס 2006.

ג. בחודש אוקטובר 2009 התקבלה בבנק שומת מס מפקיד השומה בגין שנות המס 2005 ו-2006. הבנק חלק על שלטונות המס באשר למספר נושאים בשומה הנ"ל ולכן הגיש בחודש נובמבר 2009 השגה לשלטונות המס.

במהלך חודש דצמבר 2009 הגיעו הבנק ופקיד השומה להסכמות בנושא העיקרי שהיה במחלוקת. בספרי הבנק לא נרשמו הפרשות נוספות בגין השומה האמורה.

ד. במסגרת ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק – אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן – "החברה"), התנהלה חקירה בהקשר לפעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ.

ביום 18 ביוני 2008 התקבלה בחברה שומת מס עסקאות לתקופות חיוב ספטמבר 2005 עד מרס 2008.

במסגרת השומה נטען כי החברה מסרה ציוד (חומרה ותוכנת מחשבים) לבנק והוסף מס עסקאות בגובה היתרה להפחתה של מס התשומות שנתבע עם רכישת הציוד בתוספת 10% והפרשי הצמדה וריבית (כ-7 מיליון ש"ח).

ביום 17 ביולי 2008 הגישה החברה השגה על השומה הנ"ל. בחודש יוני 2009 התקבלה בחברה החלטת רשות המסים בדבר דחיית ההשגה. במהלך חודש ינואר 2010 הגישה החברה ערעור על ההחלטה אשר צפויה להתחיל להתברר במהלך הרבעון השני של שנת 2010. הערכת ההנהלה, בהתבסס על הערכת יועציה המשפטיים, הינה כי סיכויי הערעור להתקבל סבירים.

יובהר כי מכיוון שמדובר בהפרש עיתוי, הרי שגם אם הערעור יידחה, לא צפויה לכך השפעה מהותית על תוצאות פעילות החברה והבנק.

ה. הבנק הינו בעל מעמד של מתווך מורשה (Q.I) כהגדרתו בכללי רשויות מס הכנסה בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה כי הבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב לפיו ינכה הבנק מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך אמריקאיים.

ו. פרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה ביאורים 1.ח ו-27 לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. נתוני תוצאות המגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מגזרי פעילות עיקריים". כללי החשבונאות שישומו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בבאור 29 לדוחות הכספיים.

• פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות. כמו כן כולל המגזר לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח, ואת פעילות המימון לדיור.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק – לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון, החל מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי העסקאות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

• להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה המרווח הפיננסי על ההלוואות והפיקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון המיוחס למגזר. ההון מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר (על פי כללי באזל 1).

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – הפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה הפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה ככלל על פי שיעור המס האפקטיבי של הבנק, למעט במקרים מסויימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון העצמי המוקצה למגזר. ההון העצמי המוקצה למגזר הינו מכפלה של יחס ההון הראשוני ביתרות הממוצעות היחסיות של רכיבי סיכון במגזר (על פי כללי באזל 1).

סיווג מחדש - מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי וסך הנכסים לפי מגזרי פעילות:

א. רווח נקי (הפסד) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2009	*2008
	מיליוני ש"ח	
לקוחות פרטיים	14	8
לקוחות עסקיים	57	49
יהלומים	2	8
ניהול פיננסי	46	(10)
אחרים והתאמות	(4)	(1)
סך הכל	115	54
* סווג מחדש		
ב. סך הנכסים (יתרה ממוצעת) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2009	2008
	מיליוני ש"ח	
לקוחות פרטיים	5,399	4,773
לקוחות עסקיים	12,374	13,712
יהלומים	1,545	1,866
ניהול פיננסי	11,663	12,133
אחרים והתאמות	354	335
סך הכל	31,335	32,819

מבנה המגזר

במגזר זה ניתנים שירותים לכלל הלקוחות הפרטיים: בנקאות קמעונאית ופרטית, לקוחות עו"ש עסקי בעלי אובליגו של עד 400,000 אלף ש"ח, פעילות מימון לדיור ושוק ההון.

מגזר לקוחות פרטיים מנוהל על ידי אגף קמעונאות נכסי לקוחות ויעוץ. מגזר זה כולל את מכלול הפעילויות הקשורות בלקוחות הפרטיים. השירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכזי בנקאות פרטית - אגוד Premium וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה - האינטרנט והמוקד הטלפוני של הבנק (אגוד ישיר). מוצרים עיקריים של המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ פיננסי, יעוץ פנסיוני, שירותי השקעות בניירות ערך, פיקדונות, מוצרים מובנים, כרטיסי אשראי, אשראי ומתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

כמו כן כלולים במגזר פעילות חברות בנות בתחום ניהול תיקים ושרותי נאמנות ללקוחות פרטיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בהתאם לתוכנית האסטרטגית לשנים 2010-2012, הבנק ממשיך במגמת ההתרחבות הקמעונאית תוך התמקדות בגיוס לקוחות פעילים והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים, גידול משמעותי בפעילות המשכנתאות ואיתור מקורות צמיחה חדשים לצורך יצירת שינוי הדרגתי בתמהיל הכנסות הבנק על ידי הגדלת משקל ההכנסות מלקוחות קמעונאיים. להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2010:

- צמיחה במספר הלקוחות הפרטיים, בדגש על גידול בלקוחות מעבירי משכורת באמצעות מאמצי השיווק של "חשבון הפוך" ונגזרותיו.
- התמקדות בהרחבת מספר הלקוחות הפעילים בבנק באמצעות העמקת פעילות והגדלת הכנסות מלקוחות תוך המשך הטמעת תרבות ארגונית מוכרת ויוזמת.
- פתיחת סניפים חדשים באזורים אורבניים המאוכלסים בקהל היעד של הבנק, על פי מדיניות הסינוף המעודכנת.
- גידול משמעותי בפעילות המשכנתאות של הבנק בדגש על גיוס לקוחות מקבלי משכורת לבנק אגב ביצוע משכנתא, באמצעות הצעות ערך אטרקטיביות, תוך תמיכה שיווקית במדיה.
- הרחבת הפעילות בשוק ההון על ידי התמקדות בלקוחות פרטיים בפלח הביניים ושימוש במערכות מסחר מתקדמות, תוך יישום תהליכי בקרה נאותים.
- ביסוס המעמד, התדמית והמודעות של הבנק במסגרת המיתוג החדש "חתומים להצלחה שלך" תוך חיזוק מיצובו של הבנק בזירת הבנקאות הקמעונאית.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בתחום השיווק והמחשוב, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: מידת ההצלחה בגיוס לקוחות חדשים, הסיכוי להשיג שיפור ביכולת הטכנולוגית (בין השאר בתחום האינטרנט). גורמים עיקריים נוספים העשויים להשפיע על התממשות המידע הינם: שינויים מקרו כלכליים, שינויים רגולטורים, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, הצלחת מאמצי השיווק והצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

מגבלות חקיקה, פיקוח תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. החל מה-1 ביולי 2008 נכנסה לתוקפה הרפורמה בעמלות הבנקים על פי כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008. עיקרי הרפורמה הינם צמצום מספר העמלות ללקוחות יחידים ועסקים קטנים בעלי מחזור פעילות של עד 1 מיליון ש"ח. השפעת הרפורמה על תוצאות שנת 2008 לא ניתנת לכימות באופן מדויק, בין היתר כתוצאה מגידול במספר הלקוחות ובפעילות.

החל מיום 31 בדצמבר 2009 מיישם הבנק את הוראות מסגרת העבודה למדידה והלימות ההון, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008 (להלן הוראת באזל 2), לגבי הנדבך הראשון - ראה פירוט בפרק "הלימות ההון". כתוצאה מהמעבר לבאזל 2 צפוי שינוי בהקצאת נכסי הסיכון המיוחדים למגזר הלקוחות הפרטיים. הגורמים הבאים צפויים לגרום לקיטון בנכסי הסיכון:

- חשיפות הנובעות מחובות שנכללו בתיק קמעונאי פיקוחי, משוקללות בהתאם להוראות באזל 2 במשקל סיכון של 75%, לעומת 100% בבאזל 1.
 - חשיפות הנובעות מחובות בביטחון נכס למגורים, משוקללות בהתאם להוראות באזל 2 במשקל סיכון של 35%, כאשר בבאזל 1 נלקחו במשקל סיכון של 50%.
- קיטון זה יקוזז חלקית הן על ידי חובת הקצאת נכסי סיכון בגין סיכונים תפעוליים והן על ידי חובת הקצאת נכסי סיכון אשראי בגין התחייבות למתן אשראי לתקופה מקורית הקצרה משנה, שלא היו קיימים בבאזל 1. לגבי מגבלות חקיקה נוספות - ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה".

התפתחות בשווקים של המגזר

שנת 2009 נפתחה במגמה שלילית שהתהפכה בהמשכה, כאשר במהלך המחצית הראשונה של השנה השפעת המשבר הכלכלי העולמי על פעילות המשק הישראלי באה לידי ביטוי בעליה בשיעור הבלתי מועסקים וירידה בשיעור הצמיחה. מאידך חלה במחצית הראשונה של השנה עלייה במכירות ברשתות השיווק ובסך היקף הרכישות בכרטיסי האשראי. החל מהמחצית השנייה של השנה מראים הפרמטרים הכלכליים על התאוששות הפעילות במשק תוך ירידה בשיעור הבלתי מועסקים והמשך המגמה החיובית בהיקף הרכישות בכרטיסי האשראי והרכישות ברשתות השיווק. ההתאוששות בשווקים הפיננסיים וכן ירידת ריבית בנק ישראל במהלך שנת 2009 לרמת שפל של 0.5% בסוף הרבעון השלישי של השנה, השפיעו על הרכב תיק הנכסים של הציבור. חלה הסטה מחודשת של תיק הנכסים והחסכונות הפנסיוניים של הציבור מהאפיקים הסולידיים בחזרה אל שוק המניות והאג"ח. במהלך הרבעון הרביעי של 2009 החל בנק ישראל בהעלאה של הריבית שהגיעה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים ל-1.25%. באם מגמה זו תימשך תהיה לה השפעה על השווקים הפיננסיים, כמו גם על מרווחי הבנקים אשר הצטמצמו עקב שיעורי הריבית הנמוכים.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. הצפי לעניין הרכב תיק הנכסים ומרווחי הבנקים מבוססים על הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו, כולל לגבי הצפי לעליית ריבית בנק ישראל, לא יתממשו.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2009 הוטמעה בסניפים מערכת ניהול קשרי הלקוחות, מערכת אשר הבנק רואה בה מערכת אסטרטגית ומרכזית ואשר הוא ממשיך בפיתוחה, כך שעם סיום הפיתוח היא צפויה לרכז את כלל ממשקי הלקוח עם הבנק. במהלך השנה הורחבה המערכת לתחומים תומכי החלטה במתן אשראי, הורחב השימוש בתחום המכירות על ידי הצפת הצעות ממוקדות לקוח, הוטמע תהליך קליטת לקוח. נוסף ממשק ממוכן למערכת המשכנתאות בבנק כמו כן יושם מודל לדירוג ללקוחות מזדמנים, בנוסף למודלים לדירוג לקוחות קיימים. במהלך שנת 2010 מתוכננים להיכנס כלים נוספים לניתוח פעילות לקוח לצורך הפחתת סיכונים מחד והגדלת מיצוי הפוטנציאל מאידך.

במהלך שנת 2009 השיק הבנק אתר אינטרנט שיווקי חדש ואתר חדש לפעילות בניירות ערך בישראל, אשר מהווים שדרוגים מהותיים לעומת האתרים הקודמים. כמו כן הוטמעה מערכת מסחר ללקוחות פעילים. במהלך שנת 2010 צפוי הבנק להשיק אתר אינטרנט חדש לביצוע פעולות בנקאיות. כתוצאה מהשיפורים ההערכה היא כי רמת השימוש בערוצים הישירים על ידי הלקוחות צפויה להתרחב.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ולהטמיע את המערכות הטכנולוגיות השונות.

גורמי הצלחה קריטיים למגזר - מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- מגוון מוצרי בנקאות והתאמתם ללקוח, ביניהם מוצרים ושירותים ייחודיים שלא מוצעים על ידי המתחרים.
- פריסת סניפים התואמת את האסטרטגיה העסקית של הבנק ופיתוח ערוצים ישירים.
- גיוס והכשרת כח אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע וטכנולוגיה, העונות על צרכי האסטרטגיה של המגזר.
- הקצאת תקציבי שיווק ופרסום לחיזוק המותג הקמעונאי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

התחרות מצד גופים חוץ בנקאיים קיימת במרבית המוצרים והשירותים הבנקאיים, יחד עם זאת גופים אלו אינם מתחרים בשירותי העו"ש, בשירותי מערך התשלומים ובקבלת מכלול השירותים הפיננסיים תחת קורת גג אחת. כתחליף לאשראי הצרכני הבנקאי מועמדות מסגרות אשראי ללקוחות הפרטיים באמצעות חברות כרטיסי האשראי וחברות נישה נוספות בתחום ההשקעות, התחרות קיימת מצד בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח. לקראת סוף שנת 2008 ובתחילת שנת 2009 הלקוחות הפרטיים הסיטו כספים משוק המניות והאג"ח הקונצרני לאפיקים סולידיים כדוגמת אג"ח ממשלתי, מק"מ, פקדונות ותוכניות חיסכון. בהמשך השנה ובעקבות ההתאוששות שנרשמה בשווקי ההון, וכן על רקע סביבת הריבית הנמוכה, ניכרת חזרה של כספי המשקיעים מהאפיקים הסולידיים, תוך שינוי בתמהיל תיק הנכסים של הציבור, כפי שבא לידי ביטוי בירידה בפעילות והיקף פקדונות הציבור בבנקים והגידול במחזורי הפעילות בבורסה.

מבנה התחרות במגזר

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות וההערכה היא כי התחרות תתעצם בשנת 2010, כאשר משתתפים בה כל הבנקים בישראל תוך מעורבות גדלה והולכת של הבנקים שאינם נמנים עם הבנקים הגדולים. התחרות באה לידי ביטוי, בין השאר, באמצעות פתיחת סניפים חדשים. הבנק מתחרה במגזר זה מול כלל המערכת

הבנקאית. ההערכה היא כי מרבית נתח השוק מוחזק על ידי שני הבנקים הגדולים וכי ניידות הלקוחות במגזר נמוכה. בתחומים מסויימים קיימת תחרות מול בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח, בין השאר באמצעות קרנות כספיות אשר מהוות כלי תחרותי למול פקדונות הציבור בבנקים, אם כי, על רקע סביבת הריבית הנמוכה תחרות זו אינה ניכרת. במהלך השנים האחרונות בוצעו שינויים חקיקתיים ורגולטורים בתחומי הפעילות בשוקי ההון והכספים על מנת להגביר ניידות הלקוחות ולהסיר חסמי מעבר. במקביל הבנק נוקט בצעדים שיווקיים מגוונים לגיוס לקוחות כמפורט בהמשך בתת פרק "שיווק והפצה", תוך יצירת בידול לעומת המתחרים כמענה לתחרות בענף. הצפי הוא שצעדים אלו יאפשרו לבנק להגדיל את נתח פעילות המגזר בבנק.

בשנים האחרונות התעצמה התחרות בתחום המשכנתאות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצר זה כמוצר עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות פנימיות של הגורמים העסקיים בבנק. המידע והצפי הללו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר עקב הגורמים שלהלן: התגברות עוצמת התחרות במגזר לקוחות זה, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ומידת הצלחת הצעדים השיווקיים הננקטים על-ידי הבנק, וכן שינויים רגולטוריים.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

גיוס לקוחות חדשים והגדלת נתח פעילות הלקוחות מתבצעים, בין היתר, באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והתאמת פעילות על פי צרכי הלקוחות.

• פיתוח שירותים:

הבנק פועל להרחבת הפריסה הסניפית, הרחבת פעילויות, הרחבת תשתיות ומערכות מחשוב, וכל זאת על מנת להעמיק את הפעילות בקרב הלקוחות הפרטיים:

פריסת הסניפים – במהלך השנים האחרונות פתח הבנק 12 סניפים חדשים. הסניפים שנפתחו הינם בעיקר סניפים שכונתיים באזורי מגורים בעלי פוטנציאל לבנקאות קמעונאית במבנה השקעה ועלות נמוכים יחסית. במסגרת האסטרטגיה התלת שנתית לשנים 2010-2012 עודכנה מדיניות הסינוף, תוך החלטה על המשך הרחבת סניפי הבנק במרחבים אורבניים בעלי אופי פעילות קמעונאי, סמוך לקהלי היעד של הבנק, תוך שמירה על מבנה השקעה ועלות נמוכים יחסית.

אגוד Premium – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות מרכזי Premium – ברמת גן ובחיפה. פעילות מרכזי הפרימיום תומכת בהרחבת פעילות והתמקדות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 1 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. למרכזי הפרימיום גיוס מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה יזום למכלול צרכיו של הלקוח, כולל התאמת מוצרים פיננסיים מתקדמים – פיקדונות מובנים, עסקאות מורכבות במט"ח. במתן שירות ללקוחות המגזר מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

פרויקט מיקוד לקוח - בשנת 2009 המשיך הבנק בהטמעת הפרויקט בסניפים, במטרה לספק שירות איכותי אישי ומוותאם ללקוח על פי מאפייניו. במסגרת מיקוד הלקוח נבנתה "מעטפת שירות" ללקוחות שמטרתה להמשיך ולשפר את רמת השירות ללקוחות באמצעות הגדרת קריטריונים מחייבים להבטחת מגע שוטף עם הלקוח, בהתאם לצרכיו ולפוטנציאל ההכנסות ממנו. בשנת 2010 מתוכננת הטמעת נושא מעטפות השירות כחלק מהאמצעים להרחבת ושימור בסיס הלקוחות להגדלת נפח פעילות הלקוח. מערכת ניהול קשרי הלקוחות הינה נדבך משמעותי בתמיכה בתהליכי השיווק והמכירה.

אתרי האינטרנט ומערכות מסחר - במהלך שנת 2009 השיק הבנק אתר אינטרנט שיווקי חדש ואתר חדש לפעילות בניירות ערך בישראל ובמהלך 2010 צפוי הבנק להשלים את חידוש אתר האינטרנט לביצוע פעולות בנקאיות. בנוסף בשנת 2009 הוטמעה מערכת מסחר ללקוחות פעילים, מהלכים אלו מציבים את הבנק בחזית הטכנולוגית תוך שדרוג חבילת השירות הקמעונאית.

הפקדת שיקים - במהלך שנת 2010 מתוכנן שילוב פעולת הפקדת שיקים בעמדות לשימוש עצמי של הלקוחות.

• פיתוח מוצרים:

הבנק מפתח ומשווק **מוצרים חדשניים**, בתחום הפיקדונות בכלל ובתחום הפיקדונות המובנים, המאפשרים גיוון השקעות ופיזור סיכונים.

הבנק ממשיך בתהליך רחב היקף לגיוס לקוחות פרטיים - במסגרתו מוצעים מבצעי "**חשבון הפוך**", המתעדכנים מעת לעת, המעניקים חבילה ייחודית וכוללת של הטבות בנקאיות בניהול חשבון עו"ש למעבירי משכורת. להערכת הבנק החבילות נותנות מענה מיטבי לצרכי הלקוחות: פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית ופטור חלקי מעמלות. ההטבות מותנות בהעברת משכורת בסכום מינימלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלך זה הינו יחודי ונוגע בליבת פעילות הלקוח הפרטי עם הבנק ומהווה שלב נוסף ביישום האסטרטגיה העסקית של הבנק.

בתחום **המשכנתאות**, הבנק פועל להרחבה של תיק המשכנתאות תוך שימוש במבצעים בהתאם למצב השוק ולצרכי הלקוחות מעת לעת.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, הנערכות בהתאם להערכת הגורמים העסקיים בבנק וכוללות, בין השאר, הסתמכות על פילוח נתוני הבנק. המידע עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק בהגשמת תוכניותיו הפנים ארגוניות.

שיווק והפצה

מזה מספר שנים מושקעים מאמצים משמעותיים להרחבת בסיס הלקוחות הפרטיים. במסגרת זו, הבנק ביצע בשנת 2009 תהליך של מיתוג מחדש. המיתוג החדש כולל שינוי הלוגו של הבנק, שינוי הצבעים ושימוש בשפה תקשורתית מעודכנת.

המיתוג החדש משתלב בתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, במסגרתה אופיינו קהלי היעד המרכזיים וגובשו ערכי המותג. באמצעות שינוי המיתוג מתכוון הבנק לחזק את נוכחותו במגזר משקי הבית והלקוחות הפרטיים, תוך שיפור מודעות הציבור לבנק, וזאת בנוסף לפיתוח כלים עסקיים ושיווקיים לצורך גיוס לקוחות חדשים.

בשנת 2010 ימשיך הבנק להשקיע מאמצי שיווק ומשאבים לגיוס לקוחות חדשים, בעיקר בקרב אוכלוסיית לקוחות מקבלי המשכורת והבנקאות הפרטית.

השיווק מתבצע באמצעות מהלכי שיווק המקבלים ביטוי בפרסום מדיה: עיתונות, שלטי חוצות, טלוויזיה, רדיו, אינטרנט. בנוסף השיווק מתבצע על ידי ערוצי המגזר: בין השאר תוך כדי שימוש שיווקי במסכי הפלאזמה ועלוני מידע בסניפים. בנוסף ננקטות פעילויות מקומיות באזורי המיקום של הסניפים, אגוד Premium, אתר אינטרנט של הבנק, דיוור ישיר ללקוחות.

אגוד ישיר מנהל כשתי זרועות: ערוץ שיווקי ומכירתי כמשלים לפריסת הסניפים של הבנק וכערוץ תפעולי בנקאי. במהלך שנת 2009 נמשכה התמיכה של המוקד השיווקי במבצעים השונים. במהלך שנת 2010 מתוכננת הגברת הפעילות הקמעונאית ובהתאם ערוץ שיווקי זה יורחב להיבטי גיוס, שימור והעמקת פעילות הלקוחות. במקביל לפעילות הסניפים בתחום הבנקאות הישירה חודשו אתר השיווק ואתר למסחר בניירות ערך, מהמתקדמים במערכת הבנקאית.

המידע לגבי יעדי הבנק, המופיע בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכנית העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה, מידת הצלחה של הבנק בהגשמת תוכניות הפנים ארגוניות ויישומן של המערכות הטכנולוגיות.

הון אנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-601 משרות. במהלך השנה מבוצעת הכשרה שוטפת והדרכה בתחום המכירות, השיווק, השירות, וכן בתחומים מקצועיים אחרים. כמו כן, הבנק שם דגש על הגברת מערכי הבקרה ולצורך כך תוגברו מערכי ההדרכה בתחום הטמעת מערכות ותהליכי בקרה. כמו כן, הבנק רואה את מגזר הלקוחות הפרטיים כמוקד מרכזי לפיתוח פעילות בשוק ההון בשנים הקרובות. לצורך כך הבנק השקיע ומשקיע בהנחיה, הדרכה, הכשרה ורישוי יועצי השקעות לרבות השתלמויות בתחום הייעוץ הפנסיוני. בנוסף התקיימו השתלמויות בנושא הטמעת באזל 2 בדגש על השלכות על ההתנהלות העסקית והאשראית בבנק ברמת סגמנט הלקוח, נכסי הסיכון והתשואה.

בשנת 2010, במסגרת היעדים להתרחבות בתחום הקמעונאי, מתוכננת קליטת עובדים איכותיים נוספים, והכשרתם.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות מימון לדיור ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

הסכמים או הסדרים מיוחדים

ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר לקוחות פרטיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

*2008					2009				
סך הכל	שוק ההון (1)	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח	סך הכל	שוק ההון (1)	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח
205	-	39	14	152	194	1	47	13	133
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
121	6	15	12	88	142	4	14	13	111
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
326	6	54	26	240	336	5	61	26	244
9	-	(1)	1	9	12	-	-	1	11
300	4	46	25	225	301	3	48	25	225
17	2	9	-	6	23	2	13	-	8
9	1	5	-	3	9	1	5	-	3
8	1	4	-	3	14	1	8	-	5
** -	-	-	-	** -	-	-	-	-	-
8	1	4	-	3	14	1	8	-	5

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

רווח נקי

תשואה להון

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני

הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני

הפרשה לחובות מסופקים

* סווג מחדש.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) מתן שירותים בתחום שוק ההון.

(2) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400 אלפי ש"ח.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-14 מיליון ש"ח לעומת 8 מיליון ש"ח בשנת 2008. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בשנת 2009 הייתה 4.1% לעומת 3.1% בשנת 2008.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2009 ב-336 מיליון ש"ח לעומת 326 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 3%. הכנסות המימון הסתכמו ב-194 מיליון ש"ח לעומת 205 מיליון ש"ח, קיטון של כ-5%, הנובע בעיקרו מירידה בהכנסות המימוניות בתחום הפיקדונות בעקבות ירידת הריבית השקלית. הירידה קוזזה בחלקה על ידי עליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי, בין היתר, בעקבות הגידול בהיקף תיק האשראי בתחום המימון לדיור.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-142 מיליון ש"ח לעומת 121 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול בשיעור של 17% הנובע בין השאר מגידול בהיקפי פעילות. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2009 ב-12 מיליון ש"ח לעומת 9 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של כ-33%.

היתרה הממוצעת של ההתחייבות (שעיקרם פיקדונות הציבור), הסתכמה בשנת 2009 ב-15.6 מיליארד ש"ח לעומת 15.5 מיליארד ש"ח בשנת 2008. היתרה הממוצעת של הנכסים (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכמה בשנת 2009 ב-5.4 מיליארד ש"ח לעומת 4.8 מיליארד ש"ח בשנת 2008.

יתרת האשראי המאזני הלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 בכ-4.8 מיליארד ש"ח לעומת כ-4 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, עליה בשיעור של 20%. סכום זה אינו כולל אשראי לזכאים מכספי אוצר שהסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 בסך של 0.6 מיליארד ש"ח לעומת סך של 0.7 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בבטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות

סך הלוואות החדשות שבוצעו בשנת 2009 הסתכם ב-1.6 מיליארד ש"ח לעומת 1.3 מיליארד ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של כ-23%.

בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		הלוואות שבוצעו
2008	2009	
מיליוני ש"ח		
**1,191	1,352	כספי הבנק
15	4	כספי האוצר
-	*-	הלוואות עומדות
**1,206	1,356	סה"כ הלוואות חדשות
107	220	הלוואות שמוחזרו
1,313	1,576	סה"כ הלוואות שבוצעו

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

הרווח הנקי של פעילות מימון לדיור הסתכם בשנת 2009 ב-8 מיליון ש"ח לעומת 4 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול של 100%. ההכנסות הסתכמו בשנת 2009 ב-62 מיליון ש"ח לעומת 54 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול בשיעור של כ-15%, אשר נובע בעיקרו מגידול בהיקף התיק.

מבנה המגזר

המגזר העסקי של הבנק מטופל על ידי אגף עסקים וכולל לקוחות עסקיים במגוון ענפי המשק השונים. הלווים המשתייכים למגזר זה הינם בעלי היקף אשראי החל מ-400,000 ש"ח ועד למאות מיליוני שקלים. הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות העסקיים, כאשר ענפי המשק העיקריים בהם המגזר מתמחה הינם: בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים), לקוחות פעילי שוק הון, תעשייה ומסחר.

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר ניתנים ברוב סניפי הבנק, המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, שירותים פיננסיים, פעולות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, שירותי יעוץ בהשקעות בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק ופעילות לסינג על ידי חברת הבת אגוד לסינג בע"מ.

בשנת 2009 הוקמה בבנק וועדה לדירוג לקוחות המגזר העסקי, אשר מרבית חבריה אינם קשורים בקבלת ההחלטות בתחום העסקי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף הרבעון השלישי של שנת 2009 גייס הבנק הון ראשוני והון משני עליון, הן כהיערכות לעמידה בהוראות באזל 2 והן לשם הרחבת פעילות האשראי. בהתאם לכך התוכנית האסטרטגית לשנים 2010-2012 כוללת הגדלת תיק האשראי באופן הדרגתי, בהתאם ליעדי ההון, תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון. להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2010:

- הגדלת תיק האשראי העסקי באופן הדרגתי על פני השנה.
- פיזור האשראי העסקי בין ענפי המשק השונים בהם מתמחה המגזר תוך הגדרת מדדי ריכוזיות ענפית בהתאם להוראות באזל 2.
- הטמעת נושא הרווחיות והתשואה תוך התאמת התשואה לסיכון על פי כללי באזל 2.
- התאמת מדיניות האשראי והבטחונות לסביבה העסקית בה פועל הבנק.
- שיפור תהליכי הבקרה תוך העמדת כלים מתאימים לניהול הסיכונים והתאמת התשואה לסיכון.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכונים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ורשות ניירות ערך. האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לווים, לסך החבות הכוללת לשש קבוצות הלווים הגדולות בבנק וללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק, לחבות בגין עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים וכן מוגבלת החבות המותרת לכל ענף משק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות. יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה, רגישים לשינויים חיצוניים, כגון: רמת הצמיחה העולמית והמקומית, משברים בענפים מסויימים, תנודות בשער החליפין של המטבעות הזרים, מדד המחירים לצרכן, התפתחות בשיעורי הריבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות, עסקות משותפות ושותפויות בין גורמים שונים וכיוצ"ב.

היקפי הפעילות במגזר מושפעים גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק. לפרטים ראה פרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכוני אשראי".

החל מיום 31 בדצמבר 2009 הבנק מיישם את הוראת מסגרת העבודה למדידה והלימות ההון, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008 (להלן הוראת באזל 2), בגין הנדבך הראשון - ראה פירוט בפרק "הלימות ההון".

כתוצאה מהמעבר לבאזל 2 צפוי גידול בנכסי הסיכון המיוחסים למגזר בשל עליה הנובעת בעיקרה מהגורמים הבאים:

- חובת הקצאת נכסי סיכון אשראי בגין התחייבויות למתן אשראי או להעמדת ערבות לתקופה מקורית הקצרה משנה, על פי שיעורים מסויימים, שלא היתה קיימת בבאזל 1.
- חובת הקצאת נכסי סיכון בגין סיכונים תפעוליים בבאזל 2, שלא היתה קיימת בבאזל 1.

עליה זו מקוזזת חלקית על ידי הגורמים העיקריים הבאים:

- הרחבת האפשרות לקיזוז עסקאות OTC כנגד סיכון אשראי של צד נגדי, על פי הסדר לקיזוז דו צדדי. בנוסף, חל קיטון במקדם ההמרה לאשראי של הערך הנקוב בעסקאות אלו.
- הרחבת מגוון הבטחונות הכשירים לקיזוז, לעומת באזל 1.

בשנת 2010 על התאגידים הבנקאיים ליישם את הוראת בנק ישראל בנושא "חובות פגומים" – הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אינן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק. יחד עם זאת, ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני. ראה פירוט נוסף בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת הפרק "סיכוני אשראי".

לגבי מגבלות חקיקה נוספות - ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה".

ההתפתחות בשווקים של המגזר

פעילות המגזר העסקי של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, ועל השקעות תושבי חוץ. שנת 2009 החלה במגמה שלילית, כאשר לאורך חלק מהמחצית הראשונה של השנה נמשכה המגמה השלילית בפעילות הכלכלית במשק הישראלי על פי הפרמטרים הכלכליים המרכזיים ובהם ירידת המדד המשולב למצב המשק, הירידה ביצוא וביבוא העלייה באבטלה והירידה בענף התיירות ובתחום הבניה, כל זאת במקביל למגמת צמצום האשראי במשק שהחלה ברבעון הרביעי של 2008. לעומת זאת החל מהמחצית השנייה של 2009 החלה התאוששות שהלכה והתחזקה במהלך הרבעון הרביעי ובאה לידי ביטוי בגידול בתוצר העסקי ובעליה בפעילות העסקית במשק במרבית הענפים למעט תחום התיירות השרוי עדיין בקיפאון. מעבר למגמות שצויינו, חלה תנודתיות בשער הדולר, בריבית בנק ישראל ובמחירי הסחורות אשר השפיעו גם הם על ההתפתחויות במגזר. לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות כלכליות". התחזית המאקרו-כלכלית של בנק ישראל לשנת 2010 הינה צמיחה בתוצר המקומי הגולמי בשיעור של 3.5 אחוזים וירידה בשיעור האבטלה לממוצע שנתי של 7.1%.

ההתעוררות שחלה בפעילות הפיננסית בשווקי העולם מיוחסת בין השאר לצעדים שהופעלו על ידי ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם, אשר הזרימו נזילות גבוהה לשווקים ונקטו במדיניות מוניטארית מרחיבה. שינוי במדיניות יכול להשפיע על התנהגות השווקים.

רמת הריבית הנמוכה ששררה כמעט לכל אורכה של שנת 2009, השפיעה על הקטנת מרווחי הבנקים על פיקדונות הציבור. מאידך, בצד האשראים חלה עלייה במרווחים, כתוצאה מהעלייה בפרמיית הסיכון.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו לא יתממשו, בין השאר כתוצאה משינויים בכלכלה המקומית והעולמית.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו.

בשנת 2010 הבנק ימשיך את היערכותו ליישום הוראת חובות פגומים, באמצעות יישום מערכת ממוכנת ופיתוח מודלים להפרשה קבוצתית. יישומים אלו נסמכים הן על נתונים המופקים מהמערכת המיכונית של בנק לאומי והן על נתונים המופקים באמצעות המערכות העצמאיות בבנק. עד לכניסת ההוראה לתוקף ימשיך הבנק לבחון בצורה מקיפה את המערכות המפותחות לצורך יישומן והטמעתן במהלך שנת 2010. ראה פירוט בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכוני אשראי".

במהלך שנת 2010 ימשיך התהליך לשיפור האפקטיביות הניהולית באמצעות הקמת תשתית מידע ניהולי מתקדם במקביל למעבר לטכנולוגיה מתקדמת ואחידה לשיפור היעילות והתהליכים התומכים בתובנה העסקית. כמו כן, מתוכננים להיכנס כלים נוספים לניתוח פעילות לקוח במטרה להפחית סיכונים מחד ולהגדיל את מיצוי הפוטנציאל העסקי מאידך.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, וכן בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- ניהול ובקרת סיכונים אשראי לרבות מדד סיכון לקוח – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר, ניהול ובקרה מושכלים של סיכונים האשראי חיוניים למזעור הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.
- השגת תשואה מהלקוח הנגזרת מריתוק ההון הנדרש בגינו.
- עמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר.
- מערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לאשראי בנקאי קיימים מקורות מימון אלטרנטיביים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים: הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וכן אשראי ישיר שמוענק על ידי חברות ביטוח. בעקבות המשבר הכלכלי חל קיפאון בארבעת החודשים הראשונים של שנת 2009 באשראי חוץ בנקאי, החל מחודש מאי 2009 החלה מגמה של יציאה מהמשבר תוך התאוששות הדרגתית של מחזורי המסחר וגיוסי ההון והתעוררות בתחום הנפקות אגרות החוב על ידי המגזר העסקי. בסיכום שנת 2009 חל גידול משמעותי לעומת שנת 2008 והנפקות החוב על ידי הסקטור העסקי הסתכמו בסכום של כ-36.5 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 55% לעומת שנת 2008 (מזה כשליש על ידי הבנקים). שוק הנפקות הסתכם בשנת 2009 בכ-6.5 מיליארד שקל, בדומה לשנת 2008, שנת שפל בהנפקות.

מבנה התחרות במגזר

הבנק מתחרה במגזר זה בעיקר מול הבנקים הפועלים בישראל. חלק ניכר מהלקוחות העסקיים מנהלים חשבונות במספר בנקים. על רקע זה, התחרות במגזר הבנקאות העסקית היתה גבוהה ביותר טרום המשבר ואף השפיעה על הקטנת מרווחי הריבית. במהלך שנת 2009 בעקבות המשבר ומחנק האשראי שנוצר בתחילת השנה ודרישת הרגולציה להגדלת הלימות ההון. מרווחי הריבית גדלו עקב עלייה בפרמיית הסיכון. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזר זה כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי מול לקוחותיו מרוכזת על-ידי אגף עסקים והסניפים, הנמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות, לצורך התאמת פתרונות מימון לעסקות שונות, מתן מענה לצרכים הבנקאיים ושיווק מוצרי הבנק. כמו כן הבנק עורך כנסים תקופתיים ללקוחות הענף.

הון אנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-492 משרות. העובדים עוברים באופן שוטף הכשרה מקצועית מתאימה בבנק, בכלל זה הכשרה בתחום ניתוח הדוחות הכספיים בעקבות יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים – IFRS, השתלמויות בנושא הטמעת באזל 2 בדגש על השלכות של ההתנהלות העסקית והאשראית בבנק ברמת סגמנט הלקוח, נכסי הסיכון והתשואה וכן הדרכה בנושא הוראת חובות פגומים. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית, התמודדות עם עסקות מורכבות תוך הקפדה על רמת הבקרה במקביל למתן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר. בתחום שוק ההון ובתחום האשראי הפעילות מצריכה ידע והיכרות מעמיקים. על רקע ההתמקצעות הגוברת בתחום, קיימת תחרות על העובדים המתמחים המגזר, בהתאם מושקעים משאבים לטיפוחם ושימורם.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות החברה לנאמנות ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

*2008				2009			
סך הכל	שוק ההון (1)	בניה ונדל"ן	לקוחות עסקיים במיליוני ש"ח	סך הכל	שוק ההון (1)	בניה ונדל"ן	לקוחות עסקיים במיליוני ש"ח
293	29	94	170	284	34	89	161
18	17	-	1	9	8	-	1
119	27	19	73	147	23	15	109
(2)	(2)	-	-	(2)	(2)	-	-
428	71	113	244	438	63	104	271
61	32	16	13	61	16	20	25
264	44	39	181	265	45	39	181
103	(5)	58	50	112	2	45	65
54	(4)	31	27	55	6	18	31
49	(1)	27	23	57	(4)	27	34
-	-	-	-	-	-	-	-
49	(1)	27	23	57	(4)	27	34

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

רווח נקי (הפסד)

תשואה להון

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני

הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני

הפרשה לחובות מסופקים

* סווג מחדש.

(1) פעילות בניירות ערך.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-57 מיליון ש"ח, לעומת 49 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 16%. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בשנת 2009 הייתה 5.4% לעומת תשואה של 5% בשנת 2008. הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2009 ב-438 מיליון ש"ח לעומת 428 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של כ-2%. ההכנסות המימוניות הסתכמו בשנת 2009 ב-293 מיליון ש"ח לעומת 311 מיליון ש"ח בשנת 2008 קיטון של כ-6%, הנובע ממספר גורמים: ירידה בהכנסות בגין ההון הפנוי שנזקק למגזר, עקב ירידת הריבית השקלית, ירידה בהכנסות בין מגזריות הנובעות מפעילות חדר עסקות ועליה בביטול הכנסות ריבית בגין חובות מסופקים. ירידות אלו קוזזו בחלקן על ידי עליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי. ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-145 מיליון ש"ח לעומת 117 מיליון ש"ח בשנת 2008. גידול בשיעור של כ-24%. העליה נובעת בעיקרה ממכירת חלקו של הבנק במניות בזק, עליה זו קוזזה בחלקה כתוצאה מירידה בעמלות אשראים. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-61 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2008.

ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2009 ב-12.4 מיליארד ש"ח לעומת 13.7 מיליארד ש"ח בשנת 2008. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור) הסתכם בשנת 2009 ב-12.8 מיליארד ש"ח לעומת 13.1 מיליארד ש"ח בשנת 2008.

הרווח הנקי בפעילות בתחום הבניה והנדל"ן הסתכם בשנת 2009 ב-27 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2008. ההכנסות הסתכמו בשנת 2009 ב-104 מיליון ש"ח לעומת 113 מיליון ש"ח ב-2008, ירידה בשיעור של כ-8%. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ב-20 מיליון ש"ח לעומת 16 מיליון ש"ח בשנת 2008. מרבית ההפרשה למסופקים בשנת 2009 הינה בגין לקוחות מתחום התשתיות.

היקף האשראי הכולל לבניה ונדל"ן הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 ב-6.5 מיליארד ש"ח לעומת 7.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008.

מגזר היהלומים

מבנה המגזר

המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן, הפעילות מתבצעת בסניף הבנק ברמת גן, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר הפעילות. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצורכי הלקוחות: פעילות סחר חוץ, מימון השקעות, שירותים פיננסיים במסגרת הסניף וחדרי העסקות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולהיות גורם דומיננטי בתחום מימון הענף, עם זאת הבנק מתאים את מדיניות האשראי והיקף האשראי למגזר היהלומים באופן שוטף בהתאם לסיכונים הנגזרים מהענף והסביבה הכלכלית בה הוא פועל. בשנת 2010 ככוונת הבנק להמשיך במעקב שוטף אחר המתרחש בענף ובשווקי העולם תוך התאמת המדיניות למציאות הכלכלית בענף ותוך בחינה שוטפת של פרמיית הסיכון של הלקוחות. חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על נתוני יבוא ויצוא בענף היהלומים במהלך שנת 2009, על הערכות מקרו כלכליות של קרן המטבע הבינלאומית העולמי והתאוששות הכלכלה

העולמית, ועל הערכות הגורמים העסקיים בהתאם לניסיון שנצבר בבנק בתחום זה. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה ויחולו שינויים מהותיים בתנאי המקרו של השווקים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, והמפקח על היהלומים ממשד המסחר והתעשייה. ראה פירוט בפרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר בסקירת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2009 נמשכה הירידה בביקושים ליהלומים, וזאת עקב המשבר הכלכלי העמוק שהתפתח בארה"ב ומשם למרבית כלכלות העולם. המשבר פגע בראש ובראשונה בביקושים למוצרי מותרות דוגמת יהלומים. החל מהמחצית השנייה של שנת 2009 החלה מגמה של שיפור בפעילות (בעיקר ביהלומי גלם) תוך התייבשות מחירים, אולם היקפי הפעילות והמחירים נמוכים משמעותית לעומת טרום המשבר. בארה"ב נמשך הקיפאון בביקושים ליהלומים וזאת בניגוד להתאוששות מסויימת שחלה במזרח, בעיקר בהודו ובסין. הירידה בפעילות העולמית בענף מצאה את ביטויה גם בפעילות של ענף היהלומים הישראלי כך שבסיכום השנתי נרשמה ירידה בשיעור של כ-40% ביצוא יבוא היהלומים המלוטשים והגולמיים לעומת שנת 2008.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכרות מעמיקה עם ענף היהלומים בארץ ובעולם.
- ניהול ובקרת סיכונים.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לא קיימים תחליפי אשראי חוץ בנקאי למגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

בתקופה שבה התאפיין הענף בשגשוג עוצמת התחרות בין הבנקים המממנים את הענף הייתה גבוהה. הבנק התחרה בעיקר מול בנק דיסקונט ובנק לאומי. התחרות הגבוהה באה לידי ביטוי הן בהיקפי האשראי הניתנים על ידי הגורמים המתחרים. עם פרוץ המשבר חלה ירידה בביקושים לאשראים בענף מחד וגם הבנקים החלו לצמצם את חשיפתם לענף. היקף האשראי לענף ממערכת הבנקאות בישראל מוערך בסוף שנת 2009 בסך של כ-1.5 מיליארד דולר לעומת כ-2.05 מיליארד דולר בסוף שנת 2008, ירידה של כ-27% המשקפת את הירידה בהיקפי המסחר ומדיניות הבנקים לצמצום החשיפה לענף בעקבות העליה ברמת הסיכון המיוחסת לו. חלקו של הבנק באשראי לענף היהלומים מתוך סך האשראי במערכת ירד מ-23% בסוף 2008 לרמה של כ-22% בסוף 2009. בעקבות המשבר, ובהמשך למהלך טיוב תיק האשראי בו הבנק נוקט מזה מספר שנים, הותאמה מדיניות הבנק בתחום האשראי לענף היהלומים ולסביבה העסקית בה פועל הענף. נכון לסוף חודש דצמבר 2009 עומד שיעור האשראי הכולל ליהלומים מכלל האשראי בבנק על כ-6% לעומת כ-8% בדצמבר 2008.

שיווק והפצה

פעילות מגזר היהלומים מרוכזת בסניף רמת גן. עובדי המגזר נמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות לצורך התאמת פתרונות מימון ושירותי בנקאות משלימה. הבנק עורך ומשתתף בכנסים תקופתיים ללקוחות הענף ונמצא בקשר רצוף עם הלקוחות בארץ ובחו"ל.

הון אנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-51 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית בניתוח בקשות מימון וחוסן פיננסי של לקוחות תוך הקפדה על בקרה שוטפת והדוקה, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן מתן רמת שירות גבוהה מתוך שאיפה לספק ללקוח את מכלול השירותים בנקודת מגע אחת עם הסניף. במהלך 2009 הועשרה הרמה המקצועית והעמקת הידע. בין היתר התקיימו השתלמויות בנושא הטמעת באזל 2 הנדרשת והשלכותיה על ההתנהלות העסקית והאשראית בבנק ברמת פילוח הלקוח ונכס הסיכון. כמו כן בוצעו שיפורים בתמיכת מערכות המידע בתהליכי העבודה הנדרשים, תוך הוספת בקורות רוחביות על פעילות המחלקה, ושידרוג נהלי העבודה בתחום.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-2 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 8 מיליון ש"ח בשנת 2008. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2009 הייתה 2.4% לעומת 6.5% בשנת 2008. הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2009 ב-52 מיליון ש"ח לעומת 64 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 19%, הנובעת בעיקרה מירידה בהיקף הפעילות של הענף כתוצאה מהקטנת חשיפת הבנק לענף על רקע מצבו של הענף. הכנסות המימון הסתכמו ב-38 מיליון ש"ח לעומת 49 מיליון ש"ח ירידה בשיעור של כ-22%. הגורם העיקרי לירידה הינו קיטון בהיקף האשראים למגזר. בהכנסות התפעוליות חל קיטון בשיעור של 6% הנובע מירידה בהכנסות מעמלות יבוא יצוא בעיקר בעקבות הקטנת ביקושים בענף היהלומים עקב המשבר הכלכלי. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-22 מיליון ש"ח לעומת 24 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 8%.

מגזר ניהול פיננסי

מבנה המגזר

פעילות מגזר זה באחריות האגף לניהול פיננסי המרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. בהתאם, המגזר כולל את פעילות הנוסטרו של הבנק באמצעות השקעות בניירות ערך (בעיקר אגרות חוב), פיקדונות בבנקים, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, עשיית שוק, ניהול חשיפות שוק ונזילות אשר הבנק חשוף אליהן מחמת עסקיהם של לקוחותיו, פעילות חברת הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ לרבות חברת הבת שלה אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במסגרת מגזר זה מתוכנן המשך ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכוני השוק והנזילות לפי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". בנוסף, המגזר ימשיך לתת שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פקדונות וכיו"ב.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2010:

- תמיכה במהלכי הגדלת היקף הפקדונות בבנק, הנדרש לצורך הגדלת היקף תיק האשראי הצפוי.
- בתחילת 2010 הוקמה חברת בת לאגוד שוקי הון, בשם "אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ", אשר במסגרתה צפוי לפעול הבנק תוך שיתוף פעולה עם נותני שירותים מקצועיים בעלי מומחיות וניסיון בתחום החיתום. ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות".
- בחינת ובניית תוכנית ומסגרת עבודה לניהול הנזילות על פי תקני הבנק הבינלאומי לסליקה, ה-BIS (Bank of international settlements). תקנים בין לאומיים אלו למערכות התשלומים והסליקה מאגדים את עשרת עקרונות הליבה שמטרתם הקטנת הסיכונים המאיימים על המשתתפים במערכות אלו.
- במסגרת פעילות הנוסטרו - הרחבת הפעילות בתחום האג"ח הקונצרני.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד.

התפתחות בשווקים של המגזר

בשנת 2009 חלה תפנית בשוקי ההון, בעולם וגם בישראל, ביחס למשבר החרף שפקד אותם החל מהמחצית השניה של שנת 2008. התפנית באה לידי ביטוי בעלויות שערים בכל המדדים המובילים, גידול במחזורי המסחר במניות, עליות שערים בשוק איגרות החוב הן בסקטור הממשלתי והן בסקטור הקונצרני, גידול במחזורי המסחר באיגרות החוב, והתעוררות מחודשת בתחום ההנפקות וגיוס ההון. לפרטים ראה פרק "התפתחויות כלכליות".

המשבר הכלכלי

כתוצאה מהמשבר הכלכלי והשלכותיו על המערכת הבנקאית העולמית המשיך הבנק במחצית הראשונה של שנת 2009 במדיניות שמרנית אשר החלה במחצית השניה של שנת 2008 ואשר כללה, בין היתר, שמירה על רמת נזילות גבוהה יחסית. כמו כן נשמרו המדיניות המחמירה והפרמטרים המחמירים שכללו בחינה פרטנית של הבנקים הזרים מולם פועל הבנק. במהלך המחצית השניה של שנת 2009 לאור ההתמתנות במשבר הפיננסי במערכת הבנקאית העולמית הבנק החל להוריד את רמת הנזילות בהדרגה תוך מגמה לחזור לרמות טרום המשבר. ראה התייחסות בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "הערכות לשינויים בסביבה העסקית".

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מגזר ניהול פיננסי הינו עתיר טכנולוגיה ושינויים טכנולוגיים מתרחשים בו באופן שוטף. בשנת 2010 - במטרה למזער את הסיכונים והחשיפות בתחום פעילות המט"ח צפוי להתבצע קישור לשרת תקשורת בין-בנקאי (MINT), אשר יאפשר לקבל מידע מלא אודות תקבולים במטבע חוץ בזמן אמת. כמו כן פועלת בבנק מערכת זה"ב של בנק ישראל (מערכת RTGS) המבצעת סליקה בזמן אמת.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה העיקריים

- הכרת השוק, אבחון צרכי הלקוחות והתאמת פעילות בהתאם, ויכולת לתגובה מהירה לשינויים בשוק.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- מערכות ממוחשבות ברמה גבוהה, הן בתחום ביצוע עסקאות והן בתחום המידע, הניתוח ובקרת סיכונים.
- רשת ענפה של קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם. קשרים אלו מאפשרים למגזר לשרת מגוון לקוחות ולבצע פעילויות בהיקף נרחב.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

קיימים תחליפים לרוב המוצרים והשירותים שמספק המגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

המגזר מתחרה עם חדרי העסקאות של הבנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר. נתחי השוק של הבנק במונחי מחזורי פעילות לשנת 2009, גבוהים יחסית לגודלו של הבנק.

הון אנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-37 משרות במגזר הניהול הפיננסי נדרש כח אדם איכותי. קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של העובדים, תחרות מהבנקים המקומיים והזרים, מגופים פיננסיים אחרים ומחברות עסקיות בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ובפיתוח המשאב האנושי של המגזר.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי השקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA), והוא שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמים מסוג זה ובהסכמי הבטוחות הכרוכים בהם דוגמת הסכמי CSA. בנוסף קיימת פעילות באמצעות מסלקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתו המרכזית מזעור סיכוני סליקה בעסקאות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות ארה"ב בבנק אחד המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מיזעור סיכוני סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-46 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 10 מיליון ש"ח בשנת 2008. הכנסות המגזר הסתכמו ב-126 מיליון ש"ח, לעומת 13 מיליון ש"ח בשנת 2008. העליה בהכנסות המימון נובעת בעיקרה מעליה במרווח על אחזקת אגרות החוב בתיק ניירות הערך של הבנק, בין היתר על רקע ירידת הריבית והמגמה של עליית שערים שאפיינה את השווקים הפיננסיים בשנת 2009. בהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בתיק אגרות חוב הקונצרניות של הבנק, חלה ירידה בסך של 31 מיליון ש"ח לעומת שנת 2008, כמו כן נרשמה הכנסה חיובית בסך של 16 מיליון ש"ח לעומת הוצאה של 25 מיליון ש"ח בשנת 2008 בגין הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שווים ההוגן כנדרש על פי כללי החשבונאות. עליות אילו קוזזו בחלקן כתוצאה מקיטון ברווחי מימוש והתאמות של אגרות החוב.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים. בשנת 2009 נכלל הפסד נטו מפעולות בלתי רגילות בסך של 2 מיליון ש"ח - ראה פירוט בפרק "רווח ורווחיות".

הלימות ההון

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. כלי מרכזי לבחינת הלימות ההון הוא היחס בין ההון (כהגדרתו בהוראה) לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק (כהגדרתם בהוראה).

באזל 1

עד ליום 31 בדצמבר 2009 חושב יחס ההון לרכיבי סיכון בהתאם להוראה 311 ("יחס הון מזערי") להוראות ניהול בנקאי תקין. הוראה 311 מבוססת בעיקרה על המלצות של הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (להלן באזל 1) שפורסמו ביולי 1988, הקובעות מתכונת אחידה למדידת יחס הון ולקביעת שיעור מזערי נדרש. על פי הוראה זו חויבו תאגידים בנקאיים בישראל לשמור על יחס הון מזערי כולל של 9% על בסיס דיווח מאוחד. בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימאלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%. במסגרת יישום האסטרטגיה לשנים 2007-2009 (על פי עקרונות באזל 1), קבע דירקטוריון הבנק מתווה עולה של יחס הלימות ההון הכולל מ-11.0% בשנת 2007, ל-11.5% בשנת 2008 ובמהלך 2009, ועד ל-12.0% בסוף שנת 2009.

באזל 2

מסגרת העבודה למדידה והלימות ההון, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008 (להלן הוראת באזל 2), נועדה להחליף את הוראת באזל 1 תוך התייחסות לסיכון הלווה, התמודדות עם עסקאות מורכבות כגון איגוח ונגזרי אשראי וכן התייחסות לסיכון התפעולי ולסיכונים רוחביים, כלומר פרופיל הסיכון הכולל של התאגיד הבנקאי. הוראת באזל 2 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת.

עיקרי הוראות באזל 2 - הוראות באזל 2 הינן מערך מפורט של הנחיות הנוגעות למדידת יחס ההון של התאגידים הבנקאיים, אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות על ידי וועדה במסגרת ה-BIS (Bank of International Settlements), וסוכמו בשנים 2004-2006. מסקנות הוועדה אומצו על ידי רשויות פיקוח רבות, לרבות בישראל. ביום 31 בדצמבר 2008 פרסם הפיקוח על הבנקים את הגרסה המחייבת של "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (הוראות באזל 2 במתכונת הוראת שעה של המפקח). ההוראה נצמדת ברובה ללשון ההוראה הבינלאומית המקורית, למעט בסוגיות בהן המערכת הבנקאית, על פי כללי מערכת הפיקוח הישראלית, נוהגת באופן שונה מהבנקים האירופיים. בסוגיות אלו נתקבלו החלטות ספציפיות של המפקח (National Discretion).

ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

- א. נדבך 1: הקצאת הון מזערי המוגדר על ידי הפיקוח, כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית.
- ב. נדבך 2: דרישת הון בגין סיכונים פוטנציאליים נוספים להם חשוף התאגיד הבנקאי, מעבר לדרישת הון המזערית שבנדבך 1. במסגרת זו קיימת הרחבה ושכלול מנגנוני הפיקוח, הבקרה וניהול הסיכונים, ודרישה להקצאת הון פנימי בהתאם לתהליך ההערכה הפנימי של נאותות הלימות ההון - ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).
- ג. נדבך 3: הרחבת הדיווח והגילוי לציבור בנושא ניהול הסיכונים והבקרות.

הוראות באזל 2, ובנק ישראל בעקבותיהן, מאפשרות שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכונים אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית – FIRB והמתקדמת – AIRB. בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע הרגולטור בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות. בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף בונה אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.

על פי הנחיית המפקח על הבנקים, על התאגידים הבנקאיים להבטיח עמידתם בדרישות הגישות הסטנדרטיות של הנדבך הראשון ובדרישות הנדבך השני והשלישי של המלצות באזל II החל מסוף שנת 2009.

היישום בבנק - דירקטוריון הבנק רואה בהטמעת תהליכי באזל 2 בבנק, בהיבט הכמותי והאיכותי, יעד מרכזי לשנים הקרובות כמו גם הזדמנות למיציאת תועלות עסקיות ולשדרוג תהליכי הבקרה וניהול הסיכונים. הדירקטוריון הנחה את הנהלת הבנק לפעול ליישום הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. במקביל נמשך תהליך פיתוח ועדכון מודלים פנימיים לדירוג לווים.

יישום ההוראה מונחה על ידי וועדת היגוי בראשות חבר הנהלה. עד ליום 31 בדצמבר 2009 עמד בראש הוועדה ראש אגף משאבים, מר חמי מורג, והחל ביום 1 בינואר 2010 עומד בראשה ד"ר עקיבא שטרנברג, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים, המוגדר גם כמנהל הסיכונים הראשי בבנק – CRO (לפירוט נוסף ראה פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" – תת פרק "אחריות ארגונית").

מסגרת העבודה של באזל 2 מיושמת על בסיס מאוחד וחלה על הבנק והחברות הבנות שלו (לפירוט בדבר החברות המוחזקות העיקריות ותחום פעילותן ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות"). כמו כן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל 2, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידית של מקורות או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

בפעילות ההכנה ליישום **נדבך 1**, ערך הבנק מיפוי מפורט של נכסי הסיכון על פי הוראות באזל 2, תוך התאמות להנחיות הספציפיות שפרסם המפקח על הבנקים בישראל. במקביל, נערך ניתוח ומיפוי הבטחונות הכשירים המותרים להפחתה. התהליך מבוצע תוך השענות על בסיס הנתונים הפנימי שנבנה בבנק, והמשמש בין השאר לניהול סיכונים האשראי. תהליכי העבודה לקראת נדבך 1 כללו זיהוי המשמעויות העסקיות והתפעוליות, שינויים בתהליכים העסקיים ביחידות יוצרות הסיכון, טיפול בהיבטים המשפטיים הנגזרים מההנחיות, בניית כלי ניהול סיכונים וכלי בקרה יעודיים ומערכות תפעוליות הנדרשות לתמיכה בתהליך.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים והנחיית הדירקטוריון, מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית לסיכונים אשראי, בה הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע המפקח על הבנקים בהתאמה לרמות סיכון של קבוצות נכסים, ובהתאמה לדרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות (נכון למועד פרסום הדוח, לא אושרו סוכנויות דירוג ישראליות לצורך זה).

במקביל, ייצר הבנק מאגר מידע של נתוני דירוג חיצוניים עבור בנקים זרים ומדינות, הנסמך על דירוגי סוכנויות דירוג האשראי הבינלאומיות מודיס וסטנדרט אנד פורס. המידע אודות דירוגי הסוכנויות מתקבל ממאגרי המידע הפיננסי של מערכות הבלומברג והרויטרס, ומוזן לאחר מכן למאגר הפנימי של הבנק.

במסגרת **נדבך 2** נדרש הבנק לקיים תהליך פנימי להערכת הלימות הון ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (להלן ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח כי הבנק יחזיק ברמת הון שתהלוך ותתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיו (הן בגין הנדבך הראשון והן בגין הנדבך השני), וכן שיפותחו וינקטו על ידו תהליכים נאותים לניהול הסיכונים, מדידתם ומעקב אחריהם. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי ההון, תהליכי תכנון ההון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. כמו כן נסקרים במסגרת זו מרכיבי המדיניות והמגבלות הקיימות, כלי המדידה והניטור, מערכות הדיווח, תהליכים ומוצרים עיקריים ומרכיבי הממשל התאגידי. ההערכה מסתייעת בסקירה איכותית וניתוח הנתונים הכמותיים, תוך בחינת יכולת ההישענות על מודלים פנימיים.

התפיסה שאומצה בבנק רואה ב-ICAAP שני תהליכים עיקריים:

- א. תהליך פנימי לזיהוי, מדידה, ניהול ודיווח על הסיכונים המרכזיים אליהם חשוף הבנק כיום, ועלול להיות חשוף אליהם בעתיד.
- ב. תהליך פנימי לקביעת יעד ההון, כך שיבטיח יחס הון נאות, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון.

תהליך ה-ICAAP הנו מקיף ונוגע לרבדים שונים של תהליכי ניהול הסיכונים, תמחור עסקאות וניהול ההון. לפיכך צפוי כי יישום הנדבך השני יבוצע בשלבים, והטמעתו המלאה תיפרס על פני מספר שנים. תהליך ה-ICAAP משולב באסטרטגיה התלת-שנתית של הבנק לשנים 2010 עד 2012 ובתוכנית העבודה לשנת 2010.

כחלק מתהליך היישום ובהתאם להנחיית המפקח על הבנקים, הוגשה לבנק ישראל ביום 30 ביוני 2009, טיוטת דוח ICAAP על בסיס נתונים מאוחדים לסוף שנת 2008.

בתחילת חודש דצמבר התקיימה פגישה עם נציגי בנק ישראל לקבלת היזון חוזר אודות טיוטת דוח ה-ICAAP שהוגשה ביוני 2009.

הבנק נערך להגשת דוח ה-ICAAP ליום 31 בדצמבר 2009, ביוני 2010 – כנדרש בהוראה.

מסגרת **נדבך 3**, שעניינה הרחבת הדיווח לציבור בנושא ניהול הסיכונים והבקורות, שולבה באופן חלקי החל בדוחות הכספיים לשנת 2007 בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. דרישות הגילוי בהתאם לנדבך השלישי מוחלות במלואן החל בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009.

נקבעה מדיניות גילוי לפי נדבך 3, אשר אושרה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק, הכוללת התייחסות לגישת הבנק איזה גילוי יינתן (לרבות תדירות הגילוי ומיקומו בדוחות, וכן בקורות פנימיות על תהליך הגילוי).

להלן טבלת הפניות לגילויים האיכותיים והכמותיים הנדרשים במסגרת הנדבך השלישי, בהתאם למדיניות שנקבעה, כאמור לעיל:

גילויים איכותיים:

נושא	נושא משנה	מיקום	פרק *	תת פרק
תחולת היישום	תאור תמציתי של הישגיות בקבוצה	דו"ח דירקטוריון	פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו	
	מגבלות על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	באזל 2
מבנה ההון	תנאים ותניות של מכשירי ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחס ההון על פי באזל 2
הלימות ההון	גישת התאגיד להערכת הלימות ההון שלו	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחס ההון על פי באזל 2
חשיפת סיכון והערכתו	מדיניות ניהול הסיכונים לגבי כל תחום סיכון נפרד	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	
סיכון אשראי	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני אשראי
	תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	באזל 2
	הפחתת סיכון אשראי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
	סיכון אשראי של צד נגדי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
סיכון שוק	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני שוק
סיכון תפעולי	גילוי איכותי כללי, לרבות שימוש בביטוחים להפחתת הסיכון	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכון תפעולי
מניות בתיק הבנקאי	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי
	מדיניות חשבונאית להערכת שווי	דו"ח דירקטוריון	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדים חשבונאיים קריטיים	השקעות בתאגידיים ריאליים
סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני שוק / סיכון ריבית

גילויים כמותיים:

נושא	נושא משנה	מיקום	פרק *	תת פרק
מבנה ההון	פירוט מבנה ההון על רבדיו	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחס ההון על פי באזל 2
		דו"ח כספי	ביאור 13 – יחס הון מזערי	
הלימות ההון	נכסי סיכון ודרישות הון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחס ההון על פי באזל 2
סיכון אשראי	סך חשיפות וחשיפה ממוצעת	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני אשראי

נושא	נושא משנה	מיקום	פרק *	תת פרק
	התפלגות התיק לפי איזור גיאוגרפי / צד נגדי / יתרת תקופה חוזית	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני אשראי
	תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני אשראי
	הפחתת סיכוני אשראי בגישה הסטנדרטית	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
	סיכון אשראי של צד נגדי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
סיכון שוק	דרישת ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחס ההון על פי באזל 2
מניות בתיק הבנקאי	יתרת השקעה לרבות דרישת ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)	גידול / קיטון ברווחים או בשווי הכלכלי כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכון שוק / סיכון ריבית

* לגבי פרקים בדוח הדירקטוריון – ראה מספרי עמודים בתוכן העניינים, לפי שם הפרק.

יחס ההון על פי באזל 2

בביאור 13 לדוחות הכספיים ניתן מידע מפורט בדבר מדידת ההון ושקלול הסיכונים לימים 31 בדצמבר 2009 ו-31 בדצמבר 2008. הגילוי על יחס ההון ליום 31 בדצמבר 2009 מוצג בהתאם להוראת באזל 2, במקביל להצגה לפי באזל 1 (הוראה 311 "יחס הון מזערי").

בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים, במהלך שנת 2010 ימשיכו הבנקים לחשב את יחס הלימות ההון גם לפי הוראה 311 ("יחס הון מזערי"), כאשר יחס ההון הנדרש הנו הגבוה מבין השניים – באזל 1 לעומת באזל 2.

להלן תמצית¹ הנתונים מתוך ביאור 13:

31.12.2008	31.12.2009		
	באזל 1	באזל 2	
1,616	1,885	1,885	הון רובד 1
833	1,096	1,137	הון רובד 2 ²
<u>2,449</u>	<u>2,981</u>	<u>3,022</u>	סה"כ הון
20,650	20,539	19,881	נכסי סיכון אשראי
594	332	259	נכסי סיכון שוק
-	-	1,541	נכסי סיכון תפעולי
<u>21,244</u>	<u>20,871</u>	<u>21,681</u>	סה"כ נכסי סיכון

1. לפירוט נוסף ראה ביאור 13.

2. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, סך הון רובד 2 והון רובד 3 לא יעלו על 100% מסך הון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון רובד זה בלבד. בנוסף, כתבי התחייבות נדחים או מכשירי הון אחרים הכלולים בהון רובד 2 תחתון לא יעלו על 50% מהון רובד 1 שאינו מוקצה לסיכוני שוק, לאחר הניכויים הנדרשים מהון רובד 1 בלבד.

ליום 31 בדצמבר 2009		
דרישות הון (9%)	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,789	19,881	ב. סיכון אשראי
11	117	חובות של ריבוניות
11	119	חובות של ישויות סקטור ציבורי
92	1,024	חובות של תאגידיים בנקאיים
1,352	15,022	חובות של תאגידיים
16	181	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
72	806	חשיפות קמעונאיות ליחידים
178	1,975	משכנתאות לדיור
57	637	נכסים אחרים
23	259	ג. סיכונים שוק¹
10	118	סיכון ריבית
4	40	סיכון מניות
7	83	סיכון שער חליפין של מטבע חוץ
2	18	סיכון אופציות
139	1,541	ד. סיכון תפעולי²
1,951	21,681	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	3,022	סך בסיס ההון
	13.94%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	8.69%	יחס הון רוברד 1 לרכיבי הסיכון
	9.0%	יחס ההון המינימאלי הנדרש לפי המפקח על הבנקים ³

1. סיכונים שוק מחושבים בהתאם לגישה הסטנדרטית וחלה על העסקאות בתיק למסחר של הבנק כאשר הקצאת ההון הינה בגין סיכונים ריבית, שער חליפין, אופציות ומניות.

2. סיכונים תפעוליים מחושבים לפי גישת האינדיקטור הבסיסי, על בסיס ההכנסה הגולמית של הבנק, כהגדרתה בהוראת השעה.

3. דרישת ההון בגין נדבך 1 הינה 8.0% ובגין נדבך 2 מינימום של 1.0% ובסה"כ יחס ההון המינימאלי הנדרש לפי המפקח על הבנקים הינו 9.0%.

הלימות ההון על פי באזל 2

על פי הוראת בנק ישראל יחס ההון הנדרש הינו 8% בגין הנדבך הראשון ותוספת הון בגין הנדבך השני על פי הערכה פנימית של הבנק את פרופיל הסיכון שלו, ובלבד שלא יפחת מ-1% מנכסי הסיכון, כפי שחושבו בנדבך הראשון. במסגרת הדיון על התוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2010-2012 קבע הדירקטוריון את תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון להלימות ההון. היעד שנקבע ליחס ההון הכולל, בהתבסס על תיאבון הסיכון במונחי באזל 2, הינו - 12.5%. בנוסף, נקבע יעד ליחס ההון הראשוני של 7%.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בכל הקשור לעמידה בדרישות ולשיפור יחס הלימות ההון והרכבו, לרבות הקטנת רכיבי סיכון, או הגדלת ההון הראשוני באמצעות צבירת רווחים ו/או הנפקת הון משני. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן

שונה מהותית מהצפוי, כתלות בעיקר בגורמים אלה: שינויים רגולטורים שיחולו (ככל שיחולו) בנושא דרישות יחס ההון בו על הבנק לעמוד, פגיעה ברווחיות הבנק ומידת ההצלחה של הבנק לגייס הון באמצעות ביצוע הנפקות.

השפעת המעבר מבאזל 1 לבאזל 2 על יחס ההון

- השפעה על בסיס ההון:
יישום הוראת באזל 2 משפיע על אופן חישוב בסיס ההון של הבנק בעיקר כתוצאה מהכללת קרן ההון שנובעת מהתאמות לשווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה. קרן הון שלילית, נטו, נגרעת מההון הראשוני ואילו קרן הון חיובית, נטו (מוכפלת ב-45%) מתווספת להון המשני. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 לבנק קרן הון חיובית בסך 90 מיליון ש"ח.
בבאזל 1 – קרן ההון לא היוותה חלק מבסיס ההון לצורך חישוב יחס הון מזערי.

- השפעה על נכסי הסיכון:
אופן חישוב נכסי הסיכון על פי הוראות באזל 2 שונה מהותית מאופן חישובם לפי באזל 1. בחלק מהמקרים החישוב מביא לעלייה בנכסי הסיכון ובחלקם לירידה. בסך הכל חלה בבנק עליה בנכסי הסיכון לפי באזל 2 לעומת באזל 1.

עליה זו נובעת בעיקרה מהגורמים הבאים:

- חובת הקצאת נכסי סיכון אשראי בגין התחייבויות למתן אשראי או להעמדת ערבות לתקופה מקורית הקצרה משנה, על פי שיעורים מסויימים, שלא היתה קיימת בבאזל 1.
- חובת הקצאת נכסי סיכון בגין סיכונים תפעוליים בבאזל 2, שלא היתה קיימת בבאזל 1.

עליה זו מקוזזת חלקית על ידי הגורמים העיקריים הבאים:

- חשיפות הנובעות מחובות שנכללו בתיק קמעונאי פיקוחי, משוקללות בהתאם להוראות באזל 2 במשקל סיכון של 75%, לעומת 100% בבאזל 1.
- חשיפות הנובעות מחובות בביטחון נכס למגורים, משוקללות בהתאם להוראות באזל 2 במשקל סיכון של 35%, כאשר בבאזל 1 נלקחו במשקל סיכון של 50%.
- הרחבת האפשרות לקיזוז עסקאות OTC כנגד סיכון אשראי של צד נגדי, על פי הסדר לקיזוז דו צדדי. בנוסף, חל קיטון במקדם ההמרה לאשראי של הערך הנקוב בעסקאות אלו.
- הרחבת מגוון הבטחונות הכשירים לקיזוז, לעומת באזל 1.

מכשירים הנכללים בבסיס ההון

להלן ההתניות והתנאים של מכשירי ההון המרכיבים את בסיס ההון של הבנק:

הון רובד משני עליון – ביום 9 בספטמבר 2009 השלימה אגוד הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "החברה") גיוס כספים בסך של כ-357 מיליון ש"ח באמצעות הנפקת שטרי הון נדחים. הגיוס בוצע בשתי סדרות כדלקמן:

1. שטר הון נדחה (סדרה 1) - הונפקו 260,006 יחידות, כל יחידה 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכם הנקוב. שטר ההון הנדחה צמוד קרן וריבית למדד המחירים לצרכן. שטר ההון עומד לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2059 אלא אם כן עשתה החברה שימוש בזכותה לפדות את שטר ההון בפדיון מוקדם החל ב-10 בספטמבר 2020. שטר ההון הנדחה נושא עד ליום 10 בספטמבר 2020 ריבית של 5.3% שנתי המשולמת כל רבעון. לאחר תאריך זה אם לא יפדו בפדיון מוקדם תקבע ריבית מדורגת על ידי הנאמן.

2. שטר הון נדחה (סדרה 2) - הונפקו 96,528 יחידות כל יחידה 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכם הנקוב, שטר ההון הנדחה אינו צמוד למדד. שטר ההון עומד לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2059 אלא אם כן עשתה החברה שימוש בזכותה לפדות את שטר ההון בפדיון מוקדם החל ביום 10 בספטמבר 2020. שטר ההון הנדחה נושא עד ליום 10 בספטמבר 2020 ריבית משתנה בשיעור תשואת המק"מ לשנה בתוספת מרווח של 2.5% לשנה המשולמת כל רבעון. לאחר תאריך זה אם לא יפדו בפדיון מוקדם תקבע ריבית מדורגת על ידי הנאמן.

ביום 30 בספטמבר 2009 קיבלו שתי הסדרות שהונפקו את אישורו של המפקח על הבנקים להיכלל כחלק מההון המשני העליון של הבנק, כהגדרתו בסעיף 2(א)(1) בנספח א' להוראת ניהול בנקאי תקין 311 "יחס הון מזערי" וכפי שעודכן במסמך הפיקוח על הבנקים מיום 10 ביוני 2009 בנושא "קריטריונים להכרה במכשירי הון מורכבים", במסגרת "כתבי התחייבות נדחים" תחת ההתניות המובאות להלן:

- אפשרות לפדיון מוקדם של שטרי ההון הנדחים, מכל סיבה שהיא, תהיה כפופה לאישור המפקח על הבנקים מראש ובכתב.
- כל פשרה ו/או שינוי בשטר הנאמנות, בעניינים הנוגעים לשטרי ההון הנדחים, או שינוי בשטרי ההון הנדחים עצמם, יהיו כפופים לאישור המפקח על הבנקים מראש ובכתב.
- שטרי ההון הנדחים אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות הבנות שלו.
- שטרי ההון הנדחים אינם מובטחים בביטחונות כלשהם.

הון רובד משני תחתון - נכון ליום 31 בדצמבר 2009 כתבי התחייבות נדחים בסך של 685 מיליון ש"ח לפי החלוקה הבאה:

1. כתבי התחייבות נדחים סחירים בסך של 549 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי אגוד הנפקות.
2. כתבי התחייבות נדחים לא סחירים בסך של 136 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי הבנק.

כתבי התחייבות אלו קיבלו את אישורו של המפקח על הבנקים להיכלל כחלק מההון המשני של הבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 311 "יחס הון מזערי".

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה באיכות האשראי של לווים אשר לא יעמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנק, והעדר בטחונות נאותים לכיסוי חובות של לקוחות אלו או כתוצאה מריכוזיות התיק ללווה בודד / קבוצת לווים / ענף משק.

כאמור לעיל, הקצאת ההון בנדבך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית.

להלן חשיפת האשראי לפי הגישה הסטנדרטית בחלוקה למשקלות הסיכון¹:

ליום 31 בדצמבר 2009				
סך הכל חשיפה ברוטו ²				
חשיפה בניכוי בטחונות פיננסיים כשירים ⁵	בטחונות פיננסיים כשירים	חשיפה		במיליוני ש"ח
		חוץ מאזנית ^{4,5}	מאזנית ³	
5,359	-	-	5,359	0%
2,143	-	36	2,107	20%
5,062	-	929	4,133	35%
1,769	7	317	1,459	50%
2,751	198	1,440	1,509	75%
21,587	10,804	18,535	13,856	100%
374	48	16	406	150%
39,045	11,057	21,273	28,829	סך הכל

1. בהתאם למשקל הסיכון הסופי של החשיפה.
2. חשיפה ברוטו לאחר קיזוזים חשבונאיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, ובלי להביא בחשבון את ההשפעות של שיטות הפחתת סיכון אשראי, לדוגמה ביטחון וקיזוז.
3. לא כולל תיק למסחר ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, אשר לא נכללים בחשיפת אשראי מאזנית לפי הגישה הסטנדרטית.
4. כפי שחושבה לצורך הגישה הסטנדרטית.
5. לפני הכפלה במקדמי המרה.

הערכת שווי וניהול בטחונות – במסגרת באזל 2 ההכרה בביטחונות הנה בהתאם לגישה המקיפה על פיה ערך הביטחון נטו כולל הפחתות עקב הפעלת מקדמים שמקורם בחוסר התאמה מטבעית או בתקופה לפירעון וכן מקדמים הנובעים מסוג נייר הערך.

מפורטים להלן סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון:

- **ניירות ערך** – ניירות ערך אשר שועבדו לטובת בעליהם או לטובת צד ג'. על מנת שנייר ערך יהיה כשיר לשמש כמפחית סיכון עליו להיות נייר ערך ממשלתי או נייר מדורג הרשום למסחר בבורסה מוכרת ועל מניות להשתייך למדד מניות מוכר, כמפורט בהוראה. הערכת השווי לביטחון מבוססת על מחיר השוק של נייר הערך בפיקדון ניירות הערך המשועבד ומקדמי הפחתה משווי הביטחון מושפעים בין היתר ממספר ימי ההחזקה ואופי פעילות הלקוח. שווי הביטחון מופחת מסך החשיפה ללקוח.
- **פיקדונות ותוכניות חיסכון** – אמצעים נזילים שניטלו כבטוחה על דרך של כתב קיזוז או שעבוד, לפי הצורך, ולא ניתן למשכם כל עוד לא הפסיקו לשמש כבטוחה. שווי הבטוחה נקבע לפי השערון בגין משיכה טרם מועד הפירעון הנקוב שלה. שווי הביטחון מופחת מסך החשיפה ללקוח.

מפורטים להלן סוגי הערבויות בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון:

- ערבויות בנקים – ערבויות שניתנו על ידי בנקים ישראלים כנגד חשיפה של לקוח. עם מתן הערבות הבנקאית, הבנק הערב הופך להיות הצד הנגדי לחשיפה כך שמשקל הסיכון בגין החשיפה משתנה. ערבות מסוג זה מאפשרת את הפחתת נכסי הסיכון הנובעים מהחשיפה, בהתאם לדירוג הבנק הערב.
- ערבות מדינה – ערבות שניתנה על ידי מדינת ישראל. ערבות זו מאפשרת הפחתה של נכסי הסיכון, כתוצאה מהחלת משקל הסיכון של מדינת ישראל על חשיפת הלקוח. משקל הסיכון בגין ערבות נקובה בש"ח הנו 0%, ואילו בגין ערבות נקובה במטבע חוץ – 20%.

ליום 31 בדצמבר 2009		
סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות או נגזרי אשראי	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ¹	
		במיליוני ש"ח
-	-	חובות של ריבונות
-	7	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	-	חובות של תאגידים בנקאיים
17	² 10,833	חובות של תאגידים
-	16	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
-	201	חשיפות קמעונאיות ליחידים
-	-	משכנתאות לדירור
-	-	נכסים אחרים
<u>17</u>	<u>11,057</u>	סך הכל

1. בטחונות פיננסיים כשירים בבאזל 2 כמפורט לעיל.

2. מזה סך של 7,883 מיליון ש"ח כנגד מסגרות מותנות בבטחונות כשירים ללקוחות הפעילים בשוק ההון.

סיכון אשראי של צד נגדי – הבנק חשוף לסיכון אשראי של צד נגדי כתוצאה מפעילות לקוחותיו בנגזרים מעבר לדלפק, נגזרי בורסה והשאלות (לפירוט נוסף ראה פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"). ההון המוקצה בדיווח לפי הוראת השעה בגין פעילות זו, מחושב בהתאם לעקרונות המפורטים בנספח 4 להוראת באזל 2.

להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי בגישה הסטנדרטית:

חשיפות ליום 31 בדצמבר 2009		
במיליוני ש"ח		
302	שווי הוגן ברוטו חיובי	
243	ערך נקוב (לאחר המרה לאשראי)	
108	בניכוי הטבות קיזוז	
<u>437</u>	<u>סך חשיפות האשראי לאחר קיזוז</u>	
	בניכוי בטחונות	
135	מזומנים ופיקדונות	
3	אגרות חוב ממשלתיות	
2	מניות (לרבות אג"ח להמרה)	
<u>297</u>	<u>סך חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים</u>	

להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי הנובעות ממכירה או רכישה של הגנות אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2009		
הגנות שנמכרו	הגנות שנרכשו	
במיליוני ש"ח		
		ALM
	-	חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)
*132	-	חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)
-	-	אופציות אשראי
-	-	אחר
		פעילות תיווך
	-	חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)
-	-	חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)
-	-	אופציות אשראי
-	-	אחר
132	-	סה"כ נגזרי אשראי (ערך נקוב)

* נובע מ-CLN בלבד - בהם נמכרה הגנה כנגד סיכון מדינת ישראל.

קיצוז – נכון ליום 31 בדצמבר 2009 היקף הקיצוזים המאזניים (קיצוז בין נכסים להתחייבויות) אינו מהותי.

מניות בתיק הבנקאי – לבנק אחזקה במניות בתיק הבנקאי, כמפורט בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". להלן הפוזיציות במניות בתיק הבנקאי:

ליום 31 בדצמבר 2009			
דרישות ההון	שווי הוגן	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח			
			נסחרות על ידי הציבור
6	71	70	מניות
6	68	67	תעודות סל על מניות
-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
-	3	3	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות
-	-	-	אחרים
			מוחזקות באופן פרטי
5	56	56	מניות
2	21	21	תעודות סל על מניות
-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
3	34	34	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות
-	*1	*1	אחרים

* השקעה בחברה כלולה בסך של כ-1 מיליון ש"ח.

בתוכנית העבודה לשנת 2010 הוצג תכנון ההון לשנה זו, בהתאם ליעדי ההון שנקבעו, כאמור לעיל. במהלך 2010 הבנק צפוי להתכנס ליעד ההון הכולל שנקבע על ידי הדירקטוריון באמצעות הרחבת פעילותו העסקית בכפוף לתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון ולמצב ותנאי השוק, תוך הישענות על הנפקות ההון הראשוני והמשני שבוצעו בספטמבר 2009 (ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

במהלך שנת 2010 צפויים להיגרע ממסגרת ההון המשני שטרי הון בסך כולל של 132 מיליון ש"ח. ההנחה בבסיס העבודה הנה כי יושלם בסיס ההון כך שבסוף שנת 2010 לא תהיה ירידה בהיקף ההון ביחס לסוף שנת 2009. ככל שהצרכים העסקיים יחייבו זאת השלמת בסיס ההון תיעשה, בהתאם לצורך, באמצעות הנפקת הון משני עליון ו/או תחתון, בהתאם לתשקיפי המדף שפורסמו במהלך אוגוסט 2009 (לפירוט נוסף ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

לבנק יכולת לבצע הנפקות הון משני נוספות, אשר ינוצלו בהתאם לצורך. בשלב זה תכנון ההון לא כלל התייחסות לחלוקת דיבידנד. (לפירוט נוסף בנושא מדיניות חלוקת דיבידנדים ראה פרק "חלוקת דיבידנדים").

לצורך תכנון ההון נערכו אומדנים על מנת לחשב את נכסי הסיכון הצפויים בהקבלה להרחבת הפעילות העסקית הצפויה בכל אחת מהיחידות העסקיות בבנק.

תנודתיות של הלימות ההון תיתכן הן עקב נכסי סיכון הנתונים לתנודתיות (כגון נכסים נקובים במט"ח) והן בצד בסיס ההון תנודתיות ברווח הנקי ובקרן ההון שנובעת מהתאמות לשווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה.

במסגרת תכנון ההון של הבנק נבחנת מידת העמידה ביחס ההון הנדרש גם בתרחישי קיצון. במקרה של התממשות תרחיש קיצון, יפעל הבנק באופן אקטיבי להקטנת נכסי הסיכון ו/או ביצוע הנפקות הון נוספות על מנת לעמוד ביעד שנקבע על ידי הדירקטוריון.

במסגרת מסמך ה-ICAAP הסופי (תהליך הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון), אשר יוגש בסוף יוני 2010, יבוצע תכנון ההון לשלוש שנים, כנדרש בהוראה, בהתבסס על האסטרטגיה התלת שנתית של הבנק.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק ועל הערכותיו לגבי תנאי השוק, מידת היענות של הציבור להנפקה וכן לקיומם של תנאי שוק מתאימים להנפקה. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים הבאים: תנאי השוק, מידת היענות הציבור להנפקה, אי קיום תנאי השוק התומכים בהנפקה, פגיעה ברווחיות הבנק ושינויים רגולטורים בנושא יחס ההון.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות, אליהם נלווים סיכונים תפעוליים ומשפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו העסקיים בפעילויותיו הפיננסיות תוך הגדרת היקף הסיכונים, במסגרת המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. השיקולים המרכזיים המנחים את הבנק בניהול הסיכונים הינם השפעתם על יציבות הבנק ועל הרווח הכלכלי, תוך התחשבות בהשלכות החשיפה הכלכלית על הרווח החשבונאי.

אחריות ארגונית

תהליכי ניהול הסיכונים בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה הבכירה. דירקטוריון הבנק קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות הסיכון וכן מאשר את המגבלות הנובעות מתאבון הסיכון, תוך מעקב תקופתי אחר העמידה בהן. בדירקטוריון נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשופה פעילות הבנק, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים.

במסגרת תכנון פעילות הבנק לשנים הקרובות קבע דירקטוריון הבנק את תיאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כללו: סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכונים ריכוזיות. פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן.

מעקב אחר עמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון משולב במסגרת מסמך החשיפות הרבעוני הנדון בדירקטוריון. בנוסף, הדירקטוריון אישר מסגרת להפעלת תרחישי קיצון על החשיפות לסיכונים שוק, נזילות ואשראי תוך הגדרת העקרונות לקביעת תרחישי הקיצון והדיווח על תוצאותיהם.

כמנהלת **חשיפות האשראי העסקי** בבנק, לרבות סיכונים האשראי ללקוחות הפעילים במגזר הפיננסי ובמגזר היהלומים, משמשת ראש אגף עסקים, גב' עדנה פרס לכיש.

ניהול חשיפות האשראי למגזר הצרכני ולמגזר המשכנתאות, הינו באחריות ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ. החל ביום 16 בנובמבר 2008 משמש מר צביקה טבצ'ניק כממלא מקום ראש האגף.

ניהול החשיפות ל**סיכונים השוק והנזילות** הינו באחריות ראש האגף לניהול פיננסי, מר אפרים אברהם. יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות, היחידה לניהול נכסים והתחייבויות, ויחידת הנוסטרו באגף. בנוסף באחריות האגף ניהול סיכונים האשראי הנובעים מהשקעות הבנק באג"ח קונצרני וכן **סיכון אשראי בגין מדינות ובנקים**.

כמנהל ה**סיכונים התפעוליים** משמש ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, ד"ר עקיבא שטרנברג.

כמנהלת ה**סיכונים המשפטיים** משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק, ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד, המכהנת בתפקידה מיום 1 בספטמבר 2009.

מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה, מיפוי ומדידה של סיכוני שוק ונזילות וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה. תפקידו כולל פיתוח המודלים הפנימיים למדידת הסיכונים בכל מגזרי הסיכון (למעט סיכונים תפעוליים ומשפטיים). למערך אחריות מקצועית לניתוח ויישום הוראות באזל 2, ראש מערך ניהול הסיכונים הינו מר עמי שושני.

מערך ניהול הסיכונים הינו יחידה בלתי תלויה, הנפרדת מיוצרי הסיכון, ועובדיה אינם מקבלים החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים.

אגף בקרות - ראש אגף בקרות הינו ד"ר עקיבא שטרנברג. האגף אחראי על בקרת הסיכונים בבנק, לרבות בקרת אשראי, בקרת סיכוני שוק ונזילות, וכן בקרות על פעילויות המסחר של הבנק ופעילות לקוחות בשוק ההון, בקרה ותיקוף מודלים ואחריות על פעילות קצין הציות.

שינוי ארגוני החל בשנת 2010

בחודש דצמבר 2009 פרסם המפקח על הבנקים הנחיה בדבר "מנהל סיכונים ראשי ופונקציית ניהול סיכונים". בהתאמה להנחיה זו, הוחלט בבנק על שינוי ארגוני והקמת "אגף בקרות וניהול סיכונים" החל בינואר 2010. באגף זה שולבו הפונקציות והתפקידים של המערך לניהול סיכונים ושל אגף בקרות ורוכזו בו כל תהליכי הניהול ובקרת הסיכונים. לאגף לא תהיה מעורבות וסמכות בקבלת החלטות עסקיות. בראש האגף עומד חבר הנהלת הבנק ד"ר עקיבא שטרנברג, אשר משמש גם כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO). מר עמי שושני משמש כראש מערך ניהול הסיכונים וסגן ראש האגף.

פונקציית ניהול הסיכונים תהיה מעורבת ושותפה באופן אקטיבי, כבר מהשלבים המוקדמים:

- בתכנון האסטרטגיה של הבנק ויעדיו
- בתכנון מדיניות ופרקטיקות לניהול סיכונים
- בתהליך תכנון ההון וניהולו
- בזיהוי וניתוח סיכונים בפעילות חדשה (כגון מוצר או שוק חדש) ובעסקאות לא שגרתיות

על מנהל הסיכונים הראשי להוות פונקציה עצמאית בעלת ראיית סיכונים רחבה, אשר תספק לדירקטוריון ולהנהלה את כל המידע הרלוונטי לקיום פיקוח נאות על פרופיל הסיכון של הבנק ולהכוונת וניהול עסקיו.

פונקציית ניהול הסיכונים אחראית להבטיח, בין היתר, שהתהליכים הבאים יתקיימו בצורה אפקטיבית:

- זיהוי סיכונים קיימים וסיכונים מתהווים
- המלצה על מגבלות לסיבולת הסיכון לדיון בהנהלה ולדיון ואישור הדירקטוריון
- קביעת מנגנוני בקרה לניהול הסיכונים ואיתור חולשות בבקרה
- ניטור פוזיציות כנגד מגבלות הסיכונים שאושרו
- דיווח על תוצאות ניטור הסיכונים להנהלה ולדירקטוריון

לא חל שינוי בתפקידי פונקציית הבקרות במסגרת האגף החדש.

למידע בדבר יישום הוראות באזל 2 – ראה פרק "הלימות ההון".

סיכוני האשראי מורכבים בעיקר מסיכון איכות תיק האשראי וסיכון ריכוזיות (גודל לווה וריכוזיות ענפית). הבנק מנהל את סיכון האשראי בהתאם לתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. תיאבון וסיבולת הסיכון הוגדרו הן ברמת כלל התיק והן ברמה מפורטת.

סיכון איכות תיק האשראי:

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה באיכות האשראי של לווים אשר לא יעמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנק, והעדר בטחונות נאותים לכיסוי חובות של לקוחות אלו.

אחת לשנה, לפחות, מקיים הדירקטוריון דיון במדיניות האשראי של הבנק. במסגרת זו נקבעים, בין היתר, עקרונות וכללים להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכות התיק ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. כמו כן המדיניות קובעת את שיעורי ההסתמכות על ביטחונות המתקבלים בבנק.

הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים סקירה שוטפת על התפתחות האשראי ועמידה ביעדים שנקבעו. נהלי האשראי והביטחונות של הבנק כמו גם מערכות המיכון הרלבנטיות, נבחנים באופן שוטף על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות.

במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ובשיפור מערכות המידע בתחום האשראי.

• ניהול האשראי

- היבטים במתן אשראי:

השיקול במתן אשראי מתבסס בעיקרו על טיב הלקוח, כושר החזר, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק בענף, ותק בבנק, טיב הבטחונות שהוא יכול להעמיד, ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח. במקרים בהם מתבסס הבנק על איתנותו הפיננסית של הלקוח קיימות לעיתים התניות שונות, שעיקרן שמירה על יחסים פיננסיים שונים. במסגרת היערכות הבנק ליישום מודלים פנימיים לשיפור הערכת סיכוני האשראי, משכלל הבנק את תהליכי הדירוג של הלקוחות העסקיים והלווים הקמעונאיים.

- סמכויות למתן אשראי:

מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג הדירקטוריון. החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער את הסיכון הכרוך בהסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד. במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על סכום האשראי אשר פרעונו נסמך על איתנותו הפיננסית של הלווה, אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

- בקרה על האשראי:

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי בטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו.

לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים.

כמו כן, מתבצע ביחידת בקרת אשראי באגף בקרות, תהליך של בקרת אשראי המתבסס על הוראות ניהול בנקאי תקין וכן על אוכלוסיות לווים שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק.

- הדרכה:

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים העוסקים בתחום האשראי, ובכלל זה הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד.

כמו כן, מתבצעת הכשרה ומתקיימים מפגשי רענון בנושאי הרגולציה הקשורים לתחום האשראי, כדוגמת סקירת הוראות תקני דיווח בינלאומיים (IFRS), וכן מבוצעות הדרכות יישומיות אודות ההשלכות הרגולטריות והעסקיות של הוראות באזל 2.

• **בטחונות**

במסגרת מדיניות האשראי נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הבטחונות והיקפם. דרישת הבטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלווים ולכושר ההחזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לבטחונות המקובלים.

הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות שונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה. הבנק נוהג לבחון את שווי הבטחונות, על פי הצורך ועל פי אופי הבטחון, על ידי קבלת הערכות שמאי או הערכות שווי עדכניות.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת ניהול הבטחונות מבחינת שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

באשראי לבנייה הניתן בשיטת "ליווי פרויקטים" נוהג הבנק להסתמך כבטוחה, בין היתר, על זכויות במקרקעין נשוא הפרויקט, בנוסף להיקף ההון העצמי המושקע בפרויקט.

כתוצאה מהמשבר הכלכלי הוחמרה מדיניות הבטחונות – ראה גם תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים" בהמשך.

טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות

ענף אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול במרבית הלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול בראש ובראשונה היא שיפור כושר החזר של הלקוח במטרה לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל הענף לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק. לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. הלקוחות המאתרים על ידי המערכת נבדקים באופן יסודי ומועלים לדיון בוועדה מיוחדת, הדנה בצעדים הנדרשים לטיפול בלקוחות ובוחנת את הצורך בסיווגם כחוב בעייתי, כולל את הצורך בביצוע הפרשה לחובות מסופקים בגינם.

להלן התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי:

31 בדצמבר 2009			
הפרשה ספציפית	הפרשה נוספת*	סה"כ	
סכומים מדווחים			
במיליוני ש"ח			
925	71	996	יתרת פתיחה
(90)	-	(90)	מחיקות
88	7	95	תוספות/גריעות
-	-	-	התאמות נוספות
<u>923</u>	<u>78</u>	<u>1,001</u>	יתרת סגירה

* כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

היערכות הבנק ליישום הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל - מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר מטעם בנק ישראל במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל בנושא הטיפול החשבונאי בהפרשה להפסדי אשראי ובחובות פגומים, ובגילוי שניתן בנושאים אלה בדיווח לציבור של הבנקים. תחולת ההוראות החדשות נקבעה ליום 1 בינואר 2010 ואילך. ביום 27 באוגוסט 2009 הוציא בנק ישראל טיוטה לדיון לוועדה המייעצת לגבי הוראה זו, שבה מספר תיקונים להוראה (תיקונים להוראות הדיווח לציבור ולהוראות ניהול בנקאי תקין והוראת שעה בנושא ההפרשה הקבוצתית בתקופת המעבר) ובין היתר נקבע בטיטה זו כי מועד תחילת יישום ההוראה יהיה מיום 1 ביולי 2010. כמו כן קובעת טיוטת ההוראה כי הבנקים יכללו בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2010 באור פרפורמה, המתייחס להשפעת ההוראות החדשות על סעיפים מאזניים עיקריים, במידה וההוראות היו מיושמות ביום 30 ביוני 2010.

ביום 18 בפברואר 2010 הוציא בנק ישראל חוזר אשר בו מספר תיקונים להוראה (תיקונים להוראות הדיווח לציבור והוראת שעה בנושא הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012). בין היתר, חוזר זה דוחה את מועד תחילת יישום ההוראה ליום 1 בינואר 2011. כמו כן קובע החוזר כי הבנקים יכללו בדוחות הכספיים ליום

31 בדצמבר 2010 באור פרפורמה, המתייחס להשפעת ההוראות החדשות על סעיפים מאזניים עיקריים, במידה והוראות אלו היו מיושמות ביום 31 בדצמבר 2010.

ההוראה לא תישם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2011 כתוצאה מדרישות ההוראה, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות התייעוד, יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי. ראה גם מידע בביאור 1(כו) (4) לדוחות הכספיים.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אינן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

יחד עם זאת, ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשוביות על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק ומגדיר את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה. עד לכניסת ההוראה לתוקף בוחן הבנק בצורה מקיפה את המערכות המפותחות לצורך יישומה, ומתארגן מבחינת נהלי עבודה והדרכות וכן מקיים בקרה נאותה על עמידה במועד ביעדים שנקבעו.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים ללווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה בכח אדם מקצועי נוסף.
- עודכנה המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראה.

להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי הבנק להשלים עד ליישום ההוראה (בהתאם לטייטה לדיון מאוגוסט 2009 - טרם עודכנו לוחות הזמנים בעקבות דחיית יישום ההוראה על פי חוזר בנק ישראל מיום 18 בפברואר 2010):

- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף הרבעון השני של 2010.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע ברבעון השני של 2010.
- ערכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תושלם עד לסוף הרבעון השני של 2010.
- הדירקטוריון מבצע מעקב אחר עמידה ביעדים כולל עמידה בלוחות הזמנים, על מנת לוודא מוכנות הבנק ליישום ההוראה עם כניסתה לתוקף.

- **תרחישי קיצון**

הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון על החשיפות לסיכוני אשראי תוך התייחסות לניתוחי רגישות ומבחני תרחישים מקרו כלכליים וספציפיים לקווי עסקים שונים. תרחישי קיצון אלו מסייעים לבנק בניתוח החשיפה לסיכונים ובתהליך תכנון ההון.

- **דגשים בניהול סיכוני אשראי**

באוקטובר 2009, הוציא המפקח על הבנקים מכתב בנושא "דגשים בניהול סיכוני אשראי", במסגרתו הורה לבנקים לבצע הליך של איתור ובדיקה של לקוחות מקבלי אשראי על פי פרמטרים מסוימים ("רגישים" בלשון ההוראה). איתור הלקוחות והבדיקות נעשו על ידי הגורמים העסקיים, תוך ליווי צמוד של יחידת בקרת האשראי של הבנק ובפיקוח הועדה המרכזת של הדירקטוריון.

בדצמבר 2009 שלח הפיקוח על הבנקים מסמך המשך בנושא, שכותרתו: "לקחים מהמשבר הפיננסי בנושא ניהול סיכוני אשראי". במסמך התייחסות לנושאים הבאים: מימון ממונף, הישענות על ערבות אישית, לוח סילוקין קצר מטווח כושר ההחזר על פי הערכת הבנק וסיווג חובות כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי. המסמך כולל הנחיות לביצוע הליכי בדיקה ובקרה והטמעתן במדיניות האשראי ונהלי הבנק.

ממצאי הבדיקות (אשר לא היו מהותיים) נדונו בוועדה המרכזת של הדירקטוריון ובדירקטוריון הבנק, אשר הנחה את הנהלת הבנק כיצד לנהוג בממצאים ובמסקנות שעלו מהבדיקה.

- **חשיפה לאג"ח קונצרני**

הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצועה אושרו בדירקטוריון. מגבלות ההשקעה כוללות את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דירוג. כמו כן נקבע מדרג סמכויות לגבי ההשקעה באגרות חוב ספציפיות.

תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי ובהתאם למדרג סמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות בשווקים. מידע נוסף בדבר הרכב תיק האג"ח הקונצרני, לרבות הרכב קרן ההון בגינו – ראה בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" – בניתוח סעיף "ניירות ערך".

כמו כן ראה התייחסות בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

- **סיכון פירעון בפעילות בנגזרות פיננסיות**

הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי.

חשיפות אלו מרוכזות בפעילות הבנק מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שיעור שוטף של עסקאות

מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת בטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות ובטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות.

הבנק מיישם שיטת תרחישים היסטוריים ומודלים פנימיים נוספים, ברמת העסקה והלקוח, על פיהם נקבעת דרישת הבטחונות. תרחישים אלו עוברים תהליכי תיקוף תקופתיים, כגון בחינת עמידתם בתקופות של משברים פיננסיים.

הפעילות במכשירים נגזרים מוצגת בביאור 18 לדוחות הכספיים, להלן פירוטים נוספים לסעיף "שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים" (מוצג במסגרת "נכסים אחרים" במאזן):

צד נגדי "בנקים", ליום 31 בדצמבר 2009 :

סך כל היתרה בגין צד נגדי "בנקים" הינה בסך 170 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד הינה בסך 62 מיליון ש"ח.

צד נגדי "אחרים", ליום 31 בדצמבר 2009:

סך כל היתרה בגין צד נגדי "אחרים" הינה בסך 273 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד הינה בסך 64 מיליון ש"ח.

• הפעילות עם בנקים בחו"ל

חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי מזילות, קבלת ערבויות כבטחון ללקוחות, פעילות FX, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים. פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מסגרות המאפשרות אחת לשנה והנבחנות באופן שוטף. הבנק פועל בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA, והסכמי CSA. לבנק הסדרי סליקה של עסקאות במטבע חוץ באמצעות ה-CLS (Continuous Linked Settlement). בנוסף, ראה תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים".

• חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים¹ על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

חשיפת אשראי	סיכון אשראי חוץ מאזני ³	סיכון אשראי מאזני ²	דרוג אשראי חיצוני*
1,800	145	1,655	AAA עד AA-
86	-	86	A+ עד A-
9	5	4	ללא דרוג
1,895	150	1,745	סה"כ חשיפה

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות ובורקרים.
2. פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, ונכסים אחרים בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.
3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.

* הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

סה"כ ערך נקוב בגין עסקאות פרוורד, עסקאות חליפין בריבית ורכישת אופציה לקניית או מכירת אחד מנכסים אלו מסתכמת לסך של 868 מיליון ש"ח.

הערות:

א. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בביאור 3 א).

ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה ביאור 18(ב).

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל הינם בנקים וברוקרים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2009 הינן למוסדות הפועלים בבריטניה, ארצות הברית, צרפת, קנדה, וגרמניה. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בדבר יחס הון מזערי.

הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג Moody's ו-S&P. לאור המשבר הפיננסי וההתפתחויות המהירות במצבם של מוסדות פיננסיים שונים, הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה וחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים. מגבלות חשיפה אלו מתעדכנות על פי ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים ומצבם של המוסדות הפיננסיים השונים. חשיפת האשראי הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה.

כאמור לעיל, חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים לפי הגדרתם הינה רובה ככולה כנגד בנקים. לא קיימת לבנק חשיפה ליום 31 בדצמבר 2009 לחברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. בתוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, בענף "שירותים פיננסיים" - לא נכללות חשיפות לבנקים. לאור זאת אין זהות בין שני הדיווחים.

• מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפייין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. האשראי הניתן מאפשר בין היתר, מימון של מיזוגים ורכישות, התרחבות עסקית וכד'. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. ככלל מקפיד הבנק לקבוע שיעור מימון ביחס לשווי שוק שמעליו נדרש הלקוח להשלים ביטחונות. מתן אשראי זה הינו בכפוף למגבלות רגולטוריות.

להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2008			ליום 31 בדצמבר 2009			
סה"כ ⁽²⁾	חוץ מאזני	מאזני ⁽¹⁾	סה"כ ⁽²⁾	חוץ מאזני	מאזני ⁽¹⁾	
142	-	142	153	-	153	<u>ישראל:</u> בינוי ונדל"ן
135	-	135	127	-	127	מסחר
112	-	112	104	-	104	שירותים עסקיים
389	-	389	384	-	384	סה"כ
				-		<u>אירופה:</u>
162	54	108	79	-	79	תיווך פיננסי
162	54	108	79	-	79	סה"כ
551	54	497	463	-	463	סה"כ מימון ממונף*

⁽¹⁾ יתרה מאזנית נטו לאחר ניכוי ביטחונות נזילים, המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.

⁽²⁾ יתרת חבות נטו העולה על סכום החבות המפורט בסעיף 2 (א) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 - בסך של 25 מיליון ש"ח, צמוד למדד יוני 1998.

* לא קיימות הפרשות לחובות מסופקים בגין החשיפות הנ"ל.

• התפתחות החשיפות בתיק לפי יתרת תקופה חוזית לפירעון^{1,2}:

ליום 31 בדצמבר 2009				
סה"כ	מעל חמש שנים ³	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה	
				במיליוני ש"ח
19,318	6,007	2,896	10,415	חשיפות מאזניות
4,188	134	82	3,972	אשראי (לציבור ⁵ ולממשלה)
5,399	1,794	1,177	2,428	פיקדונות בבנקים
274	-	-	274	ניירות ערך
567	88	64	415	ניירות ערך שנשאלו
				שווי הוגן נגזרים
				חשיפות חוץ-מאזניות⁴
2,185	1,298	175	712	ערבויות
12,065	-	1,535	10,530	התחייבות למתן אשראי
1,883	290	222	1,371	נגזרים סיכון אשראי חוץ מאזני
45,879	9,611	6,151	30,117	סך הכל

1. בטבלה זו מוצגת יתרת המוצרים בהתאם למועד הפירעון החוזי הסופי של המוצר.
2. הנתונים בטבלה אינם כוללים פריטים שאינם כספיים.
3. לרבות יתרות ללא תקופה לפירעון.
4. כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
5. בנטרול הפרשה כללית ונוספת בסך 78 מיליון ש"ח.

• התפלגות החשיפות בתיק לפי מוצרים וצד נגדי¹:

ממוצע שנת 2009 ⁴	ליום 31 בדצמבר 2009				
	סה"כ	ציבור ³	בנקים	ממשלות ²	במיליוני ש"ח
19,019	19,318	⁶ 19,130	-	188	חשיפות מאזניות
5,478	4,188	-	2,050	2,138	אשראי
5,090	5,399	788	355	4,256	פיקדונות בבנקים
163	274	-	-	274	ניירות ערך
713	567	273	294	-	ניירות ערך שנשאלו
					שווי הוגן נגזרים
					חשיפות חוץ-מאזניות⁵
2,019	2,185	2,185	-	-	ערבויות
10,947	12,065	12,065	-	-	התחייבות למתן אשראי
1,940	1,883	721	1,162	-	נגזרים סיכון חוץ מאזני
45,369	45,879	35,162	3,861	6,856	סך הכל

1. הנתונים בטבלה אינם כוללים פריטים שאינם כספיים.
2. ממשלות ובנקים מרכזיים.
3. מבוסס על תוספת ה' לסקירת ההנהלה בדבר סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק.
4. ממוצע רבעוני.
5. כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
6. בנטרול הפרשה כללית ונוספת בסך 78 מיליון ש"ח.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי:

נובע מהרכב והתפלגות תיק האשראי. ככל שמשקלם היחסי בתיק האשראי, של מספר לווים מצומצם, גבוה יותר, ככל שקיימת חשיפה מהותית בתיק האשראי למספר מצומצם של ענפי משק וככל שקיימת חשיפה מהותית לאזורים הגיאוגרפיים, הרי רמת הסיכון הכולל בתיק האשראי גבוהה יותר. ככל שתיק האשראי על פי המאפיינים שלעיל מפוזר יותר, רמת הסיכון הכוללת של התיק נמוכה יותר.

מדיניות האשראי של הבנק מבוססת על פיזור סיכונים האשראי וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים ופיזור בין מספר גדול של לווים ובמגזרי הצמדה שונים.

• ריכוזיות ענפית

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים. בדירקטוריון הבנק נערכים דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה. אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו יהלומים, נדל"ן למגורים ופיננסים, מטופל על ידי יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקורות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקורות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכונים האשראי המיוחדים להם. הבנק עומד בהוראות בנק ישראל לעניין מגבלות אשראי לענף ספציפי, ומנהל בצורה אקטיבית את ריכוזיות החשיפה לענפים, תוך התאמת היקף האשראי בכל ענף למפת הסיכונים המשתנה. ראה גם תוספת ו' לסקירת הנהלה בדבר סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי המשק.

• ריכוזיות לווים

הבנק פועל על פי ההנחיות המפורטות בנוהל בנקאי תקין 313, אשר קובע כי סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים לא יעלה על 30% מהון הבנק והחשיפה לששת קבוצות הלווים הגדולות לא תעלה על 135% מהון הבנק. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2009:

<u>ענף</u>	<u>מספר לווים</u>	<u>אשראי מאזני*</u> (מיליוני ש"ח)	<u>סיכון אשראי חוץ מאזני</u> (מיליוני ש"ח)
תעשייה	2	64	511
בניה ונדל"ן	3	292	378
פיננסים	9	1,618	1,094
סך הכל	14	1,974	1,983

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:

1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות שהינן לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.

• **ריכוזיות גיאוגרפית**

לבנק אין סניפים מחוץ לישראל המעניקים אשראי. הבנק לא העמיד אשראי ישיר ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות LDC (ארצות פחות מפותחות), אשר לגביו הוא נסמך על נכסים במדינות אלה כמקור סילוק לאשראים.

להלן התפלגות החשיפות בתיק לפי איזורים גיאוגרפיים^{1,2} (ראה גם תוספת ו' לסקירת הנהלה בדבר חשיפה לסיכון מדינות):

ליום 31 בדצמבר 2009							
ישראל	ארה"ב	בריטניה	צרפת	שוויץ	אחרות	סה"כ	
במיליוני ש"ח							
18,463	119	58	140	220	318	19,318	אשראי
2,850	276	494	188	96	284	4,188	פקדונות בבנקים
5,126	125	31	-	-	117	5,399	ניירות ערך
274	-	-	-	-	-	274	ניירות ערך שנשאלו
430	14	85	8	10	20	567	שווי הוגן נגזרים
2,185	-	-	-	-	-	2,185	ערבויות
11,309	329	5	62	1	359	12,065	התחייבות למתן אשראי
1,002	259	252	41	98	231	1,883	נגזרים סיכון חוץ מאזני
41,639	1,122	925	439	425	1,329	45,879	

1. הנתונים מבוססים על תוספת ו', תוך השלמה של חשיפות בישראל.
2. ההקצאה לאזורים גיאוגרפיים בוצעה בהתאם לסיכון הסופי לחשיפה, כמפורט בהוראות תוספת ז' בהוראות הדיווח לציבור.
3. בנטרול הפרשה כללית ונוספת בסך 78 מיליון ש"ח.

סיכוני שוק

סיכונים לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו העצמי כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנודתיות של השערים בתחומים השונים.

• דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון לסיכוני השוק (בסיס, ריבית, אופציות ומניות), כך שסך הכל סיכון השוק (ללא קיזוזים) במונחי VAR לא יעלה על 100 מיליון ש"ח. לאור הגידול בהיקף ההון העצמי של הבנק הורחבו מגבלות החשיפה לרכיבים השונים של סיכון השוק (כמפורט לעיל). בנוסף, מתקיים דיון רבעוני מפורט על מסמך החשיפות, תיאבון הסיכון, גבולות ומסגרות לחשיפה לסיכוני שוק והתפתחות הסיכונים במהלך התקופה.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום הנהלה לעניינים פיננסיים. במסגרת זו נבחנות החשיפות השונות של הבנק בכל המגזרים תוך השוואת החשיפה בפועל למול המסגרות המאושרות. המלצות הפורום מובאות לדיון ואישור בהנהלת הבנק, ובמידת הצורך לדיון ואישור בדירקטוריון. ראש אגף ניהול פיננסי, מר אפרים אברהם, מנהל את חשיפות השוק של הבנק, ובמסגרת זו משמש גם כיו"ר פורום הנהלה לעניינים פיננסיים.

יצירת החשיפות לסיכונים שוק נעשית באגף לניהול פיננסי, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון. •
הבנק מודד את סיכונים השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של 99%.

יודגש כי כל בדיקות ה-VAR מבוצעות ברמה יומית ובתחומים מסוימים (לרבות באופציות), ברזולוציה תוך-יומית. במהלך 2008 נצפו מספר חריגות (לא מהותיות) ממגבלות VAR בפעילות הבנק במט"ח. החריגות היו בפעילות מט"ח/מט"ח וטופלו על ידי אגף ניהול פיננסי בסמוך למועד היווצרותן, וזאת באמצעות הקטנת הפוזיציות. בשנת 2009 לא נצפו חריגות.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות VAR לכל אחד מהרכיבים של סיכון השוק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון אופציות), כמפורט בהמשך.

• הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון (Stress) על סיכונים השוק. תרחישי קיצון אלו נוגעים למגוון סיכונים השוק וכוללים התייחסות לסיכונים בסיס, סיכונים ריבית וסיכונים אופציות ומתבססים על תנודות במטבעות והשווקים בהם הבנק פועל. התרחישים מתבססים על משברים בשווקים הפיננסיים שהתרחשו בעבר, כולל המשבר שהתרחש בשנת 2008. במהלך שנת 2009 לא נצפו חריגות בתרחישי הקיצון.

בתחום סיכונים השוק הבנק מפעיל 4 תרחישים שוטפים:

1. תרחיש משבר אוקטובר 1998 (מתבסס על תצפית של שינויים שחלו בשווקים במשך כחודש במהלך המשבר).
2. תרחיש משבר 2008 (מתבסס על תצפית של שינויים שחלו בשווקים במשך כשלושה חודשים במהלך המשבר).
3. תרחיש של משבר נזילות בשווקים הפיננסיים.
4. תרחיש המורכב מהאירוע הגרוע ביותר בכל סוג של חשיפה בכל אחד מהאירועים לעיל (1 עד 3).

רשימת התרחישים מתעדכנת בתדירות של אחת לשנה לפחות, וכן מתעדכנת מעת לעת על רקע התפתחויות בשווקים (בשנת 2008 התעדכנה פעמיים, פעם אחת במסגרת עדכון שנתי שגרתי ובפעם השנייה על רקע המשבר של 2008). רשימה זו מובאת לדין בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור, בהתאם לצורך ולפחות אחת לשנה.

• כהשלמה לבדיקות ה-VAR, מבצע הבנק בדיקות Back test. מטרת בדיקות אלו לבחון את הלימות ואמינות מודל ה-VAR למדידת סיכונים, וזאת באמצעות התאמת תוצאות חיזוי מודל ה-VAR לשינויים שנצפו בפועל, על פני תקופה.

המשבר הפיננסי אשר התפתח והחריף במהלך הרבעון השלישי של 2008, יצר חריגות רבות בחישובי ה-Back test של מודל ה-VAR. החריגות היו בעיקר בתחומי המטבע והמניות ברבעון השלישי של 2008 ובריבית ברבעון הרביעי של 2008, (לחריגות אלו לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות פעילות הבנק). לאור העובדה שמודל

ה-VAR נועד לבחינת הסיכונים בשווקים שאינם ב-Stress, קיימת חשיבות למדידת תרחישי קיצון (כמפורט לעיל) וקביעת מגבלות לתרחישים אלו כהשלמה למדידות VAR.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתחייבויות. ניהול סיכונים הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשווקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד. מדיניות ההנהלה היא לנהל באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפות הבסיס במסגרת מגבלות הדירקטוריון.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים. החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מרביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח לסוף יום נקבעה במונחי ערך בסיכון לסך של 13 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2009 היתה ערך בסיכון של 1.3 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 – 1.9 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2009 היה 5.8 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 8.5 מיליון ש"ח). פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש. בנוסף, נקבעו מגבלות נוספות לערך בסיכון למט"ח - שקל (ללא דולר) ולמטבעות שאינם עיקריים ומגבלות פוזיציה במהלך יום ובסוף יום. כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף/חסור נכסים על התחייבויות בהיקף של 40 מיליון דולר, מזה במט"ח ללא מטבע דולר – 15 מיליון דולר, ובמטבעות שאינם עיקריים – 10 מיליון דולר (המטבעות העיקריים הינם: דולר, יורו, ליש"ט, פר"ש, יין).

ב. חשיפת מדד: מגבלת חשיפת בסיס המדד במונחי ערך בסיכון הינה 15 מיליון ש"ח. כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף נכסים על התחייבויות בהיקף של +1000/-750 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר 2009 הייתה ערך בסיכון של 2.2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 0.9 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2009 היה 5.7 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 5.4 מיליון ש"ח).

במהלך אוקטובר 2009, קבע הדירקטוריון מגבלה חדשה, לפיה סך תיאבון הסיכון לחשיפות הבסיס במגזר הצמוד מדד ובמטבעות עיקריים במט"ח יוגבל לערך בסיכון בסך 28 מיליון ש"ח.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):
(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

<u>ליום 31 בדצמבר 2009:</u>						
<u>מט"ח</u>	<u>מדר</u>	<u>דולר</u>	<u>יורו</u>	<u>ליש"ט</u>	<u>יין</u>	<u>פר"ש</u>
<u>אחר</u>						
0.3	(4.6)	(1.4)	6.2	-	(0.2)	0.1
0.6	(9.2)	(6.1)	19.2	(0.1)	(0.3)	0.2
(0.3)	4.6	1.9	(3.2)	-	0.2	(0.1)
(0.6)	9.2	5.1	(9.8)	0.1	0.3	(0.2)

עליה של 5%
עליה של 10%
ירידה של 5%
ירידה של 10%

<u>ליום 31 בדצמבר 2008:</u>						
<u>מט"ח</u>	<u>מדר</u>	<u>דולר</u>	<u>יורו</u>	<u>ליש"ט</u>	<u>יין</u>	<u>פר"ש</u>
<u>אחר</u>						
(0.1)	(15.3)	(4.4)	3.3	(0.3)	(0.3)	0.5
(0.2)	(30.6)	(12.8)	8.2	(0.5)	(0.6)	1.1
0.1	15.3	1.8	(0.8)	0.3	0.3	(0.5)
0.2	30.6	1.7	(3.2)	0.5	0.6	(1.1)

עליה של 5%
עליה של 10%
ירידה של 5%
ירידה של 10%

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח:

<u>ליום 31 בדצמבר 2009:</u>					
<u>סה"כ</u>	<u>פריטים לא כספיים</u>	<u>מט"ח כולל צמוד מט"ח</u>	<u>צמוד מדר</u>	<u>לא צמוד</u>	
30,323	711	6,123	4,627	18,862	נכסים
28,378	216	6,986	3,959	17,217	התחייבויות
<u>1,945</u>	<u>495</u>	<u>(863)</u>	<u>668</u>	<u>1,645</u>	
		857	(553)	(304)	עסקות עתידיות, נטו
		62		(62)	אופציות (שווי דלתא)
		<u>*56</u>	<u>115</u>	<u>1,279</u>	

* מזה: דולר – (27) מיליון ש"ח, יורו – 79 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – 4 מיליון ש"ח.

<u>ליום 31 בדצמבר 2008:</u>					
<u>סה"כ</u>	<u>פריטים לא כספיים</u>	<u>מט"ח כולל צמוד מט"ח</u>	<u>צמוד מדר</u>	<u>לא צמוד</u>	
34,103	742	10,300	4,393	18,668	נכסים
32,534	121	10,128	3,947	18,338	התחייבויות
<u>1,569</u>	<u>621</u>	<u>172</u>	<u>446</u>	<u>330</u>	
		(10)	(557)	567	עסקות עתידיות, נטו
		(185)	-	185	אופציות (שווי דלתא)
		<u>*(23)</u>	<u>(111)</u>	<u>1,082</u>	

* מזה: דולר – (84) מיליון ש"ח, יורו – 66 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – (5) מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות על פי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ג. חשיפת בסיס מניות ותעודות סל: לבנק אחזקות במניות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. חלק מהשקעות הבנק נמצאות בתעודות סל על מניות או ETF (קרנות עוקבות מדד).

הבנק חשוף לסיכון במידה שאירעו תנודות בשערי המניות. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR הן עבור מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות, והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל או ETF.

מגבלת הדירקטוריון על מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות ישראליות היא ערך בסיכון של 15 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 5.4 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 – 4 מיליון ש"ח).

מגבלת הדירקטוריון על תעודות סל וקרנות עוקבות מדד (ETF) בשווקי חו"ל היא ערך בסיכון של 18 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 2.1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 – 4 מיליון ש"ח).

קיימות מגבלות VAR נוספות שקבע הדירקטוריון ברמת ETF בודד וברמת תיקי ETF בחלוקה למגזרים ולשווקים.

במהלך אוקטובר 2009, קבע הדירקטוריון מגבלה חדשה, לפיה סך תיאבון הסיכון לחשיפת מניות בשווקים ובמכשירים אשר אושרו על ידו יוגבלו לערך בסיכון כולל בסך 40 מיליון ש"ח.

סיכון ריבית – נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי ריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. סיכוי הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק. הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק הסחיר. מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים. חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות העיקריים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט. מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

א. $DV1\%$ (Delta Value 1%) - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.
ב. VAR (Value at Risk) - מודל "ערך בסיכון" מודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

במגזר צמוד המדד מדידת חשיפת הריבית מביאה בחשבון, בין השאר, הנחות עבודה לשיעורי הפירעונות המוקדמים במשכנתאות בריבית קבועה והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון. הנחות אלו מתבססות על סמך ניסיון העבר.

חשיפת הריבית במגזר השקלי מביאה בחשבון הנחות עבודה למח"מ באג"ח מסוג גילון, פירעונות מוקדמים למשכנתאות בריבית קבועה והנחות עבודה לעניין היקף ומח"מ מוצרי עו"ש ללא תאריך פירעון מוגדר (קיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש כאשר החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פירעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים). אין התאמות ייחודיות למגזר המט"ח.

ההנחות המפורטות לעיל מאושרות בדירקטוריון, ומהוות מרכיב בשיטת חישוב החשיפה. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. עבור מגזרי המטבעות שקל צמוד מדד ושקל לא צמוד, נקבעה, בנוסף למגבלת VAR, גם מגבלה במונחי DV1%. פירוט המגבלות והחשיפה בפועל ליום המאזן מוצג בטבלה מטה.

במהלך אוקטובר 2009, קבע הדירקטוריון כי סך תיאבון הסיכון לחשיפת ריבית בשקלים (ש"ח לא צמוד וצמוד למדד) ובמטבעות עיקריים במט"ח יוגבלו לערך בסיכון כולל בסך 70 מיליון ש"ח (כולל קיזוזים). בתאריך 31 בינואר 2010 הדירקטוריון הגדיל את מגבלות ה-VAR לסיכוני השוק ובתוכן הגדלת מגבלת VAR לריבית צמודת מדד ל-40 מיליון ש"ח, ולריבית שקלית ל-30 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2009 הייתה ערך בסיכון של 43 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2008 – 16.2 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) בשנת 2009 היה 43 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 25.4 מיליון ש"ח).

להלן המגבלות והחשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר 2009, במיליוני ש"ח:

<u>31.12.2009</u>			
<u>בפועל</u>	<u>מגבלה</u>	<u>סוג מגבלה</u>	<u>מגזר</u>
43	70	VAR ריבית מקוזז*	סה"כ
37	30	VAR	צמוד מדד
39.7	55	DV1%	
11.1	20	VAR	לא צמוד
25.5	60	DV1%	
3.8	25	VAR לכל המטבעות	מט"ח
		VAR למטבעות עיקריים:	
3.0	10	• קב' דולר	
0.4	10	• קב' יורו	
0.3	10	• יין	
0.1	10	• פר"ש	
0.03	10	• ליש"ט	

* בחישוב הסה"כ מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פי התקופות.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

מפורט להלן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית):

31.12.2009						
סך הכל	מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
29,176	588	639	4,582	4,615	18,752	נכסים פיננסיים ¹
23,439	5,231	3,002	7,617	105	7,484	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
27,785	555	1,495	4,628	4,089	17,018	התחייבויות פיננסיות ¹
23,537	5,256	2,063	7,610	737	7,871	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
1,293	8	83	(39)	(106)	1,347	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים – ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

31.12.2009								השינוי בשיעורי הריבית
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית ⁴								
שינוי בשווי הוגן		מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	אחר	דולר	צמוד למדד	לא צמוד		
באחוזים	במיליוני ש"ח							גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(3.6%)	(46)	1,247	6	80	(40)	(124)	1,325	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
0.0%	0	1,293	7	84	(39)	(106)	1,347	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד
5.0%	65	1,358	8	90	(36)	(77)	1,373	

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוף מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוף מאזניים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 19 בדוח הכספי.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
5. האופציות הגלומות במכשירים המובנים (בשווי של כ-11 מיליון ש"ח) וכן אופציה מסוג FLOOR (בשווי של כ-63 מיליון ש"ח) הוצגו בירתם המאזנית, ללא פתיחה לרגליים חוף מאזניות, לאחר שהתקיימו בהן התנאים המפורטים בסעיף קטן 11(ב) להוראה.

הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

מוצגים להלן נתוני ה-31 בדצמבר 2008 כפי שפורסמו בדוח הכספי לשנת 2008. השווי ההוגן בגינו בוצעו ניתוחי הרגישות באותו מועד היה השווי ההוגן הכלכלי שנוהל במערך לניהול סיכונים ולא שווי הוגן חשבונאי כפי שהוצג בביאור 19 בדוחות הכספיים לשנת 2008. שווי הוגן זה היה מבוסס על ריביות עוגן שונות וללא המרווחים המשמשים בחישוב הנערך לצורך הפקת הנתונים החשבונאיים. כמו כן, שווי זה עשה שימוש במודלים הכוללים הנחות לגבי פרעונות מוקדמים והנחות בדבר מח"מ של אוכלוסיות שונות, הנחות אשר אינן עולות בקנה אחד עם ההוראות החשבוניות.

מפורט להלן שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית):

31.12.2008						
סך הכל	מטבע חוץ			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
	במיליוני ש"ח					
32,657	1,120	1,096	6,583	4,405	19,453	נכסים פיננסיים
14,973	1,184	2,135	6,900	(225)	4,979	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
30,797	280	1,531	5,902	4,302	18,782	התחייבויות פיננסיות
15,293	2,011	1,669	7,464	(158)	4,307	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
1,540	13	31	117	36	1,343	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

31.12.2008								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית								
שינוי בשווי הוגן	סך הכל	מטבע חוץ			מטבע ישראלי		סך הכל	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד		
	במיליוני ש"ח							
(2.20)	(34)	1,506	43	2	117	14	1,330	השינוי בשיעורי הריבית
(0.24)	(4)	1,536	44	3	116	32	1,341	גידול מידי מקביל של אחד
2.67	41	1,580	45	5	116	59	1,355	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
0.24	4	1,543	44	3	116	37	1,343	קיטון מידי מקביל של אחד
								שינוי אחר

הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון תיק אופציות - עיקר פעילות הבנק באופציות מט"ח/מט"ח נעשה תוך התכסות Back To Back במסחר וללא יצירת סיכונים שוק לאורך זמן. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים אחרים" בביאור 18 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 (הערך הנקוב הסתכם לסך של 8,743 מיליון ש"ח ויתרת השווי ההוגן לסך של 297 מיליון ש"ח והוצגה הן תחת סעיף נכסים אחרים והן תחת סעיף התחייבויות אחרות).

באופציות מט"ח/ש"ח, ובמידה מוגבלת באופציות מט"ח/מט"ח, הבנק מנהל את תיק האופציות ובכך נחשף גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות שונים. במסגרת תיק זה נכללת גם פעילות מסוימת באופציות לצורך התכסות על חשיפות בסיס, המהווה חלק קטן מהתיק. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים ALM" בביאור 18 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009.

להלן התפלגות התיק לפי מטבעות ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

ערך נקוב				
סך הכל	יורו/דולר	יורו / ש"ח	דולר / ש"ח	
2,781	-	1,384	1,397	אופציות שנקנו
3,055	-	1,340	1,715	אופציות שנכתבו
5,836	-	2,724	3,112	סך הכל

שווי הוגן				
סך הכל	יורו/דולר	יורו / ש"ח	דולר / ש"ח	
38	-	18	20	אופציות שנקנו
33	-	16	17	אופציות שנכתבו
71	-	34	37	סך הכל

בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על תרחישים סימולטניים לשערי המטבעות והתנודתיות. תרחישים אלו מבוססים על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה על פני 10 ימי עסקים, ומציאת האחוזון ה-99%. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. המגבלה הכוללת במונחי ערך בסיכון לניהול תיק האופציות כפי שנקבעה על ידי הדירקטוריון היא 10 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל ביום 31 בדצמבר 2009 הייתה ערך בסיכון של 1 מיליון דולר (ביום 31 בדצמבר 2008 – 2.9 מיליון דולר). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2009 היה 2.8 מיליון דולר (בשנת 2008 – 2.9 מיליון דולר). כמו כן מתוך מסגרת ה-VAR לאופציות נקבעה מסגרת פעילות באופציות אקזוטיות של 2 מיליון דולר במונחי VAR ומסגרת לפעילות באופציות מט"ח/מט"ח של 0.5 מיליון דולר. הערך בסיכון לסוף שנת 2009 בגין פעילות באופציות אקזוטיות עמד על 0.2 אלפי דולר, ובגין אופציות מט"ח/מט"ח על 6 אלפי דולר.

נכון ליום 31 בדצמבר 2009 לבנק שני סוגי אחזקה עיקריים במניות בתיק הבנקאי:

א. השקעה במגוון מניות סחירות בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק הזמין למכירה. פעילות זו מתבצעת תחת המגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן יצירת רווחי הון. השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 בדצמבר 2009 בסך של 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 3 מיליון ש"ח).

ב. השקעות דרך חברת הבת - אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), המשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. החברה מתמקדת בשיפור התשואה על ההון העצמי של הבנק, על ידי השקעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך זמן ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה של מספר שנים (על ידי הנפקתן או מכירתן לצד שלישי).

ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים. המגבלות הקבועות בחוק הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק בהשקעות ריאליות (בחריגים מסוימים).

נכון להיום קיימת החלטת דירקטוריון לפיה השקעת הבנק בתאגידים ריאליים לא תעלה על 195 מיליון ש"ח. כמו כן, הגביל דירקטוריון הבנק את סמכות החברה לגבי השקעה בודדת לסכום של 12 מיליון ש"ח. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק.

כתוצאה ממכירת חברה כלולה, חל קיטון ביתרה המאזנית של ההשקעה בחברות כלולות ליום 31 בדצמבר 2009. סך ההשקעה הסתכם בסך של 1 מיליון ש"ח, לעומת 16 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות באמצעות א.ש.י. (אשר מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה) ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה בסך 105 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 100 מיליון ש"ח).

ג. לגבי אחזקת הבנק במניות בזק, אשר נמכרו במהלך 2009 - ראה ביאור 3 וביאור 23.

לפירוט בדבר עקרונות חשבונאיים לשיטות מדידה ראה באור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (ז).
לפירוט נוסף בדבר פוזיציות במניות בתיק הבנקאי ראה גם פרק "הלימות ההון".

סיכון נזילות

הסיכון שהבנק לא יוכל לממן את נכסיו בטווח הקצר או לא יוכל לאפשר ללקוחות למשוך את פקדונותיהם על פי דרישה. סיכון זה יכול להתפתח כתוצאה מתהליכי ניהול ושליטה פנימיים אשר אינם מביאים בחשבון את כל גורמי הסיכון או מעריכים בצורה לא נאותה את רמת הנזילות של נכסים או את זמינותם של מקורות ומפקידים במצבי שוק שונים. בנוסף, סיכון הנזילות יכול להתממש כתוצאה משינויים בהערכות של בעלי פקדונות באשר לסיכון הבנק או כתוצאה משינויים בהערכותיהם לגבי הסיכון של המערכת הבנקאית והפיננסית כולה.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכוני הנזילות, על בסיס הנדרש מהוראות נוהל בנקאי תקין 342 "ניהול סיכוני נזילות". בהתאמה להוראה זו, הדירקטוריון קובע את מדיניות ניהול סיכוני הנזילות ומוודא כי קיימת התשתית הניהולית לביצוע תהליכי הניהול, הבקרה והניטור של סיכון זה.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות המאושרת בדירקטוריון נועדה להשיג את המטרות המרכזיות המפורטות להלן:

- מימון שוטף של פעילות הבנק.
- הבטחה כי לקוחות יוכלו למשוך פקדונות במהלך עסקים רגיל ובמצבי קיצון מסוימים.
- שמירה על רמת פיזור פיקדונות, הן מבחינת גודל והן מבחינת טווחי פירעון.

כמו כן, מוגדרים במסגרת המדיניות תהליכים הנדרשים בעת שינויים קיצוניים במצב הנזילות או התפתחות של משבר נזילות.

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו על פי מודל פנימי, הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המודל מעריך את היקף ההתחייבויות הצפויות להיפרע אל מול היקף הנכסים הנזילים העומדים לרשות הבנק לצורך פירעון התחייבויות אלה. הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות באופן שמרני לאחר דיון בפורום לעניינים פיננסיים, ההנהלה והדירקטוריון, ונבחנות מפעם לפעם על פי ההתפתחויות בשוקים ו/או בבנק ובמידת הצורך מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. המודל מעודכן מעת לעת ומרכיביו מובאים לאישור דירקטוריון הבנק, כנדרש בהוראת המפקח על הבנקים.

מטרת מודל הנזילות הפנימי הינה לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפירעון פיקדונות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים. כמותית, מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים לבין ההתחייבויות הצפויות להיפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח של הבנק, את יכולת הדרישה לפירעון ("קריאה") של אשראי On Call, ומניח תחזית משיכות על סמך היסטוריית משיכות אחרונה תוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפיקדונות ומאפייני הפעילות של המפקידים. בנוסף, נבחנים תרחישי קיצון של משיכה חריגה של פיקדונות, הנוגעים לאירועים מערכתיים וספציפיים, וכן תרחישים הנוגעים למשברי נזילות ותנודות חריפות במחירי הנכסים בטווח הקצר.

נקבעה מגבלת דירקטוריון ליחס הנזילות על פי המודל הפנימי בגובה של 2 חודשי נזילות לפחות. הבנק עומד במגבלה זו.

יחס הנזילות על פי המודל הפנימי נמדד בתדירות יומית, נבחן באופן שוטף על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים וכן מדווח אחת לחודש לדירקטוריון. בנוסף, מבוצעות בדיקות של עמידה במגבלות לתרחישי הקיצון.

לאור המשבר הפיננסי העולמי, הבנק בחן מחדש בסוף 2008 את חשיפתו לסיכוני הנזילות. למרות שלא אותרו סימנים לשינוי בהתנהגות הלקוחות ובמצב הנזילות הכולל, הוחלט כי לאור המגמות השליליות בסביבה העסקית המקומית והעולמית, יגדיל הבנק את רזרבת הנזילות ויקבעו יעדים מחמירים לניהול הנזילות השוטפת. נקבעו פרמטרים שונים לבחינת התפתחות אפשרית של משבר נזילות מקומי, הנבחנים יומית. בנוסף, מתבצע מעקב תקופתי על מבנה המקורות בהתייחס לסוג ואופי המפקידים השונים. בין השאר, במהלך המחצית הראשונה של השנה נקט הבנק בגישה שמרנית של שמירה על יחס של 2.3 חודשי נזילות לפחות, ועדכן את תרחישי הקיצון בתחום זה. בפועל, לא התפתח משבר נזילות במערכת הבנקאית הישראלית. בנוסף, ולאור בדיקת אינדיקטורים נוספים, נראה שחלה התמתנות במשבר הפיננסי במערכת הבנקאית העולמית. כתוצאה מכך, ביולי 2009 ביטל הדירקטוריון את ההעלאה הזמנית שבוצעה ביחס הנזילות ובתרחישי הקיצון והחזירם לרמה שהייתה קיימת לפני החרפת המשבר הפיננסי.

במהלך שנת 2009 עמד היחס על כ-2.6 חודשי נזילות בממוצע.

בספטמבר 2008 פרסם הפיקוח על הבנקים תרגום של מסמך ועדת באזל בנושא ניהול נאות ופיקוח על סיכון הנזילות. ככלל, הבנק מנהל את סיכון הנזילות על פי האמור במסמך. יחד עם זאת ישנם נושאים נוספים הדורשים התאמה והתייחסות. הבנק פועל במסגרת תכנית העבודה ל-2010 לצמצום פערים אלו, תוך גיבוש ויישום של תהליכים, נהלים, מערכות מחשב ותוכניות חירום.

בספטמבר 2009 אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות מעודכן לניהול סיכון הנזילות. העדכונים כללו התחשבות בנכסים נוספים במקדמי ניכיון שמרנים כנכסים נזילים, ותוספת למרכיב ההתחייבויות בהתאמה לאופי מפקיד. כמו כן, נוספו תרחישי קיצון לעניין נזילות, וכן יחס נזילות חדש הקובע מגבלה ביחס לפער הנזילות התזרימי המצטבר לפי תקופות פירעון.

במסגרת יישום הנדבך השני של באזל 2 אושרו בדירקטוריון תרחישי קיצון רחבים הכוללים מרכיבים מערכתיים, וכן תרחישים על קשיים העלולים לנבוע מאירועים הממוקדים בבנק.

הגדרת התרחישים כוללת:

- תיאור עסקי של התרחישים.
- כימות השפעות התרחישים על תזרימי המזומנים ויחס הנזילות.
- האחריות לזיהוי התפתחות מצב משברי.
- תוכנית חירום להתמודדות במקרה של התממשותו של תרחיש.

ראה גם תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים".

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל בתהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

במהלך שנת 2007 הוקם אגף בקרות במטרה להעמיק את תהליכי הבקרה במגוון תחומים בבנק, ראש אגף בקרות משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים.

לאור הרגישות בתהליכים הקשורים בניהול מערכות המידע, אבטחת מידע, בטחון וגיבויים נקבע כי לאגף משאבים אחריות ישירה לניהול הסיכונים בפעילויות אלו.

מדיניות הבנק הינה למזער את הסיכונים התפעוליים ככל שניתן, תוך הפקת לקחים מאירועי כשל בפועל לצורך הקטנת הסיכון להישנות אירועי כשל בעתיד.

הבנק מבוטח בפוליסת ביטוח בנקאית (Bankers Blanket Bond), המעניקה לו, בהתאם לתנאיה, חיסוי ביטוחי במגזרים השונים של פעילותו, לרבות בגין מעילה של עובדי הבנק, נזק כתוצאה מגניבה או שוד במבני הבנק, נזק כתוצאה מזיוף על ידי לקוחות, ביטוח פשעי מחשב וביטוח אחריות מקצועית.

דירקטוריון הבנק קבע את עקרונות המדיניות לניהול הסיכון התפעולי במסמך מדיניות ניהול הסיכון התפעולי.

במהלך השנים האחרונות בוצעו מספר מהלכים למיפוי מרכיבים שונים של הסיכון התפעולי בבנק:

- סקר מעילות והונאות אשר בוצע בשנים 2006-2007 ואשר הקיף את הפעילויות העסקיות העיקריות של הבנק.
- מיפוי סיכונים של הביקורת הפנימית אשר נועד לשמש בסיס לקביעת תכנית העבודה השנתית והרב שנתית של הביקורת הפנימית.
- סקרי אבטחת מידע שנועדו לבחון את מידת החשיפה של המערכות של הבנק לסיכונים (פנימיים וחיצוניים).
- סקר ותכניות המשכיות עסקית (תוכנית התאוששות מאסון), לרבות מיפוי התהליכים והמערכות המרכזיות של הבנק תוך קביעת סדרי עדיפויות להתאוששות מאסון.
- בחינת Key Risk Indicators תוך זיהוי תהליכים עסקיים עיקריים שייתכן ומצביעים על שינוי בסיכונים התפעוליים. על בסיס ה-KRI's שזוהו בשנת 2008 ננקטו מספר צעדים למזעור הסיכונים.
- סקר פערים מול מסמכי מדיניות, עקרונות לבקרה פנימית ושלטון תאגידי המפורטים בהנחיות באזל 2. על בסיס סקר פערים זה, הבנק נערך לביצוע שינויים ושיפורים בתהליכי עבודה שונים.

בנוסף לסקרי הסיכונים, הבנק נעזר בממצאי דו"חות הביקורת הפנימית על מנת להעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים תפעוליים ומידת החשיפות ביחידות ולא תחומי פעילות ספציפיים.

על מנת לתת תמונה מלאה של החשיפה לסיכונים תפעוליים נדרש מיפוי מלא של הפעילויות העסקיות והתפעוליות בבנק. במסגרת ההיערכות ליישום הוראות באזל 2, וכחלק מההיערכות לעמידה באמור במסמך Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk, מתקיים סקר סיכונים תפעוליים בבנק אשר יקיף את הפעילויות העסקיות ומערכות המידע של הבנק. תוצאות סקר אבטחת מידע ישולבו אף הן בתוצאות סקרים אלו על מנת לתת מפה כוללת ועדכנית של הסיכונים התפעוליים בבנק.

על פי הגדרות בנק ישראל, סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. העדר אפשרות, כאמור, יכולה לנבוע מסיבות שונות כדוגמת העדר פרטים מהותיים ונחוצים בהסכמים, חוסר סמכות של צד להסכם וליקויים משפטיים נוספים.

התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, החלטות שיפוטיות של ערכאות שיפוטיות שונות והוראות והנחיות של רשויות רגולטוריות (רשות ני"ע, בנק ישראל וכד').

במסגרת זו, ובנוסף למתן הייעוץ המשפטי השוטף לבנק על יחידותיו וחברות הבנות שלו, פועל הבנק במספר מישורים: נערכות חוות דעת בנושאים משפטיים שונים, נערכים נהלים מתאימים לצורך יישום הוראות, בין היתר כפועל יוצא משינויים בחקיקה, בהוראות והנחיות רגולטוריות, וכן כפועל יוצא של הפקת לקחים מאירועים שהתרחשו בבנק, תקלות שאותרו, והחלטות שיפוטיות רלוונטיות.

כמו כן, על בסיס שינויים ואירועים כאמור, נערך עדכון שוטף של המסמכים וההסכמים אשר בשימוש הבנק - הן לעניין יחסיו עם לקוחותיו והן לעניין יחסיו עם צדדים אחרים. בנוסף, מבוצעת בבנק תכנית הדרכה שוטפת בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים.

השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים

על רקע המשבר הפיננסי ונוכח השלכותיו על המשק הישראלי, ערך הבנק בסוף 2008 בחינה מחודשת של האסטרטגיה העסקית שלו (בדגש על מדיניות האשראי וניהול הסיכונים), ושל מכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק, לרבות השפעתם על רווחיות הבנק, הלימות ההון והנזילות. במסגרת זו נבדקו גם הנחות של תרחישי קיצון מחמירים.

למרות שלא אותרו סימנים לשינוי בהתנהגות הלקוחות ובמצב הנזילות הכולל, כתוצאה מהבחינה ולאור המגמות השליליות בסביבה העסקית, המקומית והעולמית, שוכללו כלי המעקב המאפשרים מעקב יומי אחר התפתחות החשיפות לסיכונים השונים (סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכוני אשראי והשקעות נוסטרו).

על מנת להתאים את מדיניות ניהול סיכון הנזילות לתנאי השוק העדכניים, הגדיל הבנק את רזרבת הנזילות וקבע יעדים מחמירים לניהול הנזילות השוטפת. כתוצאה מכך גדל עודף הנזילות העסקית אשר העלה את יחס הנזילות המשתקף במודל הנזילות הפנימי לניהול סיכון הנזילות. ביולי 2009 החליט הדירקטוריון לבטל את ההעלאה הזמנית שבוצעה ביחס הנזילות ובתרחישי הקיצון לרמה שהייתה קיימת טרם המשבר.

בוצעו התאמות שונות למדיניות החשיפה לבנקים בחו"ל שעיקרן קביעת עקרונות שמרניים ומחמירים למדיניות החשיפה לבנקים בחו"ל ולהיקפה הכולל. נקבעו כללים מחמירים לאופן הערכת הסיכון של המוסדות הפיננסיים (מעבר לדירוגי הבנקים השונים). כמו כן, נבחנו מחדש תרחישי הקיצון ובוצע עדכון של תרחישים אלו, בהתאמה להתפתחות בשווקים. בפועל, לא התפתח משבר נזילות במערכת הבנקאית הישראלית. כתוצאה מכך, גדל עודף הנזילות העסקית אשר העלה את יחס הנזילות המשתקף במודל הנזילות הפנימי לניהול סיכון הנזילות.

הבנק ממשיך לבצע תהליך של הערכת סיכון הלווים הגדולים, התאמת היקף המסגרות, בדיקה והתאמה של הביטחונות והתאמת המרווחים הפיננסיים למפת הסיכונים העדכנית.

במסגרת זו, הבנק פועל במספר מישורים, בין השאר:

- מעקב אחר הלווים הגדולים בבנק ומעקב אחר העמידה של לקוחות בהסכמי covenant.
- בחינת מסגרות האשראי במגמה להתאימן לסביבה העסקית העדכנית.
- הקטנת ואף הפסקת פעילות עם לקוחות שפרופיל הסיכון שלהם אינו בהלימה למדיניות הבנק.
- בחינת המודלים המשמשים את הבנק להערכת סיכוני השוק והביטחונות בתיקי הלקוחות.
- העמקת תהליכי המעקב והבקרה אחר לוויים בתחום הנדל"ן, תוך הקפדה יתרה על מדיניות של הימנעות מכניסה למימון פרויקטים חדשים למגורי יוקרה והתמקדות בפרויקטים למגורים באזורי ביקוש.

מדיניות ניהול תיק הנוסטרו נבחנת ומותאמת מעת לעת, בהתאם להתפתחויות בשווקים.

בנוסף, מבוצעת בחינה שוטפת של המודלים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכונים והביטחונות של הלקוחות הפעילים בשווקים הפיננסיים. על בסיס הערכה זו, נדרשו לקוחות להגדיל את היקף הביטחונות המשמשים בסיס לפעילותם.

הבנק ממשיך לבחון באופן שוטף את השלכות המצב הכלכלי על פעילותו ומתאים את מדיניותו בהתאם.

להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2009:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)
1 השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית
2 השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה
2.1 סיכון ריבית	קטנה
2.2 סיכון אינפלציה	קטנה
2.3 סיכון שערי חליפין	קטנה
2.4 סיכון מחירי מניות	קטנה
3 סיכון נזילות	קטנה
4 סיכון תפעולי	קטנה
5 סיכון משפטי	קטנה
6 סיכון מוניטין	קטנה

הערה: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים הינה הערכה סובייקטיבית ולכן איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

לא חל שינוי בטבלת גורמי סיכון ביחס ליום 30 בספטמבר 2009. קביעת רמות הסיכון בסוגי החשיפות השונים נעשתה תוך התייחסות לפרמטרים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת לניהול ומדידה של הסיכונים השונים. לכל סוג חשיפה נקבעו עקרונות וערכי סף שונים הנגזרים מרמות הסיכון בפועל לעומת מגבלות וערכים כמותיים.

להלן פירוט לאופן הערכת השפעתם של הסיכונים השונים על הבנק:

1. סיכונים אשראי –

- 1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות – סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הפרשה לחובות מסופקים וההפרשה לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני מסך האשראי ואג"ח קונצרניות בבנק וההשפעה של הפרשות אלו על תוצאות פעילות הבנק, וכן בהתייחס ליתרת החובות הבעייתיים מסך האשראי.
 - 1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית – סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הענפית מכלל נכסי הסיכון של הבנק.
 - 1.3 בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים – סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הגבוה ביותר לקבוצת לווים לעומת רמות סף שנקבעו.
- ההשפעה הכוללת של סיכונים אשראי – הסיווג נעשה על פי הערכת השפעת הסיכון של איכות לווים ובטחונות.

2. **סיכוני שוק** – סיווג הסיכון לגבי כל אחד מתתי הסיכונים ולגבי ההשפעה הכוללת נעשה על פי ערכי ה-VAR היומי הממוצעים במהלך השנה וההשפעה האפשרית של התממשות ערכים אלו על תוצאות פעילות הבנק.
3. **סיכון נדילות** – סיווג הסיכון נעשה על פי יחס הנדילות בפועל במהלך השנה לעומת מגבלות פנימיות ורגולטוריות.
4. **סיכון תפעולי** – סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות סיכונים תפעוליים במהלך השנה וההשפעה של הוצאות אלו על תוצאות פעילות הבנק.
5. **סיכון משפטי** – סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות הסיכון המשפטי ו/או הערכת תביעות כנגד הבנק.
6. **סיכון מוניטין** – סיווג הסיכון נעשה על סמך ניסיון העבר וכן על סמך ההצטרבות של כל שאר הסיכונים.

איסור הלבנת הון

היחידה לאיסור הלבנת הון בבנק מרכזת את הטיפול הכולל ביישום החקיקה בנושא. כאחראית על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד. במהלך שנת 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 וכן תיקון להוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות". בעקבות כך פותחה מערכת מיכונית אשר סורקת את כלל הפעולות המבוצעות בבנק אל מול רשימה של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נעשה בבנק שימוש במערכת ממוכנת המשמשת לאיתור פעולות בלתי רגילות, בהתאם לקריטריונים שהוגדרו (מערכת אקטימיזציה). לקראת סוף שנת 2006 נכנס לתוקפו תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשס"א-2001 אשר חלקים ממנו נכנסו לתוקף במועדים שונים ובהתאמה אף יושמו בבנק, כאשר האחרון שבהם היה בינואר 2009. פורסמו במהלך חודש ינואר 2010 תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין 411 העוסקת באיסור הלבנת הון, מימון טרור וזיהוי לקוחות. תיתכן סדרת תיקונים נוספת להוראות הדין במהלך השנה הקרובה, שאם תתקבל תטיל חובות נוספים על הבנקים בהליכי זיהוי הלקוחות והמעקב אחר פעולותיהם.

הבנק פועל באופן רציף להטמעת נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק והחברות הבנות. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף המערכות המיכוניות של הבנק, מעודכנים נהלי העבודה, נקבעים נהלים ומהלכי בקרה חדשים ומבוצעים מהלכי למידה והדרכה נרחבים בקרב כלל העובדים והמנהלים בבנק. כחלק מתהליך ההדרכה, נדרשו כל עובדי הבנק לבצע לומדה ממוחשבת ייעודית לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר הותאמה לבעלי תפקידים שונים בבנק, ולפתור מבחן ממוחשב. כמו כן, הנושא שולב בתכנית העבודה הרב שנתי של הביקורת הפנימית ונקבעו בקורות ייחודיות על מנת לוודא עמידה בהוראות הדין השונות בנושא.

אחת לרבעון מכונסים כל נאמני הלבנת הון מהסניפים ומחברות הבת ומעודכנים באמצעות היחידה לאיסור הלבנת הון בהתפתחויות בחקיקה ובפסיקה בתחום.

לפריסת תיקוני הוראות הדין – ראה פרק "עדכוני חקיקה".

קצין ציות

על מנת לקיים את אחריות הבנק למלא אחר דרישות החוק והתקנות האחרות בתחום הצרכני וכפועל יוצא מהוראת המפקח על הבנקים פועל בבנק קצין ציות. תפקידו הוא לסייע לעובדי הבנק ומנהליו לקיים את אחריותם לציית לכל ההוראות בתחום הצרכני. קצין הציות פועל בהתאם למדיניות ציות שאושרה בדירקטוריון.

הבנק מיישם מדיניות אבטחת מידע ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. מדיניות אבטחת המידע הותאמה לתקן אבטחת מידע ISO 27001 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע בא לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

מערך אבטחת המידע של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכוני אבטחת מידע באופן רציף ומתמשך - המתודולוגיה של הבנק בנושא נגזרת במישרין מההוראות הרגולטוריות החלות על הבנק לעניין זה, ובעיקר מהוראה 357 להוראות המפקח;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק (הן ברמת התוכנה והן ברמת החומרה), באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאבטחת מידע בקרב הבנק באמצעות הדרכות לעובדי הבנק ולקוחותיו;
- ביצוע תהליך רציף של הפחתת סיכוני אבטחת מידע באמצעות טיפול הדרגתי בליקויים שמיפויים מבוצע במסגרת סקרים המבוצעים על-ידי גורמים מקצועיים חיצוניים, בחינה מחודשת וטיפול בליקויים אלה לאורך זמן.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. ישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק.

כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים במשתנים שונים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישמשו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

א. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשות לחובות מסופקים כוללות הן הפרשות ספציפיות והן הפרשה כללית ונוספת, שמטרתן הינה עדכון ערך תיק האשראי לתאריך המאזן, וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ובהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים. ראה פירוט סכומי ההפרשות בביאור 4ג' לדוחות הכספיים.

ההפרשות הספציפיות משקפות את ההפסד הגלום בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה. לצורך האיתור המוקדם מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. לקוחות שאותרו על ידי המערכת נבחנו באופן פרטני ומועלים לדיון בועדת אשראי מיוחדת, שבה נקבע אופן הטיפול ובכלל זה סיווגם כחובות בעייתיים, הצורך בהפרשה ו/או מעקב מיוחד וליווי צמוד במטרה לשפר מצבם.

בנוסף, מידי שנה נערכת סקירה מקיפה של לווים/קבוצת לווים על פי רשימת הקריטריונים שגובשה אשר מטרתה לבחון את הגדרתו של הלווה מהיבט איכות החוב ואת הצורך בחיזוק ביטחונות. הלקוחות אשר חובם יוגדר כחוב ברשימת מעקב (watch list) בעקבות הסקירה יידונו בתדירות רבעונית בועדת האשראי הרלוונטית, שבה ייבחנו מצבו של הלווה ודרכי הטיפול בו.

חישוב נאותות ההפרשה מתבסס על הערכת יכולת הלקוח להמשיך לפעול ולשרת את חובו, הערכת היכולת למימוש הביטחונות (תוך הסתמכות בעת הצורך על הערכת שמאי) והערכת יכולת הגבייה מהחייב, וזאת על פי מתודולוגיה מוסדרת שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק.

קביעת סכומי ההפרשה ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), בתיקי החובות הבעייתיים בבנק. החלטות אלה מאושרות על-ידי ראש אגף עסקים ומנכ"ל הבנק ונדונות אחת לרבעון בועדת המאזן של דירקטוריון הבנק.

כחומר רקע לדיון המתקיים בועדה זו משמשים נתוני החובות, הביטחונות וההליכים הננקטים לגביית החוב של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה או שבוצעה הפרשה במהלך השנה השוטפת. ההפסדים בפועל יכולים להתברר כשונים מההפרשות הספציפיות שנעשו.

יתרת ההפרשה הספציפית במאזן ליום 31 בדצמבר 2009 הינה 901 מיליון ש"ח, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2008.

הפרשה ספציפית לפי עומק הפיגור מהווה את ההפרשה לחובות מסופקים בגין הלוואות לדיור. נוסחת ההפרשה נקבעה בהוראות הפיקוח על הבנקים. עומק הפיגור בהחזר הלוואה הוא נתון אובייקטיבי, אולם מקדמי ההפרשה הינם נוסחא, כאמור, שקבע המפקח על הבנקים. הנוסחא מבוססת על שיעור ההפרשה ההולך ועולה ככל שתקופת הפיגור גדלה. תקופת הפיגור הראשונה אשר בגינה יש ליצור הפרשה הינה מעל 6 חודשים ושיעור ההפרשה הינו 8% ובפיגור מעל 33 חודשים יגיע שיעור ההפרשה ל-80%. שינוי במקדמי הנוסחא עלול לגרום לשינוי בגובה ההפרשה לחובות מסופקים, כמו כן ההפסד, בפועל, ככל שיהיה, יכול להתברר כשונה מההפרשות שנעשו על פי נוסחת עומק הפיגור. יתרת ההפרשה לפי עומק הפיגור במאזן ליום 31 בדצמבר 2009 הינה 24 מיליון ש"ח, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2008.

ההפרשה הנוספת מתבססת על סכומי אשראי חריגים ומאפייני סיכון בתיקי לווים, כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 315. בין המאפייני הסיכון שנקבעו ניתן לציין: חובות שמסווגים כבעייתיים לפי קטגורית הסיווג שהוגדרו על ידי המפקח על הבנקים, היעדר מידע כספי על לווה, אשראי לאנשים קשורים לבנק, ריכוזיות אשראי ענפית ואשראי ללווה או לקבוצת לווים החורגים ממגבלות חבות של "לווה בודד". הקריטריונים לסווג חובות בעייתיים והחלוקה לקבוצות שונות (השגחה מיוחדת, פיגור זמני, ארגון מחדש ואינו נושא הכנסה) הינם כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 314. החובות נבחנים באופן שוטף באמצעות מערכות ממוכנות הבוחנות בין היתר חריגות, פיגורים/פיגורים זמניים ופוטנציאל לבעייתיות (כמפורט בסעיף הדן בהפרשה ספציפית), וכן, הסדרים שנחתמים עם לקוחות לארגון חובם מחדש. ההחלטות לסיווג החובות מתקבלות בד בבד עם בחינת ההפרשה הספציפית ומובאות יחדיו לאישור ראש אגף עסקים ומנכ"ל הבנק ונידונות אחת לרבעון בועדת המאזן של דירקטוריון הבנק. שינוי בשיטת סיווג החובות ושינוי במקדמים עלולים לגרום לשינוי בגובה ההפרשה הנוספת כמו כן נציין כי ההפרשה נוספת אינה מוכרת לצורכי מס, והשפעתה על הרווח הנקי היא במלוא סכום ההפרשה. יתרת ההפרשה הנוספת במאזן ליום 31 בדצמבר 2009 הינה 26 מיליון ש"ח לעומת 19 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008.

ההפרשה הכללית לחובות מסופקים הינה בסכום קבוע שהינו שיעור של 1% מסך חבויות הלקוחות ליום 31 בדצמבר 1991 והיא הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ב-52 מיליון ש"ח.

הפיקוח על הבנקים פירסם הוראות חדשות בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ליישום בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2011. למידע נוסף בדבר עיקרי ההוראה החדשה והשפעתה ראה פירוט בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" - תת פרק "סיכוני אשראי".

הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה:

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שוויין ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (FAS 115).

כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
 2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
 3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה לבין דירוגה במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת Investment Grade (BBB).
 4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
 5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.
 6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, שכאשר הם מתקיימים, מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנו הינם:
- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
 - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
 - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון.

הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננסי, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לוועדה בראשות מנכ"ל הבנק. ההחלטות מובאות לדיון בועדת המאזן של הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרלוונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.

סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בשנת 2009 הסתכם ב-21 מיליון ש"ח, שנזקפו כהוצאה לרווח מפעולות מימון (שנת 2008 – 52 מיליון ש"ח).

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים – מדידה ובקרה

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, ניירות ערך בתיק למסחר ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן לפי שווי הוגן כאשר ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות בספרים נזקפים לקרן הון או לרווח והפסד. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כסכום שבו אפשר לרכוש או למכור נכס (ליטול או לפרוע התחייבויות) בעסקה שוטפת בין צדדים הפועלים בהתאם לרצונם, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. מחירי שוק המצוטטים בשווקים פעילים הינם הראיה הטובה ביותר לשווי הוגן. אם אין ציטוט של מחיר שוק, אומדן השווי ההוגן צריך להתחשב במחירים של נכסים דומים, או התחייבויות דומות ובתוצאות של שיטות הערכה.

לגבי מכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים משוק פעיל, בוצעה חלוקה לשני סוגים:

1. קבוצת המכשירים הפיננסיים ששוויים ההוגן נקבע לפי תמחור מקובל/סטנדרטי (כגון: מודל B&S לאופציות, היוון תזרימים עתידיים, וכו').
2. קבוצת המכשירים הפיננסיים ששוויים ההוגן נקבע על פי תמחור מורכב.

קביעת השווי ההוגן על פי תמחור מקובל/סטנדרטי:

מעריך ניהול הסיכונים באגף בקרות וניהול סיכונים אחראי לבחירת המודל המתאים בו יש לעשות שימוש בכל אחד מסוגי המכשירים בקבוצה זו, ואילו חישוב ערכי השווי ההוגן בפועל מתבצע באגף החשבונאי הראשי או ביחידת הבקרה בענף בקרות באגף בקרות וניהול סיכונים, לרבות בדיקות סבירות ובדיקות מדגמיות לגבי ערכי השווי ההוגן. תיקוף קביעת מערך ניהול הסיכונים בדבר המודל המתאים הינו באחריות ענף בקרות.

קביעת השווי ההוגן על פי התמחור המורכב:

קביעת מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן מבוצעים על ידי המערך לניהול סיכונים. המתודולוגיה מתוקפת על ידי ענף בקרות, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקצית החישוב. כמו כן ענף בקרות מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל. לגבי אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מועבר השווי ההוגן שחושב על ידי מערך ניהול הסיכונים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל הפנימי. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- במקרים בהם נמצא כי התהליך הפנימי אינו מאפשר לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, המערך לניהול סיכונים בוחן את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים הללו. קביעת המהותיות נעשית הן ביחס לערך הנקוב והן ביחס לשווי ההוגן ונמדדת אחת לרבעון. בהתאם לתוצאות בחינת המהותיות נקבעות מגבלות לפעילות הבנק בתחומים האלו. נכון לימים 31 בדצמבר 2009 ו-31 בדצמבר 2008, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.
- במידה ונוצרת מחלוקת בין מערך ניהול הסיכונים לבין הגורם המתקף (ענף בקרות), היא מועלית לדיון עם ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ובהמשך להכרעה למנכ"ל הבנק. לגבי אגרות חוב

קונצרניות ישראליות לא סחירות - המחלוקת מובאת תחילה לדיון לוועדה המייעצת בדבר השווי ההוגן שהוזכרה לעיל, ובמידה ובכל זאת לא התקבלה החלטה, מובא הנושא לראש אגף בקרות וניהול סיכונים ולאחר מכן להכרעה למנכ"ל. סיכום דיון מהליך בירור זה מדווח לוועדת המאזן ולדירקטוריון.

- המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי ועדת המאזן והדירקטוריון.

- תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן על ידי המערך לניהול סיכונים ומתוקף על ידי ענף הבקרות, באופן שוטף ומובא לאישור ועדת המאזן והדירקטוריון.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך שווי הוגן ובתיקוף ערכי השווי ההוגן עושה הבנק שימוש בפרמטרים רבים. פרמטרים אלו יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק ממשיך לבחון ולשדרג את מתודולוגיית התמחור שלו באשר למכשירים השונים.

להלן פירוט השווי ההוגן לסוף שנת 2009 ולסוף שנת 2008, של הנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות שנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן:

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

סה"כ	אחר		מחירים מצוטטים משוק פעיל	נכסים
	תמחור מורכב	תמחור סטנדרטי/מקובל		
4,256	723	-	3,533	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
1,135	513	-	622	אגרות חוב ומלוות של אחרים
91	-	-	91	מניות וניירות ערך של אחרים
5,482	1,236	-	4,246	סה"כ ניירות ערך
4	-	4	-	חוזי ריבית שקל - מדד
76	-	76	-	חוזי ריבית אחר
249	-	242	7	חוזי מטבע חוץ
229	11	* -	218	חוזים בגין מניות
12	-	12	-	חוזי סחורות ואחרים
570	11	334	225	סה"כ נכסים אחרים

סה"כ	אחר		מחירים מצוטטים משוק פעיל	התחייבויות
	תמחור מורכב	תמחור סטנדרטי/מקובל		
-	-	-	-	חוזי ריבית שקל - מדד
121	-	121	-	חוזי ריבית אחר
306	-	299	7	חוזי מטבע חוץ
229	11	-	218	חוזים בגין מניות
12	-	12	-	חוזי סחורות ואחרים
668	11	432	225	סה"כ התחייבויות אחרות

* נמוך מ-500 אלפי ש"ח.

סה"כ	אחר		מחירים מצוטטים משוק פעיל	נכסים
	תמחור מורכב	תמחור סטנדרטי/מקובל		
5,631	542	-	5,089	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
1,036	534	-	502	אגרות חוב ומלוות של אחרים
187	-	-	187	מניות וניירות ערך של אחרים
6,854	1,076	-	5,778	סה"כ ניירות ערך
*-	-	*-	-	חוזי ריבית שקל - מדד
344	-	344	-	חוזי ריבית אחר
1,704	-	1,676	28	חוזי מטבע חוץ
138	11	-	127	חוזים בגין מניות
348	-	348	-	חוזי סחורות ואחרים
2,534	11	2,368	155	סה"כ נכסים אחרים

סה"כ	אחר		מחירים מצוטטים משוק פעיל	התחייבויות
	תמחור מורכב	תמחור סטנדרטי/מקובל		
*-	-	*-	-	חוזי ריבית שקל - מדד
415	-	415	-	חוזי ריבית אחר
1,787	**-	**1,759	28	חוזי מטבע חוץ
139	11	1	127	חוזים בגין מניות
350	2	348	-	חוזי סחורות ואחרים
2,691	13	2,523	155	סה"כ התחייבויות אחרות

* נמוך מ-500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

חישובים אקטואריים להתחייבויות בנושא זכויות עובדים

פרטים בדבר זכויות העובדים נמצאים בבאור 14 לדוחות הכספיים. במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות אלה, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בנושאים שלהלן:

זכויות פנסיה – מתייחסות לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה, ולמנהלים שפרשו ובחרו במסלול פנסיוני. (ראה גם ביאור 14(א)3) ופרק "הון אנושי" בדו"ח הדירקטוריון).

מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – חלים על כל העובדים הקבועים בבנק. (ראה גם ביאור 14(ג)).

החישובים האקטואריים נערכו בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" (Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סה"כ ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

החישובים האקטואריים רגישים, בין השאר, לשינוי בשיעור ההיוון ולשינוי בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות.

הערך הנוכחי של ההתחייבות מחושב על ידי האקטואר לפי שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. לדוגמא – גידול/קיטון בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור ההיוון היה מקטין/מגדיל את ההתחייבויות בהתאמה בהיקף של כ-9 מיליון ש"ח.

בחישוב הערך הנוכחי נלקחת בחשבון תחזית עליית השכר הראלית העתידית של העובדים (בזכויות פנסיה – 2%, ומענקי יובל – 3%). לדוגמא: גידול/קיטון בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור עלות השכר הראלית היה מגדיל/מקטין את ההתחייבות בהתאמה בהיקף של כ-3 מיליון ש"ח.

החישובים האקטואריים רגישים גם ללוחות תוחלת החיים. לשינוי בלוחות אלה יש בדרך כלל השפעה מהותית. בשנים 2005, 2006, ו-2007 נרשמו הוצאות בסך של כ-9 מיליון ש"ח, 5 מיליון ש"ח ו-5 מיליון ש"ח בהתאמה, כתוצאה מאימוץ לוחות חדשים - בעלי תוחלת חיים ארוכה יותר.

החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי הבחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. על אף שהנחות אלו נקבעות בזהירות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבות של הבנק.

בדוחות לשנת 2009 בוצעה הערכה מעודכנת לגבי שיעור העובדים הצפויים לבחור במסלול פנסיה ושיעור הניצול הצפוי בפועל של הפנסיה. השפעת השינוי על הדוחות הכספיים של הבנק לא היתה מהותית.

ראה פירוט לתנועה בהתחייבויות הנ"ל בשנים 2009 ו-2008 בפרק "הון אנושי".

פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך.

לבנק פעילות ענפה במכשירים פיננסיים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק).

מכשירים אלה כוללים בין השאר: swaps, forward, futures ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן.

בביאור 18 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים אלו. בסעיף (א) (2) לביאור 18 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי.

חוסר סימטריה זה הגדיל בשנת 2009 את הרווח מפעילות מימון ב-9 מיליון ש"ח לעומת הקטנת הרווח מפעולות מימון בשנת 2008 ב-47 מיליון ש"ח.

תביעות תלויות

ו.

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) - ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי.

סיכון קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר.

ההערכות של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובנסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל, שעל פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וההשפעה עלולה להיות מהותית.

למידע נוסף ראה פירוט בביאור 17ג(15) לדוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

ז.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים מתבצעות באמצעות חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. חברות ששיעור ההחזקה בהן נמוך מ-20% מוצגות על בסיס העלות. השקעה בחברות כלולות מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני בהתבסס על הדוחות הכספיים של חברות אלה. עודף עלות השקעה על שווים הנאות של נכסי החברה נזקף למוניטין ומופחת במשך 10 שנים ממועד הרכישה - ראה באורים ה-1, ו-1יא לדוחות הכספיים. בכדי להבטיח שההשקעות הריאליות אינן מוצגות בסכום העולה על סכום בר ההשבה שלהן, מיישם הבנק את הנהלים כנדרש בתקן חשבונאות מספר 15. פרטים נוספים ראה בבאור 1כג לדוחות הכספיים. פרטים בדבר השקעת הבנק בחברות כלולות ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך, באם קיימים. הבנק מיישם את תקני חשבונאות 27 (רכוש קבוע) ו-30 (נכסים בלתי מוחשיים), למעט בנושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות. ראה פירוט בביאור 1ט לדוחות הכספיים. אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. כמו כן, נעזר הבנק בבדיקת סבירות המתבצעת על ידי יועץ חיצוני.

עלויות פיתוח תוכנית מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי, ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן.

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המימוש לבין שווי השימוש שלו, ראה פירוט בביאור 1כג לדוחות הכספיים בדבר יישום תקן חשבונאות 15 (ירידת ערך נכסים).

מסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצורכי מס. במקרים בהם מועד ההכרה בהכנסה או בהוצאה לצורכי מס מאוחר ממועד רישום ההכנסה או הוצאה בספרים, מחושבות יתרות המסים הנדחים לפי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר תוכר ההכנסה או ההוצאה לצרכי מס, כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים. לפיכך בעת רישום מסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימושם בעתיד.

במהלך שנת 2009 פרסומו תיקונים לשיעורי מס הכנסה, מס שכר ומס רווח – ראה פירוט בפרק תיאור מצב המיסוי. בעקבות התיקונים קטנה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו הוצאות מס בסך של כ-10 מיליון ש"ח. בהתאם לפירוט בבאור 27ט לדוחות הכספיים יתרת המסים הנדחים, נטו, ליום 31 בדצמבר 2009 הינה בסכום של כ-78 מיליון ש"ח לעומת 83 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008.

האמור בפרק זה של הדוח הכספי הינו מבלי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

הצעות החוק לתיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשס"ח-2008/התשס"ט-2009 - תיקונים מס' 11 ו-12

הצעות חוק מטעם הממשלה שפורסמו ביום 28 ביולי 2008 וביום 7 ביולי 2009 בהתאמה ואשר אושרו, ביום 27 לינואר 2010, בועדת הכספים של הכנסת לקריאה שנייה ושלישית.

התיקונים עוסקים בנושאים הבאים:

1. תיקון מס' 11 - התיקון מאפשר לחברות זרות המורשות במדינת מוצאם לעסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, להציע את שירותיהן ללקוחות בארץ גם מבלי שתחויבנה ברישוי ישראלי, זאת בתנאי שפעילות זו תתבצע במסגרת חברה ישראלית בעלת רישיון מתאים בישראל. תיקון נוסף שבוצע במסגרת תיקון מס' 11 הינו הרחבה של מספר הגורמים שלהן ניתן ליעץ ללא רישוי. כיום החוק פוטר מרישיון מי שמעניק שירותי ייעוץ ללקוחות מוסדיים. התיקון מציע להרחיב את הרשימה ולקבוע קטגוריה המכונה "לקוח כשיר" אשר בה יכללו - נוסף על הלקוחות המוסדיים - גם לקוחות נוספים העונים לקריטריונים מסוימים שפורטו בהצעה. התיקון אושר במליאת הכנסת, ביום 8 בפברואר 2010, בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות ביום 16 בפברואר 2010.
2. תיקון מס' 12 - התיקון משווה את ההסדרה החלה על תעודות סל כנכס מיועץ להסדרה הקיימת לגבי יחידות של קרנות נאמנות. תיקון זה טרם אושר במליאת הכנסת.

תיקון הוראת ניהול בנקאי מס' 411 - מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

ביום 24 בינואר 2010 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה העוסקת במניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות. התיקון עוסק, בין היתר, בנושאים הבאים: הרחבת היקף הנושאים אשר ייכללו במדיניות "הכר את הלקוח" ובנהלים לעניין זה, הגברת הבקרה על לקוחות בסיכון גבוה, העמקת הדרישות הנוגעות להדרכה עובדים בתחום איסור הלבנת ההון, הוספת חובות אישור על-ידי דרגים בכירים ביחס לפעולות פרטניות מסוגים הנתפשים כמסוכנים, קביעת איסורים ומגבלות בפעילות מול בנקים הפועלים ברשות הפלסטינית ועוד. התיקונים יכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2010. הבנק לומד את התיקונים האמורים ונערך לפעול על-פיהם.

צו איסור הלבנת הון (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התש"ע-2010

ביום 14 בינואר 2010 פורסם ברשומות צו לתיקון התוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, במסגרתו הוספו לחוק עבירות המקור הבאות: עבירה של שוד ים לפי סעיף 169 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, עבירה של ביצוע עבודה או שימוש במקרקעין בלא היתר או בסטייה מהיתר לפי סעיף 204 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, עבירה לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 ועבירה לפי סעיף 111 לפקודת המכרות (חוקי א"י, כרך ב', ע"מ 910). הצו יכנס לתוקף 30 יום מיום פרסומו.

תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התשס"ט-2009

לנוכח אי-סדרים חשבונאיים שנחשפו בשנים האחרונות בעולם תוקנו תקנות אלה במטרה לשפר את מהימנות הדוחות המפורסמים על-ידי חברות ציבוריות. התקנות אושרו בועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת ביום 12 בינואר 2010. התקנות קובעות, בין היתר, כדלקמן:

1. חובה לבחינת הדוחות הכספיים של חברה (כהגדרתה בתקנות), קודם לאישורם על-ידי הדירקטוריון, על-ידי ועדה מיוחדת (ועדה לבחינת הדוחות הכספיים) אשר כשירות חברה תיבחן בהתאם למומחיותם ומידת עצמאותם. הדוחות הכספיים של החברה יאושרו רק לאחר שדירקטוריון החברה דן בהמלצותיה של הועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

2. רואה החשבון המבקר של החברה יוזמן לכל ישיבות הועדה לבחינת הדוחות הכספיים והמבקר הפנימי יהיה רשאי להשתתף בהן.

3. הועדה לבחינת הדוחות הכספיים תורכב מ: יו"ר הועדה (אשר יהיה דירקטור חיצוני), כל חברה יהיו דירקטורים ורוב חברה יהיו דירקטורים בלתי תלויים, לכל חברה תהא היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים יהיה בעל מומחיות חשבונאית פיננסית, כהגדרתו בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005. עוד נקבע, כי מספר חברי הועדה לא יפחת משלושה ויתקיימו בהם כל התנאים הקבועים בסעיף 115 (ב) ו-(ג) לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

בתקנות נקבע, כי הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 יהיו ערוכים בהתאם לאמור בהן. הבנק לומד את הוראות התקנות ונערך לפעול על-פיהן, לרבות בכל הקשור לאישור ועדת המאזן כך שבין חברה לא יכנה יו"ר הדירקטוריון ונציגי בעלי השליטה.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא סיכונים סביבתיים לתאגידים הבנקאיים

ביום 11 ביוני 2009 שלח המפקח לתאגידים הבנקאיים, מכתב בנושא סיכונים סביבתיים. במכתב הוגדר המונח "סיכון סביבתי" כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן.

התאגידים הבנקאיים הונחו על ידי המפקח להכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי, ולפעול להטמעת ניהול החשיפה הסביבתי במכלול הסיכונים בקבוצה הבנקאית, לרבות בדרך של קביעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד.

דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש לקבוע ולאשר עד ליום 30 ביוני 2010 קריטריונים ולוחות זמנים ליישום האמור במכתב המפקח. הבנק לומד את הוראות המכתב ונערך לפעול בהתאם להן.

חוזר מטעם רשות ניירות ערך לבעלי הרישיון, לתאגידים המורשים ולתאגידים בנקאיים העוסקים ביעוץ השקעות

בדבר חובת התעדכנות במידע רלבנטי

חוזר שהופץ מטעם מחלקת ההשקעות של רשות ניירות ערך, ביום 15 בפברואר 2009, בין היתר לתאגידים הבנקאיים, ואשר עוסק בפרשנות סעיף 20 לחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הייעוץ").

החוזר קובע, כי סעיף 20 לחוק הייעוץ עוסק בחובה המוטלת על בעל רישיון לנהוג בזהירות ובמיזמנות בהתנהלות מול הלקוח ונקיטת כל האמצעים הסבירים להבטחת ענייניו של זה.

הרשות מבהירה בחוזר, כי במסגרת החובה דלעיל מוטלת על התאגידים הבנקאיים החובה לעקוב אחר כל מידע מהותי המתייחס לניירות הערך והנכסים הפיננסיים לגביהם ניתן השירות ללקוח ולהתעדכן בכל אינפורמציה הרלבנטית לנכסים אלה ולסביבתם הכלכלית, לרבות עדכוני חקיקה רלבנטיים בתחום המיסוי, הוראות, חוזרים והנחיות של הרשות, החלטות דירקטוריון הבורסה ודיווחים המופצים לבורסה באמצעות מערכת המגנא. עוד הבהירה הרשות בחוזר, כי היא רואה בתאגידים הבנקאיים אחראים להתעדכנות יועצי ההשקעות המועסקים על-ידם בכל מידע כאמור לעיל, לרבות בדרך של העמדת מערכות ממוחשבות מתאימות אשר יעבירו להם את האינפורמציה הרלבנטית ויעודכנו באופן שוטף. הבנק פועל בהתאם להנחיות החוזר.

הוראות הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר "הוראות לעניין מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח"

ביום 9 בפברואר 2009, פרסם הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר "הוראות לעניין מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח". במסגרת ההוראות, נקבעו הנחיות מפורטות בקשר עם יישום הוראת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005 המחייבת בעל רשיון ייעוץ פנסיוני למסור ללקוח בעת מתן ההמלצה על חסכון באמצעות מוצר פנסיוני, מסמך בכתב המפרט את הנימוקים להמלצתו בדבר כדאיות החיסכון שלו או של קרובו באמצעות מוצר פנסיוני. במסגרת ההוראות נקבעו, בין היתר, אופן עריכת מסמך ההנמקה, המידע המינימלי הנדרש במסגרתו, משך הזמן בו נדרש הבנק לשמור את המסמך.

בהתאם להוראות, אופן מילוי המסמך יהיה ממוחשב, וזאת החל מיום 1 באוגוסט 2010. יחד עם זאת, ניתנה אפשרות ליועץ פנסיוני שאין באפשרותו למסור מסמך ממוחשב בתום מתן הייעוץ הפנסיוני, למלא את המסמך ידנית, תוך עמידה בכללים לעניין עריכת המסמך, וכן בתנאי שהעתק מודפס יישלח ללקוח תוך 14 ימי עסקים. כמו כן, נדרש היועץ הפנסיוני להעביר העתק מההמלצה ופירוט השיקולים שנמסרו ללקוח לגוף המוסדי אליו הוא ממליץ להעביר את הכספים, וגוף מוסדי, כאמור, לא יצרף לקוח למוצר פנסיוני, אלא לאחר שקיבל לידי העתק המסמכים. ההוראות נכנסו לתוקפן ביום 1 בינואר 2010, זולת ההוראה לעניין דרישת מילוי המסמך באופן ממוחשב כמפורט לעיל.

תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (רישום עסקאות ורישום פעולות ייעוץ), תשס"ח-2007

התקנות, שפורסמו ביום 31 בדצמבר 2007, ונכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2009, מחייבות בעל רישיון ייעוץ לערוך פרטיכל מפורט, בשל כל פעולת ייעוץ, שישקף את מהלך הייעוץ ויכלול את הפרטים המהותיים לפעולת הייעוץ. פרטיכל הייעוץ ייערך בעת מתן הייעוץ ובדרך הניתנת לאחזור. התקנות קובעות עוד, כי כל מנהל תיקים יערוך רישום מפורט בשל כל עסקה שיבצע בעבור לקוחותיו. הרישום ייערך סמוך למועד ביצוע העסקה, בדרך הניתנת לשמירה ולאחזור. הבנק פועל בהתאם לתקנות.

חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009

החוק אשר התקבל בכנסת ביום 14 ביולי 2009 (ופורסם ברשומות ביום 23 ביולי 2009), קובע, בין היתר, הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס החברות עד ל-18% בשנת המס 2016 ואילך. לפירוט נוסף ראה באור 27.ג. לדוח הכספי.

בנוסף, במסגרת החוק שהתקבל תוקן חוק החברות, התשנ"ט-1999, באופן שנקבע כי חברה שלא משלמת אגרה תחשב ל"חברה מפרה" (כהגדרתה שם) כך שרשם החברות יהא זכאי לסרב לרשום שעבוד על נכסיה ושעבוד לטובתה, ואילו רשם המשכונות יהא רשאי לסרב גם כן לרשום משכון לטובתה.

צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט – 2009

הצו, שפורסם ברשומות ביום 1 ביולי 2009, קובע כי בתקופה שמיום 1 ביולי 2009 עד ליום 31 בדצמבר 2010 יהא שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים 16.5% במקום 15.5%. ביום 31 בדצמבר 2009 אישרה הכנסת תיקון לצו מס ערך מוסף לפיו שיעור מס ערך המוסף לתקופה המתחילה ב-1 בינואר 2010 ועד 31 בדצמבר 2010 יהיה 16% (ולא 16.5%). לפירוט נוסף ראה באור 27.ג. לדוח הכספי.

יוזמות חקיקה והסדרה:

טיוטת מכתב המפקח על הבנקים בנושא קבוצות רכישה

טיוטת מכתב ששלח המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים ביום 8 לפברואר 2010, בנושא קבוצות רכישה. בטיוטה נקבע, כי בשל הסיכונים הקיימים בפעילות קבוצות הרכישה, הן לחברי הקבוצה והן לתאגיד הבנקאי הממן את פעילותה, קיים חשש לפגיעה מהותית באיכות האשראי ובמוניטין התאגיד הבנקאי בשל פוטנציאל התממשות אחד מהסיכונים דלעיל.

לפיכך, ועל מנת להתמודד עם הסיכונים האמורים קובע המפקח בטיוטה, בין היתר, כי יהא על הבנקים לסווג אשראי (מאזני וחוז' מאזני) שהועמד לקבוצת רכישה, המיועד לבניית עשר יחידות דיור ומעלה, כחבות של תאגיד בענף הנדל"ן. כן נקבע כי האשראי הנ"ל ישוקלל לפי משקל סיכון של 100% בחישוב הלימות ההון. עוד נקבע, כי יהא על התאגידים הבנקאיים לקבוע נהלים לטיפול באשראי לפרויקטים של קבוצות רכישה.

התאגידים הבנקאיים זומנו לדין בעניין עם המפקח לשם בחינת הנושא, ואולם אם וככל שטיוטת המכתב תתגבש לכדי מכתב מחייב בנוסח הנוכחי, יהא בה כדי להחמיר בדרישות ההון שיידרש הבנק לרתק כנגד האשראי שיעמיד לפרויקטים של קבוצות רכישה.

על פי הערכה שבוצעה, ההשפעה על יחס ההון של הבנק על פי באזל 2 ליום 31 בדצמבר 2009 צפויה להסתכם בקיטון של כ-0.26 נקודות האחוז, מ-13.94% ל-13.68%.

הצעת חוק בנק ישראל, התש"ע-2010

הצעת חוק מטעם הממשלה שפורסמה ביום 3 לפברואר 2010 השינויים שנערכו במסגרת הצעת החוק מתמקדים בקביעה ברורה של יעדי הבנק המרכזי, בתפקידיו ובמתן עצמאות לבנק. בין היתר, נקבע בהצעה, כי על המנהל הכללי של תאגיד בנקאי תחול חובת פיקוח על כך שהתאגיד הבנקאי ועובדיו אינם מפרים את הוראות החוק, והנגיד יוסמך אף להטיל עיצום כספי על המנהל הכללי, במקרים שבהם התאגיד הבנקאי או מי מעובדיו ביצע הפרה כאמור.

תזכיר חוק החברות (תיקון מס' 13) (ממשל תאגידי לחברות אגרות חוב), התש"ע-2010

תזכיר חוק שפורסם להערות הציבור, ביום 26 לינואר 2010, על ידי משרד המשפטים. התזכיר מרחיב את כללי הממשל תאגידי שיחולו על חברות אגרות חוב, כהגדרתן בתזכיר (להלן: "חברות אג"ח"), בדומה לאלו החלים על חברות ציבוריות, בשינויים המחויבים.

בין היתר, מוצע בתזכיר, להחיל את החובות הבאות על חברות אג"ח: למנות ועדת ביקורת, למנות מבקר פנים, לכנס את דירקטוריון חברת האג"ח לפחות אחת לשלושה חודשים, למנות יושב ראש ומנהל כללי לחברת האג"ח ולהפריד בין שני התפקידים, אלא אם איחוד התפקידים יאושר על-ידי ועדת הביקורת ולא על-ידי מחזיקי האג"ח.

בתזכיר נקבע עוד, כי שר המשפטים יוסמך, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך ולאחר אישור ועדת חוקה, לקבוע, כי הוראות החלות על חברות אג"ח לא יוחלו כולן או חלקן על חברת אג"ח מסוימת. הבנק לומד את עיקרי התזכיר והשפעתם על חברת הבת שלו, אגוד הנפקות בע"מ.

הצעת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 15), התשס"ט-2009

הצעת חוק ממשלתית שפורסמה ביום 15 ביולי 2009 ואשר אושרה, ביום 26 לינואר 2010, בועדת הכספים של הכנסת לקריאה שנייה ושלישית, במסגרתה מוצע, בין היתר, לאפשר החזקה, ישירה או עקיפה, בידי תאגיד בנקאי, של אמצעי שליטה בשיעור של עד 1%, ביותר מתאגיד החזקה ריאלי (כהגדרתו בחוק) אחד, מהטעם שהחזקה בשיעור כאמור אינה מאפשרת השפעה של התאגיד הבנקאי על תאגידי החזקה הריאליים. בהצעה נקבע עוד, כי מוצע להגביל תאגיד בנקאי כך שיהיה רשאי להחזיק יותר מ-1% מאמצעי השליטה, רק במבטח אחד שהונו עולה על 2,000 מיליון שקלים חדשים.

טיוטת חוק החברות (תיקון מס' ____)(...), התש"ע-2010

טיוטת לתיקון חוק החברות שאושרה בועדת השרים לענייני חקיקה ביום 24 לינואר 2010 ואשר מיישמת את המלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל. הלכה למעשה, המדובר בשורה של תיקונים מתחום הממשל התאגידי, כאמור לעיל, לרבות שינוי כללי הכשירות וההכרעה בנוגע למינויו של דירקטור חיצוני, קביעה כי ועדת הביקורת היא האורגן המוסמך לקבוע האם עסקה הינה "עסקה חריגה", חיוב דירקטורים בהפעלת שיקול דעת עצמאי בעת ההצבעה בדירקטוריון ובוועדותיו, הרחבת הנושאים שבהם רשאים בעלי מניות בחברה ציבורית להצביע באמצעות כתב הצבעה, ועוד. הבנק, כחברה ציבורית, לומד את הצעת החוק והשלכותיה לגביו.

תזכיר הצעת חוק המשכון, התש"ע-2010

תזכיר חוק שפורסם על-ידי משרד המשפטים, ביום 18 בינואר 2010, להערות הציבור. התזכיר בא להחליף את חוק המשכון, בתשכ"ז-1967 בחוק חדש ומודרני העורך רפורמה בדיני השעבודים בישראל. בין היתר, עוסק התזכיר בנושאים הבאים:

1. מתן אפשרות ליחיד לשעבד את מכלול נכסיו, למעט נכסים לצריכה אישית.
 2. מתן אפשרות ליחיד לשעבד גם נכס עתידי שטרם הגיע לידי.
 3. ביטול מוסד השעבוד הצף והפיכתו, הלכה למעשה, לשעבוד קבוע על כלל נכסי החברה, קיימים ועתידיים.
 4. ביטול היכולת הנתונה למקבל שעבוד למנוע יצירת שעבודים נוספים על אותו הנכס.
 5. שינוי שיטת רישום משכונות.
- הבנק לומד את עיקרי התזכיר. אם וככל שהתזכיר יתגבש לכדי חוק מחייב יהא בו כדי להשליך על שוק האשראי הבנקאי בישראל.

הצעת חוק פיקוח ובקרה על גופים הנותנים שירותים פיננסיים, שליטה על ידי תאגיד בנקאי או מבטח ומכירת מוצרי ביטוח (תיקוני חקיקה), התש"ע-2009

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 28 לדצמבר 2009 שתכליתה לעודד את התחרות, להגביר את הגיוון של אמצעי המימון במשק ולגוון את המוצרים המוצעים ללקוחות הבנקים.

הצעת החוק מתירה לבנקים שהונם העצמי עד 10 מיליארד ש"ח לשלוט בחברות ביטוח ובאמצעותן בקופות גמל ובקרנות נאמנות. בתוך כך, נקבע בהצעה כי בנקים שיקבלו היתר להחזיק באמצעי שליטה בחברות ביטוח יוכלו גם למכור מוצרי ביטוח. במקביל, מוצע לאפשר גם לחברות ביטוח להחזיק באמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים. כמו כן, הצעת החוק מבקשת לשלב את תחום הביטוח תחת פיקוחו של בנק ישראל, זאת על מנת ליצור אחידות בסטנדרט הפיקוח בתחום הביטוח ובמערכת הבנקאית. הבנק לומד את הצעת החוק.

תזכיר חוק איסור שימוש בלתי הוגן במידע על ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התש"ע-2009

תזכיר חוק שפורסם מטעם רשות ניירות ערך ביום 20 לאוקטובר 2009 להערות הציבור. התזכיר עוסק בשלושה נושאים:

1. **שימוש בלתי הוגן במידע** - התזכיר מבקש לאסור על שימוש בלתי הוגן במידע תוך הפרת חובת נאמנות של המשתמש במידע כלפי מקור המידע. הרציונל בבסיס האיסור הינו ששימוש במידע אשר יש בו כדי הפרת אמון כלפי מקור המידע, מהווה ניצול לרעה של מידע יתר אשר הסוחר לא עמל להשיגו.
2. **איסור הטרמה** - התזכיר מבקש למנוע פעולת הטרמה על ידי מנהלי כספי אחרים ועובדיהם. הטרמה משמעותה פעולה בנייר ערך לאור ידיעה מוקדמת על פעולה צפויה של אחר בניירות ערך. למעשה, הטרמה הינה מקרה פרטי של שימוש בלתי הוגן במידע, אשר לגביו אין דרישה להתקיימות יסוד ההפרה של חובת נאמנות.
3. **מגבלות על החזקת ניירות ערך וביצוע עסקאות בהם** - התזכיר יוצר הסדר אחיד ביחד להגבלות על החזקה ועשיית עסקאות בניירות ערך, הגבלות אשר קבועות כיום בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 ובחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994

אם וככל שלא יערכו שינויים בנוסח התזכיר, אשר הופץ כאמור להערות הציבור, יהא בו כדי להביא לצורך בהתאמת נהלים שונים.

תזכיר חוק אכיפה משלימה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשס"ט-2009

תזכיר חוק שפורסם מטעם משרד האוצר, ביום 16 לספטמבר 2009, להערות הציבור. מטרת החוק לייעל את האכיפה בשוק ההון, לקצר את משך הזמן שבין ביצוע הפרות של חוקי ניירות ערך ובין הטלת העונש ולהתאים את עוצמת הענישה לעוצמת ההפרה, כך שהשימוש בהליך פלילי יעשה רק במקרים חמורים. לשם הגשמת החוק מוצעים בתזכיר שלושה ערוצי אכיפה מקבילים: הליך הטלת עיצום כספי על ידי הרשות אשר נועד לטפל בהפרות של חוקי ניירות ערך שהינן קלות יחסית לבריור, הליך אכיפה מנהלי שמאפשר לוועדת אכיפה מנהלית שתוקם לשם כך לטפל, באמצעים מנהליים כדוגמת קנסות, בהפרות של חוקי ניירות ערך שהיסוד הנפשי בהן הוא של רשלנות (הפרות שחומרתן פחותה יותר) והליך פלילי שעל-פי תפישת הרשות לניירות ערך ייועד לטיפול בעבירות חמורות יותר.

בנוסף, מוצע בתזכיר, בין היתר, להחמיר את העונשים הקבועים בסעיפי התרמית ואיסור השימוש במידע פנים ולהגדיל את סכומי העיצום הכספי המרבי שניתן להטיל על מפרים של החוק. תזכיר החוק חל על הבנק כחברה ציבורית אשר פעילה בשוק ההון. הבנק לומד את עיקרי התזכיר.

טיוטת חוק סליקה אלקטרונית של שיקים, התשס"ט-2009

טיוטת חוק שפורסמה בחודש יולי 2009 על ידי משרד המשפטים המתבססת על תזכיר חוק שפורסם בעניין במהלך שנת 2008. טיוטת החוק באה להסדיר את נושא הסליקה האלקטרונית של שיקים בישראל ולהטיל חובה על התאגידים הבנקאיים הסולקים שיקים, לעשות זאת בדרך של סליקה אלקטרונית בלבד. טיוטת החוק קובעת את ההסדרים לסליקה אלקטרונית ואת מערכת היחסים בין בנק גובה לבנק נמשך במסגרת סליקה ז.

הצעת חוק החוזים האחידים (תיקון – קביעת שער מזערי להצמדה כתנאי מקפח), התשס"ט-2009

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 25 במאי 2009 במסגרתה נקבע, כי תנאי בחוזה אחיד לפיו תשלומי החוזה מוצמדים למדד מסוים אשר נקבע לו שער מזערי, הינו תנאי מקפח. אם וככל שהצעת החוק תתקבל, יהא על הבנק להיערך לה ולהתאים את מסמכיו המשפטיים אשר עונים להגדרת "חוזה אחיד" כאמור בחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982, להוראותיה.

הצעת חוק החוזים האחידים (תיקון - חובת ציון אישור ותנאים מהותיים), התשס"ט-2009

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 4 במאי 2009 שתכליתה לחייב עסקים, בין היתר, מתחומי התקשורת, הביטוח והבנקאות, לפרסם על גבי חוזים אחידים באופן בולט האם החוזה עבר בקרה של בית הדין לחוזים אחידים וכן לציין את המרכיבים המהותיים של החוזה האחיד בתחילתו ובאופן מודגש וברור. הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית במליאת הכנסת ביום 8 ביולי 2009. אם וככל שהצעת החוק תתקבל, יהא על הבנק להיערך לה ולהתאים את מסמכיו המשפטיים אשר עונים להגדרת "חוזה אחיד" כאמור בחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982, להוראותיה.

הצעות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ביטול עמלות על שירותים בסיסיים בחשבון עו"ש), התשס"ט-2009

הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ביום 6 ביולי 2009 וביום 28 לדצמבר 2009, לפיהן תבוטלנה עמלות הנגבות מלקוחות הבנקים עבור שירותים בסיסיים בחשבון עו"ש, כדוגמת הפקדת ומשיכת מזומן, הפקדת שיק, תשלום שובר, חיוב בכרטיס אשראי ועוד. אם וככל שתתקבלנה הצעות החוק יהא בהן כדי לפגוע בהכנסות הבנק מגביית עמלות.

הצעות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – ריבית על יתרת זכות), התשס"ט-2009

הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ביום 1 באפריל 2009 וביום 25 למאי 2009 שתכליתן לחייב את הבנקים לשלם ריבית על סכומים הנצברים בחשבון עובר ושב של לקוחותיהם.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – הגבלת סכומי העמלות), התשס"ח-2008

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 1 באפריל 2009 שתכליתה להגביל במחיר מירבי של 1.5 שקלים חדשים מספר עמלות נפוצות כדוגמת "הפקדת מזומן ומשיכת מזומן" ו"פדיון שיק והפקדת שיק". בהצעת החוק נקבע עוד, כי בעד אותן עמלות יציע הבנק ללקוחותיו אפשרות לקבל סל עמלות במחיר של 18 שקלים חדשים או 10 שקלים חדשים לאוכלוסיות חלשות כדוגמת עולים חדשים, קשישים ומקבלי קצבאות. אם תתקבל הצעת החוק יהא בה כדי לפגוע בהכנסותיו של הבנק מגביית עמלות מלקוחותיו.

הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 7), התשס"ז-2007

- הצעת חוק מטעם הממשלה שפורסמה ביום 11 ליולי 2007 ועברה בקריאה ראשונה בכנסת ביום 16 ליולי 2007.
- הצעת החוק החלה להידון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת במהלך חודש ינואר 2010.
- הצעת החוק כוללת תיקונים של החוק לאיסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "החוק"), בין היתר, בנושאים כדלקמן:
1. תיקונים הנוגעים להחלת משטר איסור הלבנת הון על מגזר הסוחרים באבנים יקרות - מוצע להחיל על מגזר הסוחרים באבנים יקרות חובות זיהוי, רישום ודיווח, בנוגע לעסקאות הנעשות במזומנים.
 2. תיקונים הנוגעים להיבטים הפליליים של החוק - תיקון סעיף 3 לחוק שעניינו עבירת איסור הלבנת הון, תיקונים הנוגעים לחילוט רכוש וכן תיקונים הנוגעים להגבלות על גילוי זהות המדווח.
 3. הרחבת הגדרת המונח "שליטה" המופיעה בחוק.
 4. תיקונים הנוגעים לציבור נותני שירותי מטבע - עיקרם בהרחבת מגזר נותני שירותי המטבע.
 5. תיקונים הנוגעים לרשות המסים בישראל - מוצע להרחיב את רשימת העבירות על חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, שישמשו כעבירות מקור לפי החוק ולהסמיך את חוקרי רשויות המס אשר מוסמכים לחקור עבירות מקור, לחקור גם בכל הנוגע לעבירת הלבנת הון שמקורה באותה עבירת מקור. הבנק לומד את הצעת החוק ונערך לפעול בהתאם לה, אם וכאשר תתקבל.

טיטת תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים), התשס"א-2001

- ביום 30 לאפריל 2008 הפיץ לראשונה הפיקוח על הבנקים את הטיטת לתיקון הצו וביום 30 לדצמבר 2009 הופצה טיטת מעודכנת. התיקון המוצע עוסק, בין היתר, בנושאים הבאים:
1. הוספת חובה כללית על הבנקים לנקוט בפעולות ל"הכרת הלקוח" טרם פתיחת חשבון וזאת בנוסף לחובה לזיהוי ורישום פרטים.
 2. הרחבת האפשרות לאימות של העתק מתאים למקור גם על-ידי עורך דין מאחת ממדינות ה-OECD.
 3. הענקת אפשרות לאחראי על איסור הלבנת הון, בניסבות מיוחדות, לשקול לקבוע דרכי זיהוי, אימות פרטים ודרישת מסמכים חלופיות של מקבל השירות.
 4. הטלת חובה על הבנקים לנקוט אמצעים סבירים לשם אימות פרטי הזיהוי כפי שהוצהרו בהצהרות על נהנים ובעלי שליטה.
 5. שינוי החובה לדווח על פעולות בלתי רגילות לחובה לדווח על פעילות שקיים יסוד סביר להניח שהן קשורות להלבנת הון או למימון טרור. הבנק לומד את התיקונים המוצעים לצו.

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 ("התיקון"), במסגרתו, בין היתר, הוחלה החובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה ("עסקאות עם בעלי שליטה"). בהתאם לתיקון, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "עסקה מהותית" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידי שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח ("הוראה 312"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנו תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דנן.

היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב "עסקה מהותית".

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1 עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראה 311 להוראות המפקח - יחס הון מזערי; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערבויות, התחייבות למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2 עסקת הפקדת פיקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פיקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת. לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פיקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה ("הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים").

2.3 עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4 "עסקה זניחה" – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף

בספטמבר 2009) - לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפיקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פיקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל שליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידיו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה ("קבוצת בעל השליטה") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות -

3.1 "עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2 "עסקה זניחה" לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על הסכומים שלהלן:

עסקה חד פעמית שסכומה אינו עולה על 0.1% מהון הבנק כהגדרתו בהוראה 312, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, ההיקף שנקבע תואם את הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312. לעניין עסקאות שיש להביאן לאישור ועדת הביקורת או לאישור הועדה לעסקאות עם אנשים קשורים, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך ההוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

1. עסקאות אשראי¹

נתונים ליום 31 בדצמבר 2009 (באלפי ש"ח)²

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות	ערבויות לצד ג' שהוציא בעל שליטה לטובת חברות שבשליטתו
אליהו שלמה וחברות פרטיות בשליטתו	62,224	10,776	-	-	-	73,000	31,098
חברות ציבוריות בשליטתו	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ קבוצת אליהו	62,224	10,776	-	-	-	73,000	31,098
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתו	60,994	7,743	-	2,713	-	71,450	20,787
*חברות ציבוריות בשליטתו- קבוצת גרנית הכרמל	-	-	-	2,500	-	2,500	-
*גרנית אינה בשליטת ישעיהו לנדאו אך נכללת בהגדרת אנשים קשורים עקב אחזקה מעל 10%	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ קבוצת לנדאו ישעיהו	60,994	7,743	-	5,213	-	73,950	20,787
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	28,676	23,717	-	948	-	53,341	-
חברות ציבוריות בשליטתה (קבוצת אי.די.בי)	-	11,735	*2,265	-	66,513	80,513	-
סה"כ קבוצת מנור	28,676	35,452	2,265	948	66,513	133,854	-

* היקף ערך נקוב במונחים נומינליים 98,150 אלפי ש"ח.

- יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה. אין אשראי בעייתי או אשראי בגינו בוצעה הפרשה במסגרת האשראים המפורטים בטבלאות להלן.
- הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 312.

2. עסקאות בפיקדונות

יתרות הפיקדונות בבנק של כלל בעלי השליטה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2009 ב- 364 מיליוני ש"ח, לפי החלוקה לקבוצות בעלי השליטה כדלקמן: קבוצה א' 237 מיליוני ש"ח, קבוצה ב' 127 מיליוני ש"ח.

היתרה הגבוהה במהלך שנת 2009 כדלקמן: קבוצה א' - 298 מיליוני ש"ח, קבוצה ב' - 158 מיליוני ש"ח וקבוצה ג' - 1 מיליון ש"ח.

הסכומים אינם כוללים את הפיקדונות שמתנהלים על-ידי גופים מוסדיים בשליטת בעלי השליטה בבנק עבור מבוטחים, קופות גמל וקרנות נאמנות.

עיקרי הסכומים של הפיקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2009 מופקדים בפיקדונות המסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצידם:

סוגי הפיקדונות המשמעותיים ביותר

שם דגם	מאפיינים	ריבית שנתית מינימאלית 31/12/09	ריבית שנתית מקסימאלית 31/12/09
פקדון צמוד מדד שנה + 1	לשנה ומעלה צמוד	5.75	6.25
פק"פ לקוחות חדר עסקות	יומי, רבית קבועה	0.01	1.03
פק"ם לקוחות חדר עסקאות	7-59 יום מתחדש ריבית קבועה	0.25	1.2
פיקדון יומי (פק"פ) פדיום ללא פ.ז	יומי מתחדש בריבית שקלית קבועה	0.01	0.9

3. עסקאות בנקאיות אחרות

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה²:

ריכוז העמלות המרכזיות

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2009 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה שיעור מקס'	שיעור הטבה מינימ'
דמי טיפול ובדיקת מסמכים בגין אשראי ובטחונות	מעל 8,000,000 ש"ח - 0.1%, מקסימום 27,500 ש"ח.	100%	0%
דמי ניהול ני"ע הנסחרים בבורסה בת"א	0.15% לרבעון, מינימום 6 ש"ח לני"ע, 21 ש"ח לפיקדון, מקסימום 7000 ש"ח לנייר, 12,000 ש"ח לפיקדון.	100%	60%
דמי ניהול ני"ע הנסחרים בבורסה בחו"ל	0.175% לרבעון מינימום 13 ש"ח לני"ע, 21 ש"ח לפיקדון, מקסימום 7000 ש"ח לנייר, 12,000 לפיקדון.	100%	60%
ק/מ אופציות ני"ע זרים	\$ 7 ליחידת אופציה, מינימום 25 \$ לפעולה.	64%	64%

- 1 לרבות פיקדונות שהופקדו בשנים קודמות. יצוין, כי שיעור הריבית נגזר משיעור הריבית שהיה נהוג במועד פתיחת הפיקדון.
- 2 שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר אישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

1. ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009.

לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישיעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת מתן השיפוי).

לפרטים נוספים בדבר עסקה זו ראה דוח מידי מיום 14 במאי 2009 וכן דוח מידי בדבר תוצאות האסיפה מיום 22 ביוני 2009.

2. ביום 8 ביולי 2009 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק התקשרות של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן: "החברה לנאמנות") להעברת שירותי הנאמנות לסדרות תעודות התחייבות, כהגדרתן בסעיף 35א. לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 לרבות תעודות התחייבות שהונפקו בהנפקה פרטית על ידי תאגידים שונים להם נותנת החברה לנאמנות שירותי נאמנות, לכלל פיננסים נאמנות 2007 בע"מ (להלן: "כלל נאמנות") בתמורה לסך מירבי של 1.89 מיליון ש"ח, שישולם בגין ההתקשרות, ככל שתועברנה כל סדרות תעודות ההתחייבות המפורטות בהסכם ההתקשרות, ובכפוף להתקיימות תנאים מתלים שנקבעו בו. ככל ששירותי הנאמנות לסדרה מסוימת לא יועברו, בהתאם לתנאי הסכם התקשרות, עקב אי קיום תנאים שנקבעו בהסכם לעניין העברת כל אחת מהסדרות, ינוכה סכום התמורה המגיעה בגינה מהתמורה שנקבעה במסגרת הסכם התקשרות. העברת שירותי הנאמנות של כל סדרת תעודות התחייבות, כפופה לתנאים המפורטים בשטרי הנאמנות שנחתמו בין החברה לנאמנות לבין החברה המנפיקה, לרבות אישור החברה המנפיקה להחלפה ו/או אישור בית המשפט להתפטרות הנאמן מכהונתו ו/או אישור בית המשפט למינוי כלל נאמנות כנאמן ו/או אישור אסיפת מחזיקי תעודות ההתחייבות למינוי כלל נאמנות כנאמן. ההתקשרות להעברת שירותי הנאמנות, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 19 במרץ 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 31 במאי 2009.

לגב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק באמצעות חברות שבבעלותה, עניין אישי בעסקה בשל היותה חברה, יחד עם בעלה, מר יצחק מנור, בגרעין השליטה של אי.די.בי אחזקות בע"מ, שהיא בעלת השליטה בכלל פיננסים בע"מ, חברת האם של כלל נאמנויות. לפרטים נוספים בדבר העסקה ראה דוחות מיידים שפרסם הבנק ביום 1 ביוני 2009 וביום 8 ביולי 2009.

3. ביום 21 באוקטובר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק רכישת פוליסת ביטוח אחריות (D&O) לדירקטורים ולנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, בגבולות אחריות של 75 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 15.9.09 ועד 14.9.10, בתמורה לפרמיה בסך כולל שלא יעלה על 379,990 דולר ארה"ב. רכישת פוליסת הביטוח, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ולאחר מכן על ידי דירקטוריון הבנק ביום 10 בספטמבר 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי או עשוי להיות עניין אישי בעסקה מתוקף היותם ו/או היות קרוביהם בהתאם למפורט להלן, דירקטורים בבנק ובחברות הבנות, המבוטחים על פי פוליסת הביטוח: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישיבה לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק – ביחס לרכישת פוליסת הביטוח לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס לרכישת פוליסת הביטוח למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור העסקה). לפרטים נוספים בדבר העסקה ראה דוחות מיידים שפרסם הבנק ביום 15 בספטמבר 2009 וביום 22 באוקטובר 2009.

4. ביום 8 בפברואר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לדירקטורים החיצוניים בבנק (להלן: "הדח"צים") וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 95,000 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 3,500 ש"ח. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב-1 בפברואר וב-1 באוגוסט בכל שנה (להלן: יום השינוי) על פי שעור העליה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בישיבה בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה, דירקטור זכאי לגמול השתתפות בישיבה אם השתתף בישיבה כולה או ברובה.

מועדי התשלום ישארו כמקובל בבנק, ובכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול לדח"צים"). הגמול לדירקטורים, כמפורט לעיל, אושר בועדת הביקורת ובדירקטוריון ביום 3 בינואר 2010.

5. עסקאות בנקאיות שנתונין מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים עצמם מחויבים לפעילות תורמת לקהילה. פעילות זו מתבצעת הן במישור של תרומה כספית ייעודית והן במישור של מיזמי התנדבות, מעורבות וקידום פעילויות חברתיות, בעיקר בקרב אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים ורבדיה החלשים של החברה בישראל.

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות למתן תרומות. תרומות אלו שמעניק הבנק למגוון גופים מטרתם לסייע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות.

מעורבותו של הבנק בקהילה באה לידי ביטוי בשיתוף פעולה של עובדי הבנק, בתחומים שונים כגון: איסוף והכנת סלי מזון לנזקקים בשיתוף עם עמותות סיוע שונות, תרומת כספים לארגונים נזקקים, השתתפות באירועים במוסדות המקדמים אוכלוסיות מיוחדות ועוד.

בשנת 2009 המשיך הבנק בפעילותו לקידום תחום לימודי המתמטיקה בשני מוסדות לילדים בסיכון. לאור הצלחת הפעילות התקבלה החלטה להמשיך בפעילות זו. כמו כן נרתמו עובדים להתנדבות אישית במוסדות אלה וכן הוזמנו ילדים מהמוסדות לקחת חלק באירועי רווחה של הבנק.

פרט למעורבות הבנק בתרומה ישירה של כספים לגופים שונים אלה, מסייע הבנק למוסדות ועמותות העוסקות בקידום אוכלוסיות מיוחדות תוך שהן מעסיקות ומייצרות מוצרים לצריכה, הבנק מקדם רכישת מוצרים המיוצרים על ידי גופים המסייעים בשיקום ומתן תעסוקה לנזקקים שונים, על מנת לסייע בידם להיות גורם תורם ומועיל ולהשתלב בחברה.

בשנת 2009 – שיפר הבנק את תוצאות הדרוג שלו ב "דירוג מעלה לאחריות חברתית" אשר מוביל לאחריות חברתית באמצעות הטמעת ערכים חברתיים סביבתיים ואתיים כחלק מהגישה העסקית של הבנק.

התרומה הכספית הכוללת בשנת 2009 הסתכמה בסך של 350 אלפי ש"ח לעומת 470 אלפי ש"ח בשנת 2008.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

פרטי המבקר הפנימי הראשי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק וחברות הבנות הוא מר יהודה אורבך, רואה חשבון. מר אורבך, המכהן בתפקידו החל מחודש נובמבר 2000, הינו בוגר האוניברסיטה העברית בירושלים בכלכלה וחשבונאות ובעל ניסיון של כ-20 שנים בביקורת. בתפקידו הקודמים: מבקר פנימי בבנק הדואר (1988 – 1990) ומבקר חיצוני בבנק ישראל באותן שנים, המשנה לממונה על הכנסות המדינה במשרד האוצר, חבר הנהלה באגף מס הכנסה ומס רכוש (כיום רשות המיסים) ומנהל שע"מ – יחידת המחשב של מערכות המיסים (1990 – 1993), מנכ"ל חברה לשירותי ניהול באחד ממשרדי רו"ח המובילים בארץ (1993), סמנכ"ל, מנהל מחלקת חברים ופיקוח בבורסה לניירות ערך בתל אביב (1994 – 2000). מר אורבך מרצה בתחום ביקורת מערכות מידע ממוחשבות באוניברסיטת תל אביב ובבית הספר הגבוה לטכנולוגיה, פרסם מאמרים וספרים בהם ספר על מערכות מידע חשבונאיות ממוחשבות בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה בשנת 2007. בנוסף משמש כיו"ר ועדת המשנה בנושא תקני ונוהלי ביקורת במערכות מידע ממוחשבות בלשכת רואי חשבון בישראל.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, סעיף 146(ב) בחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לכללי בנקאות ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

וועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק והחברות הבנות של הבנק אישרו את מינויו של מר אורבך בשנת 2000. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

בבנק קיימת תכנית עבודה רב שנתית של הביקורת בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך השנתיים הקרובות והשוואתם לביקורת שבוצעו בחמש השנים שקדמו. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נסמכת על תוכנית רב שנתית של הביקורת, תוכנית עבודת הבנק, נושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן על דרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק.

תוכנית העבודה מאושרת על ידי יו"ר דירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה ליו"ר הבנק לאשרה. אישור תוכניות העבודה מתבצע גם בחברות המאוחדות בהתאמה. תוכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של יו"ר דירקטוריון הבנק.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מעיינת בדוחות הביקורת של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לוועדת הביקורת של בנק לאומי.

עסקאות מהותיות, במידה וקיימות, מדווחות למבקר הפנימי הראשי ונבחנות בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית.

מספר המשרות המקצועיות הממוצעות בשנת 2009

1	מבקר פנימי ראשי
13.5	עובדי הביקורת הפנימית בבנק
1	מבקרי חברות בנות
0.2	מיקור חוץ

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד. כמוצג לעיל, המבקר הפנימי הראשי משתמש לעיתים במיקור חוץ על פי הצורך. היקף השימוש במיקור חוץ בשנת 2009 לא היה מהותי.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית) והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המושתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפוי סיכונים ובנהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירויות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בוועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. לאחר סיום הדיון בוועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב הנושאים נדונים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בוועדת הביקורת בהתאם לתהליך העבודה שנקבע בוועדה. כמו כן, בהתאם לכללי בנקאות (הביקורת הפנימית), מדווח המבקר הפנימי לוועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתי ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2009 נערכו בתאריכים: 19 באוגוסט 2009 ו-17 בינואר 2010.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2009 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

<u>אלפי ש"ח</u>	
	תגמולים עבור שירותים ⁽¹⁾ :
652	שכר - משכורת
241	- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש
16	- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
<hr/> 909	סה"כ שכר
-	מענק ⁽²⁾
<hr/> 909	סה"כ
<hr/> <hr/> 22	ערבויות שניתנו בתנאים רגילים

⁽¹⁾ סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.

⁽²⁾ תשלום המענקים למבקר הפנימי נדון בוועדת שכר ותעסוקה של דירקטוריון הבנק, בוועדת הביקורת ובדירקטוריון, ונקבע על בסיס ביצועי הביקורת. טרם התקבלה החלטה לגבי תשלום מענקים בגין שנת 2009.

⁽³⁾ לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.

⁽⁴⁾ מר אורבך מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2000. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 ימים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתו זכאי מר אורבך לתשלום בגין הגבלת תחרות בגובה 3 משכורות במקרה של פיטורין, ו-1.5 משכורות במקרה של התפטרות, למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורין, באופן מלא או חלקי, או נסיבות בהן הבנק יוותר על תקופת הגבלת התחרות. משכורתו של מר אורבך מתעדכנת מידי רבעון בגובה 80% מעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיע מר אורבך כי הוא מוותר על 7% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009.

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

להלן פרטים בדבר הדירקטורים בבנק:

זאב אבליס, יו"ר דירקטוריון הבנק – מונה בתאריך 1.11.1999.
משמש כיו"ר בוועדות הדירקטוריון הבאות: מאזן, מרכזת, ביטוח, אישור אשראים דחופים, שכר ותעסוקה, אשראים ליהלומנים.

מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון ואינו עובד של חברת בת של התאגיד או חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו. אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית ב-ים ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ. משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

יו"ר דירקטוריון חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
דירקטור בחברות הבאות: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, החברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א – הרצליה) בע"מ, צור שמיר אחזקות בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מליסרון בע"מ והרשות לפיתוח כלכלי תל – אביב יפו בע"מ, יו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות).

ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק – מונה בתאריך 15.6.1993.

משמש כחבר בוועדות: מרכזת, אישור אשראים דחופים ושכר ותעסוקה. אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו. הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל כשירות מקצועית.

בעל השכלה תיכונית.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל חברות וסגן יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ. משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

יו"ר דירקטוריון: חירם לנדאו בע"מ, חברת הבת אגודים בע"מ.

יו"ר ודירקטור הוועד הפועל בחברת סופר גז בע"מ וחבר בחבר הנאמנים של הטכניון.

מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ).

דירקטור בחברות הבאות: סונול ישראל בע"מ, אלוק בע"מ, סופרגז בע"מ, ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טריידינג (אוקראינה), פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, לנדלן בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת בע"מ, חירם אפסילון בע"מ, גרנית הכרמל בע"מ, רציו חיפושני נפט בע"מ וחברות הבת שלה ובחברות זרות בחו"ל.

חיים אלמוג – מונה בתאריך 25.9.2001.

משמש כחבר בוועדות: מאזן, ביטוח ואשראים ליהלומנים.

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר B.A. בכלכלה מאוניברסיטת ת"א.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל עסקים.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: בית צרפת (דלדר) בע"מ וחברת איתן מניב בע"מ.

דירקטור בחברות הבאות: אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ, דרור עד בע"מ, נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, אלמוזלינו בע"מ, בית צרפת (ניהול) 1995 בע"מ, חניון בית צרפת בע"מ, מעון תעשייתי אניעז בע"מ, מעון תעשייתי אפריאל בע"מ, מעון תעשייתי אלעד בע"מ מעון תעשייתי אלפאל בע"מ, אי.טי.אן.אי החזקות בע"מ, אי.טי.אן.אי השקעות (2001) בע"מ.

מיכאל הרצברג – מונה בתאריך 17.02.2004. סיים כהונתו בתאריך 16.2.2010.

משמש כחבר בוועדות: ביקורת, ביטוח ואשראים ליהלומנים.

דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.

אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל כשירות מקצועית.

בעל תואר M.jur במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: שותף במשרד י. ריכטר, הרצברג, יוגב, סיוון ושות' – משרד עורכי דין ונוטריון.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
דירקטור בחברות הבאות: פיינטרסט (נאמנות וניהול) בע"מ, מיכאל הרצברג חברת עורכי דין, רהין נכסים בע"מ ומונסטר גיימינג בע"מ.

עוזי ורדי-זר – מונה בתאריך 21.08.2005.
משמש כיו"ר ועדת ביקורת וחבר בוועדות: מאזן, מרכזת ואישור אשראים דחופים.
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר B.A. בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ, יו"ר הדירקטוריון של שיכון ובינוי אחזקות בע"מ וחברות הבת שלה.
יו"ר בחברות הבאות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: גמול חברה להשקעות בע"מ, גמול נדל"ן בע"מ, חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית בירושלים, נכסי האוניברסיטה העברית, חבר מועצת המנהלים של האוניברסיטה הפתוחה, הוועד הפועל שלה וועדת הכספים שלה.

יגאל לנדאו – מונה בתאריך 15.06.1993.
משמש כחבר בוועדות: מאזן ואשראים ליהלומנים.
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר BSC בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מהנדס, מנהל חברות.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ ומנכ"ל ודירקטור בחברת רציו חיפושי נפט בע"מ.
משמש כדירקטור בחברות הבאות: אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, חרם אפסילון בע"מ, דליה אנרגיות בע"מ, לנגת בע"מ ולנדלן בע"מ.

מירי לנט שריר – מונתה בתאריך 31.01.2006.
משמשת כחברה בוועדות: ביקורת ומרכזת.
דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
אינה עובדת של התאגיד/חברת בת שלו/של בעל עניין בו.
אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעלת תואר B.A. בכלכלה ו-M.B.A. במימון וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: דירקטורית בחברות שונות ועוסקת בפעילות השקעות כמשקיע פרטי.
משמשת כדירקטורית בחברות הבאות: תיא חברה להשקעות בע"מ, קווינקו לז'ר אינטרנשיונל בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ, ברימאג דיגיטל אייג' בע"מ, רוזבאד נדל"ן בע"מ ומ. א. שריר ניהול בע"מ.

יעקב ליפשיץ – מונה בתאריך 2.11.2008.
משמש כחבר בוועדות: ביקורת, ביטוח מאזן ואשראים ליהלומנים.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר B.A. בכלכלה ומדע המדינה ו-M.A. בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור בחברות: קבוצת כרמל השקעות בע"מ, טסנת בדיקות תוכנה בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, ודור-אלון טכנולוגיות גז בע"מ, מורה מן החוץ באוניברסיטת בן-גוריון בנושא כלכלה ומדיניות ציבורית ומורה מן החוץ באוניברסיטת בר-אילן בנושא מדע המדינה.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: פועלים אי.בי.אי – ניהול וחיתום בע"מ, קלי – ניהול הסדרים פיננסיים, סוכנות ביטוח בע"מ.

יצחק מנור – מונה בתאריך 15.06.1993.

משמש כחבר בוועדות: מרכזת, מאזן ושכר ותעסוקה.

אינו עובד של התאגיד /חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר MBA במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל חברות.

יו"ר ודירקטור בחברות הבאות: משנה ליו"ר הדירקטוריון של אי.די.בי, יו"ר דירקטוריון פעיל בחברת שרודר בע"מ, דוד לובינסקי בע"מ, עדמית תעשיות ושירות רכב בירושלים בע"מ, לובקס טריידינג בע"מ, פריים ליס ניהול ציי רכב בע"מ, לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, עודית השקעות בע"מ, מנור אחזקות בי.איי בע"מ, קאר איסט יבוא רכב בע"מ, יורומן השקעות בע"מ, יורומן אוטומטיב בע"מ, די.טי.אמ.אס השקעות בע"מ, מנור השקעות אי.די.בי. בע"מ, ד.ל.ב. מוטוספורט בע"מ, אי.אמ.סי יציקות בע"מ, פריים-רנט השכרת רכב בע"מ ומורגן רימון בינוי בע"מ, אוטו דינמיק ישראל בע"מ. משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: נכסי דוד לובינסקי בע"מ (אחזקות) 1993 בע"מ, מוסך לובינסקי ת"א בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ, חברה לנכסים ובניין בע"מ, מפעלי נייר אמריקאים ישראלים בע"מ, כלל תעשיות והשקעות בע"מ, שופר-סל בע"מ, חברת השקעות דיסקונט בע"מ, משאב ייזום ופיתוח בע"מ, אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ, אי.די.בי חברה לפיתוח בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, סלקום ישראל בע"מ, אולימפיה מורגן פרויקטים בע"מ, כור תעשיות בע"מ, מכתשים אגן תעשיות בע"מ, קבוצת מור נדל"ן בינלאומי בע"מ.

גירא מורג – מונה בתאריך 29.10.2006.

משמש כחבר בוועדות: בקורת, שכר ותעסוקה ואשראים ליהלומנים.

דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

לימודי כלכלה ומדעי המדינה באוניברסיטה העברית ב-ים.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יעוץ לחברות עסקיות ודירקטור בחברות.

משנת 1975 ועד 2003- תפקידי ניהול שונים בקבוצת בנק הפועלים.

זלמן סגל – מונה בתאריך 8.2.2010

טרם נקבעה חברותו בוועדות*

דירקטור חיצוני לפי חוק החברות

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית

בעל תואר B.A בכלכלה ומדעי המדינה, דיפלומה במנהל עסקים, M.B.A במימון, Ph.D בבנקאות ושיווק.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב-ALON USA NYSEC; דח"צ בפיתקית מפעלי הדפסה בע"מ,

יו"ר בנק לאומי רומניה; סגן יו"ר ומנכ"ל ראשי בנק לאומי USA ומנהל עסקים של קבוצת לאומי בחצי הכדור המערבי; חבר

חבר הנאמנים מכללת תל חי

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: ALON USA { NYSEC }, פיתקית מפעלי הדפסה בע"מ.

* ימונה כחבר בוועדת הביקורת בהתאם לחוק החברות, תשנ"ט-1999.

במהלך שנת 2009 קיים הדירקטוריון 21 ישיבות במליאתו, וכן 67 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל הדירקטוריון לנושאים הבאים:

- א. ועדה מרכזת – עוסקת באישור אשראים לפי סמכויות שנקבעו.
- ב. ועדת אשראים ליהלומנים – עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו.
- ג. ועדת ביקורת – דיון בדוחות הביקורת של רשויות שונות והמבקר הפנימי ועסקאות עם בעלי עניין.
- ד. ועדת מאזן – עוסקות במכלול הנושאים הקשורים לדוחות הכספיים.
- ה. ועדה לנושאי שכר ותעסוקה – דיון בהסכמי שכר וכח אדם.
- ו. ועדת ביטוח – דיון בהצעות לביטוחי הבנק.
- ז. ועדה לאישור אשראים דחופים – עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו.

כמו כן, מוקמות מידי פעם ועדות אד-הוק.

דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "השיעור המזערי"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו עשרה ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית אשר יכהנו בועדת הביקורת ובעדת המאזן של הבנק יעמוד על שניים.

בדירקטוריון מכהנים היום שמונה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבולס, חיים אלמוג, עוזי ורדי-זר, יעקב ליפשיץ, יגאל לנדאו, מירי לנט-שריר, גיורא מורג, יצחק מנור וזלמן סגל.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוון יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

מר זאב אבולס - ניסיונו המקצועי של מר אבולס כמפקח על הבנקים, חבר הנהלה בכירה בבנק ישראל, חבר הרשות לניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך ויו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חברת דרור פז בע"מ ומנכ"ל אי.ט.אן בע"מ וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפוש נפט בע"מ, פורסיד ניהול קרן הון סיכון וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יצחק מנור - ניסיונו המקצועי של מר מנור כמנכ"ל בחברת דוד לובינסקי בע"מ ובחברת שרודר בע"מ וכן כיו"ר דירקטוריון פעיל בחברות וכן כדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר עוזי ורדי-זר - ניסיונו המקצועי של מר ורדי-זר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ובמנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

גב' מירי לנט-שריר - ניסיונה המקצועי של גב' לנט-שריר כסמנכ"ל בחברת אמפל בע"מ (חברת השקעות), כעוזרת מנכ"ל בשיכון ובינוי אחזקות בע"מ וכדירקטורית בחברות אחדות בתחום הפיננסים כמו גם השכלתה הכוללת תואר ראשון בכלכלה ותואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר גיורא מורג - ניסיונו המקצועי של מר מורג בקבוצת בנק הפועלים, בין היתר כמנכ"ל סניפי הבנק באנגליה וכמנכ"ל בנק אמריקאי ישראלי, וכדירקטור בחברת דלתא תעשיות גליל בע"מ (עד אוקטובר 2009) וכיו"ר ועדת הביקורת שלה, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יעקב ליפשיץ - ניסיונו המקצועי של מר ליפשיץ כמנכ"ל משרד האוצר, סמנכ"ל בכיר, הממונה על האשראי בבנק דיסקונט לישראל, חבר דירקטוריון בבנק דיסקונט למימון תעשייה וכן כיו"ר דירקטוריון וכחבר דירקטוריון בחברות נוספות, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר זלמן סגל - ניסיונו המקצועי של מר זלמן סגל כסגן יו"ר ומנכ"ל בנק לאומי USA, כיו"ר בנק לאומי רומניה ובתפקידי ניהול בכירים בקבוצת בנק לאומי וכן כחבר דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתו בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם, וזאת נוכח הנימוקים הבאים:

1. יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במנין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי נסיון, כישורים ו/או השכלה כנדרש לגבי דירקטור בעל כשירות מקצועית – הכל כמפורט בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005.
2. הוראות המפקח על הבנקים בענין ועדות דירקטוריון מאפשרת מספר מינימלי של 3 חברים בועדה לה הואצלו סמכויות הדירקטוריון. לפיכך, המספר המינימלי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בדירקטוריון הבנק הינו מספיק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים. מספר זה מאפשר לקיים דיון ולקבל החלטה גם במקרה של חילוקי דעות.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה

מר חיים פרייליכמן	-	מנהל כללי ראשי
גב' עדנה פרס-לכיש	-	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים
מר אפרים אברהם	-	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
גב' נטע אברהמוב ביטן	-	סמנכ"ל, ראש אגף החשבונאי הראשי
ד"ר עקיבא שטרנברג	-	סמנכ"ל, ראש אגף בקרות
מר חמי מורג	-	סמנכ"ל, ראש אגף משאבים

נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן, עו"ד	-	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
מר יהודה אורבך	-	סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי
גב' עירית מקוב, עו"ד	-	סגנית היועצת המשפטית ומזכירת הבנק

- באפריל 2009 הודיעה גב' רחלי פרידמן, היועצת המשפטית הראשית של הבנק, על פרישתה מהבנק ביום 10 באוקטובר 2009. דירקטוריון הבנק מודה לגב' פרידמן ומאחל לה הצלחה בהמשך דרכה.
- ביולי 2009 מונתה ד"ר מוריה הופטמן-דורון ליועצת משפטית הראשית של הבנק, החל מיום 1 בספטמבר 2009.
- מר צבי טבצ'ניק, סגן ראש האגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, משמש כממלא מקום ראש אגף החל מיום 1 בינואר 2009.

מר חיים פרייליכמן - מנהל כללי - מונה בשנת 2006.

וכן מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד מערכות בע"מ וכדירקטור בחברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. אינו בן משפחה נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או של בעל עניין בתאגיד. רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן בר"ג, תואר M.A במנהל עסקים באוניברסיטת בר-אילן בר"ג. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: ייעוץ פיננסי, יו"ר קרדן נדל"ן ומנכ"ל התאגיד.

גב' עדנה פרס-לכיש - סמנכ"ל, ראש אגף עסקים – מונתה בשנת 2004.

מכהנת כיו"ר חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ ודירקטורית בחברות הבת: אגודים בע"מ, אחוזת יהודה בע"מ וכיכר ציון 23 בנתניה בע"מ. אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. בעלת תואר M.A במנהל עסקים ותואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף עסקים של התאגיד.

מר אפרים אברהם - סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי - מונה בשנת 2007.

מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד כספים בע"מ (א.ק.ן לשעבר) וכדירקטור בחברות הבת: אגוד הנפקות בע"מ. דירקטור בדירקטוריון הבורסה ודירקטור חליף במסלקת מעו"ף של הבורסה. אינו בעל עניין בתאגיד ואינו בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. בעל השכלה תיכונית. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: סגן ראש אגף השקעות בתאגיד וראש אגף ניהול פיננסי של התאגיד.

גב' נטע אברהמוב ביטן - סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי - מונתה בשנת 2007.

מכהנת כיו"ר בחברות הבת: אגוד הנפקות בע"מ, אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ. דירקטורית בחברות הבת: אגוד מערכות בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ורישומי בנק אגוד בע"מ. אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. רו"ח ובעלת תואר B.A במנהל עסקים מהמכללה למנהל בת"א. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: חברת הנהלה ביובנק – חשבונאית ראשית ומנהלת חטיבת החשבות. חשבונאית ראשית ומנהלת מחלקת חשבונאות ביובנק. ראש אגף חשבונאי ראשי של התאגיד.

ד"ר עקיבא שטרנברג, סמנכ"ל, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים, מנהל סיכונים ראשי (CRO) – מונה בשנת 2007.

מכהן כדירקטור בחברות הבת: אגוד עודפים בע"מ וחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, דירקטור במסלקת מעו"ף של הבורסה ודירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה. אינו בעל עניין בתאגיד ואינו בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. בעל תואר Ph.D במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ר"ג, תואר M.S.M במנהל עסקים מ-BOSTON UNIVERSITY. BEN-GURION UNIVERSITY ותואר B.A בכלכלה מ-THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף השקעות בתאגיד וראש אגף בקורות של התאגיד.

מר חמי מורג - סמנכ"ל, ראש אגף משאבים – מונה בשנת 2006.

מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ודירקטור בחברות הבת: אגודים בע"מ, כיכר ציון 23 בנתניה בע"מ ואגוד מערכות בע"מ.

אינו בעל עניין בתאגיד ואינו בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד.
בעל תואר M.A במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, תואר B.A במדעי החברה מהאוניברסיטה הפתוחה, בוגר ביקורת פנימית במכללה למנהל ת"א ולימודי כלכלה וחשבונאות ב-MONTGOMERY MD.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל "קרן שמש" לעידוד יזמים צעירים, דירקטור באמפל – אמריקן ישראל קורפוריישן וראש אגף משאבים של התאגיד.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן-דורון, סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית – מונתה בשנת 2009.

אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד.
עו"ד, בעלת תואר B.A במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ובעלת תואר Ph.D במשפטים באוניברסיטת בר אילן.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: יועצת משפטית לפעילות הבינלאומית מיזוגים ורכישות בבנק הפועלים בע"מ.

מר יהודה אורבך, סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי – מונה בשנת 2000.

אינו בעל עניין בתאגיד ואינו בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד.
רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות מהאוניברסיטה העברית ב-ים.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מבקר פנימי ראשי של התאגיד ושל חברות הבת שלו.

גב' עירית מקוב-ירושלמי - סגנית יועצת משפטית ומזכירת הבנק - מונתה בשנת 2007.

אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד.
עו"ד, בעלת תואר B.A במשפטים מאוניברסיטת ת"א ותואר M.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: עורכת דין בכירה במערך לייעוץ משפטי בתאגיד, סגנית יועצת משפטית ראשית של התאגיד, מזכירת התאגיד.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדוחות הכספיים נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותה של גב' נטע אברהמוב ביטן, החשבונאית הראשית. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיטוט הדוחות עם המנכ"ל, מר חיים פריילימן ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבולס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: SOX) מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקורות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה-SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "בקורות ונהלים"). בסוף כל רבעון כל מבצעי הבקורות מאשרים למנהל ה-SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקורות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאית הראשית, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם.

בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאית הראשית, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי, בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרת הוועדה מתקיים דיון מקדמי בטיטוט הדוחות. פרוטוקול משיבה זו מוגש לוועדת המאזן בעת הדיון המקדמי המפורט בטיטוט הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת ועדת המאזן של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בהפרשות לחובות מסופקים, בהיקף החובות הבעייתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות המנכ"ל, ראש אגף עסקים, מנהלת מחלקת אשראים מיוחדים, ראש אגף ניהול פיננסי ורואי החשבון המבקרים, המלצות על היקף הפרשות והיקף החובות הבעייתיים מובאות לאישור הדירקטוריון. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית הקריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים ומדיניות הגילוי לפי נדבך 3 של באזל 2 (כאשר יש שינוי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).

ועדת המאזן מתכנסת פעם נוספת לדיון מפורט בטיטוט הדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון. הדיון נערך בהשתתפות המנכ"ל, החשבונאית הראשית ורואי החשבון המבקרים.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת המאזן והדירקטוריון, מועברות טיטוט הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בוועדת המאזן חברים שישה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות ועדת המאזן, באם ישנן, מיושמות וטיטה סופית עולה לדין בדירקטוריון.
לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בוועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"ל, החשבונאית הראשית ורואי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף גם כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.

בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאית הראשית לחתום על הדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, חותמים מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית, כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הוראה זו מתייחסת לאחריות ההנהלה על הגילוי בדוחות הכספיים ותחולתה היא מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2005. הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

סעיף 404 של ה-Sox Act אומץ על ידי המפקח על הבנקים בחוזר מחודש דצמבר 2005. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 יכללו התאגידים הבנקאיים בדוחותיהם הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך נהלי בקרה פנימיים נאותים על הדיווח הכספי, וכן הערכה לסוף השנה של אפקטיביות נהלי בקרה אלו על הדיווח הכספי.
- במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים ידרשו להמציא חוות דעת תוך יישום התקנים הרלוונטיים של ה-PCAOB.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק יישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים ל-31 בדצמבר 2008 וזאת בסיוע של יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט. במסגרת יישום זה תועדו התהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי, התקיימו דיונים מעמיקים בתוצרי התיעוד של כל תהליך במסגרת מינהלת SOX שהוקמה לצורך כך בבנק, הכוללת נציגים בכירים מכל האגפים בבנק במסגרת דיונים אלו.

במסגרת דיונים אלו כל תיעוד התהליכים אומת ותוקף על ידי אחראי התהליכים, הגורמים המעורבים בתהליכים וכל חברי המנהלת.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון דאגה להקמה ולתחזוקה של מערך בקרה פנימית על דיווח כספי וזו בין היתר על ידי הקמת מחלקת SOX בבנק, אישור תוכנית העבודה השנתית של מחלקת ה-SOX על ידי דירקטוריון הבנק וכן מעקב רבעוני שוטף הן של ההנהלה והן של הדירקטוריון על ההתקדמות ביישום תוכנית העבודה.

בנוסף נרכשה והוטמעה מערכת ממוחשבת ייעודית בבנק שמכילה את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגביו, ודירוג החשיפה השירית בהתחשב בבקורות הקיימות. המערכת משמשת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דיווח כספי.

לדוחות הכספיים צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי. הבנק מבצע בדיקות אפקטיביות שוטפות במהלך השנה, ובנוסף בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השנתיים מבוצעות בדיקות אפקטיביות נוספות.

כמו כן, מיושם מהלך של "מפל חתימות" כל רבעון בבנק לגבי כל בקרה המתועדת בתהליכים, החל ממבצע הבקרה דרך המנהל הישיר של מבצע הבקרה, ואחראי תהליך, הממונה על אחראי התהליך, חברי המנהלת הרלוונטים, חברי הנהלה ובכירים נוספים עד המנכ"ל והחשבונאית הראשית. מטרת מפל זה הינה להבטיח את יעילות הבקורות, שלמות ונכונות התהליכים.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2009, באלפי ש"ח:

סה"כ	תגמולים אחרים ²	רביית	תשלום מבוסס מניות	מענק ³	תגמולים עבור שירותים ¹			שער	פירוט תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	משכורת	שעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
					סה"כ שכר	השלמת עתודות בגין הצאות גלוחת עקב שנינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש							
2,755	-	-	-	-	2,755	158	839	1,758	0.01%	75%	יו"ר הדירקטוריון - (א)		תפקיד	ז. אבליס
2,591	-	-	49 ⁵	-	2,542	44	649	1,849	-	100%	מנכ"ל ראשי - (ב)		תפקיד	ח. פריילימן
1,392	-	-	-	-	1,390	142	398	850	-	100%	ראש אגף עסקים - (ג)		תפקיד	ע. פריס לניש
1,333	-	-	-	-	1,331	95	391	845	-	100%	מנכ"ל, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים - (ד)		תפקיד	ע. שטרנברג
1,049	-	-	-	-	1,049	12	249	788	-	100%	מנכ"ל, ראש אגף משאבים - (ה)		תפקיד	ח. מורג
1,047	-	-	-	-	1,040	105	270	665	-	100%	מנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי - (ו)		תפקיד	א. אברהם

ביום 30.11.08 הודיעו יו"ר הבנק והמנכ"ל על החלטתם להפחית 10% משכרם ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים גלויים) למשך שנה, החל מינואר 2009 ועד לתום שנת 2009, וזאת על רקע הארוזים בכלכלה העולמית והשלכותיהם האפשריות על המשק הישראלי ועל רווחות מערכת הבנקאות בישראל בשנת 2009. חבר הנהלת הבנק, ובכללם ארבעת חברי ההנהלה המדוחיים לעיל, הצטרפו והודיעו על ויתור בגובה של 7% משכרם כגילי לתקופה זאת.

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות גלויים": לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואתר.
 2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנוחות בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה ה"ל" תנאיהן ושיעורן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף (ח) להלן, לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעור הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים אל אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקדיים פקדונות בסדר גודל, תנאי הצמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות להן זכאים נושאי המשרה ה"ל" מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מקומות באותם תנאים ושעורים לכל עובדי הבנק.
 3. ראה פירוט בסעיף (ז) להלן.
 4. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
 5. ראה פירוט בביאור 14 א(א) לדוחות המספיים בדבר הענקת אופציות למנכ"ל.
- תערוכות נוספות:
- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף (ח) להלן.
 - לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף (ט) להלן.
 - לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בדוח הדירקטוריון בפרק חזן במבקר הפנימי.

א. מר זאב אבלס - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר אבלס לפיצויי פרישה בשיעור של 100%, כפי שאושר על-ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 30 באפריל, 2006. בנוסף זכאי מר אבלס, על-פי הסכם העסקתו, להפרשה של סכומים לקופת גמל לפיצויים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963. בפועל, מופקדים סכומים אלה לקופה מרכזית לפיצויים המתנהלת על שם הבנק. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה). למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיע מר אבלס כי הוא מוותר על 10% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009.

ב. מר חיים פרייליכמן - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי לתקופה של שלוש שנים אשר התחילה ביום 2 באפריל 2006. תקופת ההסכם מוארכת באופן אוטומטי לתקופות נוספות של שנה בכל פעם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מראש בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו זכאי מר פרייליכמן למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. תקופת הגבלת התחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק המנכ"ל את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו החודשית של מר פרייליכמן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיע מר פרייליכמן כי הוא מוותר על 10% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009. לעניין הזכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ז' בהמשך. לעניין אופציות שהוענקו למנכ"ל – ראה ביאור 14 א לדוחות הכספיים.

ג. גב' עדנה פרס-לכיש - מועסקת בבנק מיום 22 ביוני 1980. החל מיום 31 בדצמבר 2003, מועסקת על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב 3 חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתה בבנק זכאית גב' פרס-לכיש לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין ובסך של 150% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה. בנוסף, גב' פרס-לכיש זכאית למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, אשר ישולמו במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות), ובלבד שבחודש הקודם עמדה בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתה החודשית של גב' פרס לכיש צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרה במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיעה גב' פרס לכיש כי היא מוותרת על 7% משכרה ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ז' בהמשך.

ד. ד"ר עקיבא שטרנברג – מועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. החל מיום 16 בדצמבר 2003 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי ד"ר שטרנברג לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין, ובסך של 100% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, תוך חפיפה בין מענק ההסתגלות לבין התשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהבנק ינתק יחסי העבודה לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ויפדה את יתרתה. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות, כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיע מר שטרנברג כי הוא מוותר על 7% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ז' בהמשך.

ה. מר חמי מורג – מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 23 במאי 2006 בתוקף מיום 1 ביוני 2006, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שישה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה (הכוללים 3 חודשי הודעה מוקדמת ולאחריהם 3 חודשי הגבלת תחרות, כמפורט להלן). עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר מורג לקבל לבעלותו את פוליסת ביטוח המנהלים ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי, על פי דין, במקרה זה יהיה מר מורג זכאי לשחרור סכומי התגמולים הנובעים מתשלומיו בלבד לפוליסה ולקרן ההשתלמות ולחלק היחסי של תשלומי הבנק (אם בכלל, לפי העניין) לפיצויים ולתגמולים ולקרן ההשתלמות. כל התשלומים שעשה הבנק לפיצויים, על כל הרווחים שאותם תשלומים נשאו, יבואו על חשבון פיצויי הפיטורים, אם ובמידה בה יגיעו למר מורג פיצויים כאלו לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963. בגין הגבלת תחרות (בין בפיטורין ובין בהתפטרות), זכאי מר מורג ל-3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת החל מראשית החודש השני הסמוך לאחר חודש סיום תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. בנסיבות בהן יסתיימו יחסי העבודה ביוזמת הבנק, זכאי מר מורג בגין הגבלת תחרות, אף לכל התשלומים (והניכויים) לפוליסת ביטוח המנהלים ולקרן ההשתלמות. משכורתו החודשית של מר מורג צמודה למדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 3 בנובמבר 2008 הודיע מר מורג כי הוא מוותר על 7% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים), למשך שנה החל מינואר 2009 ועד סוף שנת 2009. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ז' בהמשך.

ו. מר אפרים אברהם – מועסק בבנק מיום 18 במאי 1978. החל מיום 1 ביולי 2007 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר אברהם לפיצויי פיטורין מוגדלים, במקרה של פיטורין – עד 27 ביוני 2010 – 260%, ומיום 27 ביוני 2010 – 250%. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון

הפיצויים בקופות השונות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, מר אברהם זכאי למענק הסתגלות שנע מ-12 משכורות חודשיות נכון ליום 31 בדצמבר 2008, ועד 3 משכורות חודשיות, בהתאם למועד סיום העסקתו בבנק (כך שבתום 5 שנים מיום תחילת הסכם ההעסקה, מענק ההסתגלות יעמוד על 3 משכורות). מענק ההסתגלות ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות, כמפורט להלן. תשלום בגין הגבלת תחרות – בפיטורים עד 27 ביוני 2012 – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של מר אברהם צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך שנת 2009. ביום 30 בנובמבר 2008 הודיע מר אברהם כי הוא מוותר על 7% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה לתקופה שמחודש ינואר 2009 ועד תום שנת 2009. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ז' בהמשך.

ז. מענקים:

1. יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל:

הסכם ההתקשרות עם יו"ר הדירקטוריון מסמיך את הדירקטוריון לקבוע מדי שנה, בשים לב לתוצאות העסקיות ולרווח הנקי של הבנק, אם יש מקום להעניק ליו"ר מענק שנתי ולקבוע את שיעורו ומועד תשלומו.

המנכ"ל זכאי בהתאם להסכם ההעסקה עימו למענק שנתי בגובה המשתנה בהתאם לתשואת הרווח הנקי על ההון של הבנק, כדלקמן: תשואה בין 7.5% ל-8.5% - מענק בגובה שלוש משכורות, תשואה בין 8.6% ל-9.5% - מענק בגובה חמש משכורות, תשואה בין 9.6% ל-10.5% - מענק בגובה שש משכורות, מעבר ל-10.5% - מענק בגובה 1% מהרווח הנקי. טרם התקבלה החלטה לגבי תשלום מענקים בגין שנת 2009.

2. ארבעת הבכירים המדווחים:

ארבעת הבכירים המדווחים זכאים בהתאם להסכמי ההעסקה עימם למענק שנתי בגובה המשתנה בהתאם לתשואת הרווח הנקי על ההון של הבנק: תשואה בין 7% ל-7.9% - מענק בגובה משכורת אחת, תשואה בין 8% ל-8.9% - מענק בגובה שתי משכורות, תשואה מעל 9% - מענק בגובה שלוש משכורות.

טרם התקבלה החלטה לגבי תשלום מענקים בגין שנת 2009.

ח. להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

הלוואות וערבויות שניתנו בתנאים רגילים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)			
	שם	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	תקופת ממוצעת לפרעון-בשנים	הטבה שניתנה במהלך השנה
-	ז. אבלס	-	-	-
802	ח. פרייליכמן	-	-	-
-	ע. פרס לכיש	123	1.5	2
-	ע. שטרנברג	175	5.2	2
-	ח. מורג	-	-	-
5	א. אברהם	165	6	7

ט. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2009:

בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 2,016 אלפי ש"ח בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).

מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מבעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בחברה (או שקרוביהם מכהנים כדירקטורים בה) סכומים כדלקמן:

1. למר ישעיהו לנדאו – בעל שליטה בחברה – סך של 144 אלפי ש"ח;
2. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בחברה) – סך של 148 אלפי ש"ח;
3. למר יצחק מנור (בעלה של הגב' רות מנור, בעלת שליטה בחברה) – סך של 152 אלפי ש"ח;
4. למר חיים אלמוג (חתנה לשעבר של הגב' דרורה זכאי, בעלת שליטה בחברה) – סך של 146 אלפי ש"ח;

לעניין העלאת שכר הדירקטורים בשנת 2010 – ראה פרק "עסקאות עם בעלי שליטה" - סעיף ד' (4).

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,618	5,068	4,800	5,250	עבור פעולות ביקורת: (1) (2) (3)
				רואה החשבון המבקר
-	-	405	417	רואה חשבון מבקר אחר
4,618	5,068	5,205	5,667	סה"כ
עבור שירותים נוספים: (3)				
139	782	185	828	שירותים הקשורים לביקורת:
-	-	4	7	רואה החשבון המבקר (4)
				רואה חשבון מבקר אחר
				שירותי מס:
106	161	129	161	רואה החשבון המבקר
-	-	6	-	רואה חשבון מבקר אחר
				שירותים אחרים:
-	50	-	50	רואה החשבון המבקר
245	993	324	1,046	סה"כ
4,863	6,061	5,529	6,713	

(1) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתו וכן תשלומים על פי חוק מע"מ.

(2) כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) בשנת 2009- לרבות שירותים שנתנו בקשר עם תשקיף הבנק וחברה מאוחדת שלו.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה והמאמץ שהשקיעו לקידום הבנק ותרומתם לתוצאות העסקיות של הבנק.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 25 בפברואר 2010.

סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו

הנתונים והתוספות המצורפים מבוססים על הדוחות הכספיים של הבנק.

להלן פירוט הנתונים והתוספות הכלולים בסקירה:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים

תוספת א'	-	מאזנים מאוחדים לסוף השנים 2005 - 2009
תוספת ב'	-	דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים 2005 - 2009
תוספת ג'	-	שיעורי הכנסה והוצאה
תוספת ד'	-	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
תוספת ה'	-	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
תוספת ו'	-	חשיפות למדינות זרות
תוספת ז'	-	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
תוספת ח'	-	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי %	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2008	2009	
6.7	580	619	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1.1	94	95	הפרשה לחובות מסופקים
7.8	486	524	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
32.7	251	333	הכנסות תפעוליות ואחרות
2.2	629	643	הוצאות תפעוליות ואחרות
98.1	108	214	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
116.7	54	117	רווח נקי מפעולות רגילות
113.0	54	115	רווח נקי
	3.4%	6.6%	תשואת הרווח הנקי להון העצמי הממוצע

שיעור השינוי %	31 בדצמבר		
	2008	2009	
2.8	18,539	19,052	אשראי לציבור
(19.9)	6,920	5,545	ניירות ערך
(10.1)	27,799	24,985	פקדונות הציבור
24.0	1,569	1,945	הון עצמי
(11.1)	34,103	30,323	סך כל המאזן

יחסים פיננסיים			
	%	%	
	4.6	6.4	הון עצמי לסך כל המאזן
	39.9	51.8	הכנסות תפעוליות ואחרות לסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
	75.7	67.5	הוצאות תפעוליות ואחרות לסך כל ההכנסות
	0.51	0.50	הוצאות בגין הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור
	11.5	14.3	הון לרכיבי סיכון

תוספת א'

מאזנים מאוחדים לסוף השנים
סכומים מדווחים

2005	2006	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח					
					נכסים
3,512	4,024	4,710	5,146	4,188	מזומנים ופקדונות בבנקים
5,085	6,287	8,051	6,920	5,545	ניירות ערך
-	-	-	11	274	ניירות ערך שנשאלו
15,558	17,270	17,503	18,539	19,052	אשראי לציבור
61	31	-	-	188	אשראי לממשלה
46	42	16	16	1	השקעה בחברות מוחזקות
331	328	327	356	364	בנינים וציוד
1,249	952	1,015	3,115	711	נכסים אחרים
<u>25,842</u>	<u>28,934</u>	<u>31,622</u>	<u>34,103</u>	<u>30,323</u>	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
21,957	25,340	26,713	27,799	24,985	פקדונות הציבור
156	90	516	177	175	פקדונות מבנקים
8	35	2	1	2	פקדונות הממשלה
926	816	1,295	1,323	1,709	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,573	1,081	1,510	3,234	1,507	התחייבויות אחרות
<u>24,620</u>	<u>27,362</u>	<u>30,036</u>	<u>32,534</u>	<u>28,378</u>	סך כל ההתחייבויות
1,222	1,572	1,586	1,569	1,945	הון עצמי
<u>25,842</u>	<u>28,934</u>	<u>31,622</u>	<u>34,103</u>	<u>30,323</u>	סך כל ההתחייבויות והון

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

2005	2006	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח					
582	539	613	580	619	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
149	82	80	94	95	הפרשה לחובות מסופקים
433	457	533	486	524	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
* 228	* 227	* 247	* 250	260	הכנסות תפעוליות ואחרות :
10	31	30	(3)	66	עמלות תפעוליות
* 20	* 7	* 6	* 4	7	רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו
258	265	283	251	333	הכנסות אחרות
* 324	* 328	* 343	* 361	360	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות הוצאות תפעוליות ואחרות :
82	83	95	105	116	משכורות והוצאות נלוות
* 148	* 158	* 161	* 163	167	אחזקה ופחת בנינים וציוד
554	569	599	629	643	הוצאות אחרות
137	153	217	108	214	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
54	74	93	56	97	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
83	79	124	52	117	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
2	** -	(1)	2	** -	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
85	79	123	54	117	רווח נקי מפעולות רגילות
(6)	42	3	** -	(2)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
79	121	126	54	115	רווח נקי

רווח למניה רגילה (ש"ח)

*** 1.35	*** 1.25	*** 1.95	*** 0.86	1.77	רווח בסיסי:
*** (0.10)	*** 0.67	*** 0.05	-	(0.04)	רווח נקי מפעולות רגילות
1.25	1.92	2.00	0.86	1.73	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
*** 1.35	*** 1.23	*** 1.95	*** 0.86	1.77	סך הכל
*** (0.10)	*** 0.67	*** 0.05	-	(0.04)	רווח מדולל:
1.25	1.90	2.00	0.86	1.73	רווח נקי מפעולות רגילות
					רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
					סך הכל

* סווג מחדש.
 ** סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.
 *** הוצג מחדש, בעקבות הנפקת זכויות ראה באור 12.ג.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

כסומים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	(2) ממוצעת	כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	(2) ממוצעת
ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח		ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	
	5.06	861	17,026		2.59	489	18,855
		111	3,190			37	1,831
4.81		972	20,216	2.54		526	20,686
	(3.49)	(577)	16,541		(0.95)	(162)	16,986
		(119)	2,692			(25)	1,867
(3.62)		(696)	19,233	(0.99)		(187)	18,853
1.19	1.57			1.55	1.64		
	8.63	388	4,495		7.79	347	4,452
		5	20			11	68
8.70		393	4,515	7.92		358	4,520
	(7.43)	(281)	3,783		(6.87)	(265)	3,856
		(48)	506			(73)	651
(7.67)		(329)	4,289	(7.50)		(338)	4,507
1.03	1.20			0.42	0.92		
	2.28	185	8,129		3.10	208	6,717
		772	11,365			352	8,301
4.91		957	19,494	3.73		560	15,018
	1.98	158	7,995		(2.26)	(167)	7,393
		(1,008)	11,428			(278)	7,827
(4.38)		(850)	19,423	(2.92)		(445)	15,220
(8) 0.53	4.26			(8) 0.81	0.84		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע חוץ - נומינלי ב- \$ ארה"ב (5)

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	(2) ממוצעת	כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	(2) ממוצעת
ב- %	ב- %	במיליוני \$		ב- %	ב- %	במיליוני \$	
	3.90	89	2,281		2.23	38	1,705
		98	3,182			48	2,113
3.42		187	5,463	2.25		86	3,818
	(2.77)	(62)	2,241		(0.96)	(18)	1,881
		(91)	3,199			(40)	1,992
(2.81)		(153)	5,440	(1.50)		(58)	3,873
0.61	1.13			0.75	1.27		

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

* סווג מחדש.

הערה:

- (1) נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- (2) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (3) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (5) א. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב.
ב. בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 במגזר הלא צמוד נוכה סך של 8.4 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוכה סך של 6.4 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 2.4 מיליוני ש"ח. (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 16.5 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוסף סך של 40.2 מיליוני ש"ח ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 8.5 מיליוני ש"ח).
- (6) ב. למעט מכשירים נגזרים.
- (7) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- (8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (9) העליה במרווח במט"ח נובעת בעיקר משער חליפין ממוצע גבוה לעומת תקופה מקבילה אשתקד והשפעת הצגת המכשיר הפיננסי הנגזרים על פי שווי הוגן.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)		יתרה	הכנסות	שיעור הכנסה (הוצאה)		יתרה	הכנסות
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	ממוצעת (2)	מימון (הוצאות)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	ממוצעת (2)	מימון (הוצאות)
ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
	4.84	29,650	1,434		3.48	30,024	1,044
		14,575	888			10,200	400
5.25		44,225	2,322	3.59		40,224	1,444
	(2.47)	28,319	(700)		(2.10)	28,235	(594)
		14,626	(1,175)			10,345	(376)
(4.37)		42,945	(1,875)	(2.51)		38,580	(970)
<u>0.88</u>	<u>2.37</u>			<u>1.08</u>	<u>1.38</u>		
		18				27	
		115				118	
		580				619	
		(94)				(95)	
		486				524	
		29,650				30,024	
		1,291				863	
		32				13	
		(67)				(72)	
		<u>30,906</u>				<u>30,828</u>	
		28,319				28,235	
		1,339				997	
		189				474	
		<u>29,847</u>				<u>29,706</u>	
		1,059				1,122	
		832				760	
		233				160	
		<u>1,658</u>				<u>1,722</u>	

סך הכל
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
השפעת נגזרים (3)
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
השפעת נגזרים (3)
סה"כ התחייבויות
פער ריבית

בגין אופציות
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (6)
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (7)
נכסים כספיים אחרים
הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (7)
התחייבויות כספיות אחרות
סך כל ההתחייבויות הכספיות
סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
נכסים לא כספיים
התחייבויות לא כספיות
סך כל האמצעים ההוניים

תוספת י'

החשיפה לשינויים בשיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2009 - מאוחזר

סכומים מדווחים

מס' שיעור תשואה פריטי ממוצע	2008		2009		סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנים	מעל עד 10 שנים	מעל עד 5 שנים	מעל עד 3 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
	מס' שיעור תשואה פריטי ממוצע	%-ב	מס' שיעור תשואה פריטי ממוצע	%-ב										
0.2	6.00	0.4	6.00	0.5	18,752	174	1	94	412	198	571	1,208	833	15,261
		0.5		*	2,224	-	-	-	8	1	1	522	666	1,026
		*		*	5,260	-	-	-	-	-	27	454	736	4,043
		0.3			26,236	174	1	94	420	199	599	2,184	2,235	20,330
0.2	4.44	0.2	3.06	0.5	17,018	-	-	6	175	346	436	725	839	14,491
		0.5		*	2,564	-	-	-	8	127	120	782	419	1,108
		*		*	5,307	-	-	-	-	-	18	492	691	4,106
		0.2			24,889	-	-	6	183	473	574	1,999	1,949	19,705
							1	88	237	(274)	25	185	286	625
							1,173	1,172	1,084	847	1,121	1,096	911	625

במיליוני ש"ח

מתבער ישראל, לא אמוד

בנסים פיננסיים וסכומים לזבל בגין מנשרים נגזרים

מכשירים פיננסיים מורכבים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

בתחייבות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מנשרים נגזרים

התחייבות פיננסיות

מכשירים פיננסיים מורכבים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

מנשרים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

מתבער ישראל, אמוד

בנסים פיננסיים וסכומים לזבל בגין מנשרים נגזרים

מכשירים פיננסיים מורכבים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

בתחייבות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מנשרים נגזרים

התחייבות פיננסיות

מכשירים פיננסיים מורכבים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

מנשרים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

נמוך מ- 0.05 שנים *

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד
 סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2009

סיכון אשראי מאזני (1)	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סיכון אשראי כולל לציבור	הוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים (3)	
במיליוני ש"ח					
101	45	146	- *	1	חקלאות
1,642	1,717	3,359	12	102	תעשייה
1,019	1,106	2,125	24	217	יהלומים
3,140	3,397	6,537	18	596	בינוי ונדל"ן
52	15	67	-	-	חשמל ומים
1,332	812	2,144	10	18	מסחר
308	45	353	- *	1	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
212	172	384	2	5	תחבורה ואחסנה
208	142	350	1	9	תקשורת ושרותי מחשב
4,533	3,612	8,145	9	400	שרותים פיננסיים
1,052	358	1,410	2	26	שרותים עסקיים אחרים
340	324	664	- *	1	שרותים ציבוריים וקהילתיים
4,833	929	5,762	1	42	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1,344	2,254	3,598	9	36	אנשים פרטיים - אחר
20,116	14,928	35,044	88	1,454	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
75	43	118	-	-	בגין פעילות לווים בחו"ל
20,191	14,971	35,162	88	1,454	סך הכל כללי
					סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:
108	-	108	-	5	תנועות התיישבות (4)
128	89	217	-	-	רשויות מקומיות (5)

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 788 מיליון ש"ח, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 273 מיליון ש"ח.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים.

כולל רכיבי סיכון אשראי חוץ מאזני.

(4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ה' (המשך)

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד
סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2008

סיכון אשראי מאזני (1)	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים (3)	
					במיליוני ש"ח
98	51	149	- *	1	חקלאות
1,641	1,873	3,514	4	66	תעשייה
1,569	1,275	2,844	22	322	יהלומים
3,641 **	3,464	7,105	15	147	בינוי ונדל"ן
190	105	295	-	-	חשמל ומים
1,226	898	2,124	5	21	מסחר
292	67	359	- *	2	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
248 **	288	536	1	22	תחבורה ואחסנה
432	320	752	- *	9	תקשורת ושרותי מחשב
3,964 **	5,212	9,176	34	448	שרותים פיננסיים
927	451	1,378	2	10	שרותים עסקיים אחרים
323	217	540	- *	1	שרותים ציבוריים וקהילתיים
4,032	-	4,032	(1)	48	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,257 **	1,872	3,129	8	46	אנשים פרטיים - אחר
19,840	16,093	35,933	90	1,143	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
136	20	156	-	-	בגין פעילות לווים בחו"ל
19,976	16,113	36,089	90	1,143	סך הכל כללי

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

136	-	136	-	27	תנועות התיישבות (4)
131	69	200	-	-	רשויות מקומיות (5)

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 662 מיליון ש"ח, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 704 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
- (5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות ליום 31 בדצמבר 2009 - מאוחד (1) סכומים מדווחים

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך

מדינת החשיפה - קנדה.

סך החשיפה המאזינית המצרפית בחלק זה הינו בסך 257 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009

ג. מידע בדבר חשיפה מאזינית למדינות זרות עם בעיות נזילות (4):

יחידות מאזיניות	
לשנת 2009	
טורקיה	הודו
סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח	4
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר	(55)
שינויים אחרים	- *
סכום חשיפה בסוף השנה	42
	4

במסגרת הגילוי האמור נכללו מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:

- (1) מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית - (IMF).
- (2) המדינות מדרומות CCC ומטה בסוכנות דירוג בינלאומית S&P.
- (3) המדינה מסווגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
- (4) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תשובות הערב נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחובן (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לאגב מדינות עם בעיות נזילות, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרייזיטים של מדינות עם בעיות נזילות.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות ליום 31 בדצמבר 2008 - מאוחד (1)
סכומים מידוחים

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שטר סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

חשיפה מאזינית מעבר לגבול	חשיפה חוץ מאזינית (2)		חשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים				חשיפה מאזינית לגבול		חשיפה מאזינית מעבר לגבול
	מזה:	מזה:	חשיפה מאזינית	חשיפה מאזינית	חשיפה מאזינית	חשיפה מאזינית	חשיפה מאזינית	חשיפה מאזינית	
לפרעון	לפרעון	סך חשיפה	יחרת	סך כל	נטו לאחר ניכוי	ניכוי בגין	התחייבויות	התחייבויות	לפני ניכוי
מעל	עד	חוץ מאזינית	חובות	החשיפה	התחייבויות	התחייבויות	מקומיות	מקומיות	התחייבויות
שנה *	שנה *	בינתי	בינתיים* (4)	המאזינית	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	לאחרים * (3)
									לבנקים (3)
									לממשלות (3)
									במליוני ש"ח
195	1,157	-	399	1,352	-	-	79	912	361
170	764	-	713	934	-	-	71	863	-
108	547	-	272	655	-	-	1	654	-
81	425	-	262	506	-	-	177	329	-
1	468	-	152	469	-	-	232	237	-
43	614	-	332	657	-	-	261	392	4
598	3,975	-	2,130	4,573	-	-	821	3,387	365
17	94	-	39	111	-	-	106	1	4

סך כל החשיפות למדינות זרות	סך החשיפות למדינות LDC
365	4
3,387	4
821	1
4,573	4
2,130	1
3,975	4
614	4
468	4
425	4
547	4
764	4
1,157	4
195	4

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.
חשיפה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזינית מעבר לגבול וחשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזינית של שלוחות בח"ל של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה. למעט החשיפה המאזינית של שלוחות באותה מדינה זרה. התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה. בניכוי התחייבויות אותן שלוחות חשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה. בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות גדלים ונזרחי אשוראי.
- (2) סיכון אשוראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) יחרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות הערב ונכלל בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות LDC. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם גדלים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשוראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
- (6) ראה פירוט בעילוי בדבר "חשיפת אשוראי למוסדות פיננסיים זרים" בפרק "חשיפה לסיכונים וזרחי ניהולם" בדוח הדירקטוריון.

הואג מחדש *

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2008 - 2009

סכומים מדווחים

2008				2009			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
141	166	142	131	145	172	155	147
10	17	22	45	26	32	26	11
131	149	120	86	119	140	129	136
* 62	* 60	* 63	* 64	* 61	* 62	* 67	70
1	5	(3)	(6)	(1)	14	25	28
* 2	*,** -	* 1	* 2	* 1	* 6	*,** -	** -
65	65	61	60	61	82	92	98
* 94	* 87	* 82	* 100	* 81	* 87	* 88	104
24	26	28	27	27	29	31	29
* 38	* 37	* 43	* 43	* 38	* 36	* 41	52
156	150	153	170	146	152	160	185
40	64	28	(24)	34	70	61	49
16	29	14	(3)	16	25	39	17
24	35	14	(21)	18	45	22	32
** -	2	** -	** -	** -	** -	** -	** -
24	37	14	(21)	18	45	22	32
-	-	-	** -	** -	** -	(2)	** -
24	37	14	(21)	18	45	20	32
*** 0.38	*** 0.59	*** 0.22	*** (0.33)	*** 0.29	*** 0.71	0.34	0.43
-	-	-	** -	** -	** -	(0.03)	** -
0.38	0.59	0.22	(0.33)	0.29	0.71	0.31	0.43
*** 0.38	*** 0.59	*** 0.22	*** (0.33)	*** 0.29	*** 0.71	0.34	0.43
-	-	-	** -	** -	** -	(0.03)	** -
0.38	0.59	0.22	(0.33)	0.29	0.71	0.31	0.43

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות: עמלות תפעוליות רווח (הפסד) מהשקעה במניות, נטו הכנסות אחרות סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות: משכורות והוצאות נלוות אחזקה ופחת בנינים וציוד הוצאות אחרות סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסי על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקו של הבנק ברווחים נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר מיסים רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים רווח (הפסד) נקי

רווח למניה רגילה (ש"ח)

רווח בסיסי: רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים סך הכל

רווח מדולל: רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים סך הכל

* סווג מחדש
** סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.
*** הוצג מחדש, בעקבות הנפקת זכויות ראה באור 12 ג.ו-ד.

הצהרה (Certification)

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי¹. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיענו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הדוח הדירקטוריון".

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

25 בפברואר 2010

הצהרה (Certification)

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי¹. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיענו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית

25 בפברואר 2010

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2009, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 193 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבולס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח לפרסום: 25 בפברואר 2010.

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2009

עמוד	תוכן העניינים
193	דוחות רואי החשבון המבקרים
	הדוחות הכספיים
196	מאזנים
198	דוחות רווח והפסד
199	דוח על השינויים בהון העצמי
200	דוחות על תזרימי המזומנים
202	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעת על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board (Arahib), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של בטחון בדבר שאלת קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כי הם נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי הינה תהליך המתוכנן כדי לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית של הבנק על הדיווח כספי כוללת את המדיניות והנהלים אשר: (1) שייכים לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק; (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבולים ותשלומים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות של הנהלת הבנק והדירקטורים שלו; ו- (3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה לא מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עלולה שלא למנוע או שלא לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, ההשלכות של הערכת אפקטיביות כלשהי על תקופות עתידיות נתונות לסיכון שבקרות עלולות להפוך לבלתי מתאימות בגלל שינויים בתנאים, או שרמת הציות למדיניות או לנהלים עלולה להידרדר.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים, את המאזנים המצורפים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2009 ו- 2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, והדוח שלנו מיום 25 בפברואר 2010 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 בפברואר 2010

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.22% וכ-0.08% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008, בהתאמה, ורווחיהן מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות מהווים כ-0.96%, כ-1.17% וכ-1.27% מכלל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות בדוח רווח והפסד המאוחד לשלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009. כמו כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של החברות הכלולות אשר ההשקעה בהן מהווה כ-0.01% וכ-0.05% מכלל הנכסים במאוחד לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008, בהתאמה, וחלק הבנק ברווח (הפסד) נקי שלהן מהווה כ-0.36%, כ-2.94% וכ-0.69% מהרווח הנקי לשלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי חשבון אחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידיס בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 בהתאם לכלל חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 25 בפברואר 2010 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 17.ג.15.ד' בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 בפברואר 2010

הבנק		מאוחד		באור	
2008	2009	2008	2009		
					במיליוני ש"ח
					נכסים
5,146	4,187	5,146	4,188	2	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,779	5,356	6,920	5,545	3	ניירות ערך
11	274	11	274		ניירות ערך שנשאלו
18,467	18,986	18,539	19,052	4	אשראי לציבור
-	188	-	188		אשראי לממשלה
465	490	16	1	5	השקעות בחברות מוחזקות
356	364	356	364	6	בנינים וציוד
3,111	707	3,115	711	7	נכסים אחרים
34,335	30,552	34,103	30,323		סך כל הנכסים

זאב אבליס יושב ראש הדירקטוריון

ישעיהו לנדאו סגן יושב ראש הדירקטוריון

חיים פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נטע אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 25 בפברואר 2010.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

<u>הבנק</u>		<u>מאוחד</u>		<u>באור</u>	
<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>		
				במיליוני ש"ח	
28,817	26,379	27,799	24,985	8	התחייבויות והון פקדונות הציבור
177	175	177	175	9	פקדונות מבנקים
1	2	1	2		פקדונות הממשלה
389	394	1,323	1,709	10	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
3,382	1,657	3,234	1,507	11	התחייבויות אחרות
<u>32,766</u>	<u>28,607</u>	<u>32,534</u>	<u>28,378</u>		סך כל ההתחייבויות
1,569	1,945	1,569	1,945	12	הון עצמי
<u><u>34,335</u></u>	<u><u>30,552</u></u>	<u><u>34,103</u></u>	<u><u>30,323</u></u>		סך כל ההתחייבויות וההון

דוחות רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			באור		
2007	2008	2009	2007	2008	2009			
במיליוני ש"ח								
586	549	591	613	580	619	21	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	
80	93	93	80	94	95	ג.4	הפרשה לחובות מסופקים	
506	456	498	533	486	524		רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	
* 235	* 239	251	* 247	* 250	260	22	הכנסות תפעוליות ואחרות:	
27	(5)	57	30	(3)	66	23	עמלות תפעוליות	
* 2	* 1	4	* 6	* 4	7	24	רווח (הפסד) מהשקעה במניות, נטו	
264	235	312	283	251	333		הכנסות אחרות	
* 335	* 354	354	* 343	* 361	360	25	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות הוצאות תפעוליות ואחרות:	
94	104	116	95	105	116		משכורות והוצאות גלוות	
* 162	* 163	162	* 161	* 163	167	26	אחזקה ופחת בנינים וציוד	
591	621	632	599	629	643		הוצאות אחרות	
179	70	178	217	108	214		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
82	44	87	93	56	97	27	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	
97	26	91	124	52	117		הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	
26	28	26	(1)	2	-	ג.5	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	
123	54	117	123	54	117		חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר מיסים	
3	** -	(2)	3	** -	(2)	28	רווח נקי מפעולות רגילות	
126	54	115	126	54	115		רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים	
							רווח נקי	
רווח למניה רגילה (ש"ח)							א'28	
*** 1.95	*** 0.86	1.77	*** 1.95	*** 0.86	1.77		רווח בסיסי:	
*** 0.05	-	(0.04)	*** 0.05	-	(0.04)		רווח נקי מפעולות רגילות, רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים	
2.00	0.86	1.73	2.00	0.86	1.73		סך הכל	
*** 1.95	*** 0.86	1.77	*** 1.95	*** 0.86	1.77		רווח מדולל:	
*** 0.05	-	(0.04)	*** 0.05	-	(0.04)		רווח נקי מפעולות רגילות, רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים	
2.00	0.86	1.73	2.00	0.86	1.73		סך הכל	

* סווג מחדש
 ** סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.
 *** הוצג מחדש, בעקבות הנפקת זכויות באור ג.12 ו-ד.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי
סכומים מדווחים

סך הכל הון עצמי	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	עודפים ⁽²⁾	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן ⁽¹⁾	הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח	
1,572	100	613	25	31	803	יתרה ליום 1 בינואר 2007
126	-	126	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
2	-	-	2	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
(73)	-	-	-	(73)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
47	-	-	-	47	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
12	-	-	-	12	-	השפעת המס המתייחס דיבידנד ששולם
(100)	(100)	-	-	-	-	
1,586	-	739	27	17	803	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
54	-	54	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(1)	-	-	(1)	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
(150)	-	-	-	(150)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
38	-	-	-	38	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
42	-	-	-	42	-	השפעת המס המתייחס
1,569	-	793	26	(53)	803	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
115	-	115	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
149	-	-	-	-	149	הנפקת מניות (4)
-	-	-	*	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
86	-	-	-	86	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
90	-	-	-	90	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(64)	-	-	-	(64)	-	השפעת המס המתייחס
1,945	-	908	26	59	952	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.ח.(1).ג.
- (2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.ב.
- (3) ראה באור 14.א.
- (4) ראה באור 12.ד.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
126	54	115	126	54	115	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
						רווח נקי לשנה
						התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות: חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) בלתי מחולקים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
** (26)	** (28)	(26)	4	(2)	* -	חלקו של הבנק ברווחים מפעולות בלתי רגילות של חברות מוחזקות
(1)	-	-	-	-	-	ירידת ערך בניינים וציוד
2	-	4	2	-	4	רווח ממכירת השקעה בחברה כלולה פחת על בניינים וציוד
-	-	-	(1)	-	-	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו
37	37	43	37	37	43	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו
80	93	93	80	94	95	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו
(49)	(36)	(84)	(47)	(33)	(86)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו
(5)	1	(18)	(5)	1	(18)	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו
(2)	-	(2)	(2)	-	(2)	מיסים נדחים, נטו
9	(15)	-	9	(15)	5	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
(31)	(136)	17	(18)	(112)	46	פצו"י פרישה - קיטון בעודף
2	37	(7)	2	37	(7)	העתודה על היעודה
(60)	(2,051)	2,348	(60)	(2,043)	2,336	קיטון (גידול) בנכסים אחרים, נטו
435	1,680	(1,712)	427	1,676	(1,714)	גידול (קיטון) בהתחייבויות אחרות, נטו
2	(1)	-	2	(1)	-	הטבה בגין הקצאת אופציות
519	(365)	771	556	(307)	817	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת
						תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים
(8,360)	(7,741)	(3,554)	(8,442)	(7,805)	(3,720)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
-	(11)	(263)	-	(11)	(263)	רכישת ניירות ערך שנשאלו תמורה ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה
6,399	8,508	3,505	6,422	8,533	3,633	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
342	814	1,068	377	846	1,076	פיקדונות בבנקים, נטו
144	26	1	144	26	-	ניירות ערך למסחר, נטו
(305)	78	445	(304)	78	445	אשראי לציבור, נטו
(71)	(1,576)	(398)	(79)	(1,582)	(394)	אשראי לממשלה, נטו
31	-	(188)	31	-	(188)	תמורה ממימוש ומפדיון השקעות בחברות כלולות
-	-	-	16	-	15	רכישת בניינים וציוד
(43)	(55)	(63)	(43)	(55)	(63)	תמורה ממימוש בניינים וציוד
7	-	3	7	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	2	3	קבלת דיבידנד
-	-	-	1	-	-	קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת
** 7	** 10	11	-	-	-	
(1,849)	53	567	(1,870)	32	544	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בנכסים

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
1,959	1,212	(2,438)	1,373	1,086	(2,814)	תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון
426	(339)	(2)	426	(339)	(2)	פקדונות הציבור, נטו
(33)	(1)	1	(33)	(1)	1	פקדונות מבנקים, נטו
45	-	-	615	94	353	פקדונות הממשלה, נטו
(137)	(98)	(6)	(137)	(103)	(6)	הנפקת כתבי התחייבות ותעודות פקדון פדיון כתבי התחייבות ותעודות פקדון
-	-	149	-	-	149	הנפקת הון בדרך של זכויות דיבידנד ששולם לבעלי מניות
(100)	-	-	(100)	-	-	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בהתחייבויות ובהון
2,160	774	(2,296)	2,144	737	(2,319)	גידול (קטון) במזומנים
830	462	(958)	830	462	(958)	יתרת מזומנים לתחילת השנה
3,576	4,406	4,868	3,576	4,406	4,868	יתרת מזומנים לסוף השנה
4,406	4,868	3,910	4,406	4,868	3,910	

נספח א' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן:

שנת 2009

- הועברו ניירות ערך בסך 214 מיליון ש"ח, נטו, מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
- נרכשו נכסים בסך של 5 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

לשנת 2008

- הועברו ניירות ערך בסך 452 מיליון ש"ח, נטו, מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
- נרכשו נכסים בסך של 11 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

לשנת 2007

- הועברו ניירות ערך בסך 234 מיליון ש"ח, נטו מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
- נרכשו נכסים בסך 6 מיליון ש"ח כנגד התחייבויות לספקים.
- בשנת 2007 הועברו ניירות ערך מהתיק למסחר לתיק הזמין למכירה בסך 48 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- (1) בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.
- (2) בחלק מסעיפי הדוחות הכספיים בהם אין שוני מהותי בין נתוני הבנק לבין הנתונים במאוחד, מתייחסים אותם באורים לדוחות הכספיים לנתונים המאוחדים בלבד.

ב. הגדרות

- (1) חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- (2) חברות כלולות - חברות, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הבנק על בסיס השווי המאזני.
- (3) חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.
- (4) צדדים קשורים - כמשמעותם בגילוי דעת מספר 29 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (5) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968.
- (6) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (7) סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילוי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (8) סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- (9) דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילוי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

ג. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

- (1) בחודש אוקטובר 2001 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים". בהתאם לתקן זה, ובהתאם לתקן חשבונאות מספר 17 שפורסם בחודש דצמבר 2002, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה החל מיום 1 בינואר 2004. עד ליום 31 בדצמבר 2003, המשיך הבנק לערוך דוחות מותאמים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים על בסיס הכללים שנקבעו בגילוי דעת 36 של לשכת רואי חשבון בישראל. הבנק מיישם את הוראות התקן ולפיכך הופסקה, כאמור, ההתאמה החל מיום 1 בינואר 2004. הסכומים המותאמים הכלולים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודות מוצא לדיווח הכספי בסכומים מדווחים.
- (2) הבנק ערך את דוחותיו הכספיים בעבר על בסיס העלות ההיסטורית המותאמת למדד המחירים לצרכן. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי נומינלי החל מיום 1 בינואר 2004. תוספות שבוצעו במהלך התקופה נכללו בערכים נומינליים. לפיכך, הדוחות הכספיים לתאריכים ולתקופות דיווח שאחרי 31 בדצמבר 2003 מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות והוראות המפקח על הבנקים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. דוחות כספיים בסכומים מדווחים (המשך)

- (3) סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.
- (4) בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

ד. עקרונות הדיווח

- (1) מאזנים:
א. פריטים לא כספיים מוצגים בסכומים מדווחים.
ב. פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.
ג. שווין המאזני של השקעות בחברות מוחזקות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים המדווחים של חברות אלו.
- (2) דוחות רווח והפסד:
א. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של חברות מוחזקות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים המדווחים של חברות אלו.
ב. הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
ג. יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים.
- (3) דוח על השינויים בהון העצמי:
דיבידנד שהוכרז או שולם בפועל בתקופת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.
- (4) נתונים של הבנק בערכים נומינליים היסטוריים לצרכי מס ניתנים בביאור 30.

ה. בסיס האיחוד

- (1) חברות בנות
חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. השליטה מתקיימת כאשר לבנק קיימת היכולת לקבוע את המדיניות הכספית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ- 50% מזכויות הצבעה בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה בת על חלקו של הבנק בשווים ההוגן של נכסיה הניתנים לזיהוי (לרבות נכסים בלתי מוחשיים) בניכוי שווין ההוגן של התחייבויותיה הניתנות לזיהוי (לאחר יחס מסים) במועד הרכישה הוא מוניטין. מוניטין מופחת בקו ישר על פני 10 שנים. ראה גם סעיף יא להלן.

הדוחות הכספיים סולו של הבנק כוללים בדרך של איחוד את הדוחות הכספיים של חברות נכסים ושירות בעלות מלאה של הבנק.

(2) חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. ההשקעה כוללת מוניטין או מוניטין שלילי שחושב במועד הרכישה, במידה וקיים, ומוצגת בניכוי הפסדים או בתוספת רווחים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות של ישויות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת שווי המאזני מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו פסקה להתקיים ההשפעה המהותית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. בסיס האיחוד (המשך)

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים ולהתחייבות מופחת לאורך החיים השימושיים של הנכס. מוניטין ומוניטין שלילי מופחתים בקו ישר על פני 10 שנים.

כאשר חלקו של הבנק בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הבנק בחברה כלולה, הערך בספרים של אותן זכויות מופחת לאפס והבנק אינו מכיר בהפסדים נוספים, אלא אם ערב הבנק להתחייבויות החברה הכלולה או שיש לו מחויבות אחרת לתמיכה פיננסית בחברה הכלולה.

באשר לירידת ערך השקעות בחברות כלולות - ראה סעיף כג' להלן ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים.

(3) עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות הדדיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד ההפסד לא שיקף ראייה לירידת ערך.

ו. מטבע חוץ והצמדה

(1) עסקאות במטבע חוץ:

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות לפי שער החליפין, אשר פורסם על ידי בנק ישראל, שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ בתאריך הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין היציג בתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הסעיפים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות בתחילת התקופה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף התקופה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ הנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום מחדש מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום מחדש של מכשירים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה, התחייבויות פיננסיות המוגדרות השקעות בפעילות חוץ או גידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ישירות בהון העצמי.

(2) נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן:

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללו לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

(3) להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

שעור השינוי בשנת			31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	שער החליפין של- הדולר של ארה"ב האירו
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
%	%	%	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	
(9.0)	(1.1)	(0.7)	3.846	3.802	3.775	
1.7	(6.4)	2.7	5.659	5.297	5.442	
			נקודות	נקודות	נקודות	
						מדד המחירים לצרכן - לחודש נובמבר (מדד "ידוע")
2.8	4.5	(1.2)	101.9	106.5	105.2	
3.4	3.8	(1.1)	102.5	106.4	105.2	לחודש דצמבר (מדד "בגין")

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

(1) הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט:

- הכנסות מימון על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם נושאי הכנסה, וריבית בגין סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס גביה בפועל.
- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, נרשמות לפי השינויים בשווי ההוגן.
- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללו בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.

(2) עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

ח. ניירות ערך

(1) ניירות הערך של הבנק ניתנים לסינוג לשלושה תיקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:
 א. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב מוצגות לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

ב. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.

(2) הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון, וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

(3) הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב- העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. ניירות ערך (המשך)

- בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:
- משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
 - שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
 - במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
 - במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

- (4) לענין חישוב שווי הוגן – ראה סעיף יג. להלן.
- (5) בטחונות שהופקדו לטובת מסלקות בגין פעילות לקוחות - ניירות ערך בהם מחזיק הבנק, אשר הופקדו כבטוחות לטובת מסלקת המעוץ ומסלקת הבורסה מוצגים במסגרת סעיף "ניירות ערך".
- (6) בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משקולל נע.
- (7) השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

ט. בניינים וציוד

- (1) הכרה ומדידה פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה, וכן עלויות אשראי שהווננו. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים ומוכרים נטו, בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס" בדוח רווח והפסד.

- (2) עלויות עוקבות עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריט רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

- (3) פחת פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השיר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות אינן מופחתות.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השיר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. בניינים וציוד (המשך)

- (4) עלויות תוכנה מוצגות במאזן בסעיף בניינים וציוד. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה - ראה סעיף יא' להלן.
- (5) לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף כג' להלן.

י. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהליות; או
2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. פריטי הנדל"ן להשקעה מופחתים בקו ישר על בסיס משך השימוש המשוער בהם.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

מוניטין

מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפחתה שנצברה והפסדים מירידת ערך. מוניטין בגין השקעות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נכלל בערך בספרים של ההשקעה. הפסד מירידת ערך בגין השקעות כאמור אינו מיוחס לאף נכס, לרבות מוניטין, המהווה חלק מהערך בספרים של ההשקעה.

עלויות תוכנה

- (1) תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.
- (2) עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות הכלליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.
- (3) עלויות עוקבות
עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.
- (4) פחת
פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של התוכנה, החל מהתקופה בה התוכנה מוכנה לשימוש.

יב. מכשירים פיננסיים נגזרים

- (1) הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'.
- (2) בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן, ויש למדוד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או ייכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח והפסד או ייכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר, בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, יוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.

- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל מוכר מיידית בדוח רווח והפסד. רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף.

(3) נגזרים משובצים- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

יג. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן הינו הסכום שבו היה אפשר לרכוש או למכור נכס (ליטול או לפרוע התחייבות) בעסקה שוטפת בין צדדים הפועלים בהתאם לרצונם (willing parties), כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. הבנק קובע את השווי ההוגן כמפורט להלן:

(1) ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר. אומדן השווי ההוגן מתחשב במחירים של נכסים דומים או התחייבויות דומות ובתוצאות של שיטות הערכה שונות בהתאם למפורט בסעיף (3) להלן.

(2) מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל מוערכים לפי שווי שוק, וכאשר קיימים מספר שווקים פעילים בהם נסחר המכשיר ההערכה נעשית לפי השוק הפעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל מוערכים לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה) בהתאם למפורט בסעיף (3) להלן.

(3) קביעת שווי הוגן בשווקים לא פעילים

הבנק מיישם את הבהרה FSP FAS 157-3, קביעת שווי הוגן של נכס פיננסי בשוק לא פעיל. בהתאם לכך, בקביעת שווי הוגן של ניירות ערך ומכשירים פיננסיים נוספים הנסחרים בשוק לא פעיל לעתים נעשה שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על מערכת עצמאית ומתוקפת של הבנק או בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, ומתחשבות בהנחות אודות גורמים שונים.

(4) להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות ששמשו לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 19 בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. הפרשה לחובות מסופקים

- (1) הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים
 הדוחות הכספיים כוללים הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים המשקפות בצורה נאותה, לפי הערכת הנהלה, את ההפסד הגלום בתיק האשראי לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בקביעת נאותות ההפרשות, התבססה ההנהלה על הערכת הסיכון המתייחס לתיק האשראי על סמך המידע שבידה בדבר מצבם הכספי של החייבים, היקף פעילותם והערכת הבטחונות שנתקבלו מהם.
- (2) הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.
- (3) ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים.
- ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.
- (4) מחיקת חובות אבודים נעשית כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שנקטו או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא נקטו הליכים משפטיים, והחובות אינם בר גביה או מסיבות אחרות שבגללן החובות אינם ניתנים לגביה.

טו. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי 140 (FAS 140), כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות, לצורך הבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. לאור זאת, מיושם העיקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. לעניין זה,

נקבעו מבחני השליטה המתייחסים לעסקאות העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות).

התיקונים להוראות הדיווח לציבור חלים על הבנק בנוגע לעסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שבוצעו לאחר 31 בדצמבר 2006 ואשר מנוהלות על פי כללי ניהול לרבות ניהול פיקדונות המרג'ין שנקבעו בנושא בארה"ב וכפי שפורסמו בטיטוט ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. עסקאות שלא עומדות בכללי הניהול כאמור, טופלו לפי הוראות הדיווח לציבור שלפני אימוץ כללי FAS 140.

ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח. בנוסף לכך, על פי הנחיות של הפיקוח על הבנקים ניירות ערך מסוימים שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת לבנק ישראל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות כאמור, נרשמות לפי סכום המזומן שהתקבל על ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוזעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או הוצאות מימון, בהתאמה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70%.
- ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70%.
- ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20%.

במקרים נדירים קובע הבנק בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וזאת בארבעה דוחות כספיים שפורסמו לאחר שהוגשה תביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית. בבאור 17ג (15) הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה. הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

יז. פיצויים ופנסיה

(1) בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד-מעביד קיימות עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בין היתר על בסיס הסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון. שיעור עליית השכר בעתיד מוערך על ידי ההנהלה.

(2) התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי הפקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים.

(3) רווחים והפסדים שנצברו בגין קופות גמל לקצבה ופיצויים נזקפים לרווח והפסד.

יח. מיסים על ההכנסה

הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון העצמי. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון העצמי.

(1) מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

(2) מיסים נדחים

הבנק והחברות בקבוצה מבצעים יחוס מיסים בשל הפרשים זמניים. הפרשים זמניים הינם הפרשים בין ערכם לצרכי מס של נכסים והתחייבויות לבין ערכם בספרים.

יתרות המיסים הנדחים (נכס או התחייבות) נמדדים לפי שיעורי המס שיחולו על הפרשים הזמניים במועד בו הם צפויים למימוש, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

הגורמים העיקריים בגינם לא חושבו מיסים נדחים הם כדלקמן:

- א. הפרש זמני הנוצר בעת ההכרה הראשונית במוניטין.
- ב. הפרש זמני הנוצר בעת ההכרה הראשונית בנכס או התחייבות בעסקה אשר אינה צירוף עסקים ובמועד ההכרה הראשונית אין השפעה על הרווח החשבונאי או על ההכנסה החייבת (הפסד לצורך מס).

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. מיסים על ההכנסה (המשך)

- ג. התחייבות מסים נדחים בגין מרכיב ההתאמה של נכסים לא כספיים בני פחת אשר הוגדרו כנכס מוגן בחוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשנ"ב – 1982 ואשר נרכשו לפני כניסתו לתוקף של חוק זה ותקופת הפחתתם היא 20 שנה לפחות מיום הפעלתם.
- ד. השקעות בחלק מהחברות המוחזקות, אשר בכוונת הבנק וביכולתו להחזיק בהן ולא לממשן.
- ה. הטבת מס לקבל בגין הפרשים זמניים כאשר אפשרות מימוש ההטבה מוטלת בספק.
- ו. הפרשה נוספת לחובות מסופקים המחושבת בהתאם להוראות המפקח.

יט. תשלומים מבוססי מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוססי מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון העצמי על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוססי מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

כ. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, בין היתר, שטרות הניתנים להמרה במניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

כא. דוח על תזרימי המזומנים

בדוח זה הוצגו תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות, נטו, למעט תזרימי מזומנים בקשר עם נכסים לא כספיים ובקשר עם ניירות ערך. סעיף המזומנים כולל מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

כב. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות נכסים כספיים שהם השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס.

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה). בקביעת שווי השימוש, מהוונים תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד.

הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד, ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך ביחס להשקעה בכללותה, וזאת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

כד. קיזוז מכשירים פיננסיים

(1) הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

(2) הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאינן לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

כה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים

תקן חשבונאות 15 (מתוקן), ירידת ערך נכסים

בחודש ינואר 2009 פורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות תקן חשבונאות 15 (מתוקן), ירידת ערך נכסים, הבהרה מספר 10, הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת, ונוסח מחודש של הבהרות מספר 1 ו-6, הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת והטיפול בירידת ערך נכסים של חברה מוחזקת, שאינה חברה בת, בהתאמה.

תקן 15 (מתוקן) משנה בעיקר את הטיפול החשבונאי באופן ההקצאה במאוחד של מוניטין ליחידות מניבות מזומנים. הבהרה מספר 10 קובעת כיצד יוקצה הפסד מירידת ערך של חברה מוחזקת שאינה בת, לרבות הטיפול בביטול הפסד מירידת ערך שהוכר בתקופות קודמות. בהתאם לתקן, לצורך בחינת ירידת ערך, מוניטין שנרכש במהלך של צירוף עסקים, יוקצה ממועד הרכישה לכל אחת מיחידות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים (המשך)

המניבות-מזומנים או קבוצות של היחידות המניבות-מזומנים של הנרכש ולכל אחת מהיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות מניבות מזומנים של הרוכש, אשר חזויות ליהנות מהסינרגיות של הצירוף, זאת ללא קשר אם נכסים אחרים או התחייבויות אחרות של הגוף שנרכש שיוכנו ליחידות או קבוצות של יחידות אלה. בסיס ההקצאה יהיה לפי יחסי שווי הוגן של היחידות נכון ליום הרכישה. כך ירידת ערך של מוניטין תיבחן ברמה המשקפת את הדרך שבה הישות מנהלת את פעילויותיה ואשר אליהן משויך המוניטין. עוד קובע התקן כי כל יחידה או קבוצות של יחידות, אליהן הוקצה המוניטין, תייצג את הרמה הנמוכה ביותר שבה קיים מעקב של מוניטין לצרכי הנהלה פנימיים וכן לא תהיה גדולה ממגזר כפי שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות 11, דיווח מגזרי. בכך ביטל התקן את הטיפול החשבונאי שבתקן הקודם לגבי יישום מבחן דו-שלבי לבחינת הכרה בירידת ערך (מבחני 'מעלה-מטה' ו'מטה-מעלה').

הבהרה מספר 10 מנחה כי על ישות לקבוע בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים, המצביעים על ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. אם מתקיים סימן, על ישות לאמוד את הסכום בר ההשבה של ההשקעה בהתאם להוראות התקן. במידה ומוכר הפסד מירידת ערך, בהתאם לתקן, הפסד זה יוקצה להשקעה בכללותה. ביטול הפסד מירידת ערך של ההשקעה יעשה אף הוא תוך בחינת ההשקעה בכללותה. בכך מבטלת הבהרה מספר 10 את הכללים שנקבעו בתקן 15 לפני תיקונו לפיהם הקצאת הפסד מירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה הוקצה ראשית למוניטין בחשבון ההשקעה ויתרת הפסד נרשמה כנגד ההשקעה בכללותה. נוסח מחודש של הבהרה מספר 1 הותאם לטיפול החשבונאי בירידות ערך של חברות מוחזקות כנקבע בתקן 15 (מתוקן) ובהבהרה מספר 10. הוראות התקן וההבהרות יישמו באופן של מכאן ולהבא. ליישום התקן לא הייתה השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

כו. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה -

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקפה בעסקה ייזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה, נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו, והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

במהלך שנת 2008 המפקח על הבנקים הפיץ מכתב בנושא בו צוין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. על פי המכתב, בכוננת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ועל עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין חברה בשליטתו יחולו הכללים הבאים:

- תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- בהיעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, יישמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידים בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- בהיעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב יש ליישם את החלקים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.

למועד פרסום הדוחות טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" -

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים" (IFRS). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל עדיין על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2011. ממועד זה ואילך ידרשו התאגידים הבנקאים לעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים אלה באופן שוטף, בהתאם להוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם להבהרות שימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים.
- בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכונת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת הליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים תיוותר סמכותו של הפיקוח על הבנקים לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן ישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישות רשיות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח.

לפיכך, עד לתאריכי היעד לאימוץ תקני ה-IFRS כאמור לעיל, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי ימשיכו להיות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. למידע בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מסוימים, ראה סעיף 5 ג' להלן.

(3) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים ואיחוד ישויות בעלות זכויות משתנות – אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים חדשים FAS 166 ו-FAS 167"

בחודש מאי 2009 פרסם ה-FASB את תקן חשבונאות אמריקאי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (תיקון לתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140). FAS 166 מבטל את עקרון הישות הכשירה למטרה מיוחדת (QSPE), קובע תנאים מחמירים יותר לטיפול חשבונאי כמכירה בהעברת חלק של נכסים פיננסיים, כולל הבהרות לתנאים לגריעת נכסים פיננסיים, מתקן כללי מדידה בהכרה לראשונה של זכויות שנשמרו (retained interests) וכן מבטל כללי סיווג מחדש של איגוח משכנתאות בערבות (Guaranteed Mortgage Securitization). במקביל, פרסם ה-FASB את תקן חשבונאות אמריקאי FAS167, תיקונים לפרשנות 46 מתוקנת (FIN 46(R) – איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות), המתקן כללים שנקבעו ב-FIN 46(R) בקשר לאיחוד ישויות בעלות זכויות משתנות. FAS 167 מחייב לבחון חובת האיחוד לגבי כל הישויות שקודם לכן הוגדרו כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE), מעדכן קריטריונים לזיהוי ישויות בעלות זכויות משתנות VIEs, משנה את הגישה לקביעת זהות הנהנה העיקרי (מהגישה המתבססת על מבחנים כמותיים לבחינה איכותית של זיהוי שליטה בזכויות פיננסיות) וכן, מחייב את התאגידים המדווחים לבצע בחינה מחדש של חובת יחוד ה-VIEs בתדירות גבוהה יותר. בנוסף, FAS 166 ו-FAS 167 קובעים דרישות גילוי חדשות אשר נדרש לכלול בדוחות הכספיים השנתיים וכן בדוחות כספיים ביניים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)

(3) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים ואיחוד ישויות בעלות זכויות משתנות – אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים חדשים FAS 166 ו-FAS 167" - (המשך)

בהתאם לחוזר פיקוח על הבנקים מיום 6 בספטמבר 2009 תאגיד בנקאי נדרש ליישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 166 ו-FAS 167, לרבות דרישות הגילוי שנקבעו בהם מיום 1 בינואר 2010 ואילך בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלו. ככלל, בהתאם להוראות מעבר אלה נדרש: - ליישם את דרישות ההכרה והמדידה בתקן לגבי העברות של נכסים פיננסיים שיבוצעו ביום 1 בינואר 2010 ואילך.

- לבחון ביום 1 בינואר 2010 ואילך האם נדרש לאחד בהתאם ל-FAS 167 ישויות שהוגדרו לפי הכללים הישנים כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE). כמו כן, תאגיד בנקאי רשאי לא לתת גילוי למספרי השוואה לשנת 2009, לגבי דרישות גילוי שנספחו לראשונה בשל חוזר של הפיקוח על הבנקים. ליישום לראשונה של FAS 166 ו-FAS 167 לא צפויה השפעה על הבנק.

(4) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" -

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות המתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון: התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו כן, נקבעו הנחיות לזיהוי חובות והוראות בנוגע לאופן מדידת ההפרשה תחת כל אחד מהמסלולים.

בנוסף לכך, נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה (uncollectable) ובעל ערך נמוך כדי כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות המובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגין נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן - "מועד היישום לראשונה") ואילך. באוגוסט 2009 הוציא בנק ישראל טיטה לדיון לגבי הוראה זו, שבה מספר תיקונים להוראה (תיקונים להוראות הדיווח לציבור ולהוראות ניהול בנקאי תקין והוראת שעה בנושא ההפרשה הקבוצתית בתקופת המעבר) ובין היתר, כלולה בטיטה זו דחייה של מועד תחילת יישום ההוראה ליום 1 ביולי 2010.

ביום 18 בפברואר 2010 הוציא בנק ישראל חוזר מעודכן אשר בו מספר תיקונים להוראה (תיקונים להוראות הדיווח לציבור ולהוראת שעה בנושא הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי 2011-2012) ובין היתר דוחה את מועד תחילת יישום ההוראה ליום 1 בינואר 2011. כמו כן החוזר קובע כי הבנקים יכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 באור פרפורמה, המתייחס להשפעת ההוראות החדשות על סעיפים מאזניים עיקריים, במידה והוראות אלו היו מיושמות ביום 31 בדצמבר 2010. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. לחילופין במועד היישום לראשונה תאגידים בנקאיים יידרשו, בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית.
 - לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור.
 - לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים וכן לבחון את הצורך בהתאמת יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם.
- התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 30 ביוני 2010 כתוצאה מדרישות הוראה, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות תיעוד יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- כ. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)
 (4) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"-(המשך)

לעניין זה הובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, תאגיד בנקאי אינו נדרש לסווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש.

בהוראה קיימת החמרה בדרישות התייעוד ודרישות להערכה וביצוע ההפרשה להפסדי אשראי הצפויים בגין חובות בסיווגים שונים (מאלו הקבועים כיום בהוראת הדיווח לציבור ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, בדבר טיפול בחובות בעייתיים), ובגין חשיפות האשראי החוץ מאזניות אשר צפויות להשפיע לרעה באופן מהותי על התוצאות המדווחות של התאגידים הבנקאיים ועל מצבם הכספי. בפרט, כתוצאה מיישום ההוראה צפוי כי היקף החובות הבעייתיים יגדל, יגדלו יתרות ההפרשה לחובות מסופקים בגין חובות הבנקים ובגין החשיפות החוץ מאזניות הקיימות אצלם, היקף החובות המדווחים בתיק האשראי צפוי לקטון בשל מחיקות חשבונאיות אשר לא כרוכות ביותר משפטי ובשל מחיקת הריבית שנצברה ולא שולמה בגין החובות הפגומים, וכן צפוי קיטון ביתרת העודפים למועד היישום לראשונה בגין התאמת יתרות ההפרשה הנדרשות לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים המוערכים על פי ההוראה ובגין ביטול הכנסות ריבית כאמור.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אינן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי

אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

יחד עם זאת, ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשובית על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק ומגדיר את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

עד לכניסת ההוראה לתוקף בוחן הבנק בצורה מקיפה את המערכות המפותחות לצורך יישומה, ומתארגן מבחינת נהלי עבודה והדרכות וכן מקיים בקרה נאותה על עמידה במועד ביעדים שנקבעו.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים לליווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה בכך אדם מקצועי נוסף.
- עודכנה המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראה.

להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי הבנק להשלים עד ליישום ההוראה (בהתאם לטייטה לדיון מאוגוסט 2009 – טרם עדכנו לוחות זמנים בעקבות יישום ההוראה על פי חוזר בנק ישראל מיום 18 בפברואר 2010):

- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף הרבעון השני של 2010.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע ברבעון השני של 2010.
- עריכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תושלם עד לסוף הרבעון השני של 2010.
- הדירקטוריון מבצע מעקב אחר עמידה ביעדים כולל עמידה בלוחות הזמנים, על מנת לוודא מוכנות הבנק ליישום ההוראה עם כניסתה לתוקף.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כו. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(5) מדידות שווי הוגן, חלופת השווי הוגן ואימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים -

- ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם חוזר של המפקח על הבנקים בנושא "מדידות שווי הוגן, חלופת השווי הוגן, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים" (להלן: החוזר). החוזר מאמץ את:
- תקן חשבונאות אמריקאי 157, בנושא מדידות שווי הוגן (להלן: FAS 157);
 - תקן חשבונאות אמריקאי 159, בנושא חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (להלן: FAS 159);
 - תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים.

(א) FAS 157 - מדידת שווי הוגן

FAS 157 מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, FAS 157 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן. יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 יחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor) בחישוב השווי הוגן וכן יחליף את ההנחיות של EITF 02-3, סוגיות בטיפול החשבונאי בחוזים נגזרים המוחזקים לצורך מסחר וחוזים בסחר באנרגיה ופעילויות ניהול סיכונים, האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) והמחייבות לקבוע את השווי הוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. בנוסף, FAS 157 דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי הוגן של חוב, לרבות נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע יכול לזלזל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא יהיה מוגבל לסיכון זה בלבד.

FAS 157 יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך ויאומץ לראשונה במתכונת מוגבלת של יישום למפרע. לאור זאת, FAS 157 יישם מכאן ולהבא, למעט מכשירים פיננסיים אשר נמדדו לפני היישום לראשונה של FAS 157, באופן המפורט להלן:

1. פוזיציות במכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל שנמדדו בשווי הוגן תוך שימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor);
2. מכשירים פיננסיים שנמדדים בשווי הוגן במועד ההכרה לראשונה על פי חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם להנחיות בהערת שוליים 3 של EITF 02-3;
3. מכשירים פיננסיים מעורבים הנמדדים בשווי הוגן במועד ההכרה לראשונה, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם לחלק א'1 להוראות הדיווח לציבור.

במועד היישום לראשונה, ההפרש בין היתרות המאזניות של המכשירים הפיננסיים הנ"ל לבין ערכי השווי הוגן של אותם מכשירים יוכר כהשפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011, אשר תוצג בנפרד.

דרישות הגילוי החדשות, לרבות הגילוי הנדרש בדוחות שנתיים בלבד, יישמו ברבעון הראשון של שנת 2011 ללא חובת יישום של דרישות הגילוי הנ"ל על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני היישום לראשונה של FAS 157.

לצורך קביעת סכום ההתאמה שירשם כהשפעה מצטברת ליתרת פתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011 ולוידוא ההתאמה של שיטות ההערכה של התאגיד הבנקאי לעקרון של מחיר היציאה ולהנחיות אשר נקבעו ב-FAS 157, התאגיד הבנקאי יידרש לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק,

מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות. לאור האמור לעיל, הבנק בוחן את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים, ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS 157.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- כ. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)
 (5) מדידות שווי הוגן, חלופת השווי הוגן ואימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים- (המשך)

(ב) FAS 159 חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

מטרת FAS 159 הינה לאפשר הפחתת תנודתיות ברווחים מדווחים אשר נובעת ממדידה של נכסים מגודרים והתחייבויות מגודרות ומכשירים נגזרים מגדרים לפי בסיסי מדידה שונים. FAS 159 יאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי הוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי הוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי הוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי הוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, בחוזר הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי הוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי הוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי הוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מפיקוח על הבנקים.

FAS 159 יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך. יישום באימוץ למפרע או יישום באימוץ מוקדם אסורים. הוראות המעבר של המפקח על הבנקים מתייחסות ליישום לגבי פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה וכן לניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון באופן הבא:

- יישום על פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה: תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי הוגן עבור פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה. במקרים אלה, היתרות המאזניות של פריטים כשירים אלה יותאמו לשווי הוגן וההשפעה של המדידה מחדש הראשונה בשווי הוגן תיזקק כהתאמה בגין השפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים. כמו כן, תאגיד בנקאי הבוחר בחלופת השווי הוגן לפריטים הקיימים במועד התחילה, יכלול גילויים נרחבים כנדרש בחוזר בדוח הכספי השנתי ובדוח הכספי ביניים הראשון שלו לשנת 2011.
- ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון: ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך המוחזקים לפדיון, המוחזקים במועד התחילה, כשירים לחלופת השווי הוגן באותו מועד. אם חלופת השווי הוגן נבחרת עבור נייר ערך כלשהו מבין ניירות ערך אלה במועד התחילה, רווחים והפסדים צבורים שטרם מומשו במועד זה יכללו בהתאמה בגין השפעה מצטברת, ונייר הערך האמור ידווח ממועד זה כנייר ערך למסחר. כמו כן, ינתן גילוי נפרד לסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו שסווגו מחדש מרווח כולל אחר מצטבר ולסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו שלא הוכרו קודם לכן. הבחירה בעת האימוץ לראשונה, בחלופת השווי הוגן עבור נייר ערך קיים המוחזק לפדיון לא תגרום להטלת ספק בכוונה של תאגיד בנקאי להחזיק בעתיד באגרות חוב אחרות עד לפדיון. הבנק בוחן את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים, ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS 159.

(ג) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים

- בהתאם לחוזר אומצו תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, המטפלים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי. בפרט, בחוזר אומצו תקני דיווח כספי בינלאומיים בנושאים המפורטים להלן:
1. IAS 8, בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות;
 2. IAS 21, בנושא השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ;
 3. IAS 33, בנושא רווח למניה;
 4. IFRS 2, בנושא תשלום מבוסס מניות;
 5. IAS 29, בנושא דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות;
 6. IAS 34, בנושא דיווח כספי לתקופות ביניים;

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ.ו. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)
 (5) מדידות שווי הוגן, חלופת השווי הוגן ואימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים- (המשך)

- 7. IFRS 3R, בנושא צירופי עסקים;
- 8. IAS 27 (2008), בנושא דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים;
- 9. IAS 28, בנושא השקעות בחברות כלולות;
- 10. IAS 36, בנושא ירידת ערך נכסים;
- 11. IAS 17, בנושא חכירות;
- 12. IAS 16, בנושא רכוש קבוע;
- 13. IAS 40, בנושא נדל"ן להשקעה.

תקני דיווח כספי בינלאומיים המפורטים לעיל ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסים אליהם יאומצו בהתאם לעקרונות הבאים:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, תאגיד בנקאי יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, תאגיד בנקאי יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל התאגיד הבנקאי בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל התאגיד הבנקאי בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

תאגידים בנקאיים יישמו את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המפורטים לעיל, ואת הפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלה החל מיום 1 בינואר, 2011 ואילך. היישום לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר אומצו בחוזר זה יבוצע בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בתקני דיווח כספי הבינלאומיים האלה, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה כאשר נדרש. מיום 1 בינואר, 2011 ואילך תאגיד בנקאי יעדכן באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בנושאים המטופלים בחוזר בהתאם למועד התחילה והוראות המעבר שייקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה ובהתאם לעקרונות האימוץ והבהרות של הפיקוח על הבנקים.

הבנק בוחן את השלכות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים על הדוחות הכספיים ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישומם לראשונה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 2 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
במיליוני ש"ח		
3,292	2,138	מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
1,630	1,821	פקדונות בבנקים מסחריים (*)
224	229	פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים (**)
<u>5,146</u>	<u>4,188</u>	סך הכל
<u><u>4,868</u></u>	<u><u>3,910</u></u>	מזה - מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

(*) מזה: יתרת הפיקדונות בבנקים בישראל ליום 31 בדצמבר 2009 הינה בסך 211 מיליוני ש"ח (2008-16 מיליוני ש"ח) והיתרה בגין מסלקת הבנקים הינה בסך של כ- 176 מיליוני ש"ח (2008-175 מיליוני ש"ח).

(**) בישראל.

באור 3 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2009				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	שווי הוגן (3)	במיליוני ש"ח
		רווחים	הפסדים	
3,318	3,293	28	(3)	3,318
1,126	1,094 (4)	59	(27)	1,126
<u>4,444</u>	<u>4,387</u>	<u>87</u>	<u>(30)</u>	<u>4,444</u>
125 (6)	92 (5)	33	* -	125
<u>4,569</u>	<u>4,479</u>	<u>120</u> (7)	<u>(30)</u> (7)	<u>4,569</u>
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (3)
		לשווי הוגן	לשווי הוגן	
938	940	* -	(2)	938
17	17	* -	* -	17
<u>955</u>	<u>957</u>	<u>* -</u>	<u>(2)</u>	<u>955</u>
21	22	2	(3)	21
<u>976</u>	<u>979</u>	<u>2</u> (8)	<u>(5)</u> (8)	<u>976</u>
<u><u>5,545</u></u>	<u><u>5,458</u></u>			<u><u>5,545</u></u>

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים (10)

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים

סך כל ניירות הערך למסחר

סך כל ניירות הערך

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 21.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות, ראה באור 23.
- (3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.09 בסך 64 מיליון ש"ח.
- (5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.09 בסך 18 מיליון ש"ח.
- (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 55 מיליון ש"ח.
- (7) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 17.ד.
- (10) השקעה במניות "בזק" מומשה במלואה במהלך 2009, ראה פירוט גם בבאור 23. במהלך שנת 2009 התקבל בבנק דיבידנד בגין מניות "בזק" בסך של כ-11 מיליון ש"ח. סכום זה נכלל במסגרת סעיף "דיבידנד ממניות זמינות למכירה, נטו", ראה באור 23.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2008				
שווי הוגן (3)	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
	הפסדים	רווחים		
4,278	(1)	43	4,236	4,278
1,018	(160)	3	1,175 (4)	1,018
5,296	(161)	46	5,411	5,296
(6) 221	(5)	35	191 (5)	221
5,517	(7) (166)	(7) 81	5,602	5,517

שווי הוגן (3)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
26	(3)	* -	29	26
1,379	(3)	5	1,377	1,379
24	(13)	-	37	24
1,403	(8) (16)	(8) 5	1,414	1,403
6,920			7,016	6,920

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים
 מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים⁽¹⁰⁾
 סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים
 מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים
 סך כל ניירות הערך למסחר
 סך כל ניירות הערך

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 21.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות, ראה באור 23.
- (3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.08 בסך 57 מיליון ש"ח.
- (5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.08 בסך 13 מיליון ש"ח.
- (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 58 מיליון ש"ח.
- (7) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 17.ד.
- (10) כולל 114 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סווג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור. החל ממועד זה שינויים בשווי השוק, של המניות למול יתרת ההלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון עד גובה ההלוואה. במהלך שנת 2008 התקבל בבנק דיבידנד בסך של כ- 11 מיליון ש"ח בגין מניות "בזק". סכום זה נכלל במסגרת סעיף "דיבידנד ממניות זמינות למכירה, נטו", ראה באור 23.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד:

לבנק אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) שפרעונם מתבסס על תזרים המזומנים מקבוצת נכסים ספציפית:

(א) להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2009				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניית-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
	הפסדים (3)	רווחים		
22	(4)	* -	26	22
55	(6)	5	56	55
77	(10)	5	82	77

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים⁽¹⁾

אחרים⁽²⁾

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) אגרות חוב בדרוג AAA שדורגו בעיקרן בשנת 2008, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים בחו"ל.

(2) מזה:

- 24 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA - שדורגה בשנת 2008 (במהלך ינואר 2010 עודכן הדירוג ל - A), המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.

- 8 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגה בשנת 2008, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.

- 1.5 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מהחכרת כלי רכב.

- 18 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג +A שדורגה בשנת 2008 מגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.

- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA - שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.

- 1.5 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג BBB- שדורגה בשנת 2009, מגובה בתזרים מזומנים ממכירת גז.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו:

31 בדצמבר 2009			
פחות מ - 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
הפסדים		הפסדים	
שוי הוגן	שטרם מומשו	שוי הוגן	שטרם מומשו
-	-	19	(4)
24	(6)	-	-
24	(6)	19	(4)

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים

אחרים

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי.

(ב) להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק למסחר:

הבנק מחזיק כ - 1 מיליון ש"ח באגרת חוב בדרוג AA שדורגה בשנת 2009, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקה בפקדונות בבנקים.

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים (המשך)

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
	הפסדים (3)	רווחים		
				במיליוני ש"ח
46	(14)	* -	60	46
34	(4)	* -	38	34
80	(18)	* -	98	80

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
 מגובה בפקדונות בבנקים (1)
 אחרים (2)
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) אגרות חוב בדרוג AA/AAA+ שדורגו בשנת 2008, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים, בחלקם הושקעו בבנקים בארץ (18 מיליון ש"ח) ובחלקם בחו"ל (28 מיליון ש"ח).

(2) מזה:

- 19 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA - שדורגה בשנת 2008, המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 7 מיליון ש"ח - אגרות חוב בדרוג AAA שדורגו בשנת 2008, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 4 מיליון ש"ח - אגרות חוב בדרוג A+ שדורגו בעיקרן בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 1.7 מיליון ש"ח - אגרת חוב לא סחיר בדרוג AA שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מהחכרת כלי רכב.
- 1.6 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA - שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מהשכרת נכסים.
- 0.7 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA+ שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מאגרות חוב לא סחירות של חברות ישראליות.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו:

31 בדצמבר 2008			
12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים	
הפסדים	שוי הוגן	הפסדים	שוי הוגן
שטרם מומשו		שטרם מומשו	
			במיליוני ש"ח
(13)	14	(1)	10
(3)	19	(1)	9
(16)	33	(2)	19

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
 מגובה בפקדונות בבנקים
 אחרים
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי. במהלך השנה נרשמה הפרשה לירידת ערך של אגרת חוב מגובה נכסים שאינה בעלת אופי זמני, בסך של 0.3 מיליון ש"ח.

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

סכומים מדווחים

ב. האשראי לציבור כולל: (המשך)

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
במיליוני ש"ח		
		(1) <u>אשראי ללווים בעייתיים שאינם רשיות מקומיות</u> <u>ושלגביהם לא נרשמה הפרשה לחומ"ס לפי עומק פיגור (המשך)</u>
		(ג) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת ללא ויתור על הכנסות:
2	14	- יתרה ליום המאזן - נקוב מט"ח
5	1	- יתרה ליום המאזן - צמוד מדד
18	58	- יתרה ליום המאזן - לא צמוד
		(ד) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות:
1	*	- יתרה ליום המאזן - נקוב מט"ח
24	23	- יתרה ליום המאזן - צמוד מדד
4	5	- יתרה ליום המאזן - לא צמוד
		(ה) אשראי ללווים אשר לגביהם קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש של חבותם שטרם בוצע:
-	325	- יתרה ליום המאזן
		(ו) אשראי בפיגור זמני:
18	21	- יתרה ליום המאזן
3	4	- ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין האשראי הנ"ל
		(ז) אשראי בהשגחה מיוחדת:
722	385	- יתרה ליום המאזן
		(2) <u>אשראי לרשיות המקומיות:</u>
131	128	- יתרה ליום המאזן
8	9	- ריבית בגין אשראי זה שנזקפה לדוח רווח והפסד

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009
באור 4 - אשראי וציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ג. הפרשה לחובות מסופקים

		מאוחד (5)										
		31 בדצמבר 2007		31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009						
סר"כ	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה			
	נוספת (3)	נוספת (2)	נוספת (3)	נוספת (2)	נוספת (3)	נוספת (2)	נוספת (3)	נוספת (2)	נוספת (3)			
		סכומים מדווחים		סכומים מדווחים		סכומים מדווחים		סכומים מדווחים				
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח				
934	70	836	28	970	67	878	25	996	71	901	24	יתרת הפרשה לתחילת השנה
122	2	112	8	117	5	103	9	117	9	102	6	הפרשות בשנת החשבון
(41)	(5)	(27)	(9)	(22)	(1)	(12)	(9)	(20)	(2)	(12)	(6)	הקטנת הפרשה
(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	(2)	-	(2)	-	גביית חובות שנמתקו
												בשנים קודמות
80	(3)	84	(1)	94	4	90	-	95	7	88	-	סכום שחקף לדוח רווח והפסד
(44)	-	(42)	(2)	(68)	-	(67)	(1)	(90)	-	(88)	(2)	מחיקות, נטו (4)
970	67	878	* 25	996	71	901	* 24	1,001	78	901	* 22	יתרת הפרשה לסוף השנה

* כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור ליום 31 בדצמבר 2009 בסך 3 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2007 - 3 מיליון ש"ח.
 ** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
- (2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
- (3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.
- (4) בניכוי גביית חובות שנמתקו השנה.
- (5) ראה באור 1.א. (2).

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

סכומים מדווחים

ד. הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה בגין לחובות מסופקים לפי עומק פיגור

הרכב במאוחד (1) :

31 בדצמבר 2009

מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עד 6 חודשים	עד 15 חודשים	עד 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	1	22	2	1	26
-	-	9	-	-	9
-	2	16	3	2	22
5	7	4	3	5	24

סכום הפיגור
מזה: ריבית על סכום הפיגור
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים
לפי עומק הפיגור (2)
יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה

31 בדצמבר 2008

מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עד 6 חודשים	עד 15 חודשים	עד 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	2	20	2	2	25
-	-	9	-	-	9
-	2	15	5	2	24
8	6	4	3	5	26

סכום הפיגור
מזה: ריבית על סכום הפיגור
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים
לפי עומק הפיגור (2)
יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על סכום הפיגור.

ה. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

הרכב במאוחד (1) :

31 בדצמבר 2009

מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,940	24	26	22	-	22
835	5	7	-	2	2
58	13	13	-	3	3
4,833	42	46	22	5	27

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" *
הלוואות אחרות
סך הכל

31 בדצמבר 2008

מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,196	26	25	24	-	24
643	8	4	-	2	2
193	14	14	-	3	3
4,032	48	43	24	5	29

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" *
הלוואות אחרות
סך הכל

* הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 873 אלפי ש"ח (2008 - 841 אלפי ש"ח).

** כולל ריבית על סכום הפיגור.

(1) ראה באור 1.א.(2).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

סכומים מדווחים

ו. מיון אשראי לציבור (1) וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (2) לפי גודל אשראי של לווה בודד:

ההרכב במאוחד (3) :

מאוחד			מאוחד			תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)	
31 בדצמבר 2008			31 בדצמבר 2009			מ-	עד-
סיכון אשראי * (4)	אשראי * במיליוני ש"ח	מספר לווים (2) *	סיכון אשראי (4)	אשראי במיליוני ש"ח	מספר לווים (2)		
31	46	26,201	36	40	29,845	10	0
68	88	11,979	76	68	10,300	20	10
99	167	10,186	138	145	10,213	40	20
246	331	10,954	295	343	11,184	80	40
322	548	8,421	448	534	8,944	150	80
271	1,075	6,533	454	1,030	6,983	300	150
184	1,903	4,985	366	2,099	5,761	600	300
479	1,557	2,525	926	1,902	3,481	1,200	600
310	696	671	759	791	1,014	2,000	1,200
565	903	530	439	981	518	4,000	2,000
798	1,092	343	639	1,091	311	8,000	4,000
1,668	1,741	278	1,410	1,821	255	20,000	8,000
2,437	2,262	171	2,035	2,250	153	40,000	20,000
4,711	4,591	131	4,967	4,334	131	200,000	40,000
3,924	1,881	22	1,933	1,158	12	400,000	200,000
-	(5) 433	1	50	(6) 816	2	466,000	400,000
16,113	19,314	83,931	14,971	19,403	89,107		

* סווג מחדש

- (1) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (2) מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.
- (3) ראה באור 1.א.(2).
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (5) יתרת האשראי ליום 31 בדצמבר 2008 מכוסה כולה בבטחונות המותרים לקיזוז.
- (6) יתרת האשראי ליום 31 בדצמבר 2009 מכוסה בחלקה בבטחונות המותרים לקיזוז.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדווחים

א. מאוחד

31 בדצמבר 2008			31 בדצמבר 2009		
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
16	-	16	1	-	1
2	-	2	2	-	2
* -	-	* -	* -	-	* -
		10 שנים			10 שנים

השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)

פרטים בדבר מוניטין:
קצב ההפחתה
הסכום המקורי
יתרה להפחתה

ב. בנק

31 בדצמבר 2008			31 בדצמבר 2009		
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
465	465	-	490	490	-
15	15	-	15	15	-
4	4	-	-	-	-
		10 שנים			10 שנים

השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)

פרטים בדבר מוניטין:
קצב ההפחתה
הסכום המקורי
יתרה להפחתה

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 5 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ד. אגוד כספים בע"מ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ) והבנק חתמו ביום 1 בפברואר 2006 על הסכם למכירת כל פעילות קרנות הנאמנות שבניהול א.ק.ן למנורה קרנות נאמנות בע"מ (להלן "מנורה"), חברה בשליטת מנורה חברה לביטוח בע"מ.
- נכון לתאריך המאזן לאגוד כספים בע"מ אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור.
- ה. אגוד עודפים בע"מ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ) חתמו ביום 24 בינואר 2006 על הסכם למכירת כל פעילות קופות הגמל המתנהלות תחת אגוד ניהול קופות גמל לאיילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ (להלן "איילון"). העסקה הושלמה ביום 28 ביוני 2006, נכון לתאריך המאזן לאגוד עודפים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של נכסים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור.
- ו. בחודש מאי 2009 נפתה מלוא השקעת החברה בקרן הנץ האדמונית ונמכרה מלוא ההחזקה במניות חברת הניהול של הקרן, חברת אם האדמונית בע"מ. לפדיון ומכירה אלו אין השפעה על הרווח וההפסד של החברה ושל הבנק.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 6 - בנינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד ובבנק:

עלות

31 בדצמבר 2009	גריעות	רכישות	31 בדצמבר 2008 במיליוני ש"ח	שעור הפחת הממוצע 31 בדצמבר	
				2009 %	2008 %
404	3	11	396	3.2	2.7
537	-	46	491	17.8	18.3
<u>941</u>	<u>3</u>	<u>57</u>	<u>887</u>		

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) מחשוב ציוד וריהוט

סך הכל

פחת שנצבר

31 בדצמבר 2009	פחת בגין גריעות	פחת השנה	31 בדצמבר 2008 במיליוני ש"ח
* 171	1	14	* 158
406	-	33	373
<u>577</u>	<u>1</u>	<u>47</u>	<u>531</u>

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) מחשוב ציוד וריהוט

סך הכל

יתרה להפחתה

31 בדצמבר 2009 במיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2008 במיליוני ש"ח
233	238
131	118
<u>364</u>	<u>356</u>

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) מחשוב ציוד וריהוט

סך הכל

- ב. בנינים ומקרקעין כוללים זכויות בדרך של חכירה בסך של 138 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 143 מיליון ש"ח).
- ג. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 91 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2008 - 94 מיליון ש"ח).
- ד. בנינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה בסך 12 מיליון ש"ח מזה סך של 3 מיליון ש"ח מיועדים למכירה. (ליום 31 בדצמבר 2008 - 11 מיליון ש"ח - מזה סך של 5 מיליון ש"ח בגין בנינים ומקרקעין המיועדים למכירה).
- ה. היתרה המופחתת של היוון עלויות המחשוב הנכללת במסגרת סעיף רכוש קבוע, נטו הינה בסך 68 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 61 מיליון ש"ח).

* כולל הפרשה לירידת ערך בסך 11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 7 מיליון ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 7 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	
83	78
2,528	567
454	-
50	66
<u>3,115</u>	<u>711</u>

מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 27.ט)
 יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾
 יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
 חייבים אחרים ויתרות חובה⁽³⁾
 סך הכל נכסים אחרים

- (1) ראה באור 1.א.2)
 (2) ראה באור 11 - יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. הקיטון מול שנה קודמת, הן בנכסים אחרים והן בהתחייבויות אחרות, נובע בעיקרו מקיטון בשווי הוגן הנובע מפעילות לקוחות באופציות.
 (3) כולל סך של כ- 13 מיליון ש"ח, בגין הלואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ- 14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוחזרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה. (ליום 31 בדצמבר 2008 - 13 מיליון ש"ח).

באור 8 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	
4,529	6,988
23,108	17,867
162	130
<u>27,799</u>	<u>24,985</u>

פקדונות לפי דרישה
 פקדונות לזמן קצוב
 פקדונות בתוכניות חסכון
 סך הכל פקדונות הציבור

- (1) ראה באור 1.א.2)

באור 9 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	
109	127
21	4
41	42
6	2
<u>177</u>	<u>175</u>

בנקים מסחריים:
 פקדונות לפי דרישה
 פקדונות לזמן קצוב
 קיבולים
 תאגידים בנקאיים מיוחדים:
 פקדונות לפי דרישה
 סך הכל פקדונות מבנקים

בדבר שעבודים ראה באור 17.ד.

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

מאוחד		מאוחד		כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון ⁽³⁾
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	משך חיים ממוצע (1)	שעור תשואה פנימי (2)	
במיליוני ש"ח		בשנים		
102	199	4.4	5.1	כתבי התחייבות נדחים: במטבע ישראלי לא צמוד
973	1,262	3.1	5.1	במטבע ישראלי צמוד למדד
248	248	3.0	5.8	תעודות פקדון: במטבע ישראלי לא צמוד למדד
1,323	1,709			סך הכל כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון

הבנק		הבנק		כתבי התחייבות נדחים ^{(3), (4)}
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	משך חיים ממוצע (1)	שעור תשואה פנימי (2)	
במיליוני ש"ח		בשנים		
389	394	2.3	5.4	במטבע ישראלי צמוד למדד
389	394			סך הכל כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב

- (1) משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
- (2) שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
- (3) כתבי התחייבות הנדחים ותעודות הפקדון אינם ניתנים להמרה במניות.
- (4) כתבי התחייבות הנדחים עומדים לפרעון בין השנים 2010 עד 2022.

ב. תשקיפי מדף:

באוגוסט 2009 פרסמה אגוד הנפקות בע"מ, חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן - "החברה") תשקיף מדף להנפקה של הסדרות הבאות:

- עד 12 סדרות של אגרות חוב (סדרות ה' עד טז') בדרגת פירעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפירעון של כלל הפיקדונות המופקדים בבנק מעת לעת, ועד 12 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יז' עד כח'), אשר יעמדו בדרגת פירעון נדחית לאחר כל יתר התחייבויותיו האחרות של הבנק ושל החברה, אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה ו/או נחותה מזו של כתבי התחייבות מאותה סדרה.

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

ב. תשקיפי מדף: (המשך)

- כל אחת מסדרות תעודות ההתחייבות תהיה בערך נקוב של עד 500,000,000 ש"ח. תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו כאמור תהיינה רשומות על שם, תעמודנה לפירעון במספר תשלומים שווים כפי שייקבע בדוח ההצעה הראשונה, אך לא יותר מתשלום אחד ברבעון. בסיס ההצמדה וסוג הריבית אותם תשא קרן תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו, יקבעו בדוח ההצעה על פיו תוצע לראשונה כל אחת מהסדרות. שיעור הריבית אותו תשא קרן תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו בהתאם לתשקיף המדף, או המרווח, מעל או מתחת לריבית הבסיס, לפי העניין, אותו תישא קרן תעודות ההתחייבות, יקבעו במכרז אשר על פיו תיערך הצעתן לראשונה של תעודות ההתחייבות שייקבעו בדוח מאותה סדרה או הצעת המדף הראשון של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה. תשלומי הריבית ישולמו בתדירות ובמועדים כפי שייקבע על ידי החברה ערב הצעתן לראשונה של תעודות ההתחייבות מהסדרה הרלוונטית וכפי שיפורט בדוח ההצעה שתפרסם החברה.
- עד 500,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה ב'-ג') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2007 שפורסם בהתאם לתשקיף מדף של החברה מיום 7 בינואר 2007. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 21 בינואר של כל אחת מהשנים 2005 עד 2017.
- עד 500,000,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ד') רשומות על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 8 במרס 2007 שפורסם בהתאם לתשקיף מדף של החברה מיום 7 בינואר 2007. אגרות החוב (סדרה ד') עומדות לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 13 במרס של כל אחת מהשנים 2013 עד 2015 (כולל).
- עד 500,000,000 ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה 1 עד 5) מכל סדרה, רשומים על שם, העומדים לפירעון בתשלום אחד במועד שיקבע בדוח הצעת המדף הראשון של אותה סדרה שיהיה לפחות 49 שנים מיום הנפקתם לראשונה, אך יהיו ניתנים לפדיון מוקדם על ידי החברה בהתאם להוראה שתקבל לעניין זה מהבנק, ובכפוף להתקיימות תנאים מוקדמים מסוימים, וזאת החל מתום תקופה אשר תיקבע בדוח הצעת המדף ואשר בכל מקרה לא תפחת מ- 5 שנים. תנאי ההצמדה של שטרי ההון הנדחים יפורטו בדוח הצעת המדף. שטרי ההון הנדחים ישאו, עד לתום 10 שנים לפחות ממועד הנפקתם לראשונה (להלן: "התקופה הראשונית") ריבית בשיעור שיקבע במכרז או כפי שיקבע בדוח ההצעה הראשונה. לאחר תום התקופה הראשונית, ואם לא יפדו בפדיון מוקדם טרם מועד זה, עשויים שטרי ההון הנדחים לשאת, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שיקבע מראש בגין תקופות שיקבעו בדוח הצעת המדף, ואשר יהיה מבוסס על תשואת אגרות חוב ממשלתיות בעלות תנאי הצמדה זהים נסחרות, בתוספת שיעור ריבית כפי שייקבע בדוח הצעת המדף. הריבית תשולם בימים כפי שייקבע בדוח הצעת המדף בעד התקופה שתחילתה במועד הקודם של תשלום הריבית וסיומה יום לפני המועד האמור.
- הבנק נתן לנאמנים למחזיקי תעודות ההתחייבות הכלולות בתשקיף המדף הסכמה עקרונית לקיים את כל תנאיהם של תעודות ההתחייבות שיוצעו בהתאם לתשקיף המדף, אשר יוחזקו בידי הציבור, וזאת בכפוף למתן התחייבות נפרדת וספציפית של הבנק, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות המונפקות, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהם של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה. במסגרת כל דוח הצעה, תכלול החברה את התחייבותו הספציפית של הבנק כאמור לגבי תעודות ההתחייבות שיונפקו על פי דוח ההצעה. ככל שהתחייבותו האמורה של הבנק תחול על כתבי ההתחייבות נדחים, היא בעלת מעמד נדחה לעומת שער התחייבותיו של הבנק, אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה או נחותה ותהיה עדיפה על זכויותיהם של המחזיקים בשטרי ההון הנדחים וככל שהתחייבותו האמורה של הבנק תחול על שטרי ההון הנדחים היא תהיה בעלת מעמד נדחה לכל התחייבותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, למעט זכויותיהם של משקיעים בהון רובד 1 של הבנק או בהון הראשוני של הבנק.

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

ב. תשקיפי מדף: (המשך)

בהתאם לשטרי הנאמנות, תעודות התחייבות שיוצעו בהתאם לדוח ההצעה אינן מובטחות בביטחונות כלשהם. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבויות המוצעות על פי תשקיף מדף זה תופקד על ידי החברה בפיקדונות בבנק אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים או עדיפים מהם, אשר יאפשרו פרעון מלא של תעודות התחייבות במועדן, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12%. החברה תהיה רשאית להנפיק סדרות נוספות של תעודות התחייבות מסוגים שונים, שיועמדו בדרגת בטחון עדיפה, וזהה או נחותה לעומת תעודות ההתחייבות המוצעות על פי תשקיף המדף. לעניין גיוס על פי תשקיף מדף זה ראה להלן.

ג. לעניין שטרי הון הנכללים ברובד 2 ראה ביאור 13.

ד. במהלך שנת 2009 ו-2008 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים.

ה. גיוס לפי תשקיף מדף:

(1). ביום 9 בספטמבר 2009 השלימה אגוד הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "החברה") גיוס כספים בסך של כ- 357 מיליון ש"ח באמצעות הנפקת שטרי הון נדחים, הגיוס בוצע בשתי סדרות כדלקמן:

- שטר הון נדחה (סדרה 1) - הונפקו 260,006 יחידות, כל יחידה 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכם הנקוב. שטר ההון הנדחה צמוד קרן וריבית למדד המחירים לצרכן. שטר ההון עומד לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2059 אלא אם כן עשתה החברה שימוש בזכותה לפדות את שטר ההון בפדיון מוקדם החל מ- 10 בספטמבר 2020. שטר ההון הנדחה נושא עד ליום 10 בספטמבר 2020 ריבית של 5.3% שנתי המשולמת כל רבעון. לאחר תאריך זה אם לא יפדו בפדיון מוקדם תקבע ריבית מדורגת על ידי הנאמן.

- שטר הון נדחה (סדרה 2) - הונפקו 96,528 יחידות כל יחידה 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת ערכם הנקוב, שטר ההון הנדחה אינו צמוד למדד. שטר ההון עומד לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2059 אלא אם כן עשתה החברה שימוש בזכותה לפדות את שטר ההון בפדיון מוקדם החל מיום 10 בספטמבר 2020. שטר ההון הנדחה נושא עד ליום 10 בספטמבר 2020 ריבית משתנה בשיעור תשואת המק"מ לשנה בתוספת מרווח של 2.5% לשנה המשולמת כל רבעון. לאחר תאריך זה אם לא יפדו בפדיון מוקדם תקבע ריבית מדורגת על ידי הנאמן.

(2) ביום 17 בינואר 2007 השלימה החברה גיוס בסך של כ-200 מיליון ש"ח בכתבי התחייבות נדחים. הגיוס בוצע בשתי סדרות:

- סדרה ב' בסך 100 מיליון ש"ח צמודים למדד ונושאים ריבית בשיעור של 4.3% לשנה משולמים אחת לחצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפירעון ב-3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2015-2017.

- סדרה ג' בסך 100 מיליון ש"ח שאינם צמודים ונושאים ריבית בשיעור של 6.2% המשולמים מידי חצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפירעון ב-3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2015-2017.

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

ה. גיוס לפי תשקיף מדף: (המשך)

(3) ביום 12 במרס 2007 השלימה החברה גיוס של 250 מיליון ש"ח תעודות פקדון (סדרה ד') שאינן צמודות ונושאות ריבית בשיעור של 5.95% לשנה המשולמות אחת לחצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפרעון ב- 3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2013-2015.

(4) ביום 27 בדצמבר 2007 השלימה החברה גיוס של כ-120 מיליון ש"ח אשר היוו הרחבה של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ב'), בתנאים זההים לאלו של הסדרה המקורית (ראה סעיף 2).

(5) ביום 10 ביוני 2008 השלימה החברה גיוס של כ- 94 מיליון ש"ח בכתבי התחייבות נדחים אשר היוו הרחבה נוספת של סדרה קיימת (סדרה ב') בתנאים זההים לאלו של הסדרה המקורית (ראה סעיף 2).

ו. ביום 9 ביולי 2009 הודיעה חברת מדרוג על הוצאת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני תחתון) המונפקים על ידי הבנק ו/או על ידי חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ מרשימת מעקב ועל הורדת דירוגם מ-Aa3 אופק יציב ל-A1 אופק יציב. דירוג הפיקדונות (Aa3) ופיקדונות זמן קצר (P-1) נותר ללא שינוי. כמו כן, הודיעה מדרוג על דרוג A2 למסגרת בסך של עד 400 מיליון ש"ח להנפקת שטרי הון נדחים (הון משני עליון). מתוכם הונפקו בפועל 359 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2009.

ז. רכישה חוזרת של תעודות פקדון:

במהלך המחצית השנייה של שנת 2008 ביצעה החברה רכישה מהציבור במהלך מסחר שוטף בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, של תעודות פקדון (סדרה ד'), בסך 5,406,136 ש"ח ערך נקוב. הרווח שנרשם מרכישה זו הסתכם בסך של 0.5 מיליון ש"ח.

באור 11 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב :

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
161	154	161	154	עודף העתודות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה על היעודות (ראה באור 14.ב.)
-	22	-	23	עודף הפרשות למס על מקדמות ששלמו
11	14	11	14	הכנסות מראש
48	76	49	77	עובדים בגין שכר ונלוות
2,677	657	2,677	657	יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
259	256	259	256	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
-	182	-	182	יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
-	72	-	72	מכירה בחסר של ניירות ערך
226	224	77	72	זכאים אחרים ויתרות זכות
<u>3,382</u>	<u>1,657</u>	<u>3,234</u>	<u>1,507</u>	סך הכל התחייבויות אחרות

(1) ראה באור 7 - יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. הקיטון מול שנה קודמת, הן בנכסים אחרים והן בהתחייבויות אחרות, נובע בעיקרו מקיטון בשווי הוגן הנובע מפעילות לקוחות באופציות.

באור 12 – הון עצמי

א. הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
65,000,000	90,000,000	הון מניות רשום מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח
58,871,562	73,583,024	הון מניות מונפק ונפרע מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. בהתאם להיתר לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981, לא יחלק הבנק דיבידנד מרווחים צבורים מן התקופה שלפני הרכישה, אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. כמו-כן, קיימות מגבלות נוספות על חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות, התשנ"ט – 1999.

סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 463 מיליון ש"ח. במקרה של חלוקת דיבידנד הבנק כפוף לדרישות חוק החברות, התשנ"ט – 1999, לדרישות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ולמגבלות שקבע המפקח על הבנקים בין השאר באשר לאי האפשרות לחלק דיבידנד כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות מסתכמות בהפסד. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי חברת אגוד הנפקות בע"מ חברה בת של הבנק בשליטתו המלאה ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף מדף של אגוד הנפקות בע"מ מיום 31 באוגוסט 2009 המאפשרים, בין היתר, הנפקת מכשירי הון מורכבים (ובכלל זה שטרי ההון המשני העליון כמצוין לעיל), כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי הון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.

ג. באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מיום 26 באפריל 2009, אושרה הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, מ-650 אלף ש"ח (מחולק ל-65 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב) לסך של 900 אלף ש"ח, על ידי הוספת 25 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת, להון מניות הבנק, (להלן: "תוספת ההון הרשום"). תוספת ההון הרשום תשמש אך ורק למטרה של הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק כפי שיהיו במועד כל הנפקת זכויות שתבוצע מעת לעת, מתוך תוספת ההון הרשום, בתמורה לסכום כולל שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח. עוד נקבע, כי במידה ולצורך הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק בתמורה לסכום כולל של 150 מיליון ש"ח, לא יידרש שימוש בכל המניות שתתווספה להון המניות הרשום של הבנק, במסגרת תוספת ההון הרשום, שימוש במניות שיוותרו מתוך תוספת ההון הרשום ידרוש בנוסף להחלטת דירקטוריון גם החלטה של האסיפה הכללית, ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. כן נקבע, כי היה והבנק יבקש לעשות שימוש בתוספת ההון הרשום שלא למטרת תוספת ההון הרשום, הבנק יהא רשאי לעשות כן, ובלבד שהשימוש המוצע אושר מראש על ידי האסיפה הכללית ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. אין בהחלטת הבנק כאמור לעיל כדי להגביל את הבנק לעשות שימוש בהון הרשום הקיים של הבנק או בכל הון רשום חדש, ככל שיהיה ואשר אינו כלול בתוספת ההון הרשום נשוא החלטה זו. הנפקת מניות לצורך מטרת תוספת ההון הרשום תבוצע מתוך תוספת ההון הרשום בלבד. תקנון התאגדות ותזכיר הבנק תוקנו בהתאם, ותיקונם אושר במסגרת אותה אסיפה.

ד. ביום 14 בספטמבר 2009 השלים הבנק הנפקה של 14,711,462 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כל אחת של הבנק בתמורה לסך כולל של כ- 149,895,518 ש"ח וזאת במסגרת תשקיף אשר פורסם באוגוסט 2009, ראה סעיף ה' להלן. כל בעלי השליטה בבנק ניצלו את מלוא הזכויות שהוצעו להם על פי תשקיף מכוח אחזקותיהם במניות הבנק.

באור 12 – הון עצמי (המשך)

ה. באוגוסט 2009 פרסם הבנק תשקיף מדף על פיו ניתן להנפיק:

(1) עד 25,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת של הבנק (להלן: "המניות המוצעות"), אשר יוצעו בדרך של זכויות לבעלי המניות הרגילות של הבנק, באופן שכל בעל מניות אשר יחזיק מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת של הבנק אשר תהיינה רשומות על שמו בתום יום המסחר הקובע, כפי שייקבע בהצעת המדף, יהיה זכאי לרכוש יחידות זכות שיקללו מניות מוצעות במחיר ובכמות שיקבעו בהצעת המדף. הצעת הזכויות על פי תשקיף המדף מיועדת להשלמת גיוס סכום נוסף על הסכום של 150 מיליון ש"ח (להלן: "הסכום המקסימאלי"), כמפורט בהחלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 26 באפריל 2009 (המתוארת בבאור 12.ג.), ככל שסכום זה לא יגויס במסגרת הצעת הזכויות על פי תשקיף. כל שימוש אחר במניות שיוותרו, ככל שיוותרו מתוך תוספת ההון הרשום לאחר גיוס הסכום המקסימאלי, לצורך גיוס סכום נוסף על הסכום המקסימאלי, באמצעות הצעת זכויות או כל דרך אחרת, יחייב, כאמור לעיל, בנוסף להחלטת הדיקטוריון, גם אישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ברוב של 75% ומראש לביצוע שימוש כאמור. יובהר, כי מכמות המניות המוצעות על פי תשקיף המדף הופחתה כמות המניות שהונפקה על פי הצעת הזכויות אשר בוצעה בהתאם לתשקיף, והושלמה ביום 14 בספטמבר 2009 כמפורט בבאור 12.ד. המניות המוצעות תהיינה שוות זכויות למניות הקיימות בהונו של הבנק במועד הקצאתן ותזכינה את בעליהן במלוא הדיבידנדים במזומן או במניות הטבה או בכל חלוקה אחרת שתוכרז ו/או שתחולק על ידי הבנק לאחר מועד הקצאתן.

(2) עד 5 סדרות של שטרי הון נדחים (סדרות 1-5) (לרבות בדרך של הרחבת סדרה) רשומים על שם (להלן: "שטרי ההון" או "שטרי ההון הנדחים") באופן שכל אחת מהסדרות האמורות תהיה בשווי של עד 500 מיליון ש"ח אשר יעמדו לפירעון בתשלום אחד, במועד שיקבע בדוח הצעת המדף שיוצא לכל סדרה בנפרד, אולם שלא יפחת מ-49 שנים ממועד הנפקת כל סדרה מסדרות שטרי ההון לראשונה. שטרי ההון הנדחים יהיו ניתנים לפדיון מוקדם על ידי הבנק בכפוף להתקיימות תנאים מוקדמים מסוימים, ולאחר קבלת אישור המפקח על הבנקים מראש ובכתב, וזאת החל מתום תקופה אשר תקבע בדוח הצעת המדף ואשר בכל מקרה לא תפחת מ-5 שנים ממועד הנפקת כל סדרה מסדרות שטרי ההון לראשונה או ממועד הרחבתה, ובכל מקרה לא יהיו ניתנים לפדיון מוקדם ביוזמת המחזיק. תנאי הצמדה (או העדר הצמדה) של שטרי ההון הנדחים (קרן ו/או ריבית) וכן סוג הריבית אותו תישא כל סדרה מסדרות שטרי ההון שיונפקו על פי תשקיף המדף, יהיו כפי שיפורט בדוח הצעת המדף על פיו תוצע לראשונה כל אחת מהסדרות האמורות. שטרי ההון הנדחים יישאו, עד לתום 10 שנים לפחות ממועד הנפקתה של כל סדרה מסדרות שטרי ההון לראשונה (להלן: "התקופה הראשונית"), ריבית בשיעור שייקבע במכרז או בדוח הצעת המדף של אותה סדרה. לאחר תום התקופה הראשונית, ואם לא ייפדו בפדיון מוקדם טרם מועד זה, עשויים שטרי ההון הנדחים לשאת, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין תקופות שייקבעו בדוח הצעת המדף. הריבית תשולם בימים כפי שייקבע בדוח הצעת המדף, בעד התקופה שתחילתה במועד הקודם של תשלום הריבית וסיומה יום לפני המועד האמור. שינוי בתנאי הריבית של שטרי ההון יתאפשר רק לאחר תום התקופה הראשונית ובכפוף לתנאים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. התחייבויותיו של הבנק על פי שטרי ההון הנדחים ככל שהבנק ינפיקם על פי תשקיף המדף, עשויות להימנות על ההון המשני העליון של הבנק, בכפוף לתנאים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים (להלן: "המפקח"), כפי שישונו מפעם לפעם. לשטרי ההון הנדחים מאפיינים מיוחדים, ובכלל זה תשלומי הריבית על שטרי ההון עשויים להתקיימן של "נסיבות משעות" כפי שהוגדרו על ידי המפקח להדחות לתקופות ארוכות בקרות איזה מהאירועים שהוגדרו על ידי המפקח כיוצרים נסיבות משעות. זכויות המחזיקים בשטרי ההון הנדחים האמורים תהיינה נדחות ביחס לכל נושי הבנק, למעט בעלי המניות הרגילות ולמעט משקיעים בהון המהווה הון ברובד הראשוני של הבנק.

בהתאם להסכם שנחתם ביום 16 באוגוסט 2009, בין בנק אגוד לפועלים שירותי נאמנות בע"מ (להלן: "הנאמן"), התחייב הבנק כלפי הנאמן לכשינפיק את שטרי ההון הנדחים לקיים את תנאיהם של שטרי ההון הנדחים שיוחזקו על ידי הציבור, הכול בהתאם לתנאי שטר הנאמנות על נספחיו (להלן: "שטר הנאמנות"). כמו כן, זכאי הנאמן לשיפוי מהבנק בגין הוצאות סבירות שהוציא בקשר לפעולות שביצע מכח חובתו על פי שטר הנאמנות ובכפוף לאמור בו.

ו. בדבר אופציות שהונפקו למנכ"ל הבנק ראה באור 14.א.

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים
סכומים מדווחים

א. בנתוני המאוחד:

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
באזל 1 ²	באזל 1 ²	באזל 1 ¹ במיליוני ש"ח
1,616	1,885	1,885
833	1,096	1,137
-	-	-
<u>2,449</u>	<u>2,981</u>	<u>3,022</u>

1. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון רובד 1, לאחר ניכויים
הון רובד 2, לאחר ניכויים
הון רובד 3
סה"כ הון כולל

באזל 1 ²	באזל 1 ²	באזל 1 ¹ במיליוני ש"ח
20,650	20,539	19,881
594	332	259
-	-	1,541
<u>21,244</u>	<u>20,871</u>	<u>21,681</u>

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

סיכונים אשראי
סיכונים שוק
סיכון תפעולי
סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באזל 1 ²	באזל 1 ²	באזל 1 ¹ באחוזים
---------------------	---------------------	--------------------------------

7.61% 9.03% 8.69%
7.85% 9.28% 9.12%
11.53% 14.28% 13.94%

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
יחס ההון הכולל, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

9.0% 9.0% 9.0%
7.0% 7.0% *-

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
יחס ההון המזערי ללא כתבי התחייבות נדחים, הנדרש על ידי
המפקח על הבנקים

* טרם נקבע על ידי המפקח על הבנקים יחס ההון המזערי ללא כתבי התחייבות נדחים הספציפי לבנק במונחי באזל 2.

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
באזל 1 ²	באזל 1 ²	באזל 1 ¹ במיליוני ש"ח
1,569	1,945	* 1,945
-	-	-
-	-	-
-	-	-
6	1	1
(53)	59	59
-	-	-
-	-	-
-	-	-
<u>1,616</u>	<u>1,885</u>	<u>1,885</u>

1. הון רובד 1

הון עצמי
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו
מכשירי הון מורכבים
רכיבי הון רובד 1 אחרים
בניכוי: מוניטין
בניכוי: רווחים (הפסדים) נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך
זמינים למכירה
בניכוי: השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם
בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל
בניכוי: השקעות בחברות שאינן ריאליות ויש בהן השפעה מהותית
בניכוי: ניכויים אחרים מהון רובד 1

סך הכל הון רובד 1

54 30 21

מזה: הון רובד 1 המוקצה בגין סיכונים שוק

* מזה: הון מניות רגיל נפרע-952 מיליון ש"ח, עודפים-908 מיליון ש"ח וקרנות הון-85 מיליון ש"ח - ראה דוח על השינויים בהון העצמי.

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד) (המשך)

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
באזל 1 ²	באזל 1 ²	באזל 1 ¹ במיליוני ש"ח
-	-	41
52	52	52
-	-	-
-	359	359
781	685	685
-	-	-
-	-	-
-	-	-
* -	-	-
-	-	-
833	1,096	1,137

2. הון רובד 2

א. הון רובד 2 עליון
 45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה הפרשה כללית לחובות מסופקים מכשירי הון מורכבים רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים

ב. הון רובד 2 תחתון
 כתיב התחייבות נדחים רכיבי הון רובד 2 תחתון אחרים

ג. ניכויים מהון רובד 2
 השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל השקעות בחברות שאין ריאליות שיש בהן השפעה מהותית ניכויים אחרים מהון רובד 2

סך הכל הון רובד 2

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון", מיום 31.12.2008.
 - (2) מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגים חשיפה לסיכונים שוק". הכותרות של מונחים מסוימים שנקבעו בהוראות אלה, וסיכומי ביניים מסוימים שהוצגו בביאור זה בדוחות שפורסמו בעבר, הותאמו וסווגו מחדש לפי מתכונת הגילוי של השנה השוטפת.
- הנתונים ליום 31.12.09 לפי באזל 1 מבהירים את השפעת שינוי שיטת מדידת יחס ההון לרכיבי סיכון ומאפשרים השוואה לתקופות קודמות. בנוסף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים, במהלך שנת 2010 ימשיכו הבנקים לחשב את יחס הלימות ההון גם לפי הוראה 311 להוראות הדיווח לציבור, כאשר יחס ההון הנדרש הינו הגבוה מבין השניים- באזל 1 לעומת באזל 2.

באור 14 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה ופנסיה

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בעיקרן בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות בטוח כאמור לעיל. ההתחייבות לפיצויים לעובדי הבנק מחושבת על בסיס משכורת של חודש אחד לכל שנת עבודה.

(2) בשנת 1996 נחתם הסכם עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי חוק פיצויי פיטורין. בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

(3) המנהלים ומורשי החתימה של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למו"חים אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על המו"ח התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל המו"ח את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל המו"ח כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מו"ח ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מו"ח חדש (כל מי שאינו מו"ח ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול המו"ח להיות זכאי על פי החוק.

ההתחייבות לפנסיה למו"חים מבוססת על ערך נוכחי של ההתחייבות העולה על סכום ההתחייבות לפיצויים והיתרות בקופות גמל. הערך הנוכחי של ההתחייבות חושב על ידי אקטואר חיצוני בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" המשקפת את סך ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סך ההטבה הצפויה בעת הזכות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה. הערך הנוכחי של ההתחייבות חושב לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2008), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק בשיעור של 2% לשנה (כנ"ל בשנת 2008). כמו כן, החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעור העובדים הצפויים לבחור בפנסיה, שיעור ניצול הפנסיה וכו'.

(4) התחייבות לפנסיה, לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה מכוסה על ידי עתודה לפנסיה המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר לפי שיעור היוון של 4% כמצוין לעיל (כנ"ל בשנת 2008).

(5) פרטים בדבר הערכה אקטוארית עליה מתבסס הבנק ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך.

ב. פרטים על העתודות והיעודות

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה כמוצג במאזן הם כדלקמן:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
236*	249	סכום העתודות, נטו
75*	95	סכום היעודות ⁽¹⁾
161	154	עודף העתודות על היעודות, נטו ⁽²⁾

* סווג מחדש

הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.

(1) סכום היעודות נרשם בהתאם לאישורי יתרות המתקבלים מהגופים החיצוניים בהם מופקדים הכספים.

(2) נכלל ב"התחייבויות אחרות" (ראה באור 11).

באור 14 - זכויות עובדים (המשך)

ג. מענקים בגין ותק עובדים

עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל- 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. לתאריך המאזן יתרת הפרשה מסתכמת בסך של 14 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 12 מיליון ש"ח). ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס ניסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2008). ובחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עלית השכר הריאלית העתידית בשיעור של 3% (כנ"ל בשנת 2008).

ד. הפרשה לחופשה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ובהתאם למכסות המפורטות בהסכם. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בסך של 22 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 21 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו וכן לחופשות מיוחדות (ראה ג. לעיל) שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

ה. חוזים אישיים

(1) החל משנת 2004 מועסקים כל חברי הנהלה בחוזים אישיים. לשלושה מחברי הנהלה ונושאי משרה בכירים חוזה אישי המעניק פיצויי פרישה מוגדלים במקרה של פיטורים על ידי הבנק. סכום ההוצאה המרבית, שלא נרשמה בספרי הבנק, מאחר ואין בכוונת הבנק לפטר חברי הנהלה ונושאי משרה בכירים אלה, מסתכמת בסך של כ-4.1 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 5.3 מיליון ש"ח).

(2) ברבעון השני של שנת 2006 התמנה מר חיים פרייליכמן למנהל הכללי הראשי של הבנק (להלן - המנכ"ל) לתקופה של שלוש שנים המתחילה ביום 2 באפריל 2006 ואשר מוארכת באופן אוטומטי לתקופות נוספות של שנה בכל פעם, אלא אם הודיע אחד הצדדים שישה חודשים מראש על רצונו להפסקת ההסכם. במקרה של סיום התקשרות יהיה המנכ"ל זכאי למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. בהתאם להסכם העסקתו, זכאי המנכ"ל, בין השאר, למענק שנתי בסכום משתנה לפי שיעור תשואת הרווח הנקי של הבנק על ההון העצמי (ללא התחשבות ברווחי ההון) עד לשיעור של 1% מהרווח הנקי של הבנק. כמו כן נקבע בהסכם כי הבנק ינפיק למנכ"ל תוך 30 ימים מיום החתימה על ההסכם כתיב אופציה לרכישה של מניות הבנק, לעניין האופציות ראה ביאור 14א.

(3) יו"ר הבנק, מר זאב אבלס מועסק בהסכם אישי מיום 1 בנובמבר 1999.

ביום 30 באפריל 2006 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שינוי בתנאי העסקה של יו"ר הדיריקטוריון, אשר כלל, בין היתר, תוספת פיצויי פרישה, אם וכאשר יפרוש היו"ר, בשיעור של 100%, בנוסף לסכום שנצבר לזכותו בקופת הפיצויים.

ביום 18 באפריל 2007 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת מענק ליו"ר הדיריקטוריון בגין שנת 2006 בסך של 750 אלפי ש"ח (ההוצאה בגין המענק נכללה בדוחות הכספיים של הבנק בשנת 2007).

ביום 11 במאי 2008 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת מענק בגין שנת 2007 בסך של 900 אלפי ש"ח (ההוצאה בגין המענק נכללה בדוחות הכספיים של הבנק בשנת 2008).

ו. המנהלים ומורשי החתימה של הבנק (אוקלוסיית זכאים של כ-140 עובדים נכון לסוף שנת 2009), הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסוימת שהונהגה בבנק עד מועד ההצטרפות לקרן עמית בשנת 1997 (להלן - "הפנסיה המחייבת"), יקבלו פנסיה מקרן הפנסיה "עמית" עימה התקשרו הבנק והעובדים מהבנק, באופן משולב, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש שבין סכום הפנסיה הראשונה שהגמלאי יקבל מ"עמית", עם צאתו לגמלאות, לבין סכום הפנסיה

באור 14 - זכויות עובדים (המשך)

המחייבת (ככל שיתקיים הפרש כזה באותו מועד), ואשר אותו יהיה על הבנק לשלם לגמלאי מידי חודש, כשהוא צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. עמדת המנהלים היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה ההפרש (ככל שיתקיים כזה), בין סכום הפנסיה שהגמלאי יקבל מ"עמית" לבין סכום הפנסיה המחייבת, כפי שיהיה אותו הפרש מידי חודש (סכומי ההפרש שעל הבנק לשלם כאמור להלן – "סכומי ההשלמה"). ועד המנהלים והבנק ניהלו בעניין זה הליך של יישוב המחלוקת מחוץ לכותלי בית המשפט. ההליך הוקפא על ידי הצדדים. להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, לא ניתן לכמת כיום את מידת והיקף הסיכון באשר לחבות אפשרית של הבנק בתשלום סכומי ההשלמה, הן נוכח קיומה של המחלוקת האמורה לעיל בקשר לפרשנות נוסחת השילוב, והן כיוון שלא ניתן לצפות את תדירותם או היקפם של המצבים בהם ייווצר הפרש כלשהו בין סכום הפנסיה המחייבת לבין סכום הפנסיה המשולם על ידי קרן "עמית" ("ההפרש"), אשר עלול לחייב תשלום של סכום ההשלמה כאמור. אם תתקבל פרשנותם של העובדים הזכאים, וככל שאכן ייווצר ההפרש, עלול הבנק להיות מחויב בתשלום סכומי ההשלמה בכל מקרה של היווצרות ההפרש כאמור.

נציין כי נכון למועד הדוחות הכספיים, לא קיים פער מהותי בין יתרת ההפרשה האקטוארית בהתאם לעמדת הבנק לבין יתרתה בהתאם לעמדת המנהלים, וזאת בהתבסס על הערכות אקטואר הבנק.

בתחילת חודש יולי 2009 הפחיתה "עמית" את תשלומי הפנסיה ב-10%. הסכום במחלוקת אשר נובע מהפחתה זו חל בפועל על אוכלוסיה של כ-22 גמלאים בלבד ואינו מהותי.

באור 14 – עסקאות תשלום מבוסס מניות

א. פרטים על עסקאות תשלום מבוסס מניות

ביום 14 בספטמבר 2008 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון, הקצאת 620,456 אופציות (לא רשומות למסחר) למנכ"ל, בלתי סחירות ובלתי עבירות ("האופציות"), שכל אחת מהן ניתנת למימוש למניה רגילה רשומה על שם בת 0.01 ש"ח ערך נקוב של הבנק ("המניות הרגילות"). אישורי הקצאת האופציות כאמור, הינם בהמשך לאישור הסכם העסקת המנכ"ל ותנאי העסקתו במרס 2006 כמפורט בבאור 14ה(2) לעיל, במסגרתו התחייב הבנק, בין היתר, להנפיק למנכ"ל ללא תמורה אופציות לרכישה של מניות של הבנק, כאשר בעקבותיו לא ננקטו בפועל כל הפרוצדורות להקצאת האופציות, ובכלל זה לא התקבלה החלטה על הקצאתן בפועל וכן לא נעשתה פנייה לבורסה לקבלת אישורה להקצאת האופציות (כמו גם שלא פורסם דוח הצעה פרטית בהתאם לתקנות). בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 צויין עקב טעות בתום לב, כי האופציות הוקצו בשנת 2006. כן נרשמה החל ברבעון השני של שנת 2006 הוצאה כנגד רישום קרן הון בגין האופציות האמורות וזאת במקום התאמת הוצאה זו מדי תקופה על פי השווי ההוגן של האופציות בתאריכי החתך הרלוונטיים (עקב אי קבלת ההחלטה על הקצאת האופציות בפועל). השפעת אי ביצוע ההתאמה כאמור על הדו"חות הכספיים של הבנק, אינה מהותית.

מחיר המימוש ומועדי המימוש של האופציות שאושרו ביום 14 בספטמבר 2008, כאמור, זהים לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה המקורי של המנכ"ל, ובכפוף לשינויים לפיהם "תקופות ההבשלה" (vesting) של האופציות המוענקות תהיה ביחס למחצית מכמות האופציות, עם הקצאתן והמחצית השנייה של האופציות תבשלנה ביום 31 במרס 2009. תקופת המימוש לגבי מנת האופציות הראשונה תהא החל ממועד הקצאת האופציות ועד ליום 30 ביוני 2012, ולגבי מנת האופציות השנייה תהא החל מתום תקופת ההבשלה שלהן ועד ליום 15 באוקטובר 2012.

המניות שתנבענה למנכ"ל ממימוש האופציות תהווה כ-1.04% מהונו המונפק והנפרע של הבנק ומזכויות ההצבעה בו לתאריך 14 בספטמבר 2008. האופציות הוענקו למנכ"ל ללא תמורה ביום 23 באוקטובר 2008. כל אופציה תהיה ניתנת למימוש למניה רגילה אחת תמורת תשלום מחיר מימוש השווה ל- 21.087 ש"ח כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס הוא המדד האחרון הידוע במועד כניסת המנכ"ל לתפקידו בבנק (2 באפריל 2006), והמדד החדש יהא המדד האחרון הידוע במועד התשלום בפועל של מחיר המימוש.

האופציות הוקצו בהתאם להוראות מסלול רווח הון הקבועות בסעיף 102 (ב) (2) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א-1961 ("הפקודה") וכן בכפיפות לכללי מס הכנסה (הקלות מס בהקצאת מניות לעובדים), תשס"ג-2003. האופציות הופקדו בנאמנות אצל נאמן, אשר יחזיק בהם בנאמנות במשך התקופות הקבועות בסעיף 102 לפקודה (24 חודשים ממועד הענקת האופציות והפקדתן בידי נאמן) על מנת שההטבה הנובעת מהאופציה תחשב כרווח הון על פי מסלול רווח הון ותמוסה בהתאם. השווי ההוגן של תוכניות האופציות האמורה הסתכם לסך של 1.2 מיליון ש"ח כמפורט בסעיף ב, להלן. בשנת 2008 רשם הבנק הכנסה בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח כנגד קיטון בקרן הון עקב אישור תוכנית האופציות האמורה. בשנת 2009 רשם הבנק הוצאה בסכום נמוך מ-0.1 מיליון ש"ח כנגד קרן הון.

ב. אומדן השווי ההוגן

- סכום ההטבה התיאורטי, המחושב על פי נוסחת בלק ושולס, הגלום בכתבי האופציה הנ"ל מסתכם בסך של כ-1.2 מיליון ש"ח. חישוב סכום ההטבה התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:
- סטיית התקן של התשואה השנתית של מניות הבנק בגין המנה הראשונה – 32.93%, ובגין המנה השנייה – 29.84%.
 - שיעור ריבית צמודת מדד חסרת סיכון בגין המנה הראשונה – 2.48%, ובגין המנה השנייה – 2.44%.
 - מחיר המניה נקבע לפי שער הסגירה ביום 11 בספטמבר 2008 – 14.72 ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 14א – עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות

מאוחד והבנק		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות	
בש"ח	באלפי ש"ח	
-	-	קיימות במחזור ליום 1 בינואר 2008
22.48	620	הוענקו במהלך שנת 2008
22.37	620	קיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2008
22.99	620	קיימת במחזור ליום 31 בדצמבר 2009

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 15 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האגודה

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) :

31 בדצמבר 2009						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (4)	אחר	(2) מטבע חוץ		מטבע ישראלי	
			דולר ארה"ב	אירו		
			מטבע חוץ	אגוד מדד	לא אגוד	
			במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
נכסים						
מזומנים ופקדונות בבנקים	-	71	250	1,465	170	2,232
יירות ערך	146	-	30	653	1,326	3,390
יירות ערך שנשאלו	-	-	-	-	-	274
אשראי ליצבור (3)	82	517	363	2,285	3,122	12,683
אשראי לתמשלה	-	-	-	188	-	-
השקעות בתברות מוחזקות	1	-	-	-	-	-
בנינים וצווד	364	-	-	-	9	-
נכסים אחרים	711	126	42	133	283	283
סך כל הנכסים	30,323	711	685	4,724	4,627	18,862
התחייבויות						
פקדונות היצבור	24,985	93	1,482	4,591	2,519	15,749
פקדונות מבנקים	175	-	12	35	4	119
פקדונות התמשלה	2	-	-	-	-	2
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	1,709	-	-	-	1,262	447
התחייבויות אחרות	1,507	123	38	150	174	900
סך כל ההתחייבויות	28,378	216	1,532	4,776	3,959	17,217
הפרש	1,945	495	36	(52)	668	1,645
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		(32)	851	38	(553)	(304)
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)		-	(50)	26	-	24
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)		-	125	(39)	-	(86)
סה"כ כללי		4	79	(27)	115	1,279
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהווה)		-	(73)	35	-	38
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהווה)		-	755	(426)	-	(329)

(1) ראה באור 1.א.(2).
 (2) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (3) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נותרה באופן יחסי מבסיסי האגודה השונים בטעף זיה.
 (4) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נכסי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 15 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) :

סך הכל	פריטים שאינם נספיים (4)	31 בדצמבר 2008				מטבעי ישראלי - לא צמוד במל"ג וש"ח
		אחר	ארוך	מטבע חוץ (2) דולר ארה"ב	עמוד מרד	
5,146	-	37	667	2,446	143	1,853
6,920	245	-	54	885	1,119	4,617
11	-	-	-	-	-	11
18,539	43	589	407	2,880	3,101	11,519
16	16	-	-	-	-	-
356	356	-	-	-	-	-
3,115	82	573	113	1,649	30	668
34,103	742	1,199	1,241	7,860	4,393	18,668
27,799	55	537	1,508	5,615	2,812	17,272
177	-	6	3	43	21	104
1	-	-	-	-	-	1
1,323	-	-	-	-	972	351
3,234	66	575	122	1,719	142	610
32,534	121	1,118	1,633	7,377	3,947	18,338
1,569	621	81	(392)	483	446	330
		(86)	445	(369)	(557)	567
		-	(49)	(175)	-	224
		-	62	(23)	-	(39)
		(5)	66	(84)	(111)	1,082
		-	(71)	(187)	-	258
		-	325	(492)	-	167

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
 ניהול ערך
 ניהול ערך שנסאלו
 אשראי לציבור (3)
 השקעות בחברות מוחזקות
 בניגים וציוד
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 פקדונות הממשלה
 כתבי התחייבות נדרשים ותעודות פקדון
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדירים:

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
 אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 סה"כ כללי

אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהווה)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהווה)

(1) ראה באור 1.א.1.
 (2) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (3) ההפרשה הללית והנוספת לחובות מסופקים נותרה באופן יחסי מבסיסי האמדה השונים בסעיף זה.
 (4) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נכפי.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי ביסי האמדה ולפי תקופות לפרטון (1)

סכומים מדווחים
ההרכב במאות (2) :

שעור תשואה חוזי	יזמה מאזנת (4)	סך הכל	תדרימי מחזומים עתידיים צפויים										עם דרישה ועד חודש 3	עוד חודש 3	
			תקופת ללא תקופת (5) פרטון	סך הכל	מזומים	מזומים	מזומים	מזומים	מזומים	מזומים	מזומים	מזומים			מזומים
5.54%	18,862	411	20,756	267	1,653	1,991	486	609	940	1,774	5,240	1,462	6,334	נכסים	מטבת ישראל לא צמוד
4.40%	17,217	81	17,372	2	115	307	171	146	162	360	914	885	14,310	התחייבויות	
	1,645	330	3,384	265	1,538	1,684	315	463	778	1,414	4,326	577	(7,976)	הפרש	
	(304)	-	(105)	-	-	-	-	-	-	100	67	(44)	(228)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
	(62)	-	(63)	-	-	-	-	-	-	8	(39)	37	(69)	אופציות (במנות נכס הביסי)	
4.12%	4,627	-	5,809	87	879	2,001	505	450	515	669	536	118	49	נכסים	מטבת ישראל צמוד למדד
4.03%	3,959	7	4,577	11	337	881	555	559	793	636	672	88	45	נכסים	
	668	(7)	1,232	76	542	1,120	(50)	(109)	(278)	33	(136)	30	4	התחייבויות	
	(553)	-	(705)	-	-	(81)	(81)	(81)	(81)	(181)	(200)	-	-	הפרש	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אופציות (במנות נכס הביסי)	
3.67%	6,123	1,149	5,291	19	148	633	171	181	219	269	888	586	2,177	נכסים	מטבת חוץ (3)
0.61%	6,986	-	6,985	-	-	79	10	10	11	26	1,343	1,445	4,071	נכסים	
	(863)	1,149	(1,704)	19	148	554	161	171	208	243	(455)	(859)	(1,894)	התחייבויות	
	857	-	810	-	-	81	81	81	81	81	133	44	228	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
	62	-	63	-	-	-	-	-	-	(8)	39	(37)	69	אופציות (במנות נכס הביסי)	
	711	605	106	-	-	-	-	-	2	1	9	22	72	פריטים לא נספיים	
	216	93	123	-	-	-	-	-	-	-	-	59	64	נכסים	
	495	512	(17)	-	-	-	-	-	2	1	9	(37)	8	התחייבויות	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפרש	
4.93%	30,323	2,165	31,962	373	2,680	4,625	1,162	1,240	1,676	2,713	6,673	2,188	8,632	סך הכל	
3.41%	28,378	181	29,067	13	452	1,267	736	715	966	1,022	2,929	2,477	18,490	נכסים	
	1,945	1,984	2,895	360	2,228	3,358	426	525	710	1,691	3,744	(289)	(9,858)	התחייבויות	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפרש	

- (1) בבאור זה מוצגים תדרימי המחזומים העתידיים החזיים האפיים בגן טעפי הנכסים וההתחייבויות לפי ביסי האמדה, בהתאם לתקופות המתותרות ליועד הפרטון החוזי של כל תזרזם. התמונים מוצגים בגיפי הפרטנות לתזרזות מסוקים.
- (2) ראה באור 1 א.1.
- (3) כולל המגדה למטבת חוץ.
- (4) לפי שנקללה בשארית בתנאי חוזי "שבתמסורת היום בסך 545 מיליון ש"ח וסכום האשראי שבחזרה היום בסך 39 מיליון ש"ח.
- (5) במטבת חוץ - סכום האשראי בתנאי חוזי "שבתמסורת היום בסך 907 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האצמדה ולפי תקופות לפרעון (ז) (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (2) :

סך הכל	31 בדצמבר 2008													
	עם דרישה ועוד חודש	מעל חודש	מעל 3 חודשים	מעל שנה	מעל שנתיים	מעל שלוש שנים	מעל ארבע שנים	מעל חמש שנים	מעל עשר שנים	מעל עשר שנה	מעל עשרים שנה	סך הכל	יתרה מאדנת (3)	
נכסים	11,056	3,191	3,882	5,001	4,118	2,723	1,161	893	4,280	2,163	284	34,870	3,247	34,103
התחייבויות	20,297	3,682	(491)	3,882	1,415	712	841	840	1,323	78	11	33,081	194	32,534
הפרש	(9,241)	(491)	3,882	1,119	2,703	2,011	320	53	2,957	2,085	273	1,789	3,053	1,569

(1) בבאור זה מוצגים תחרמי המזומנים העמידים החוזיים האפייים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי האצמדה, בהתאם לתקופות המתחרות למועד הפרעון החוזי של כל תחרים, הנתונים מוצגים בביכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) ראה באור 1, א.2.

(3) כפי שנכללה בבאור מס' 15 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזיזים בגין נגזרים.

(4) במטבע ישראל לא צמוד - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרתו היה בסך 604 מיליון ש"ח וסכום האשראי שבחריגה היה בסך 54 מיליון ש"ח.

(5) במטבע חוץ - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרתו היה בסך 1,215 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים

סכומים מדווחים

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	

84	174
486	516
1,385	1,738
539	561
* 1,592	1,575
* 907	1,052
1,215	1,008
* 8,822	8,011
896	698

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות
ערבויות להבטחת אשראי
ערבויות לרוכשי דירות
ערבויות והתחייבויות אחרות
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
התחייבויות להוצאת ערבויות

* סווג מחדש.

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1):

יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (2)

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	

644 570

מטבע ישראלי צמוד למדד

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה

31 בדצמבר 2008	ליום 31	ליום 31 בדצמבר 2009					
		עד שנה 3	עד שנה 5	עד שנה 10	עד שנה 20	מעל 20	מעל 10
סך הכל	סך הכל	עד שנה 3	עד שנה 5	עד שנה 10	עד שנה 20	מעל 20	מעל 10

במיליוני ש"ח

55	47	** -	8	17	8	9	5
41	32	** -	3	10	6	8	5
35	28	** -	2	8	5	8	5

במגזר הצמוד למדד

תזרימים חוזיים עתידיים
תזרימים עתידיים צפויים
לאחר הערכת הנהלה
לפירעונות מוקדמים
תזרימים צפויים מהוונים
לאחר הערכת הנהלה
לפירעונות מוקדמים⁽³⁾

בשנת 2008	בשנת 2009
במיליוני ש"ח	

15 4
- ** -

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה

הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
הלוואות עומדות

- (1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 53 מיליון ש"ח (2008 - 64 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 2.8% (2008 - לפי שיעור 3.2%).

** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009
במיליוני ש"ח	
16	15
13	12
11	11
8	8
7	6
23	22
78	74

(1) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:

בשנה ראשונה
בשנה שניה
בשנה שלישית
בשנה רביעית
בשנה חמישית
מעל חמש שנים

סך הכל

(2) סכום ההתחייבות לרכישת מבנים וציוד ושיפוץ מבנים ליום 31 בדצמבר 2009 הינו בסך 8 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2008 – 7 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 23 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 28 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

(4) הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי")

ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, החל משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחות מת"מ בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. שירותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו.

לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

ביום 31 בדצמבר 2007 נחתמה, לאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות, תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 37-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 42-45 מיליון ש"ח החל מן השנה השישית, וזאת בהתאם למכלול השירותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק.

במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות: (המשך)

- (5) סכום הערבויות לבתי משפט ואחרים ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 24 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2008 – 32 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).
- (6) א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו–1995, נתן הבנק ערבויות בסך של 7 מיליון ש"ח לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שחברה מאוחדת של הבנק משמשת להן כנאמן.
 ב. חברה מאוחדת המשמשת כמנהלת תיקי השקעות מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התשנ"ז - 1997.
 ג. חברה מאוחדת העוסקת בחיתום מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז – 2007.
- (7) בהתאם להסכם שנחתם ביום 18 בדצמבר 2006, בין חברה מאוחדת לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לכתבי ההתחייבות הנדחים ולתעודות הפקדון שהנפיקה החברה המאוחדת למלא את כל תנאי התשלום כמצוין בכתבי ההתחייבות ובתעודות הפקדון. בקשר להתחייבות הבנק בעניין תשקיף מדף שפורסם על ידי חברה מאוחדת ביום 27 באוגוסט 2009- ראה ביאור 10.ב.
- (8) הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הודית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הודן במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 28 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 39 מיליון ש"ח).
- (9) מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת.
 דירקטוריון מסלקת מעו"ף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הודן במתן הבטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן.
 לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 30 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 49 מיליון ש"ח).
 חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.
- הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 61 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 43 מיליון ש"ח). לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה סעיף ד(3) להלן.
- (10) כתב התחייבות לשיפוי נושא משרה בבנק:
 ביום 29 בדצמבר 2005 אושרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק החלטה לפיה יעניק הבנק למי שיהנו מעת לעת כנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות שלו (להלן "נושאי המשרה") התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, הקשורים לרשימת אירועים שצורפה לכתב ההתחייבות. הסכום המרבי של השיפויים אשר יינתנו לכל נושאי המשרה במצטבר, לא יעלה על סך של 35 מיליון דולר. השיפוי מותנה בקיומם של תנאים המפורטים בכתב ההתחייבות.
 ביום 22 ביוני 2009 אושרה באסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי לטובת נושאי המשרה, במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות: (המשך)

תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שעינינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות ינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב.

(11) ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות: אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות ויזום בע"מ ואגוד לסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד לסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009). בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהיינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי) ו-313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת שעה של הפיקוח על הבנקים בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון-גישה סטנדרטית (באזל 2).

(12) ביום 8 ביולי 2009 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק מיום 19.3.09 ומיום 31.5.09, בהתאמה) התקשרות של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן: "החברה לנאמנות") להעברת שירותי הנאמנות לסדרות תעודות התחייבות, כהגדרתן בסעיף 35א. לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 לרבות תעודות התחייבות שהונפקו בהנפקה פרטית על ידי תאגידים שונים להם נותנת החברה לנאמנות שירותי נאמנות, לכלל פיננסים נאמנויות 2007 בע"מ (להלן: "כלל נאמנויות") בתמורה לסך של 1.89 מיליון ש"ח, שישולם בגין ההתקשרות, ככל שתועברנה כל סדרות תעודות ההתחייבות המפורטות בהסכם ההתקשרות, ובכפוף להתקיימות תנאים מתלים שנקבעו בו. ככל ששירותי הנאמנות לסדרה מסוימת לא יועברו, בהתאם לתנאי הסכם התקשרות, עקב אי קיום תנאים שנקבעו בהסכם לעניין העברת כל אחת מהסדרות, ינוכה סכום התמורה המגיעה בגינה מהתמורה שנקבעה במסגרת הסכם התקשרות. העברת שירותי הנאמנות של כל סדרת תעודות התחייבות, כפופה לתנאים המפורטים בשטרי הנאמנות שנחתמו בין החברה לנאמנות לבין החברה המנפיקה, לרבות אישור החברה המנפיקה להחלפה ו/או אישור בית המשפט להתפטרות הנאמן מכהונתו ו/או אישור בית המשפט למינוי כלל נאמנויות כנאמן ו/או אישור אסיפת מחזיקי תעודות ההתחייבות למינוי כלל נאמנויות כנאמן.

(13) ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "חברת הבת") הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "התשקיף מ-2005"), ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 7 בינואר 2007 (להלן: "תשקיף המדף מ-2007") וביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות נוסף בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "תשקיף המדף מ-2009") ובקשר לתמורות ההנפקה על פי דוחות הצעת המדף להנפקת תעודות התחייבות על פי התשקיפים הנ"ל, במסגרתם, בין היתר, נקבע כדלקמן:

- א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי החברה הבת בפיקדונות בבנק (להלן: "הפיקדונות"). כל פיקדון מבין הפיקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות במסגרת התשקיפים הנ"ל ודוחות הצעת המדף, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12%.
- ב. כל פיקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפיקדון.
- ג. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.
- ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות יהיו במחזור.

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות: (המשך)

(14) ביום 21 באוקטובר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2009) רכישת פוליסת ביטוח אחריות (D&O) לדירקטורים ולנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, בגבולות אחריות של 75 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 15.9.09 ועד 14.9.10.

(15) א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא תדחינה או תבטלנה, קיימות הפרשות מתאימות למרות שהתביעות הנ"ל מוכחשות על ידו. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה הינו כ- 9 מיליון ש"ח.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיזם כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על ידי הנאמן בפשיטת הרגל על נכסי מיזם הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיזם הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לטענת הנאמן, הבנק הפר את אמונו לקוחות הבנק ואת חובת הזירות כלפי לקוחותיו של מיזם הכוח והפר חובות חקוקות שאפשרו למיזם הכוח לבצע מעשי מרמה המיוחסים לו כלפי לקוחותיו. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיזם הכוח דוח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיזם. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. הבנק הגיש תגובה מטעמו ולאחר מכן הוגשו תגובות חוזרות, הן של הנאמן והן של הבנק. עפ"י החלטת ביהמ"ש שניתנה לאחרונה, על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונות של מיזם הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, בהיעדר ביסוס לחבות של הבנק ובהיעדר פירוט ו/או כימות לטענות ולאופן בו הן מבססות סעד, לא ניתן עדיין להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בעניין זה.

ג. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי-מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ. (כינס) וזאבי תקשורת-מימון וניהול בע"מ (בכינס) תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים אחרים שעניינה, על פי הנתען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן ע"י הבנקים ואשר מניות בזק-החברה הישראלית לתקשורת בע"מ שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, לסכום של כ- 840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן: "סכום ההפרש בגין ריבית הפרה"), מעבר לריבית ההסכמית כהגדרתה בתובענה. בתובענה מתבקשים צוים הצהרתיים הקובעים כדלהלן:

- כי הבנקים אינם זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית ההפרה, כהגדרתה בתובענה.

- כי סכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, יופחת לסך של כ-37 מיליון ש"ח.

- כי בהתאם לאמור לעיל, חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ-176 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה (במקום סך של כ-981 מיליון ש"ח, כנטען על ידי הבנקים).

- לחלופין - כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בתקופה שהחל ממאי 2003 ואילך, בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר עד למועד האמור; וכי בהתאם לכך חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ-459 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה.

התובענה מבוססת על מספר עילות עיקריות ביניהן: הטענות כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", שבית המשפט רשאי להפחיתו וכי בחינתן של נסיבות המקרה מתחייבת את המסקנה, כי יש הצדקה להפחתת הסכום; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם הלוואה בהתאם לאומדן דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה יהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם הלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם.

אין בתובענה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך מצוינים אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%.

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות: (המשך)

בחוודש ינואר 2010 נתקבלה החלטת בית המשפט המורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה, בגינה על התובעת לשלם אגרה מלאה בתוך המועד שקצב להן בית המשפט וזו הוגשה לבית המשפט במהלך חודש פברואר 2010.

לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק טרם הגשת תביעה כספית, ניתן להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנטען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים החיצוניים המטפלים בתובענה, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם, הערכת סיכויי התובענה להתקבל קלושים.

ד. 1. תביעה נגד כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה")

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהעורבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה. במהלך דיון מוקדם שנתקיים בית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור התובענה כתובענה ייצוגית המתבררת בבית המשפט העליון בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הכרעה בבקשה האחרת טרם ניתנה. כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט העליון בסוגיית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים הקובעים הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשגיה בעינה עומדת עד לקבלת הכרעה בבקשה האחרת, המתבררת כאמור בבית המשפט העליון. בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה.

היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

2. תביעה נגד – חברה לנאמנות של הבנק אגוד בע"מ (להלן "החברה")

ביום 22 ביוני 2009 הוגש לבית המשפט המחוזי, נגד הבנק ונגד חברת הבת בבעלותו המלאה החברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ (ביחד: "הבנק"), על ידי רד-רוק הולדינגס לימיטד, שהיא חברה אמריקאית ועל ידי חברת הבת שלה, רד-רוק קומודיטיס ("קומודיטיס"), שהיא חברה אמריקאית המצויה בהליכי פירוק בישראל (ביחד: "התובעות"), כתב תביעה מתוקן על סך של 10 מיליון ש"ח. הסכום שהיה נקוב בכתב התביעה לפני תיקונו עמד על סך של כ- 178 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "הסכום הראשוני"). התובעות ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין הסכום הראשוני, אך בקשתן נדחתה. לאחר מכן ביקשו התובעות לתקן את כתב התביעה לסכום של 10 מיליון ש"ח (לצרכי אגרה) (להלן: "הסכום המתוקן") ובקשתן אושרה, כמו כן ביקשו התובעות להפחית את

תשלום האגרה ולשלם אגרה בהתאם לסכום המתוקן, על אף שבמסגרת החלטה קודמת נפסק כי עליהן לשלם אגרה גבוהה בהרבה. בקשה זו אושרה ובעקבותיה שולמה האגרה והוגשה התביעה כאמור לעיל. בכתב התביעה המתוקן ציינו התובעות, כי סכום התובענה הוא כ- 155 מיליון דולר ארה"ב ולצרכי אגרה הינו 10 מיליון ש"ח.

באור 17 – התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות: (המשך)

טענות התובעות בתמצית הינן בקשר לאירועים משנת 1992 כי הבנק אפשר שחרור לידי צד ג' של מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבורו, וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבור מטעני הפלדה. התובעות טוענות כי בכך הפר הבנק הסכם נאמנות שנכרת בינו ובין החברה אמריקאית שבמסגרתו התחייב הבנק לבדוק ולוודא שמטעני הפלדה מאוחסנים ושומרים בנמל. מאחר ולטענת התובעות הבנק לא קיים התחייבות זו, הוא חייב לשלם לתובעות את הסכום אשר הגיע להן מאותו צד ג' בגין מטילי הפלדה, בצירוף ריבית. לחילופין, טוענות התובעות, כי הבנק הציג כלפיהן מצגי שווא רשלניים, הפר חובות זהירות שהוא חב להן כביכול, הפר חובות על פי חוק השומרים, הפר חובות על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) והפר התחייבות לבטח את מטעני הפלדה.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת מהיועצים המשפטיים החיצוניים המטפלים בתביעה, המסתמכת על העובדות הידועות להם, הערכת סיכויי התביעה להתקבל קלושים. כמו כן, לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים העלולים להיות משולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה.

(16) בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, התקשר הבנק ביום 14.2.2010 בהסכם מסגרת עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתו עתיד הבנק לרכוש מימון ישיר בהמחאת זכויות והתחייבויות על דרך מכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את כל הביטחונות שניתנו להבטחתם בסכום מירבי של 180 מיליון ש"ח (להלן "הסכם המסגרת", להלן "הסכום המירבי"). הסכם המסגרת יכנס לתוקף ביום 15.3.2010 ויעמוד בתוקף במשך שישה חודשים מיום כניסתו לתוקף או עד להמחאת הסכום המירבי כאמור לעיל, לפי המוקדם מביניהם. ביצוע של עסקאות ההמחאה מכח הסכם המסגרת כפוף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכם ולכל דין.

ד. שעבודים:

(1) להבטחת אשראי תוך יומי שבנק ישראל יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון ע"ש בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה.

(2) הבנק חבר במסלוקת היורוקליר אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב-6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2008 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

(3) בהתאם להסכם של הבנק עם מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה ועל-פי החלטות הדיירקטוריון של מסלוקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלוקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלוקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלוקת על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלוקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלוקת המעו"ף. שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלוקות נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 526 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 - 727 מיליון ש"ח), בממוצע במהלך שנת 2009 הינו 592 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 727 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה סעיפים ג' 8 ו-ג' 9 לעיל. לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעוף.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2009				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד
-	-	6,161	-	300
-	189	3,055	906	-
-	189	2,781	906	-
-	-	-	1,452	-
-	378	11,997	3,264	300
-	-	-	1,212	-

א. נגזרים ALM (1) (2)

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו

סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2) (3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרי אשראי

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
שווי הוגן ברוטו שלילי

* - - - - -

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) למעט נגזרי אשראי.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009					
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ממשלות		סה"כ
			ובנקים	אחרים	
במיליוני ש"ח					
127	170	-	-	273	570
-	1,162	8	-	713	1,883
127	1,332	8	-	986	2,453

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1) (2)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009				
עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים	ועד 5 שנים	מעל שנה	
			ועד 5 שנים	מעל 5 שנים
במיליוני ש"ח				
-	200	100	-	300
50	734	260	2,220	3,264
18,522	4,186	53	404	23,165
1,733	243	89	2	2,067
783	55	57	75	970
21,088	5,418	559	2,701	29,766

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 3 מיליון ש"ח.
(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 567 מיליון ש"ח.
(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2008				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד
-	25	10,387	17	105
-	347	4,041	912	-
-	397	3,685	912	-
-	-	-	3,086	-
-	769	18,113	4,927	105
-	-	-	1,812	-
-	30	-	-	-
-	542	192	-	-
-	550	192	-	-
1,747	-	9,444	-	-
1,747	-	9,447	-	-
3,494	1,122	19,275	-	-
76	-	-	-	-
-	-	2,881	-	-

א. נגזרים ALM (1) (2)

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2) (3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרי אשראי

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
שווי הוגן ברוטו שלילי

2 -

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) למעט נגזרי אשראי.

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2008					
ממשלות					
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ובנקים מרכזיים		
			אחרים	סה"כ	
במיליוני ש"ח					
79	1,751	-	-	704	2,534
-	2,121	-	2	820	2,943
79	3,872	-	2	1,524	5,477

שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (1) (2)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)
סה"כ הכלל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2008					
עד 3 חודשים	עד 5 חודשים	עד 12 חודשים	מעל 3 חודשים		
			עד 5 שנים	מעל 5 שנים	סה"כ
במיליוני ש"ח					
-	105	-	-	-	105
119	167	2,601	2,040	-	4,927
28,665	10,523	688	393	-	40,269
1,211	334	340	6	-	1,891
3,494	-	76	-	-	3,570
33,489	11,129	3,705	2,439	-	50,762

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 6 מיליון ש"ח.
(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 2,528 מיליון ש"ח.
(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סכומים מדווחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009				
שווי הוגן	יתרה בספרים			
	סה"כ	(2)	(1)	
במיליוני ש"ח				
				נכסים פיננסיים
4,175	4,188	3,660	528	מזומנים ופקדונות בבנקים
5,545	5,545	-	5,545	ניירות ערך
274	274	-	274	ניירות ערך שנשאלו
18,953	19,052	18,893	159	אשראי לציבור
189	188	188	-	אשראי לממשלה
610	610	-	610	נכסים פיננסיים אחרים
<u>29,746</u>	<u>29,857</u>	<u>22,741</u>	<u>7,116</u>	סך כל הנכסים הפיננסיים
				התחייבויות פיננסיות
25,188	24,985	24,876	109	פקדונות הציבור
175	175	69	106	פקדונות מבנקים
2	2	1	1	פקדונות הממשלה - מיועדים
1,831	1,709	1,709	-	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,257	1,257	-	1,257	התחייבויות פיננסיות אחרות
<u>28,453</u>	<u>28,128</u>	<u>26,655</u>	<u>1,473</u>	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן הינה אומדן לשווי הוגן ומכשירים פיננסיים המוצגים במאזן לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים עבורם חושב שווי הוגן (החל משנת 2009 מחושב שווי הוגן גם למכשירים לתקופה

מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים).

ליום 31 בדצמבר 2008				
שווי הוגן	יתרה בספרים			
	סה"כ	(2)	(1)	
במיליוני ש"ח				
				נכסים פיננסיים
5,134	5,146	230	4,916	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,920	6,920	* -	* 6,920	ניירות ערך
11	11	-	11	ניירות ערך שנשאלו
18,435	18,539	5,217	13,322	אשראי לציבור
3,017	3,017	-	3,017	נכסים פיננסיים אחרים
<u>33,517</u>	<u>33,633</u>	<u>5,447</u>	<u>28,186</u>	סך כל הנכסים הפיננסיים
				התחייבויות פיננסיות
27,932	27,799	9,097	18,702	פקדונות הציבור
178	177	62	115	פקדונות מבנקים
1	1	1	-	פקדונות הממשלה - מיועדים
1,300	1,323	1,323	-	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
3,015	3,015	-	3,015	התחייבויות פיננסיות אחרות
<u>32,426</u>	<u>32,315</u>	<u>10,483</u>	<u>21,832</u>	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן הינה אומדן לשווי הוגן (לרבות מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים

או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים) ומכשירים פיננסיים המוצגים במאזן לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים עבורם חושב שווי הוגן.

* סווג מחדש

באור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

מזומנים – היתרה המאזנית הינה השווי הההוגן.

פקדונות בבנקים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - לפי שווי שוק או לפי שווי הוגן, מניות שאין להן שווי שוק בסך 21 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 52 מיליון ש"ח) מוצגות לפי ערכן בספרים, דהיינו עלותן המדווחת ליום המאזן.

ניירות ערך – ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן).

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיס הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים בסך של 78 מיליון ש"ח לא נוכו מיתרת האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי ההוגן (2008 - 71 מיליון ש"ח).

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הניכיון מוסיפה סך של 31 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים בסוף 2009.

פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.

כתבי התחייבות נדחים - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - לא חושב שווי הוגן. היתרה המוצגת בביאור 17 לדוחות הכספיים מהווה קירוב לשווי ההוגן.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב). ראה גם באור 18.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009
באור 20 - בעלי עניין ואדדים קשורים
 סכומים מדוחים

א. יתרות עם אדדים קשורים
במאות:

בעלי ענין	31 בדצמבר 2009									
	אדדים קשורים המוחזקים על ידי הבעל		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה התסקיה		אחרים (5)		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים	
	יתרה הגבוהה במשך השנה (1)	יתרה לתאריך המאזן	יתרה הגבוהה במשך השנה (1)	יתרה לתאריך המאזן	יתרה הגבוהה במשך השנה (1)	יתרה לתאריך המאזן	יתרה הגבוהה במשך השנה (1)	יתרה לתאריך המאזן	יתרה הגבוהה במשך השנה (1)	יתרה לתאריך המאזן
נכסים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פקדונות בבנקים	-	208	24	-	67	-	-	-	-	-
יזרות ערך	-	-	-	69	67	-	-	-	-	-
אשראי ליצרן	* -	-	-	97	70	1	1	-	-	82
השקעות בחברות מוחזקות (2)	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	* -	* -	-	-	-	-	-
התחייבויות										
פקדונות היצרן	3	-	-	759	425	3	1	-	-	* -
פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	-	2	* -	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהן העצמי) (4)	-	-	-	82	82	-	-	-	-	1,372
סיכון אשראי במקשרים פיננסיים	-	-	-	78	49	* -	* -	-	-	22
סך מאזנים (3)	-	251	-	78	49	* -	* -	-	-	11

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
 (1) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.
 (2) ראה באור 5.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מובלגות החבות של ליוה.
 (4) אדחוקות בעלי ענין ואדדים קשורים בהון הבנק.
 (5) יתרות של תאגיד שבעל ענין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המופק או מכח ההצבעה בו, או רשאי למנות 25% או יותר מדיירקטורים שלו.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (המשך)

במאות:

31 בדצמבר 2008

בעלי עניין	צדדים קשורים המוזכרים ע"י הבהר		מי שהיה בעל עניין בעת		מי שעשתה העסקה		אחרים (5)		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים		מחזיקי מניות		
	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה	יתרה לתאריך	תורה הגבוהה
היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)	היתרה הגבוהה	במשך השנה (1)
תורה הגבוהה	18	18	558	546	2	1	-	9	-	15	9	-	-	-	-
יתרה לתאריך	-	-	5	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	2	2	-	-	-	8	-	27	8	-	-	-	-
היתרה הגבוהה	-	-	68	66	-	-	-	105	-	101	1,045	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	81	78	*	*	-	153	-	118	-	-	-	-	-
תורה הגבוהה	-	-	12	12	-	-	-	15	-	9	-	-	-	-	-
יתרה לתאריך	-	-	** 51	** 51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	88	87	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
היתרה הגבוהה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תורה הגבוהה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
היתרה הגבוהה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
במשך השנה (1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

במיליוני ש"ח

נכסים

פקדונות בבנקים
נירות ערך

אשראי ליצבור

השקעות בחברות מוחזקות (2)

נכסים אחרים

התחייבויות

פקדונות היצבור

פקדונות מבנקים

התחייבויות אחרות

מניות (כלל בהון העצמי) (4)

סיכון אשראי במקשרים פיננסיים

חוץ מאזרים (3)

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** חוצג מחדש

- (1) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.
- (2) ראה באור 5.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזרים כפי שחושב לצורך מבלדות החבות של לווה.
- (4) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבהר.
- (5) יתרות של תאגיד שבעל עניין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המופק או מכח ההבעה בו, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלו.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה במיליוני ש"ח
* -	9	4	* -	-	1
* -	-	2	* -	-	* -
-	-	-	-	-	-
-	(24)	(4)	(7)	-	* -
-	-	-	-	-	-
* -	(15)	2	(7)	-	1

תוצאות פעילות מימון

(1) לפני הפרשה לחובות מסופקים

עמלות תפעוליות

הכנסות אחרות

(2) הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות בלתי רגילות

סך הכל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה במיליוני ש"ח
* -	-	(12)**	* -	45	* -
1	-	2	* -	-	* -
-	-	-	-	-	-
-	-	(9)	(7)	(47) ⁽³⁾	* -
-	-	-	-	-	-
1	-	(19)	(7)	(2)	* -

תוצאות פעילות מימון

(1) לפני הפרשה לחובות מסופקים

עמלות תפעוליות

הכנסות אחרות

(2) הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות בלתי רגילות

סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
** הוצג מחדש.

(1) ראה ג. להלן.

(2) ראה ד. להלן.

(3) ראה באור 17.ג.4.

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאחד:

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק חברות מוחזקות	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	בעלי עניין		מחזיקי מניות	
		אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	בעלי שליטה
-	-	(16)**	* -	1	* -
-	-	2	* -	-	* -
-	-	-	-	-	-
-	* -	(7)	(9)	(46) ⁽³⁾	* -
-	-	-	-	3	-
-	* -	(21)	(9)	(42)	* -

תוצאות פעילות מימון

לפני הפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾

עמלות תפעוליות

הכנסות אחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾

רווח מפעולות בלתי רגילות

סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 ** הוצג מחדש.

(1) ראה ג. להלן.

(2) ראה ד. להלן.

(3) ראה באור 17.ג.(4).

ג. תוצאות פעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בעסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	2009
במיליוני ש"ח		
4	4	5
3	4	* -
** 2	** 3	7
(1)	43	10
(23)	(21)	(8)
* -	* -	* -
(15)	33	14

בגין נכסים

מאשראי לציבור

מפקדונות בבנקים

מאגרות חוב

הכנסות (הוצאות) נטו ממכשירים פיננסיים נגזרים (ALM)

בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור

על פקדונות מבנקים

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 ** הוצג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009
באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
 סכומים מדוחים

ד. הטבות לבעלי עניין (מהבנק ומחברות מוחזקות שלו)

במאות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008			
מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות	
שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה	
אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	2	5	-	-	-	-
-	-	7	2	-	-	-	-
9	4	-	-	-	-	-	-
9	4	3	24	-	-	-	-
4	4	4	24	9	7	-	2
9	4	4	24	9	7	-	2

במאות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			
מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות	
שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה	
אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	2	6	-	-	-	-
-	-	8	1	-	-	-	-
12	9	-	-	1	47	-	-
12	9	-	-	1	47	-	-
9	9	10	7	1	47	2	*

במאות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			
מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות		מחזיקי מניות	
שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה		שנעשתה התסקיה	
אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת	אחרים	מי שהיה בעל עניין בעת
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	2	8	-	-	-	-
-	-	7	1	-	-	-	-
8	7	-	-	1	46	-	-
8	7	-	-	1	46	-	-
7	7	9	9	1	46	2	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 21 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
750	1,146	748	760	1,161	761	א. בגין נכסים
-	-	(4)	-	-	(4)	מאשראי לציבור
(4)	* 100	99	(4)	* 100	99	מאשראי לממשלה
27	(161)	9	27	(161)	9	מפקדונות בבנק
313	* 331	173	315	* 333	176	ישראל וממזומנים
2	1	2	2	1	3	מפקדונות בבנקים
						מאגרות חוב
						מניירות ערך שנשאלו
(547)	(659)	(578)	(491)	(577)	(489)	ב. בגין התחייבויות
** -	** -	** -	** -	** -	** -	על פקדונות הציבור
(4)	(2)	-	(4)	(2)	-	על פקדונות הממשלה
(3)	(11)	9	(3)	(11)	9	על פקדונות מבנק ישראל
(42)	(42)	(36)	(83)	(110)	(114)	על פקדונות מבנקים
						על כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
(36)	(297)	29	(36)	(297)	29	ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
30	28	22	30	28	22	הכנסות (הוצאות) נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM
						הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
25	27	30	25	27	30	ד. אחר
75	88	88	75	88	88	עמלות מעסקי מימון
** -	** -	** -	** -	** -	** -	הכנסות מימון אחרות (1)
						הוצאות מימון אחרות
<u>586</u>	<u>549</u>	<u>591</u>	<u>613</u>	<u>580</u>	<u>619</u>	סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
<u>(19)</u>	<u>7</u>	<u>32</u>	<u>(19)</u>	<u>7</u>	<u>32</u>	מזה הפרשי שער, נטו

* סווג מחדש
** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) כולל גביות על חשבון הפרשות לריבית בגין חובות מסופקים בסך 21 מיליון ש"ח (2008 - 20 מיליון ש"ח, 2007 - 19 מיליון ש"ח).

באור 21 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב (המשך):

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
245	** 298	158	247	** 300	161
68	33	15	68	33	15
313	** 331	173	315	** 333	176
48	95	74	48	95	74
(2)	(57)	(24)	(2)	(57)	(24)
1	13	7	1	13	7
47	51	57	47	51	57
360	** 382	230	362	** 384	233

ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב

הכנסות מימון על בסיס צבירה

מאגרות חוב:

זמינות למכירה

למסחר

סך הכל כלול ברווח מפעילות

מימון בגין נכסים

רווחים ממכירת אג"ח

זמינות למכירה

הפסדים ממכירת אג"ח

זמינות למכירה *

רווחים שמומשו וטרם

מומשו מהתאמות לשווי הוגן

של אג"ח למסחר, נטו

סך הכל כלול בהכנסות

מימון אחרות

סך הכל מההשקעות

באגרות חוב

* לרבות הפרשות לירידת ערך.
** סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 22 - עמלות תפעוליות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2008 (*)	2007 (*)	2009	2008 (*)	2007 (*)	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
72	67	63	72	67	63	ניהול חשבון
17	15	15	17	15	15	כרטיסי אשראי
68	55	62	68	56	62	פעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים מסוימים
9	9	11	11	11	13	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
-	-	-	4	5	7	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
26	33	28	29	35	31	טיפול באשראי
37	34	28	37	34	28	הפרשי המרה
12	15	17	12	15	17	פעילות סחר חוץ
4	4	4	4	4	4	הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי
6	7	7	6	8	7	עמלות אחרות
251	239	235	260	250	247	סך כל העמלות התפעוליות

* סווג מחדש - בהתאם לשינוי במבנה הבאור על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

באור 23 - רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2008	2007	2009	2008	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
34	* -	3	41	* -	5	(א) רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
-	(2)	-	(5)	(5)	(4)	(ב) הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה
11	(14)	4	11	(14)	4	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
12	11	20	19	16	25	מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
57	(5)	27	66	(3)	30	דיבידנד ממניות זמינות למכירה (א)
						סך הכל מהשקעות במניות

(א) כולל רווח בסך 34 מיליון ש"ח ממכירת מניות בזק בשנת 2009.

(ב) לרבות הפרשות לירידת ערך.

(ג) כולל דיבידנד ממניות מבזק על סך 11 מיליון ש"ח לכל אחת מהשנים 2009 ו-2008.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 24 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
-	-	3	-	-	3	רווחים מקופת פיצויים
2	1	1	* 6	* 4	4	אחרות
2	1	4	6	4	7	סך כל ההכנסות האחרות

* סווג מחדש- בהתאם לשינוי במבנה הבאור על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

באור 25 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
* 223	* 213	253	* 231	* 220	259	משכורות
2	(1)	*** -	2	(1)	*** -	הוצאה (הכנסה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות **
48	75	37	48	75	37	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, וחופשה
51	55	53	51	55	53	בטוח לאומי ומס שכר
11	12	11	11	12	11	הוצאות נלוות אחרות
335	354	354	343	361	360	סך כל המשכורות וההוצאות נלוות

* סווג מחדש
** סך ההוצאה (הכנסה) נובע מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, ראה באור 14א.
*** סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 26 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
* 59	* 58	64	* 59	* 58	64	מחשב
36	35	32	33	32	30	שירותים מקצועיים
15	14	13	15	14	13	שווק ופרסום
11	12	11	11	12	11	משרדיות
9	10	9	9	10	9	תקשורת
6	5	6	6	5	6	ביטוח
10	9	10	10	9	10	עמלות
1	2	2	2	2	2	שכר חברי דירקטוריון והחזר
2	2	2	2	2	2	הוצאות לדירקטורים
13	16	13	14	19	20	הדרכה והשתלמויות
162	163	162	161	163	167	אחרות

* סווג מחדש

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
70	59	146	81	72	155	מיסים שוטפים - בגין שנת החשבון
3	-	-	3	(1)	-	בגין שנים קודמות
73	59	146	84	71	155	סך הכל מיסים שוטפים
9	(15)	(52)	9	(15)	(49)	מיסים נדחים - בגין שנת החשבון
-	-	(7)	-	-	(9)	בגין שנים קודמות
9	(15)	(59)	9	(15)	(58)	סך הכל מיסים נדחים
82	44	87	93	56	97	סך כל הפרשה למיסים על ההכנסה

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
38.53%	36.80%	36.21%	38.53%	36.80%	36.21%	שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל
69	26	63	84	40	77	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
(1)	** 2	3	(1)	** 2	3	מס (חסכון במס) בגין: הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים הוצאות לא מוכרות בניכוי הכנסות פטורות והכנסות בשיעור מס שונה
11	7	2	11	4	2	השפעת שינוי בשיעור המס * ניצול הפסדים משנים קודמות
2	4	10	2	4	10	בגינם לא נרשמו מיסים נדחים ניכוי בשל אינפלציה ותאום פחת
-	-	-	-	-	(3)	מס רווח על מס שכר, נטו מיסים בגין שנים קודמות אחרים
(10)	(1)	(1)	(14)	(1)	*** -	הפרשה למיסים על ההכנסה
3	2	-	3	2	-	
3	-	-	3	(1)	(1)	
5	** 4	10	5	** 6	9	
82	44	87	93	56	97	

* ראה סעיף ג ו-ד להלן.

** סווג מחדש.

*** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

ג. ביום 25 ביולי 2005 עבר בכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147 והוראת שעה), התשס"ה - 2005, (להלן - "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית של שיעור המס לחברות: בשנת 2006 חל שיעור מס של 31%, בשנת 2007 - 29%, בשנת 2008 - 27%, בשנת 2009 יחול שיעור מס של 26% ומשנת 2010 ואילך - 25%. ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות המס 2009 ו-2010 במסגרת החוק אושר בין היתר, הוראות בדבר הפחתת שיעור מס החברות בשנים 2011 עד 2016, בהדרגה עד שיעור מס של 18%. על פי תיקון 147 לפקודה, אשר תקף כיום, מס החברות הוא בשיעור של 26% בשנת 2009 ו-25% בשנת 2010. על פי התיקון לפקודת מס הכנסה, שנקבע כאמור בחוק ההתייעלות הכלכלית, החל משנת 2011 יחולו שיעור המס הבאים: בשנת מס 2011 - 24%, בשנת המס 2012 - 23%, בשנת המס 2013 - 22%, בשנת המס 2014 - 21%, בשנת המס 2015 - 20%, ובשנת 2016 ואילך יחולו שיעור מס חברות של 18%. בנוסף לכך - ב-1 ביולי 2009 אישרה הכנסה את העלאת שיעור המס ערך מוסף לפיו יוגדל שיעור המע"מ מ-15.5% ל-16.5% וזאת בתקופה המתחילה ביום 1 ביולי 2009 ועד ה-31 בדצמבר 2010. בהמשך לכך, ביום 31 בדצמבר 2009 אישרה הכנסת תיקון לאמור לפיו שיעור מס ערך המוסף לתקופה המתחילה ב-1 בינואר 2010 ועד 31 בדצמבר 2010 יהיה 16% ולא 16.5%. בעקבות התיקונים האמורים, שונו שיעורי המס הסטטוטורי החלים על מוסדות כספיים והם יעמדו על השיעורים כדלקמן: בשנת המס 2009 - 36.21%, בשנת המס 2010 - 35.34%, בשנת המס 2011 - 34.20%, בשנת המס 2012 - 33.33%, בשנת המס 2013 - 32.47%, בשנת המס 2014 - 31.60%, בשנת המס 2015 - 30.74% ובשנת המס 2016 ואילך, יחול שיעור מס של 29%. בעקבות התיקון קטנה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו הוצאות מס בסך של כ-10 מיליון ש"ח.

ד. ביום 6 במרס 2008 פורסם תיקון מס' 20 אשר ביטל את "חוק התיאומים" (חוק שמטרתו הייתה לנטרל את השפעות האינפלציה בחישוב ההכנסה החייבת של נישומים, כך שההכנסה שמתקבלת לאחר ביצוע ההתאמות תהיה במונחים ריאליים) החל משנת המס 2008 וזאת בשל שיעורי אינפלציה נמוכים בשנים האחרונות ומכיוון שהשפעת התיאום לאינפלציה בשיעורים כאלה שולית מעוותת ואינה מצדיקה את העלות והטרח של קיום הוראות החוק. הבנק מיישם את החוק החל מתחילת שנת 2008. השפעת אי החלת החוק בעקבות התיקון על תוצאות פעולות הבנק לשנת 2008, הינה הקטנת הרווח הנקי בסך של 17.2 מיליון ש"ח. כמו כן, במסגרת התיקון האמור תוקנו הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ. על פי ההגדרות החדשות מס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך חישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. השפעת תיקון ההגדרות הנ"ל על תוצאות הבנק לשנת 2008 הינה גידול ברווח הנקי (לאחר השפעת המס) בסך של כ-2.1 מיליון ש"ח.

ה. בחודש אוקטובר 2009 התקבלה בבנק שומת מס מפקיד השומה בגין שנות המס 2005 - 2006. הבנק חלק על שלטונות המס באשר למספר נושאים בשומה הנ"ל ולכן הגיש בחודש נובמבר 2009 השגה לשלטונות המס. במהלך חודש דצמבר 2009 הגיעו הבנק ופקיד השומה להסכמות בנושא העיקרי שהיה במחלוקת. בספרי הבנק לא נרשמו הפרשות נוספות בגין השומה האמורה.

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

- ו. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2004. לחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנת המס 2004, למעט שתי חברות להן שומות הנחשבות כסופיות עד שנת 2003, ולמעט חברה מאוחדת אחת לה הוצאו שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2006.
- ז. הבנק וחברה מאוחדות שלו הינן חברות שקופות לחלוטין לצורכי מס ולפיקר, הכנסותיהן ו/או תקבוליהן ו/או הוצאותיהן תחשבה כהכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה של בנק אגוד. בהתאם להסדר לא תהא כל פעילות שהיא בחברות כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברות המאוחדות כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברות המאוחדות לא יהיו רשאיות להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברות המאוחדות לא תבצענה כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.
- ח. במסגרת ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן - ה"חברה"), התנהלה חקירה בהקשר של החברה כעוסק לצרכי מע"מ. ביום 18 ביוני 2008 התקבלה בחברה שומת מס עסקאות לתקופות חיוב ספטמבר 2005 עד מרס 2008. במסגרת השומה נטען כי החברה מסרה ציוד (חומרה ותוכנת מחשבים) לבנק והוסף מס עסקאות בגובה היתרה להפחתה של מס התשומות שנתבע עם רכישת הציוד בתוספת 10% והפרשי הצמדה וריבית (כ-7 מיליון ש"ח). ביום 17 ביולי 2008 הגישה החברה השגה על השומה הנ"ל. בחודש יוני 2009 התקבלה בחברה החלטת רשות המיסים בדבר דחייה השגה. במהלך חודש ינואר 2010 הגישה החברה ערעור על ההחלטה, אשר צפוי להתחיל להתברר במהלך הרבעון השני של שנת 2010. הערכת ההנהלה, בהתבסס על הערכת יועציה המשפטיים, הינה כי סיכויי הערעור להתקבל סבירים. יובהר כי מכיון שמדובר בהפרש עיתוי, הרי שגם אם הערעור יידחה, לא צפויה לכך השפעה מהותית על תוצאות פעילות החברה והבנק.

ט. יתרות של מיסים נדחים, לקבל נטו, בגין:

מאוחד			
31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009	
שיעור מס	יתרה	שיעור מס	יתרה
ממוצע	במיליוני ש"ח	ממוצע	במיליוני ש"ח
ב - %	ב - %	ב - %	ב - %
35.06	55	29.00	44
35.93	11	33.11	12
35.93	31	35.34	34
35.06	(2)	19.30	(3)
35.93	(12)	35.34	(9)
35.93	1	-	-
35.93	(1)	-	*
<u>83</u>	<u>83</u>	<u>78</u>	<u>78</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
 הפרשות לחופשה ומענקי יובל
 הפרשה ספציפית לחובות מסופקים
 התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
 ניירות ערך
 רווח ממכירה לבעל שליטה בחברה מאוחדת
 (כנגד קרן הון בחברה מאוחדת)
 אחרים
 סך הכל

הבנק			
31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009	
שיעור מס	יתרה	שיעור מס	יתרה
ממוצע	במיליוני ש"ח	ממוצע	במיליוני ש"ח
ב - %	ב - %	ב - %	ב - %
35.06	55	29.00	44
35.93	11	33.11	12
35.93	31	35.34	34
35.06	(2)	19.30	(3)
35.93	(8)	-	-
35.93	1	-	-
35.93	(1)	-	*
<u>87</u>	<u>87</u>	<u>87</u>	<u>87</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
 הפרשות לחופשה ומענקי יובל
 הפרשה ספציפית לחובות מסופקים
 התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
 ניירות ערך
 רווח ממכירה לבעל שליטה בחברה מאוחדת
 (כנגד קרן הון בחברה מאוחדת)
 אחרים
 סך הכל

מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 28 - רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
-	* -	-	1	* -	-	רווח ממכירת חברה כלולה, ראה באור 1.5.
5	-	-	5	-	-	רווח מהסדר בגין חלק הבנק בדמי ניהול (1)
(2)	-	(4)	(2)	-	(4)	הפסד מירידת ערך בנינים
2	-	2	2	-	2	רווח ממכירת בנינים וציוד
5	* -	(2)	6	* -	(2)	רווח (הפסד) לפני מיסים
3	* -	* -	3	* -	* -	מיסים שוטפים
2	-	(2)	3	-	(2)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
1	-	-	-	-	-	חלק הבנק ברווח מפעולות בלתי רגילות של חברות מוחזקות
3	* -	(2)	3	* -	(2)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

(1) בשנת 2007- רווח בסך של 5 מיליון ש"ח אשר נבע מהסדר אליו הגיע הבנק לפיו קיבל סכום חד פעמי בגין חלקו בדמי ניהול המתייחסים לקופות גמל אשר נמכרו ע"י קבוצת בנק לאומי. * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 28 א - רווח למניה רגילה

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			
123	54	117	רווח בסיסי
3	* -	(2)	רווח נקי מפעולות רגילות
126	54	115	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
123	54	117	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק
3	* -	(2)	רווח מדולל
126	54	115	רווח נקי מפעולות רגילות
126	54	115	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
126	54	115	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק
ממוצע משוקלל של מספר מניות			
** 63,025	** 63,025	66,104	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
63,025	63,025	66,104	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** הוצג מחדש, בעקבות הנפקת זכויות באור 12.ג.

באור 29 - דיווח על מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. נתוני תוצאות המגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מגזרי פעילות עיקריים". כללי החשבונאות שישומו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בביאור 29 לדוחות הכספיים.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות. כמו כן כולל המגזר לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח, ואת פעילות המימון לדירור.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק – לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון, החל מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי העסקאות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות – המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה המרווח הפיננסי על ההלוואות והפיקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון המיוחס למגזר. ההון מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר (על פי כללי באזל 1).

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – ההפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה ככלל על פי שיעור המס האפקטיבי של הבנק, למעט במקרים מסויימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון העצמי המוקצה למגזר. ההון העצמי המוקצה למגזר הינו מכפלה של יחס ההון הראשוני ביתרות הממוצעות היחסיות של רכיבי סיכון במגזר (על פי כללי באזל 1).

יש לציין כי מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי פעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר (בשנת 2009 נעשה סיווג מחדש של תוצאות 2008 בלבד. תוצאות 2007 לא סווגו מחדש עקב חוסר בזמינות הנתונים). במקביל, הבנק נמצא בעיצומו של תהליך קליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) – מערכת של בנק לאומי הכוללת, בין השאר תמיכה ניהולית בפעילות לפי מגזרים ובחתיכים נוספים וכן את התאמת נתוני מערכת המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

* לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
מגזר לקוחות פרטיים	מגזר לקוחות פרטיים	מגזר ילומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל	מגזר לקוחות פרטיים	מגזר לקוחות פרטיים	מגזר ילומים ניהול פיננסי	מגזר ילומים ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
במיליוני ש"ח						במיליוני ש"ח					
205	293	49	33	-	580	194	284	38	103	-	619
-	18	-	(18)	-	-	-	9	-	(9)	-	-
121	119	15	(4)	-	251	142	147	14	30	-	333
-	(2)	-	2	-	-	-	(2)	-	2	-	-
326	428	64	13	-	831	336	438	52	126	-	952
9	61	24	-	-	94	12	61	22	-	-	95
300	264	24	39	2	629	301	265	26	48	3	643
17	103	16	(26)	(2)	108	23	112	4	78	(3)	214
9	54	8	(14)	(1)	56	9	55	2	32	(1)	97
8	49	8	(12)	(1)	52	14	57	2	46	(2)	117
-	-	-	2	-	2	-	-	-	**	-	**
8	49	8	(10)	(1)	54	14	57	2	46	(2)	117
**	-	-	-	-	**	-	-	-	-	(2)	(2)
8	49	8	(10)	(1)	54	14	57	2	46	(4)	115
3.1%	5.0%	6.5%	(3.4%)	-	3.4%	4.0%	5.4%	2.4%	14.6%	-	6.6%
4,773	13,712	1,866	12,133	335	32,819	5,399	12,374	1,545	11,663	354	31,335
-	-	-	16	-	16	-	-	-	5	-	5
15,464	13,116	285	1,441	-	30,306	15,554	12,751	268	1,369	-	29,942
3,495	12,733	1,448	3,983	-	21,659	3,853	12,012	1,143	3,594	-	20,602
7,045	21,456	23	-	-	28,524	7,140	22,083	31	-	-	29,254
429	169	-	-	-	598	318	271	-	-	-	589
58	190	39	-	-	-	73	235	30	-	-	-
123	36	3	-	-	-	88	34	1	-	-	-
24	85	7	-	-	-	33	24	7	-	-	-
205	311	49	-	-	-	194	293	38	-	-	-

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

רווח נקי (הפסד)

תשואת הרווח הנקי להון יתרה ממוצעת של נכסים

מזה: השקעות בחברות כלולות

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סווג מחדש *

סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח. **

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 29 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח					
204	52	96	-	613	204
-	-	(17)	-	-	-
122	16	14	-	283	122
-	-	-	-	-	-
326	68	93	-	896	326
15	50	-	-	80	15
286	26	40	2	599	286
25	(8)	53	(2)	217	25
10	(3)	21	-	93	10
15	(5)	32	(2)	124	15
-	-	(1)	-	(1)	-
15	(5)	31	(2)	123	15
2	-	1	(1)	3	2
17	(5)	32	(3)	126	17
6.6%	(4.1%)	14.7%	-	8.1%	6.6%
5.8%	(4.1%)	14.1%	-	7.9%	5.8%
4,384	2,370	11,471	539	30,916	4,384
-	-	19	-	19	-
13,295	287	924	504	29,084	13,295
3,246	1,480	2,827	-	19,672	3,246
6,167	36	-	-	32,072	6,167
728	-	-	-	1,443	728
51	37	-	-	-	51
124	3	-	-	-	124
29	12	-	-	-	29
204	52	278	-	-	204

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים:

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח (הפסד) מפעולות רגילות

לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות רגילות

לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים

מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות

לאחר מיסים

רווח נקי (הפסד)

תשואת הרווח הנקי להון

תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון

יתרה ממוצעת של נכסים

מזה: השקעות בחברות כלולות

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני

הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון

לפני הפרשה לחובות מסופקים

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק

- א. כללי חשבונאות ששימשו להצגת נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצרכי מס:
 1. דוחות כספיים אלה נערכו על בסיס העלות ההיסטורית.
 2. דוחות כספיים אלה כוללים את נתוני הבנק ושתי חברות בת המהוות תאגידי עזר שלו.
 3. דוחות כספיים אלה אינם כוללים הפרשות לירידת ערך בגין רכוש קבוע.

ב. מאזן נומינלי ליום 31 בדצמבר

2008	2009	
במיליוני ש"ח		
		נכסים
5,146	4,187	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,778	5,354	ניירות ערך
10	274	ניירות ערך שנשאלו
18,468	18,986	אשראי לציבור
-	188	אשראי לממשלה
463	495	השקעות בחברות מוחזקות
329	342	בנינים וציוד
3,109	699	נכסים אחרים
<u>34,303</u>	<u>30,525</u>	סך כל הנכסים
		התחייבויות והון
28,817	26,379	פקדונות הציבור
177	175	פקדונות מבנקים
1	2	פקדונות הממשלה
389	394	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
3,382	1,657	התחייבויות אחרות
<u>32,766</u>	<u>28,607</u>	סך כל ההתחייבויות
1,537	1,918	הון עצמי
<u>34,303</u>	<u>30,525</u>	סך כל ההתחייבויות והון

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק (המשך)

ג. דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			
586	549	591	רווח מפעילות מימון לפני
80	93	93	הפרשה לחובות מסופקים
			הפרשה לחובות מסופקים
506	456	498	רווח מפעילות מימון לאחר
			הפרשה לחובות מסופקים
* 235	* 239	251	הכנסות תפעוליות ואחרות
27	(5)	57	עמלות תפעוליות
* 2	* 1	4	רווח מהשקעה במניות, נטו
264	235	312	הכנסות אחרות
			סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
* 335	* 354	354	הוצאות תפעוליות ואחרות
92	102	115	משכורות והוצאות נלוות
* 162	* 163	162	אחזקה ופחת בנינים וציוד
589	619	631	הוצאות אחרות
			סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
181	72	179	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
84	44	86	הפרשה למיסים על הרווח
97	28	93	מפעולות רגילות
			רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
26	28	26	חלקו של הבנק ברווחים, נטו
			מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
			לאחר השפעת המס
123	56	119	רווח נקי מפעולות רגילות
7	** -	1	רווח מפעולות בלתי רגילות
130	56	120	לאחר מיסים
			רווח נקי

* סווג מחדש

** סכומים נמוכים - 500 אלפי ש"ח.

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק (המשך)

ד. דוח נומינלי על השינויים בהון העצמי

סך הכל הון עצמי	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	עודפים (2)	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן (1)	הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח	
1,534	100	879	23	31	501	יתרה ליום 1 בינואר 2007
130	-	130	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
2	-	-	2	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
(73)	-	-	-	(73)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
47	-	-	-	47	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
12	-	-	-	12	-	השפעת המס המתייחס
(100)	(100)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
1,552	-	1,009	25	17	501	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
56	-	56	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(1)	-	-	(1)	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
(150)	-	-	-	(150)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
38	-	-	-	38	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
42	-	-	-	42	-	השפעת המס המתייחס
1,537	-	1,065	24	(53)	501	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
120	-	120	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
149	-	-	-	-	149	הנפקת מניות (4)
-	-	-	*	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (3)
86	-	-	-	86	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
90	-	-	-	90	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(64)	-	-	-	(64)	-	השפעת המס המתייחס
1,918	-	1,185	24	59	650	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.1.ח. (1).ג.
- (2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.ב.
- (3) ראה באור 14.א.
- (4) ראה באור 12.ד.

משרד ראשי

תל אביב

נתניה

נתניה

פולג

רח' אחוזת בית 6-8

טל' 03-5191631

טלפקס 03-5191487

פתח תקוה

פתח תקוה

קרית אריה

סניפים

ראשון לציון

ראשון לציון

ראשון מערב

תל אביב

סניף ראשי

גורדון

מיקדו

אלעד

אשקלון

באר שבע

בית שמש

בת ים

חדרה

מודיעין

נהריה

נוה סביון

קרית גת

ראש העין

רחובות

רמת גן

רעננה

בני ברק

הוד השרון

ירושלים

סניף ראשי

מבשרת

חיפה

סניף ראשי

מרכז הכרמל

הקריות

אשדוד

סניף ראשי

כוכב אשדוד

הרצליה

הרצליה

הרצליה פיתוח

אגוד ישיר טלפון: 022-1-700-700

www.unionbank.co.il